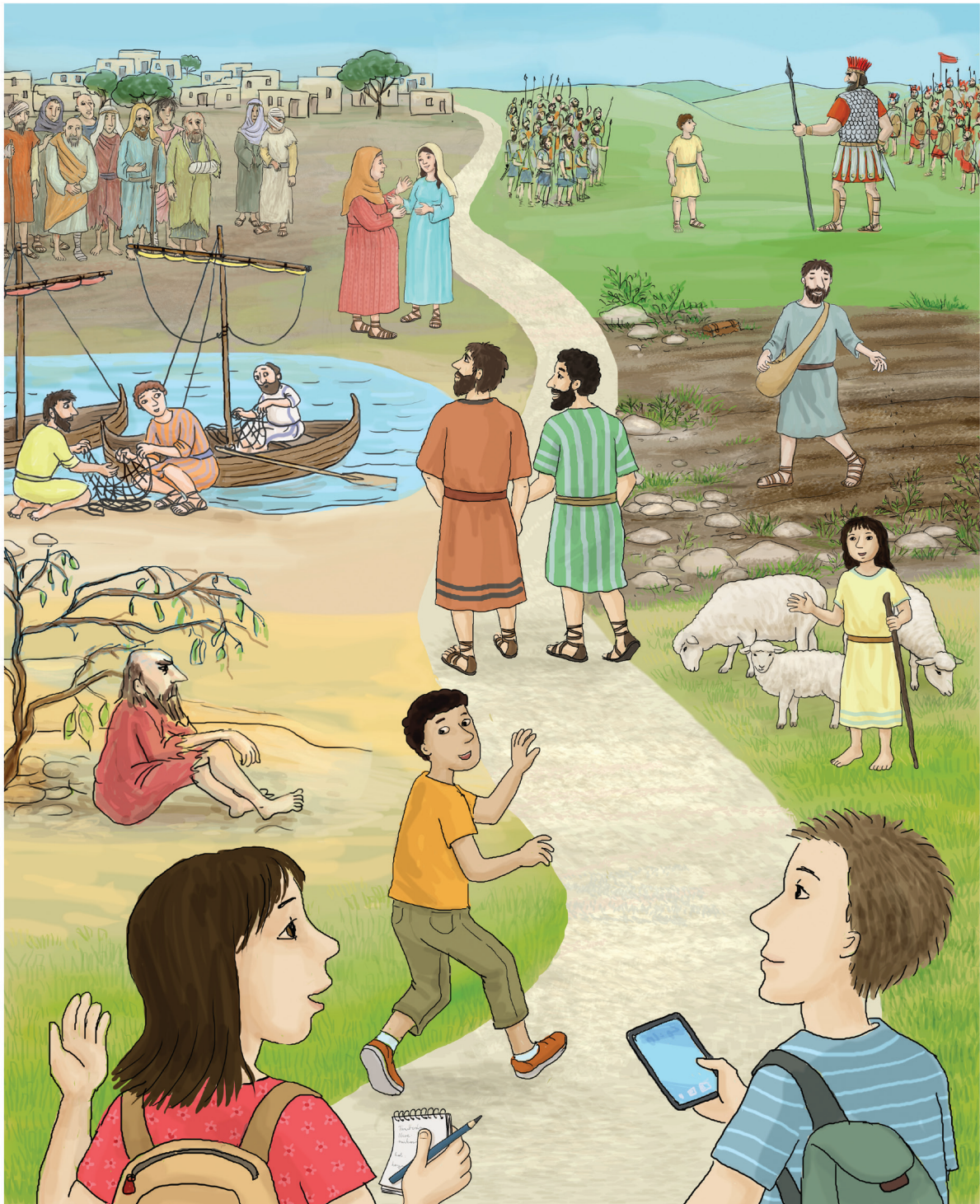

VÁNDORÚTON

Evangelikus hittankönyv

4. osztályosok részére

Tanári kézikönyv

Vándorúton

Tanári kézikönyv

BUDAPEST, 2017

A könyv a Magyarországi Evangélikus Egyház támogatásával készült.

Lektorálta
Szabóné Mátrai Marianna
Vető István

Szerzők
Csorbáné Farkas Zsófia Anna
Pethő-Udvardi Andrea

Minden jog fenntartva. Bármely másolás, sokszorosítás,
illetve adatfeldolgozó rendszerben való tárolás
a kiadó előzetes írásbeli engedélyéhez van kötve.

© A Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója, 2017
© Csorbáné Farkas Zsófia Anna, 2017
© Pethő-Udvardi Andrea, 2017

Kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója
Budapest, 2017
www.lutherkiado.hu

Felelős kiadó: Kendeh K. Péter
Olvasószerkesztő: Petri Gábor
Szöveggondozó: Miklósné Székács Judit
Műszaki szerkesztő: Török Andrea

TARTALOM

Előszó	5
9-10 (11) évesek pszichológiai jellemzői	6
Ismerkedés, bevezetés	8
1. Milyennek teremtett engem Isten? (1Móz 1,27)	11
2. Kiválasztott vagyok (Jn 15,15–16)	14
3. Jelen vagyok a világban (Mt 5,13–16)	18
4. Honfoglalás és Jerikó bevétele Józsúé vezetésével (Józs 1; 2; 6)	23
5. A bírák kora 1. – Gedeon küldetése (Bír 6–8)	26
6. A bírák kora 2. – Sámson hőstettei (Bír 13–16)	30
7. Saul királysága (1Sám 8; 9–10,1)	34
8. Saul bukása (1Sám 15,10–26)	38
9. Dávid kiválasztása (1Sám 16)	41
10. Dávid és Góliát (1Sám 17)	44
11. A bajban is barát (1Sám 18,1–5; 20)	47
12. Teremts bennem tiszta szívet... (2Sám 11–12, 14)	52
13. Kérj valamit, és megadom neked! (1Kir 3)	56
14. Hol lakik Isten? (2Sám 7,1–17; 1Kir 2,1–4; 6; 8,22–61; 9,1–9)	61
Templomlátogatás	65
15. Összefoglalás	67
Játékos összefoglalás	70
Próféták – általános bevezetés	74
Tanári kézikönyv melléklete	78
16. Isten csodálatos gondoskodása (1Kir 17)	79
17. Megfáradva (1Kir 19,1–18)	84
18. Elizeus gyógyítása (2Kir 5)	89
19. Elmenekülhettek az Úr elől? (Jón 1–4)	92
Jónás (Jón 1–4)	96
20. Ámósz szót emel az igazságtalanság ellen (Ám 5,10–20)	98
21. Itt vagyok, engem küldj! (Ézs 6)	101
22. Ne mondd, hogy fiatal vagy! (Jer 1,1–10; 1,17.19; 19,1–3.10–11)	105
Rászedtél, Uram, és én hagytam, hogy rászedj! (Jer 20,7–18; 26,2–9; 38,1–6)	110
Tanári kézikönyv melléklet	114
23. Összefoglalás	115

24. Örömhír érkezett! (Lk 1,5–25; 1,57–66)	116
25. Kiáltó hang a pusztában (Jn 1,19–30)	121
26. Jézus megkeresztelése (Mt 3,13–17)	125
Kereszttség a mi életünkben	128
27. Felkészülés (Lk 4,1–13)	133
28. A kánai csoda (Jn 2,1–12)	137
29. Te vagy...? (Lk 7,18–23(24–35))	142
30. Összefoglalás	146
31. Magvetés (Mt 13,1–23)	147
A magától növekvő vetés (Mk 4,26–29)	152
32. A legnagyobb kincs (Mt 13,44–46)	155
33. A nagy parancsolat (Mt 22,34–40)	159
34. Tedd meg te! (Mt 7,12)	162
35. Miért éppen én? (Lk 10,25–37)	164
36. Hited megtartott téged! (Lk 17,11–19)	167
37. Jézus a tengeren jár (Mt 14,22–33)	171
Jézus lecsendesíti a tengert (Mk 4,35–41)	174
38. Kinek mondotok engem? (Mt 16,13–20)	177
39. Munkásokat keresünk! (Lk 10,1–16)	181
40. Összefoglalás	185
41. Luther Márton kegyelmes Atyja	191
Helyem a gyülekezetben – saját gyülekezetem	195
Hit, kegyelem, Jézus Krisztus, Szentírás	198
42. Luther rámutat Isten ajándékaira	203
43. „Én vagyok...” – Adventi várakozás	209
Ünnepi barkácsolás	213
Gyerekek karácsonyi szolgálata	215
44. Karácsonyra készülünk!	217
Jézus bevonul Jeruzsálembe (Mt 21,1–9)	220
Passiótörténet	223
45. „Én vagyok...” – Húsvéti öröm	230

ELŐSZÓ

Kedves Hitoktatók!

Örömmel adjuk kézbe az alsós tankönyvcsalád utolsó tagját, a negyedik osztályosoknak szóló, *Vándorúton* című hittankönyvünket és a hozzá tartozó tanári kézikönyvet. A leckék a Magyarországi Evangélikus Egyház hivatalos tantervére épülnek. A tanári kézikönyv az eddigiekhez hasonlóan 60 leckét tartalmaz, ezek közül 45 található a tankönyvben. A 15 tankönyv nélküli lecke kiegészíti a megszerzett ismereteket, lehetőséget nyújt a tananyag játékos feldolgozására, illetve mélyebb megismerésére. A tananyag feldolgozható heti egy-, illetve heti kétórás munkatervben egyaránt.

A tankönyvi leckék számozása a tanári kézikönyvben a tankönyvi számozást követi 1-től 45-ig. A tankönyv nélküli leckék sorszám nélkül a tankönyvi leckékhez kapcsolódóan szerepelnek.

A többi alsós tanári kézikönyvhöz hasonlóan az alábbi rövidítéseket használjuk:

TK= tankönyvi oldal

TK-M = tankönyvi melléklet

TK-matrica = tankönyvben matricás mellékletből részlet

TKK-M = melléklet a tanári kézikönyvben.

Törekedtünk arra, hogy izgalmas, változatos, új feladattípusokkal dolgozzuk fel a tananyagot. Sokféle fejtörő, rejtvény, beszélgetős feladat igyekszik kielégíteni a negyedik osztályosok kíváncsiságát, kreativitását. A feladatok nem öncélúak, a cél mindig a bibliai üzenet elmélyítése. A feladatok formai megjelenésében is igyekeztünk a tartalmi mondanivaló megértését segíteni. A játékos feldolgozást segítő feladatok esetében mindig adunk ötletet a kisebb és nagyobb létszámú csoportokban való használathoz. Az egyházi ünnepekkel foglalkozó leckék a tankönyv végén találhatóak. A tankönyvi leckéket itt is tankönyv nélküliek egészítik ki, ötletet, lehetőséget adva az ünneplésre, a mondanivaló elmélyítésére. A fejezeteket lezáró tankönyvi összefoglaló leckékhez mellékletek kapcsolódnak, további feladatokkal, társasjátékokkal.

A tanári kézikönyvben minden leckét exegetikai bevezetővel kezdünk, ezek az összefoglalók a tanárok munkájának háttéréül szolgálnak. Minden esetben közlünk lehetséges óravázlatot, sokféle ötlettel, amelyek javaslatok a tananyag feldolgozásához. A feladatok mennyisége sok esetben meghaladja a tanórai időkeretet, ezért a csoport igényei szerint érdemes kiválasztani a legszemléltetőbbet. Az óra célja, kulcsfogalmai segítenek abban, hogy a számos játék, megvalósítási forma között ne veszítsük szem elől a lényegi mondanivalót.

Minden óravázlatban található énekjavaslat, ezek közül kilenc ének szerep a tankönyv végén. Az énekeket a *Zarándokének* és *Új ének* című ifjúsági énekeskönyvből, illetve az *Evangélikus énekeskönyvből* válogattuk.

Arra biztatjuk a hitoktatókat, vezessék a gyerekeket egészen közel a bibliai történetekhez. Játékos feldolgozással adjanak számukra saját élményeket, bátorítsák őket saját kérdéseik megfogalmazására. Szeretnénk, ha a tanulók a bibliai szereplők útitársaiul szegődnének a tanév során, részeseivé lennének az eseményeknek.

Hálával tartozunk Istennek és köszönettel családtagjainknak az elmúlt két év munkája során nyújtott segítségért!

A szép élményeket tartogató közös utazás reményében induljunk el!

A szerzők

9-10 (11) évesek pszichológiai jellemzői

Biológiai jellemzők

A fizikai növekedés fiúk és lányok között közel azonos ebben a korban. A fiúknál a motorikus készségek gyorsabban fejlődnek, mint a lányoknál, amelyek magukban foglalják a nagymozgásokat, mint a futás és az ugrás. A lányok a finommotorikus készségeket fejlesztik előbb, pl. a kézírást és a szem-kéz koordinációt.

Érzelmi jellemzők

A negyedik osztályos életkor a látencia késői, már labilisabb szakasza. A gyermek néha visszahúzódóvá, különössé válik, furcsákat kérdez, unatkozik, álmodozik, rosszkodik, sértődékeny, egyszóval labilis. Foszladzik az a nagyszerű illúziója, hogy a külvilág birtokbavételével, a szabályok betartásával, testi ügyessége, okossága és szociális jártassága révén megszerzett kompetenciaérzésével tartósan távol tarthatja magától ambivalens érzéseit, szorongásait, indulatait. Ez egyfajta „metafizikai szorongáshoz” vezet: a gyermek olyan kérdéseken töpreng, mint élet és halál, Isten, lélek, túlvilág, az emberek és állatok közti különbség, és folyton alulmarad a válaszok megszerzéséért vívott csatájában. Ilyenkor magányosnak, különcnek érzi magát, de semmitől sem fél jobban, mint hogy magányos és különc legyen.

Kognitív fejlődés

Piaget a kort (7–12 éves) a konkrét műveletek szakaszának nevezi. A gyermek gondolkodása veszt egocentrikus jellegéből, változékony lesz. Előbb-utóbb képes egy helyzet több aspektusát is figyelembe venni. Kezdenek kialakulni az összefüggő kognitív sémák. Fokozatosan alakul ki emlékezőképessége: tud megfigyeléseket végezni, konkrétumokat általánosítani, tapasztalatokat osztályozni. A műveleti gondolkodás egyik sajátossága, hogy nem gesztusokban, nem manipulációkban folyik, hanem a képzetekben megy végbe, de még mindig konkrét tárgyakhoz és cselekvésekhez kötött, ez korlátozza hatékonyságát. 9 éves kortól jellemzővé válnak az elvont logikai gondolkodás elemei. A gyermekek bizonyos feladatok megoldásában már állhatnak elvont fogalmi szinten, míg más, számukra új típusú problémákat csak konkrét, szemléletes szituációkban tudnak megoldani. Lassacskán alakul az absztrakciós képessége is, ezt az mutatja, hogy már nem annyira a szabályalkalmazás izgatja a gyermeket, hanem a szabályalkotás. Keresni kezdi a szavak, jelenségek értelmét, ezért ebben az időszakban különösen is nagy jelentősége van a felnőtt „válaszadó” szerepének. A kapott válaszok alapján alkotják meg ugyanis újabb és újabb kérdéseiket, míg eljutnak odáig, hogy maguk is megpróbálják megkeresni feltett kérdéseikre a válaszokat. A 9–12 évesek nyitottak a világra, minden új érdeklő őket, minden tevékenységi lehetőség vonzó számukra.

Domináns tevékenység

A töprengési kényszer egyéni tematikája a kompetencia vágyával párosulva kirajzol bizonyos témacsoportokat, amelyek érdeklődési területet jelölnek ki. Ha ezeket jól megtalálja a gyermek, képessé válik hosszú távú, elmélyült, erőfeszítést igénylő tevékenységre: legyen az akár valamilyen sport, akár egy tantárgy, illetve annak peremvidéke, akár a főzés vagy a barkácsolás. Ezek a tevékenységek, amelyeket olykor nagyon nagy szenvedéllyel űz a gyermek, a belső dilemmák kreatív és konstruktív elaborációi. Némelyik tartós érdeklődéssé válik majd, mások elfelejtődnek vagy kreatív hobbivá alakulnak.

A korszak másik széles körben kedvelt tevékenysége a gyűjtögetés (papírszalvéták, matricák, kisautók, kitűzők, „erőkártyák” – mikor mit hoz a divat). Nemcsak a birtoklás vágya és a társas pozíció megszerzésének törekvése vezérli ezt a sajátosan ebben az életkorban jellemző tevékenységet, hanem a gyerekek az a vágya is, hogy legyen egy általa uralt, számára áttekinthető saját szelete a világból, amellyel elvonulhat, amelynek a közelében otthonos érzései vannak.

Társas kapcsolat

A gyermekcsoport dinamikussá és tagolttá válik. A korábbi korszak alkalmi, játék körüli összeverődéseit és némelykor szoros, de ugyanilyen feszült páros kapcsolatait felváltja az alcsoportok szerveződése. Társas rangsorok és szerepmegosztások alakulnak, az alcsoportok közti határ határvillongások színtere. A teljesítmény és képesség nagyon erős alcsoportképző erő – ezt még mindig (bár csökkenő mértékben) a felnőtt szempontjai irányítják. Az ilyen korú gyerekek a csoportjukban inkább helyet, szerepet, személyes hasznosságot keresnek, mintsem hatalmi pozíciót vagy közvetlen érzelmi támogatást.

Vallásos fejlődés

A konkrét műveletek szakaszában a gyermek már emberi és isteni tulajdonságokat képes istenfogalmához kapcsolni. A Bibliát szó szerint értelmezik, ezért nagyok sokszor a magyarázat módszerével kell élni, ha nem akarjuk, hogy az értelmezés nehézsége (képek gazdagsága, szimbólumok, metaforák) miatt félreértések vagy megválaszolatlan kérdések maradjanak bennük. 9-10 évesek számára az imádság már nemcsak az összekulcsolt kezeket jelenti, hanem az Istennel való beszélgetést is.

Ismerkedés, bevezetés

Tankönyv nélküli lecke

Az óra célja

A hittancsoport tagjai ismerjék meg egymást, hangolódjanak rá a tanévre, a közös tanulásra. Ismerkedjenek a tankönyvvel, a tanév során előkerülő témákkal.

Kulcsfogalmak

Ismerkedés, csoportalakítás, kezdet

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Zarándokének (ZÉ 161)</i>	
10'	Játék <i>Interjú</i> A gyerekek alkossanak párokat, egyikük legyen az interjúalany, másik a riporter. A riporter készítsen riportot Két és fél hónap vakáció címmel, kérdezzen rá, mit, hol, kivel tett az interjúalany a nyár során. A párok cseréljenek szerepet. Variációk: Magázó formában is készülhet a riport <ul style="list-style-type: none">• Segítő kérdések: Mi volt a nyár legemlékezetesebb élménye? Meg volt elégedve az időjárással? Mire emlékszik vissza keserű szájízzel? Sokat gondolt a vakáció alatt az iskolára? stb.	
10-15'	<i>Mozgásos névjáték</i> A résztvevők körben állnak vagy ülnek. Mindenki megmondja a nevét, és egy mozdulattal kifejezi, bemutatja valamely pozitív tulajdonságát. A következő mindezt megismétli, majd ő maga mutatkozik be hasonló módon. Javasolt játékszabályok: <ul style="list-style-type: none">• A játékvezető kezdi a bemutatkozást.• A kör jobbra halad.• Nem szabad kétszer azonos mozdulatot használni.	

- Variációk:
- A névhez mozdulat vagy mozgás kapcsolása
 - Név mondása és egy bizonyos kérdésre adott mozgásos válasz (Pl.: Mi a kedvenc sportod? Melyik a kedvenc játékod?)
- Bármilyen létszámú csoportban játszható.
- 10-15' *Zim és zum*
- A csoporttagok körben ülnek. Egy játékező a kör közepén áll, és a játék résztvevőitől szomszédjuk nevét kérdezi. Ha azt mondja: „zim”, a jobb oldali szomszéd nevét kell mondani, ha azt mondja: „zum”, a bal oldaliét. Ha azt mondja: „zim-zum”, mindenki helyet változtat. Aki rossz nevet mond, annak kell beállnia a körbe tovább kérdezni.
- Nagyobb létszámú csoportban alkalmazható, ahol a gyerekek ismerik egymást (egymás nevét mindenképpen).
- 10-15' *Ha állat lennék, akkor...*
- A résztvevők körben ülnek, és a következő módon mutatkoznak be: „A nevem Anna. Ha állat lehetnék, rigó szeretnék lenni.” A következő résztvevő először bemutatja Annát, a rigót, majd ő következik. A játék addig tart, amíg mindannyian be nem mutatkoztak.
- Variáció:
- A résztvevők röviden indokolhatják a választásukat (pl. oroszlan – mert az állatok királya, farkas – mert vad, cica – mert jól tud hízelegni, stb.).
 - A játékot folytathatjuk: Mi lennék, ha virág, étel, könyv, szín, évszak, fűszer stb. lennék.
- Bármilyen létszámú csoportban játszható.
- 10-15' **Kire illik?**
- A gyerekek jellemző tulajdonságokat írnak magukról (pl. érdeklődésükről, hobbiukról, külsejükről): „balkezes vagyok”, „szeretem a rockzenét”, „kedvenc háziállatom Pici, a kutyám” stb. Lehetőleg minél személyesebb ismertetőjegyeket találjanak, ami csak rájuk igaz, ne általános jellemzőket. Ha kész, összehajtják, és a tanárnak adják a lapokat, aki felolvassa a mondatokat, a gyerekeknek pedig ki kell találniuk, melyiket ki írta.
- Nagyobb létszámú csoportban alkalmazható, ahol a gyerekek ismerik egymást.
- 10' **Ismerkedés a tankönyvvel**
- Nézzük át közösen a tartalomjegyzéket, olvassuk el, milyen fejezetek, leckék kerülnek sorra a tanév során!
- Beszélgessünk: kinek melyik téma tetszik, ki milyen érzésekkel vág neki az új tanévnek, mitől fél, milyen elvárásai vannak?

Rákérdezhetünk a gyerekek hittanórával kapcsolatos érzéseire. Kérjük, hogy mindenki fejezze be a következő két mondatot az előttünk álló tanévre, a hittanórára vonatkozóan:

Örülök annak, hogy...

Attól tartok, hogy...

Segítségképpen a tanár is alkothat mondatot. Pl.: „Örülök annak, hogy újra együtt a hittancsoport.” „Attól tartok, hogy nem jut időnk minden érdekes téma megbeszélésére.”

Variáció:

- A mondatokat fel is írhatják a gyerekek egy-egy papírra, amiket a tanár összegyűjt, és visszatekintésként újra elővehetők az év végi értékelésnél, búcsúzásnál.

5-10'

Igés lap készítése

Ige: *„Én választottalak ki és rendelvelek titeket arra, hogy elmenjete és gyümölcsöt teremjete.”* (Jn 15,16)

A gyerekek készítsenek igés lapot egymásnak. Írják rá az igét, díszítsék ki, és cseréljenek valakivel. Az igés lapot betehetik vagy beragaszthatják a könyvükbe. Hangsúlyozzuk, hogy ez a bibliai ige egész évben iránymutatóul szolgál, rámutat a tanév alap gondolatára: a tanítványságra. Év közben többször elővehetjük, elolvashatjuk, utalhatunk rá, értelmezhetjük.

Kellékek: vastagabb kartonpapírok előre kivágott méretben, színes, vastag tollak, apró felragasztható díszek, ragasztó, olló.

5'

Imádság

Az óra végi imádságban kitérhetünk az előkerülő félelmekre. Kérjük a mennyei Atyát, hogy a bennünket megkötöző félelmektől megszabadulva, rá figyelve teljenek a hittanórák.

Elővehetjük a 2. osztályban a csoporttal közösen készített imakockát is.

Az ismerkedős játékok közül a csoport mérete és összetétele szerint érdemes válogatni. Fontos szempont, hogy ismerik-e egymást a csoporttagok, vagy újonnan alakult csoportról van szó. A játékok időtartama a csoport méretétől függ.

1. Milyenek teremtett engem Isten? (1Móz 1,27)

TK

A világ teremtése

Isten az egyedüli teremtő, aki a semmiből alkotta meg az egész világot és benne minden élőlényt, azaz a káoszából kozmoszt teremtett. A teremtés történetének első leírása (Papi irat – 1Móz 1,1–2,4a) a világ teremtésének hat napját két nagyobb egységre tagolja. Az első három napon az életterek megteremtése, illetve azok szétválasztása, a második három napon azok benépesítése történik. A leírás tudatosan szerkesztett voltát a ritmikus szerkezet, az egyes napok bevezetőjeként és lezárásaként szereplő fordulatok refrénszerű ismétlése és az ember középpontba helyezése is mutatja (a hozzá közelebb álló teremtmények: növények, állatok nagyobb hangsúlyt kapnak).

Az ember teremtése

A hatodik napon alkotott ember a teremtés közepén helyezkedik el, Isten és a teremtett világ között, mégis Istenhez közelebb. Isten maga emeli ki őt és helyezi minden más teremtménye fölé azzal, hogy saját képére és hasonlatosságára alkotja meg. Hangsúlyos az ember kétneműsége is, hiszen 1Móz 1,27-ben egyértelműen férfivá és nővé teremtésről olvasunk. Férfi és nő együtt kapja a lehetőséget, hogy folytassa Isten teremtő művét. A Papi iratban a nő kezdettől fogva egyenrangú társként áll a férfi mellett, ugyanolyan mértékben osztozva az Istenhez való hasonlóságban is, ami szembetűnő különbség az ókori keleti világ nőkről való gondolkodásával szemben.

Kicsoda az ember? – Isten képmása

Az 1Móz 1,27-ben szereplő *celem* szó jelentése 'kép, képmás, hasonlóság, alak, minta'. Isten és ember viszonyában a képmás, hasonlóság szó az ember Istenhez tartozására, tőle való eredendő függésére utal. A *celem* kifejezi, hogy az ember eredete nem az anyagi vagy állatvilágban gyökerezik, hanem Isten teremtménye. Azaz az ember eredeti mintája a Teremtő Isten. Ez a hasonlóság az emberre nézve a köztük lévő kapcsolat szükségszerűségét és eltéphetetlenségét hangsúlyozza, az Istenre nézve pedig azt, hogy az embert teremtő Istenről személyként gondolkozhatunk anélkül, hogy embernek képzelnénk őt el.

Kiemelés és felelősség

Azzal, hogy Isten a teremtés során kiemelte az embert, és hatalmat adott neki a teremtett világ felett, a felelősség terhét is a vállára helyezte. A 8. zsoltár szavai az emberről – „*Kevéssel tetted őt kisebbé Istennél, dicsóséggel és méltósággal koronáztad meg!*” – nemcsak a többi teremtmény közül kiemelt ember nagyságát, hanem az istenképűség felelősségét is eszünkbe juttatják.

Az óra célja

Elhelyezni önmagunkat Isten teremtő művében: az embert Isten a maga képére teremtette. Mindannyian hasonlítunk Istenre, az ő képét tükrözzük vissza, a tőle kapott feladatot és felelősséget hordozzuk.

Kulcsfogalmak

Istenképűség, teremtettség, felelősség

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	<p>Ének <i>Áldunk téged, Istenünk</i> (EÉ 42)</p>	
5'	<p>Beszélgetés <i>Nézd meg az arcodat!</i> Minden gyerek kapjon lehetőséget, hogy belepillanthasson egy tükörbe, és néhány másodpercig szemlélhesse az arcát. Kérjük meg őket, hogy próbálják úgy nézni az arcukat, mintha most látnák először, mintha egy idegent látnának. <i>Segítő kérdések:</i> Mit láatsz? Milyennek látod önmagad? Tetszik, amit láatsz? Mik az arcod legjellemzőbb vonásai? Mi az, amit először észreveszel az arcodon?</p>	Kellék: tükör
5'	<p>Beszélgetés <i>Öröklött külső tulajdonságok</i> Kire hasonlítok külsőre a családomból? Melyik külső tulajdonságomat kitől öröklöttem?</p> <p>Feladatmegoldás A tankönyv 1. feladata: tulajdonságok gyűjtése.</p>	Az óra hangulatát oldottabbá tehetjük, ha részleteket olvasunk fel Janikovszky Éva <i>Kire ütött ez a gyerek?</i> című művéből.
10'	<p>Tanítás Mindent Isten teremtett. „<i>Kezdetben teremtette Isten a mennyet és a földet...</i>” – így kezdődik a Biblia és minden teremtmény élete. A teremtés rendjében, annak végén, amikor minden készen volt már, Isten megteremtette az embert a maga képmására és hozzá hasonlóvá. Mindez azt jelenti, hogy Istent és az embert különleges kapcsolat fűzi össze, amely a hasonlóságon alapul, és amely kapcsolat kiemeli és megkülönbözteti az embert a többi teremtménytől.</p> <p>Feladatmegoldás Tankönyv 2. feladata: a helyes sorrend: világosság, égboltozat, füvek és gyümölcsstermő fák, világító testek, vízi élőlények és madarak, csúszómászók és földi állatok, ember. <i>Megfejtés:</i> Teremtőmre</p>	

5'

Tanítás

A Biblia hangsúlyozza az ember kétneműségét. Férfi és nő együtt kapja a lehetőséget, hogy folytassa Isten teremtő művét.

Feladatmegoldás

Oldjuk meg a tankönyv 3. feladatát.

Hiányzó szavak: Isten, képmására, férfivá, nővé

5'

Tanítás

Minden ember lehetőséget kapott, hogy folytassa Isten teremtő munkáját. Ezzel azonban felelősséget is kaptunk, hogy Isten akarata szerint éljünk az ajándékba kapott világon.

Feladatmegoldás

A 4. feladatban a képrejtvény megfejtése: felelősség.

Beszélgessünk a gyerekekkel arról, nekik milyen felelősségük van, ők hogyan felelősek a teremtett világért!

10'

Beszélgetés

Hogyan jelenik meg a mindennapokban az, hogy az ember Isten munkatársa lehet a földön?

A tankönyv 5. feladatának rajzai segítségével beszéljük meg, hogy az istenképűség tettekben is megnyilvánul! Például segíték másoknak, mert felebarátomnak tekintem őket. Legjobb tudásom szerint végzem a hivatásomat, mert úgy tekintek arra, mint amit Istentől kaptam. Kapcsolatom van Istennel, kérek tőle, megköszönök neki. Igyekszem türelemmel és figyelemmel a másik felé fordulni, meghallgatom, érzékeny vagyok a szükségleteire. A családomon belül is a békesség teremtésére törekszem. Az Istentől kapott, teremtett világot és a benne élő élőlényeket védem és óvom.

2. Kiválasztott vagyok (Jn 15,15–16)

TK

Teológiai alapvetés

Jézus búcsúbeszédei (Jn 13,31–16,33) mindazt tartalmazzák, amit tanítványainak és velük együtt gyülekezetének örökségül hagy. A kiemelt szövegrészben a tanítvány és vele együtt a gyülekezet mintegy tükörben láthatja önmagát, ismerheti fel a Krisztus által nyert ajándékot és értheti meg, hogyan valósulhat meg ez az ajándék saját életében.

Jézus a tanítványait barátainak mondja. A barát részese mindannak, amit Krisztus kinyilatkoztatott, és annak is, amit Isten saját akaratából cselekszik az emberért. A hétköznapi életben a baráti kapcsolat nem egyoldalú választás, hanem kölcsönösségen alapul. Jézus azonban nem teszi kölcsönössé ezt a viszonyt. Ez kifejeződik abban, hogy nem a tanítvány választotta Mesterét (ami az eredeti szokással megegyező), hanem a Mester választott tanítványt. Jézus teszi barátjává a tanítványt, és elrendeli, hogy egész életfolytatásával gyümölcsöt teremjen. Így maradnak meg Jézus szeretetében.

Tanítvány

Az Ószövetségben a tanítványokat a próféták kísérőinek tekinthetjük. A rabbinikus szóhasználatban a tanítvány a Tórával és a zsidóság vallásos hagyományaival foglalkozó tanuló. Nincsen tanítvány mester nélkül. Csak a tanító köre csoportosuló tanulók közösségébe való belépés és a tanító tekintélyének elfogadása teszi a tanítványt tanítvánnyá. A tanulás folyamata: a tanító beszél, a tanítvány hallgat és elsajátítja a hallottakat.

Az Újszövetségben főleg az evangéliumokban, illetve az Apostolok cselekedeteiben olvasunk tanítványokról, akik elsősorban Jézus választott tanítványai, akiket ő hívott el. A kapcsolat személyes és bensőséges azzal a céllal, hogy hiteles tanúi legyenek az eseményeknek. A tanítványok Jézussal együtt élnek, vándorolnak, így szem- és fültanúi az eseményeknek. A Szentlélek kitöltése után hitelesen tudnak tanúskodni mindarról, amit láttak és megtapasztaltak.

Kiválasztás

Olyan döntést, cselekvést jelöl, amelynek eredményeként egyes tárgyakat, személyeket, csoportokat, lehetőségeket előnyben részesítenek a többivel szemben. Az Isten által végrehajtott kiválasztásoknak speciális teológiai értelme van. Isten feltétlen szeretete motiválja (5Móz 7,7k). Isten szabad elhatározáson alapuló kegyelmi tette. Nem tekint az ember előnyös tulajdonságaira, nem érdem, hanem szabad szeretet alapján cselekszik. A kiválasztás mindig a szolgálatban nyeri el értelmét.

Az óra célja

Gyűjtsük össze és ismételjük át a tanítványokról korábban tanultakat! A bibliai igevers segítségével ismerjük fel, hogy mindannyian kaptunk elhívást, a keresztségünk által mindannyian tanítványok vagyunk. Nem mi választjuk Jézust magunknak, hanem ő dönt felőlünk. Szeretetből, irántunk való bizalommal, és nem rátermettségünk, alkalmasságunk, érdemünk szerint.

Kulcsfogalmak

Tanítványság, kiválasztás

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5-8'	<p>a) Gyűjtsünk jellemzőket a csoportra! A gyűjtés lehet célirányos: 1. Kisebb körökre jellemző tulajdonságok, pl. fiú/lány, szőke/barna, magas/alacsony stb. 2. Az egész csoportra együttesen érvényes tulajdonságok: ember/gyerek, evangélikus, élőlény stb. <i>A feladat/tevékenység célja:</i> Kiválasztás <i>tulajdonságok</i> alapján.</p> <p>b) Válasszunk ki egy embert a csoportból! Ez az egy ember válasszon magának társakat a csoportból az alapján, hogy milyen feladatot kell együttesen teljesíteni (pl. focicsapat, zenekar, színjátszókör, matekversenyhez csapat, barát stb.). <i>A feladat/tevékenység célja:</i> Kiválasztás <i>egy bizonyos feladatra</i>, meghatározott céllal. Figyeljék meg, milyen tulajdonság alapján történt a kiválasztás! (<i>Ismerem</i> a másikat, pl. számolásban jó az illető, akkor a matekversenyhez szükség lesz rá. <i>Képességeit figyelembe véve</i> a feladathoz választunk embert.)</p>	
5'	<p>Beszéljük meg!</p> <ul style="list-style-type: none">• Hányféle közösségbe tartozunk? (Gyűjtsük össze!)• Miért fontosak a közösségeink?• Mi alapján tartozhatunk egy közösségbe?• Mi alapján választunk magunknak társakat?• Mi választjuk Istennel való kapcsolatot, vagy ő döntött mellettünk?• Hogyan választ ki bennünket Isten? <p>Tanítás Ha közösségről gondolkodunk, akkor vannak olyan közösségek, amelyeken változtatni nem tudunk (család – beleszületünk), de a legtöbb közösséget mi magunk választjuk valamilyen megfontolt szándék alapján. Istent nem mi választjuk, hanem hozzá tartozunk, hiszen teremtményei vagyunk.</p>	
5'	<p>Feladatmegoldás 1. feladat: Írd az általad már ismert tanítványok nevét a vonalra! <i>Megoldás</i> (előismeretektől függő, hogy önálló munkával hány név kerül a vonalra): Péter, András, Jakab, János, Fülöp, Bertalan, Tamás, Máté, Jakab, Taddeus, Simon, Júdás</p> <p>A feladatot megoldhatjuk közösen is a következő módon: Vigyünk be a terembe egy halászhálót! A halászhálóba helyezzünk el férfineveket! Válogassuk szét közösen a tanítványok neveit! Bibliát használni tudó csoport esetében megadhatjuk az igehelyet (Mt 10,2), amelynek segítségével kiválogathatják a neveket.</p>	

- 3-5' **Beszéljük meg!**
- Melyik tanítványt ismerjük már? Mit tudunk a tanítványról?
 - Miért hívott el Jézus tanítványokat? (Hogy tanúskodjanak.)
 - Hogyan, honnan hívta el őket Jézus?

- 5' **Feladatmegoldás**
2. feladat: Nevezd meg a képen szereplő tanítványokat! Írd a mondatok betűjelét a megfelelő képhez!
- Megoldás:* 1. kép: Máté elhívása 2. kép: Péter elhívása
- Máté: a) Kövess engem! d) Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek!
- Péter: b) Ne félj, ezentúl emberhalász leszel! c) Evezz a mélyre! e) Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!
- A feladat/tevékenység célja:* Emlékezzünk vissza Péter és Máté elhívása történetére! (1–2. osztályos tankönyv) A kiemelt mondatok alapján elmondhatóvá válnak a történetek.

- 3-5' **Elevenítsük fel a két elhívástörténetet!** (Mt 9,9–13; Lk 5,1–11)
- Keressünk hasonlóságokat a két elhívásban! (Saját élethelyzetből hív el, Jézus megszólít, feladattal bíz meg, megjelenik a bűnös kifejezés: Péter magát vallja bűnösnek, míg Máténál a farizeusok mondják róla – Jézus mindkét esetben válaszol; tanítványok követik Jézust.)
 - *A feladat/tevékenység célja:* Ismeretek rendszerezése. Lássák meg, hogy Jézus kiket hív el tanítványnak, és milyen módon teszi azt.

- 3' **Feladatmegoldás**
3. feladat: Karikázd be a helyes választ!
- Megoldás:* 1. a Genezáreti-tó partján 2. Péter 3. rengeteget 4. vámszedő 5. megszólította 6. Lévi 7. Péter 8. háromszor
- A feladat/tevékenység célja:* A történetek felelevenítése és a meglévő ismeretek rendszerezése.
- Azokban a csoportokban, ahol hiányosak a korábbi ismeretek, közösen is meg lehet oldani a feladatot.

- 2' **Olvassuk el közösen a tankönyvben szereplő bibliai mondatot!**
(Jn 15,16)
- Beszéljük meg a mondat értelmét!

Tanítás

Mélyítsük el, hogy a kiválasztás nem egyéni rátermettség alapján történik, hanem Jézus dönt az ember mellett, és ő készíti fel a szolgálatra is.

- 5' **Beszéljük meg!**
- Mit jelent a saját életünkre nézve Isten hívása?
 - Mit jelent ma tanítványnak lenni?
 - Hogyan tudom tanítványi küldetésem beteljesíteni saját környezetemben?
- A feladat/tevékenység célja:* Előzetes ismereteink alapján lássuk meg, hogy a tanítványoknak fontos feladatuk volt Jézus mellett! A tanítványság hiteles tanúskodást is jelent, amivel minden időben élni kell! Fedezzék fel küldetésüket!

5'

Feladatmegoldás

4. feladat: Gyűjts olyan foglalkozásokat, amelyeket hivatásként szoktunk emlegetni!

Megoldás: pl. lelkész, orvos, pedagógus – minden olyan foglalkozás, ahol egyszerre van jelen a belső és külső hívás.

Tanítás

Emeljük ki, hogy a hivatás szóban benne rejlik, hogy valaki hív bennünket az adott foglalkozás betöltésére.

A feladat lehetőséget ad arra, hogy beszéljünk a diákok kedvelt tevékenységeiről, pl. zene, sport, matek, színjátszás, versmondás stb.

- Hogyan képzelik el a felnőtt életüket? (Mi leszel, ha nagy leszel?)
- Hogyan tudják kamatoztatni a mostani érdeklődési területüket a későbbiekben?
- Hogyan fedezhetjük fel ezekben Isten hívását? Pl. Isten is focistának teremtett!

(5')

Ének

Megszólított, hogy legyek tanítványa (ÚÉ 4)

Elfogadtál és elhívtál (EÉ 475)

3. Jelen vagyok a világban (Mt 5,13–16)

TK, TTK-M

Hegyi beszéd

Máté evangéliumának jellemzője, hogy Jézus tanításait nagy beszédekben foglalja össze. A Mt 5,1–7,29-ben olvasható jézusi beszéd összefoglaló megnevezése a Hegyi beszéd. Az elnevezés abból ered, hogy Mt 5,1 szerint Jézus beszédét egy közelebről meg nem határozható hegyen mondta el. A beszéd hallgatóságaként a Jézust követő sokaság van megjelölve, külön is kiemelve a tanítványok, akiknek az esetében még nem lehet a teljes tizenkettes körre gondolni, mivel Mt 4,18kk még csak az első négy tanítvány elhívásáról tudósít (részletesebb tartalom az 5. osztályos tanári kézikönyvben található).

Mt 5,13–16

A megjelölt igeszakasz a tanítványok hivatásáról, méltóságáról beszél. Jézus rávilágít a tanítvány életfeladatára, amit különböző képekkel szemléltet (föld sója, hegyen épült város, lámpás/mécses).

A tanítvány a föld sója. A só egyrészt az ételek konzerválására szolgál, másrészt ízt ad. Itt az utóbbi vonás szolgál a hasonlat alapjául. A só átjárja ízével az egész ételt, amelybe tették, mint ahogyan a tartójára helyezett mécses is bevilágítja az egész helyiséget, amelybe került. Jézus arra tanít, hogy az az ajándék, amit tanítványai Istentől nyertek, szolgálatot jelent. A só szolgálata, hogy ízt adjon, és ha ízt valami miatt elveszítette, értéktelenné és haszontalanná lesz, éppen úgy, mint ahogy értelmetlen dolog meggyújtott mécseset a véka alá helyezni. A hegyen épült város is látható messziről. Jézus nem korlátozza egy népre, csak Izraelre azt a szolgálatot, amelyet a tanítványtól és a neki adott ajándék alapján vár. A tanítvány világossága kell hogy világítson az egész világ számára. Világító ereje pedig az eleven életté formált engedelmessége Isten iránt. Ha ezek a cselekedetek az Istentől nyert ajándéknak a fényében világítanak, akkor az emberek látják azokat, és dicsérik a mennyei Atyát, aki ilyen gazdag ajándékkal munkálja a tanítványban az új életet.

Só

Palesztinában a sót ízesítő és tartósító hatása miatt használták. Az Úrnak szentelt illatszert is tartalmazott sót (2Móz 30,35). A háttérben meghúzódó ok talán az lehet, hogy a só megóvja az áldozatot a bomlástól és így a tisztától a válástól. A só megőrző szerepe található meg 4Móz 18,19-ben és 2Kron 13,5-ben, ahol az Úr és Izrael, illetve Dávid közti szövetséget ún. „só-szövetségnek” nevezik, amelyik örökké tart, nem romlik meg soha. Az ókori Keleten a szövetségkötésnél a sónak jelképes értelme volt, a szövetségi hűségre és békére utalt.

Jézus sóról mondott példázata magában foglalja, amiről a só tulajdonságaival kapcsolatban már szó esett. A só íztelenné válása úgy lehetséges, hogy itt nem tengerből lepárolt finom sóról, hanem bányászott kősórol van szó, amely sokféle más anyagot is tartalmazott. Nedvesség hatására a só kioldódott belőle, és ami megmaradt, az ételízesítés szempontjából már használhatatlanná vált.

Világosság

A világosságot Isten teremtette, és Isten teremtményeként feladata, hogy Teremtőjét dicsőítse. A világosságnak szerepe van a képes beszédben is. Isten munkája hozza elő a fényre az elrejtett dolgokat. A világosság gyakran szerepel az élet szinonimájaként (Jób 18,5). A világosság oltalmat is jelent: aki veszedelemben van, Isten világosságára vágyik (2Sám 22,29). A világosság gyakran szerepel mint közvetlenül Istennel kapcsolatos fogalom. A világosságot mint köpenyt viseli (Zsolt 104,2), nála lakik a világosság (Dán 2,22). Megjelenését fényjelenségek kísérik (2Móz 3,2). Az Újszövetség átveszi és továbbviszi az Ószövetségnek a világossággal kapcsolatos szimbolikáját, és azt Jézusra alkalmazza

(Mt 4,16). Isten a világosság atyja, akitől minden jó származik (Jak 1,17). Ő állandó világosságban lakik (1Tim 6,16). A mennyei küldötteket és az isteni megjelenést is fény ragyogja körül. Krisztus evangéliuma is világosság (Jn 5,35). Pál szerint a hitre jutottak a világosság részesei (Ef 5,8), és fel vannak fegyverezve a világosság fegyverével (Róm 13,12). János teológiáját alapvetően meghatározza a világossággal kapcsolatos tanítása. Isten maga a világosság (1Jn 1,5). Csak a világosságban lehet vele kapcsolatba kerülni (1Jn 1,6kk). Ahhoz, hogy elhozza a világosságot az ember számára, maga a világosság jött el a világba (Jn 1,4kk). Jézus önmagáról mondja, hogy ő a világ világossága (Jn 8,12). Jézus a világosságot övéinek adja, és akik őt követik, azok a világosság fiai lesznek (Jn 12,36). Ez a Jézus-követés egyet jelent a világosságban való járással, és a testvéri szeretetet is magában foglalja (1Jn 2,9).

Az óra célja

Mutassunk rá, hogy a keresztyén élet követést jelent! A követés rámutat arra, hogy kit követünk, illetve magában foglalja a követésből fakadó feladatokat. Nem önmagunkra tekintünk, hanem Jézus Krisztusra, akinek élete, tanítása a jó cselekvésére indít.

Kulcsfogalmak

Tanítványság, tanítványi lét

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
3'	Helyezzünk el három tálát az asztalon! Válasszunk ki a diákok közül valakit, akinek bekötjük a szemét! A bekötött szemű diáknak szaglás, tapintás és kóstolás alapján fel kell ismernie, hogy mi van a tálakban.	Kellékek: három tál (liszt, só, porcukor)
5'	<p>Beszéljük meg!</p> <ul style="list-style-type: none"> Milyen módon (szaglás, ízlelés, tapintás) volt a legkönnyebb felismerni a sót? Miért? Mire használjuk a sót? Milyen mértékben egészséges a sót használni? Tud-e haszontalanná válni a só? Mit lehet tenni vele, ha már nem ad ízt? 	
3'	<p>Feladatmegoldás</p> <p>1. feladat (sóra vonatkozó rész): Gyűjts ötleteket, hogy mire használjuk a sót! Mit ad a világosság számunkra?</p> <p><i>Megoldás: Ízesítés, konzerválás. Gyógyhatású: só terápia, toroköblítő, tisztít stb.</i></p> <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> A beszélgetés alatt összegyűjtött információk rögzítése a tankönyvben.</p>	

3' **Szemléltető történet dramatizált elmesélése** Kellékek: gyer-
A történet címe: Csak egy fénypont. (lásd 22. o.) tyá, gyufa

8' **Beszéljük meg!**

- Milyen érzéseket vált ki belőlünk a sötétség?
- Milyen dolgokat társítunk a sötétséghez? Miért?
- Milyen bibliai történeteket ismerünk már, ahol a világosság, a fény valamilyen formában megjelenik? (Teremtéstörténet, tűzoszlop, Jézus a világ világossága, mennyei küldöttek: angyalok)

Tanítás

Fedezzék fel, hogy a saját életünkben a sötétség milyen érzéseket ébreszt! A sötétséghez alapvetően negatív tartalmak társulnak: félelem, veszély, gonoszság, bűntények stb. (egyiptomi csapások között: háromnapi sötétség).

Lássák meg, hogy Isten teremti a világosságot, és nagyon sok bibliai történetben a fény, a világosság az ő megjelenésével, isteni jelenlétével kapcsolódik össze.

Ismerjék fel, hogy a mindennapokban használt só képe ránk mint tanítványokra igaz. Jézus feladatot bíz a tanítványokra, azaz ránk

3' **Feladatmegoldás**

1. feladat (világosságra vonatkozó rész): Gyűjts ötleteket, hogy mire használjuk a sót! Mit ad a világosság számunkra?
Megoldás: világít, melegít, utat mutat stb.
A feladat/tevékenység célja: A beszélgetés alatt összegyűjtött információk rögzítése a tankönyvben.

5' **Feladatmegoldás**

2. feladat
„Ti vagytok...” Színezd ki az S betűvel jelölt részeket!
Megoldás: föld sója

5' **Beszéljük meg!**

- Mit jelent a felirat: föld sója?
- Hogyan lehet az ember a föld sója?

Tanítás

Ismerjék fel, hogy a mindennapokban használt só képe ránk mint tanítványokra is igaz! Jézus feladatot bíz a tanítványokra, azaz ránk. Fedezzék fel, hogy saját életünkben mit bíz rájuk Jézus Krisztus (föld sója – megízésmeni a világot, világ világossága – világítani másoknak), és hogyan teljesíthetik azt.

2-3' **A bibliai igehely elolvasása (Mt 5,13–16)**

3' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Kösd össze a képeket a megfelelő igeversekkel!

Megoldás: 1. kép: só – „*Ha pedig a só megízetlenül, mivel lehetne ízét visszaadni? Semmire sem való már, csak arra, hogy kidobják, és eltámasszák az emberek.*” 2. kép: hegyen épült város – „*Ti vagytok a világ világossága. Nem rejthető el a hegyen épült város.*” 3. kép: lámpatartóra helyezett lámpás – „*Lámpást sem azért gyújtanak, hogy a véka alá tegyék, hanem a lámpatartóra, hogy világítson mindenkinek a házban.*”

5' **Feladatmegoldás**

4. feladat

A betűrácsban egy bibliai igét olvashatsz. Haladj csigavonalban!

Megfejtés: „*Én vagyok a világ világossága, aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem az övé lesz az élet világossága.*” (Jn 8,12)

Ki mondja? – Jézus Krisztus

Tanítás

Fedezzék fel, hogy Jézus Krisztus mint a világ világossága van jelen az életünkben utat, példát mutatva. Az Ő követésére szerződünk azzal, hogy a keresztség ajándékában részesültünk.

5' **Beszéljük meg!**

- Hogyan világít számunkra Jézus?
- Hogyan lehetünk a követői?
- Mit jelent Krisztus-követőnek lenni?

Tanítás

Lássák meg, hogy miként nyerhetnek a Biblián keresztül Jézustól útmutatást a személyes életükben. Fedezzék fel, hogy a Krisztus-követés nem tétlenségről, hanem cselekvésről szól.

5'-8' **Feladatmegoldás**

5. feladat: Beszéljétek meg! Miben mutatkozik meg, hogy keresztyénként jelen vagyunk a világban?

Megoldás: idősek gondozása, ételosztás, oktatás

A feladat/tevékenység célja: Gondolják végig, hogy mit jelent kb. 10 évesen ma keresztyénnek lenni. Fedezzék fel, hogy Krisztushoz tartozásunk olyan értékeket, érzelmeket, indulatokat eredményez, amivel a környezetünkben sóvá, világossággá lehetünk (pl. karitatív szolgálat).

(5') **Ének**

Ízt ad a só, megtart (EÉ 473)

Szemléltető történet

Csak egy fénypont

A világ egyik sarkába beférközött a komor, hátborzongató, áthatolhatatlan hideg sötétség. *(Ha megvalósítható, akkor húzzuk be a teremben a függönyöket, kapcsoljuk le a lámpát, amennyire lehet, próbáljunk sötétséget teremteni.)* Dacosan megülte magát, feketesége bénítóan áradt szét mindenre. Ebben a nyomorúságban egyszer csak feltűnt egy picinyke fénypont *(gyújtsuk meg a gyufát, majd késleltetve a gyertyát a tanári asztalon)*. Kicsi volt és gyengécske, de fénylett. Egy arra botladozó meg is jegyezte:

– A világ végénél jobb helyet is kereshetnél volna magadnak, hallod-e!

– Miért? – rebegte a kis fény. – Világítok, mert fény vagyok. És mert fény vagyok, világítok. Nem azért világítok, mert valamit el akarok érni, hanem világítok, mert ez boldoggá tesz...

Fogcsikorgatva, mindent elsöprő, hatalmas, fekete erejét bevetve támadt rá a komor, hátborzongató, áthatolhatatlan, hideg sötétség a fénypontra. De akárhogy is erőlködött, tehetetlennek bizonyult a picinyke fényvel szemben. (W. Hoffsümmer nyomán)

4. Honfoglalás és Jerikó bevétele Józsué vezetésével (Józs 1; 2; 6)

TK

Józsué könyve

Józsué könyve, amely Mózes ötödik könyvének közvetlen tartalmi folytatása, három részre osztható. Az első rész (1–12. fejezet) bemutatja, hogyan foglalja el Izrael 12 törzse Józsué vezetésével Kánaánt. Az egységes elbeszélés leírja a Jordánon való átkelést, a Gilgálban való letáborozást, Jerikó és Aj bevételeit, végül az előbb délre, majd északra szerveződő további hódítási terveket. A második rész (13–22. fejezet) az ország felosztásáról, míg a harmadik rész (23–24. fejezet) a sikemi országgyűlésről számol be.

A könyv számos kérdést felvető problémaköre az egységes honfoglalás (Józs 1–12) vagy szakaszos hódítás (Bír 1) gondolata, valamint a földek sorsolás útján való szétosztásának kérdése (a területek egy részét ekkor még nem hódították meg vagy alig ismerték).

Az egyik elképzelés szerint nem beszélhetünk egységes honfoglalásról, az sokkal inkább hosszú, összetett folyamat lehetett. Az izraeli törzsek fokozatosan, több csoportban és több irányból érkeztek a területre békésen beszivároghva. Az erős kánaáni városokkal szemben csak kisebb összeütközéseket vállalhattak. Így a térség teljes meghódítása csak Dávid királyságának megszilárdítása után következett be. Ezt az elképzelést támasztja alá Bír 1, ahol arról olvasunk, hogy a honfoglalás lépésről lépésre történt, és meghatározott területekre korlátozódott. Valószínűsíthető az is, hogy héberek már régóta nagy számban telepedtek le a térségben, ők a harcok során csatlakozhattak a pusztából érkező népcsoportokhoz.

Józsué könyve ezzel szemben a honfoglalást a területre betörő izraeli törzsek egyetlen nagy közös hadjárataként írja le. Így az ország egy nemzedék alatt és az őslakók teljes kiirtásával került Izrael népének kezébe. Teológiailag hangsúlyos azonban, hogy a honfoglalás katonai sikere nem Izrael katonai erejének, hanem egyedül Isten hatalmának volt köszönhető, Isten az országot ajándékként adta a népnek. A korábban tett ígéretetek így teljesedtek be.

Józsué

Józsué Nún fia, Efraim törzsből származott, és Mózes halála után került a nép élére. Arról azonban korábban is olvasunk, hogy ifjúkorától Mózes szolgája volt (4Móz 11,28), valamint bizalmasa, hiszen 2Móz 32,17 szerint elkíséri Mózeset a Sínai-hegyre. Először 2Móz 17,9-ben hallunk róla, ott Mózes megbízásából harcol sikeresen Amálékkal szemben. A 4Móz 13-ban leírtak szerint Józsué a kémek egyike volt, akiket Mózes elküldött Kánaán felderítésére. Mózes halála után Isten őt választja ki a nép vezetőjének, Józsué könyvének első fejezetei szerint irányító szerepe gyorsan meg is szilárdul.

Jerikó

Jerikó nevének jelentése a „hold városa”. A Holt-tenger északi előterében, a Jordán folyó völgyében, Jeruzsálemtől 35 km-re északkeletre fekvő város nemcsak a világ legrégebbi városa, hanem a Föld legmélyebben fekvő lakott települése is (250 m-rel a tengerszint alatt helyezkedik el). A város közelében fakadó bővizű forrás a környéket oázissá változtatta, ahova datolyaültetvényeket telepítettek, valamint a kereskedelmi és karavánutak is a város mellett húzódtak. Illés és Elizeus próféta működésének is fontos helyszíne volt Jerikó (2Kir 2,4; 18). A város melletti forrás vizének gyógyító erejét Elizeusnak tulajdonították. Heródes korában az újjáépített város fontos székhely és határállomás lett, vámot is szedtek itt (Lk 19,1–5: Zákheus). Jeruzsálembe vezető útján pedig Jézus itt gyógyította meg a vak Bartimeust (Mk 10,46–52; Lk 18,35–43; Mt 20,29–34: két vak).

A szövetség ládája

A szövetség ládáját Mózes készítette a pusztában az Úr parancsára és előírása szerint. Ebben őrizték a Tízparancsolat két kőtábláját. A láda felügyelete és szállítása a papok feladata volt.

Az óra célja

Mutassuk be a tanulóknak, hogy a zsidók honfoglalása Isten vezetésével és segítségével történt. Ezzel Isten beteljesítette a népnek adott ígéreteit.

Kulcsfogalmak

Honfoglalás, Isten vezetése, támogatása

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Dicsérjük Istent (EÉ 52)</i>	
10'	Ismétlés Ismételjük át a kivonulás történetét! Ehhez használhatjuk a 3. osztályos hittankönyv tanári kézikönyvében található összefoglaló kérdéseket vagy a játékos összefoglalást. Lehetséges az is, hogy a 3. osztályos tankönyv ide vonatkozó képeit átlapozzuk, és felelevenítjük a történeteket. Jussunk el Mózes haláláig, az ígéret földjének határáig.	3. osztályos hittankönyv az ismétléshez.
10'	Tanítás, feladatmegoldás A tankönyv szövege és képei alapján haladjunk tovább a honfoglalás történetével. Józs 2 (és Józs 3,14–17) súlypontjai: <ul style="list-style-type: none">• Mózes halála után Józsué lesz a nép vezetője, Isten választja ki őt erre a feladatra. Józsué Mózes szolgája volt, bizalmas embere, korábban katonai rátermettségét is bizonyította.• Józsué két kémeket küld Jerikó városa és a környék felderítésére. Miu-tán Jerikó királyát figyelmeztetik az idegenek jelenlétére, a kémeket egy Ráháb nevű (parázna) asszony bújtatja el és ereszti le kötélén a várfalon. A kémek ígéretet tesznek arra, hogy Ráháb és családja életét megkímélik az ostrom során. Ennek jeléül piros zsineget adnak Ráhábnak, amit ő az ablakára köt.• A kémek megtudják, hogy a jerikóiak és környékbeliak félnek Izrael népétől, hiszen hallottak katonai sikereikről, és tudják, hogy Isten segíti őket.	

- A Jordán folyón a Vörös-tengeren való átkeléshez hasonló csodálatos módon jut át a nép. A papok feladata a szövetség ládájának szállítása, amelyben a Tízparancsolat kőtábláit őrzik.

Az 1. feladat szövegéből hiányzó szavak: ígéret, erős, bátor, törvényt, Jerikóba, kötél, megkímélik

10' **Tanítás, feladatmegoldás**

Józs 6 súlypontjai:

- Jerikó városának bevétele Isten pontos utasításai szerint történik, a nép betartja Isten parancsát (ellentétben az Aj városának első ostromakor történetekkel).
- Isten parancsa ez: Hat napon át valamennyi harcos kerülje meg a várost napjában egyszer. Hét pap vigyen hét kosszarvból készült kürtöt a szövetség ládája előtt. A hetedik napon hétszer kerüljék meg a várost, és amikor a papok megfújják a kürtöket, a nép törjön ki hangos csatakiáltásban.
- A város falai leomlottak, és Izrael népe bevonult a városba.
- A kémek ígéretéhez híven csak Ráháb és családja menekült meg.

A 2. feladat képén színezzük ki a fontos részleteket!

5' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Megfejtés: Ne félj és ne rettegj, mert veled van Istened, az Úr mindenütt, amerre csak jársz!

Emeljük ki, hogy Józsué seregét Isten támogatta, Izrael népének egész honfoglalása Isten vezetésével és akarata szerint folyt. Isten a népnek adta a megígért földet.

5' **Beszélgetés: Otthon vagy idegenben?**

Gondoljuk végig és beszéljük meg a tanulókkal a következő kérdéseket: Röviden utaljunk József történetére, és ismételjük át, Izrael népe hogyan kerül Egyiptomba! A nép Egyiptomból indul, negyven évig vándorol a pusztában, mire eléri Kánaánt, ahol idegen népek laknak. Izrael népe most hazaérkezett vagy idegen földre jött?

Hangsúlyozzuk, hogy Isten ígérete szerint választott népének adja Kánaán földjét, ő vezeti ki őket Egyiptomból és vezeti a pusztában, hogy aztán újra letelepedjenek őseik földjén.

5. A bírák kora 1. – Gedeon küldetése (Bír 6–8)

TK

A bírák kora – törzsi szövetség

Miután a 13. század végére befejeződött Palesztina elfoglalása, megalakult a tizenkét törzs szövetsége, és megkezdődött a beilleszkedés, a letelepedett életmódhoz való alkalmazkodás alapvetően békés korszaka. A külső veszélyek, illetve belső széthúzás megszüntetésére Isten bírákat állított a nép élére, akik bár a legváltozatosabb egyéniségek voltak, mégis közös volt bennük a kiválasztottság: Isten Lelke volt velük, hogy karizmatikus egyéniségükkel összefogják a törzseket, amikor egységre volt szükség. A törzsi szövetség alapjában véve laza, gyenge kormányzási formája meglepően sokáig, csaknem kétszáz évig fennállt, és elegendő volt ahhoz, hogy a javarészt helyi jellegű, kisebb válságokat kezelje. A törzsszövetség rendszere azon kívül, hogy néhány jól körülhatárolt kötelességet írt elő a törzseknek, alapvető szabadságukat meghagyta, és teljes mértékben megfelelt az Istennel kötött szövetség szabályainak. Így egészen addig, amíg a filiszteusok támadásai egyre szorítóbbakká nem váltak, Izrael nem kezdeményezte, hogy a kánaáni városállamok példájára államot alapítson. Egészen addig visszautasították a királyság gondolatát, hiszen számukra az egyedüli uralkodó az Úr volt, aki választott karizmatikus megbízottak segítségével maga vezeti, védi és minden veszélytől megszabadítja népét.

A bírák

A bírákról szóló elbeszélések (Bír 3,7–16,31) az ún. „bíróséma” forgatókönyve szerint epizódyszerűen mesélik el a tizenkét bíra történetét. Minden esetben visszatérő probléma, hogy Izrael népe a biztonságban és jólétben elfeledkezik Istenről, és a pogány népekhez hasonló vétkeket követ el, majd Isten haragjától való félelmében segítségért kiált. Az Úr ekkor szabadítót küld egy bíra személyében, akinek bíraskodása alatt ki is tart a nép hűsége, halála után azonban ismét elpártolnak az Úrtól, majd előlről kezdődik a már ismert forgatókönyv. A tizenkét bíra közül a „nagyok”: Otniél, Éhúd, Bárak (és Debóra prófétanő), Gedeon, Jefte és Sámson karizmatikus vezetőként egy-egy törzs élére állva igyekeztek megszabadítani a népet az idegenek támadásaitól. Sokkal rövidebben van szó a „kis bírákról”: Samgár, Tólá, Jáír, Ibcán, Élón, Abdón, akik nem katonai vezérként, hanem békés időszakban vezető emberekként álltak a törzsek élére.

Teológia

A Bírak könyvének teológiai mondanivalójában legalább annyira hangsúlyos Izrael sorozatos hűtlensége és büntetése, mint Isten kifogyhatatlan kegyelmének kiemelése.

Gedeon

A Manassé törzsből származó Gedeonnak, akinek működése a 12. századra tehető, maga Isten parancsolja meg, hogy négy törzs harcosai közül válasszon ki 300 embert, és induljon harcba a sivatagi tevehajtó nomádok, a midjániták (amálékíták) túlerejével szemben. Gedeon osztatlan tekintélyt szerez magának, amikor az ellenséges csapatokat teljesen szétzilálva kiűzi az országból. Nem meglepő tehát, hogy a nép királlyá akarja tenni őt, amit azonban Gedeon egyértelműen visszautasít. Gedeon válasza („*Én nem uralkodom rajtatok, és nem fog uralkodni rajtatok a fiam sem. Az Úr uralkodjék rajtatok!*” – Bír 8,23) vagy Jótám példázata (Bír 9,7–21) is a tipikus izraeli gondolkodásmódot tükrözi. Ezzel ellentétben a függelék két története hangsúlyozza, hogy a bírák korában történt számos erkölcstelenség azért lehetett jelen a társadalomban, mert nem volt olyan szigorú erkölcsi és vallási rend, amit később a királyság tudott biztosítani Izrael számára: „*Abban az időben nem volt király Izraelben, mindenki azt csinálta, ami neki tetszett*” (17,6; 18,1; 19,1; 21,25).

Az óra célja

Emeljük ki, hogy Isten semmilyen körülmények között sem hagyja magára az embert, hanem különböző módon és eszközökkel, de mindig segíti őt tervei szerint.

Kulcsfogalmak

Bizalom Istenben, küldetés

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Dicsérjük Istent (EÉ 52)</i>	
5'	Ráhangolódó játék <i>Tartsa fel a kezét, akinek van kedve...</i> <ul style="list-style-type: none">• hazamenni• enni• focizni• telefonon játszani• tanulni stb. Más módon: Képzeljünk el helyzeteket, ahol nincs vezető, ezért mindenki azt csinál, amit akar. Például: 1. Iskola ünnepség, ahol nincs jelen az igazgató. 2. Úszásoktatás, ahol nincs ott az úszómester. 3. Egy falu/város, ahol nincs polgármester. 4. Elromlik a közlekedési lámpa, és nincs rendőr, aki irányítana. 5. Ifjúsági táborhelyen beindul a tűzjelző, és nincs jelen felelős személy.	
5'	Játék <i>Megteszed-e azt, hogy...</i> Keressünk olyan feladatokat, <ol style="list-style-type: none">1. amelyeket könnyen, gondolkodás és kérdés nélkül megtesz a gyermek (pl. a tankönyv feladatainak megoldása, hangos olvasás, tábla letörlése).2. amelyeknél hezitál kicsit, vonakodik, de azért rááll (pl. fellépés iskolai ünnepségen, segítségnyújtás egy fogyatékkal élőnek).3. amelyeket elutasít, mert nehezek vagy veszélyesek (pl. tanulj meg kínaiul, mássz meg egy magas hegyet vagy sziklafalat, ugorj fejest a mélyvízbe). Ezt a játékot variálhatjuk olyan módon, hogy a csoport tagjai tesznek fel egymásnak kérdéseket: Megteszed-e azt, hogy...? A kérdést árnyalhatjuk így is: Meg mered-e tenni, hogy...? Meg szeretnéd-e tenni, hogy...? Meg tudod-e tenni, hogy...?	

5'	<p>Tanítás és a tankönyvi szöveg feldolgozása <i>A bírák korának ismertetése</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A 12 törzs laza szövetsége, nincs király, nincs központi hatalom • Isten a király, ő uralkodik • Problémák: szomszédos népek támadásai, erkölcsi züllés, bálványimádás • „Bíróséma”-forgatókönyv ismételése • Bíra: karizmatikus vezető, akit Isten választ, Isten Lelke van rajta, nem király, de isteni legitimációval áll az élre, nem az egész nép vezetője, egyes törzseket tud csak mozgósítani 	
5'	<p>Tanítás <i>Gedeon elhívása (Bír 6,11–24)</i> Súlypontok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hétköznapi tevékenység (búzacséplés) közben szólítja meg Isten • Gedeon bizonytalan, nem bízik saját erejében, nem indul azonnal • Jelet kér: az áldozati hús és kenyér meggyullad • Gedeont meggyőzi Isten jele 	<p>További történetek: Az elköteleződés első jele: Isten parancsára lerombolja apja Baal-oltárát (Bír 6,25–32) Nedves és száraz gyapjú (Bír 6,36–40)</p>
5'	<p>Tanítás <i>A csata előkészülete (Bír 7,1–14)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A 300 harcos kiválasztása • <p>Feladatmegoldás <i>1. feladat</i> A 300 katona kiválasztása: akik nyelvükkel nyaldosták a vizet, mint a kutya, azokat hazaküldte Gedeon, akik a kezüket szájukhoz emelve ittak, azokat kiválasztotta a harcra</p>	<p>Újabb jel: az ellenséges katona álma Gedeon győzelméről (Bír 7,9–14)</p>
5-7'	<p>Tanítás <i>A csata elmesélése (Bír 7,15–25)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kürt, üres cserépfazék, fáklya • Gedeont megerősítették Isten jelei, már nem bizonytalan, megteszi, amit Isten parancsol <p>Feladatmegoldás <i>2. feladat</i> A katonák kövessék Gedeon példáját: megfújni a kürtöt, összetörni a náluk lévő cserépfazekat, kezükben a fáklyát tartani. Az ellenséges táborban a katonák fegyvereit egymás ellen fordította az Úr, ezért elmenekültek.</p>	

5-7' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Megoldások:

Gedeont Isten választotta ki, hogy legyen a nép vezetője a harcban, és közvetítse számukra Isten akaratát.

Isten biztosította arról Gedeont, hogy a jelentős túlerővel szemben is győzelemre vezeti seregét.

Gedeon hosszú ideig tartó bíraskodása békés időszak volt Izraelben.

Gedeon nevének jelentése kardforgató.

Isten hívását meghallva Gedeon nem indult azonnal küldetése teljesítésére, mert túl gyengének és fiatalnak érezte magát a feladathoz.

Gedeon katonái közül sokan félelmükben visszafordultak a harcmezőről.

6. A bírák kora 2. – Sámson hőstettei (Bír 13–16)

TK, TKK-M

Sámson

Sámson az utolsó nagy bíra, akinek tevékenysége a bírák korának végére tehető, harcai pedig jól tükrözik a nyílt háború előtti időszakban a filiszteus határon kialakult helyzetet.

A Sámson-történet önálló hagyományt képezve anekdotaszerű, néha egymástól függetlennek látszó elbeszélések soraként ékelődik a bírák történetébe. A dáni származású Sámson nem is annyira karizmatikus vezetőként, mint hatalmas erejű, vad érzelmei által irányított magányos hősként tűnik fel, akinek a filiszteusok elleni harcait sokkal inkább személyes bosszúvágya, mint a népért érzett felelősségtudata irányítja, tettei pedig inkább tűnnek nagyszabású és félelmetes csínytevéseknek, mint hőstetteknek. Nem vezet sereget, nem ösztönöz, buzdít harcra másokat, döntő győzelmeket sem arat, helyi sikerei azonban egész Izrael érdekében történnek. A róla szóló profán elbeszéléseknek, amelyeket esetenként mesés, tréfás elemek is tarkítanak, születéséről (13,2–25) és haláláról szóló tudósítások (16,4–21.22–30) adják a teológiai tartalmat születéséről és arról, hogy az Istennek szentelt ifjú Isten szabadító terveinek részévé válik. Sámson rokonszenves népi hős, akit mesés ereje és szabados csínytevései legendássá tettek, azonban esendősege is nyilvánvaló. A legfontosabb mégis az, hogy Isten Lelke van vele, kiválasztott, akit Isten használ fel tervei véghezviteléhez.

Nazír

A nazír szó jelentése az Ószövetségben elkülönített, fölszentelt, Istennek szentelt ember. Eredetileg Isten választotta, akinek küldetése teljesítése érdekében tartózkodnia kellett bizonyos dolgoktól: bortól, hajvágástól. Később a nazír életmódot törvény szabályozta, intézményes formát öltött, fogadalomtétel kapcsolódott hozzá.

Az óra célja

Tudatosítani a tanulóknak, hogy az isteni kiválasztás a személyes motiváció felett áll és minden egyes cselekedetet meghatároz, az isteni terv részeként értelmez.

Kulcsfogalmak

Erő, kiválasztás

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Dicsérjük Istent</i> (EÉ 52)	
5'	Bevezető játék találós kérdésekkel Néhány példa, amelyek szabadon bővíthetők: Két kezemmel füled fogom, ott csücsülök az orrodon. (szemüveg) Se oldala, se feneke, mégis megáll a víz benne. (felhő)	

Öt kis házban öt kis szoba sorakozik szépen, öt kis ember bújik oda melegedni télen. (kesztyű)
 Éppen olyan, mint egy kefe, mégsem fésülködhetsz vele. (sün)
 Zöld istállóban fekete lovak piros szénát esznek. (dinnye)
 Melyik kör lehet szögletes? (tükör)
 Lába van, de mégsem jár,
 víz felett visz, nem madár.
 Nem rab, mégis láncot hord,
 s minden utat összetold. (híd)

- Sámson találós kérdése: Étel jött az evőből, édes jött az erősből.
 Megfejtés: méz, oroszlán.

Magyarozatként mondjuk el Bír 14,5–20-ból a találós kérdés történetének lényegét!

Figyeljünk az idői keretre, hogy ez a játék valóban rövid ráhangolódás legyen.

5' **Ismétlés**

Néhány mondatban ismétljük át, amit a bírákról, feladatukról, szerepükéről az elmúlt órán tanultunk. Emeljük ki a következőket:

- Sámson nem hadvezér, hanem magányos hős.
- Motivációja sok esetben személyes, és nem közösségi.
- Az isteni kiválasztás nála is ugyanolyan hangsúlyos, mint a többi bíránál.

Végül olvassuk el együtt a tankönyvben található szöveges részt.

5' **Tanítás**

Ígéret Sámson születéséről (Bír 13)

Súlypontok:

- Születésének ígérete: a filiszteusok elleni szabadítást kezdi meg, Istennek szentelt lesz, kiválasztott.
- Nazír: Istennek szentelt ember, akinek küldetése teljesítése érdekében tartózkodnia kell bizonyos dolgoktól, Sámson esetében a hajvágástól.

10' **Tanítás**

A tankönyv *1. feladata* alapján a képek segítségével beszéljük meg a történeteket:

- Bír 14,5–9: Sámson puszta kezével megöl egy oroszlánt, a tetemben mézet talál.
- Bír 15,1–8: Sámson filiszteus feleségét máshoz adják, ezért dühében háromszáz róka farkát meggyújtva felégeti a filiszteusok gabonáját.
- Bír 16,22–31: Sámson fogolyként, erejét növekvő hajával visszakapva, Istenhez kiáltva rádönti az épületet az áldozati lakomán részt vevő filiszteusokra.

További történetek:
 Bír 15,9–17: Sámson egy kiszáradt szamarállkapoccsal öli meg a túlerővel rátámadó filiszteusokat.
 Bír 16,1–3: Amikor Sámsonra éjszaka támadnak a filiszteusok, ő kiszakítja a kaput, úgy távozik.

- 5'-7' **Feladatmegoldás**
2. feladat: Először kérdezzük meg a gyerekeket, mit gondolnak, hogyan sikerült legyőzni Sámson.
- Ti hogyan próbáltatok volna rájönni Sámson erejének titkára?
 - Mivel és hogyan próbáltatok volna legyőzni Sámson?
 - Majd mondjuk el Bír 16,4–21-t. Súlypontok:
 - Delila pénzért árulja el Sámson.
 - Három sikertelen próbálkozás után Sámson megunja Delila zaklatását, és elmondja titkát.
- Megoldás: Delila levágja Sámson haját

- 5'-7' **Feladatmegoldás**
3. feladat
Megoldások: 1. v 2. á 3. l 4. a 5. s 6. z 7. t
Megfejtés: Isten általi kiVÁLASZTás
Utaljunk rá, hogy Sámson megértette, mit jelent a nazír fogadalom, sokáig tartotta is magát hozzá. Majd amikor elbukott, arra is rájött, hogy vissza lehet térni Istenhez, a fogadalomhoz. Újra nőni kezdett a haja, és visszakapta erejét. Utolsó hőstette előtt Istenhez kiáltott.

Ez a feladat házi feladatként is végezhető vagy befejezhető.

- 5-7' **Feladatmegoldás**
Ki kicsoda?
Nyomtassuk és vágjuk ki a tanári kézikönyv mellékletében található segédanyagot! Osszuk ki a gyerekeknek a neveket (dolgozhatnak egyénileg vagy néhány fős csoportokban), a jellemzőket pedig tegyük fel mágnessel a táblára vagy rakjuk le az asztalra. Az egyes csoportok válasszák ki a tulajdonságok közül a náluk lévő személyre vonatkozóakat.
Instrukció: Keresd meg a jellemzők közül az egyes személyekre vonatkozóakat! Vigyázz, öt állítás egyikükre sem igaz, ezek kezdőbetűiből egy értelmes szót kapsz. Beszéljétek meg, mit jelent a kifejezés!

A feladathoz tartozó szavak a tanári kézikönyv mellékletében található.

Megfejtés
Sámsonra jellemző: Isten választotta, bíra, vele van Isten Lelke, boszszúvágyó.
Delilára jellemző: filiszteus nő, cselhez folyamodik, elárulja Sámson.
Sámson anyjára jellemző: angyallal találkozik, nem tetszik neki a fia felesége.
Filiszteusokra jellemző: félnak Sámsontól, az izraeliek ellenségei, tiszteletlenül bánnak Sámsonnal legyőzése után.
Megmaradt szavak: **néger, apostol, zarándok, írástudó, rabló.**
Keresett kifejezés: Nazír

Tanári kézikönyv melléklet

Nevek

Sámson

Delila

Sámson anyja

filiszteusok

Jellemzők

Isten kiválasztottja

bíra

zarándok

vele van Isten Lelke

bosszúvágyó

apostol

rabló

filiszteus nő

néger

cselhez folyamodik

elárulja Sámson

angyallal találkozik

írástudó

nem tetszik neki a fia felesége

félnek Sámson

az izraeliek ellenségei

tiszteletlenül bánnak Sámsonnal legyőzése után

7. Saul királysága (1Sám 8; 9–10,1)

TK, TK-M

Filiszteusveszély – A királyság kezdete

A törzsszövetség összeomlásának legfőbb oka a 13. század végén a szintén Palesztinában új hazát kereső népcsoport, a filiszteusok egyre erősödő támadásai, majd Izraelre mért döntő csapása volt. A törzsszövetség tehetetlennek bizonyult a képzett katonákkal szemben, akik a korábbi ellenségektől eltérően nem helyi veszélyt jelentettek, hanem az egész országot akarták elfoglalni. A döntő csatát Afék közelében, a tengerparti síkság szélén vívták (1Sám 4), amely a filiszteusok győzelmével zárult. Izrael haderejét szétszórták és lefegyverezték, az ország stratégiai pontjaira filiszteus helyőrséget állítottak. A filiszteus előrenyomulás és győzelem a Jahve-hitre nézve is veszélyt jelentett, hiszen a szövetség ládája is (habár ideiglenesen) a filiszteusok kezébe került, az ellenség a papokat elűzte vagy megölte, a központi kultushelyeket pedig lerombolta. Habár ellenállás szerveződött az elnyomók ellen, kisebb összecsapásokra is sor került, gyakran izraeli sikerrel (erről számol be 1Sám 7,3–14), a filiszteusok jól szervezett katonai csapataival szemben a felkelőknek nem sikerült döntő győzelmet aratni.

Sámuel – a vándorló bír

A régi rend utolsó képviselője, Izrael szellemi vezére, Sámuel is nehéz helyzetbe került, hiszen a filiszteusok lerombolták a központi silói szentélyt, így évente igyekezett bejárni a jelentősebb kultushelyeket: Bételt, Gilgált, Micpát. A törzsszövetségi központi szentély és kultusz megszűnése kedvezett a népi karizmatikus mozgalmak gyors előretörésének, amelyek célja, hogy a népet az elnyomók elleni szent háború megvívására tüzeljék. A sikertelen próbálkozások után rá kellett döbenniük, hogy erős és szervezett központi vezetés nélkül nem érhetnek el sikereket a filiszteusokkal szemben.

Bár a királyválasztás politikai szempontból elkerülhetetlennek tűnt, mégis, mivel ellenkezett az izraeli hagyományokkal, sokakból ellenérzéseket váltott ki. A királykivánás és királyválasztás súlyos teológiai kérdéseket vetett fel: hiszen Izrael Isten irányítása alatt áll, ő a nép legfőbb vezetője, uralkodója. Ő választ ki embereket, akiknek feladatot ad népe vezetésében, ahogy ez a bírák korában mindvégig történt. Sámuel rosszalta a nép kérését, figyelmeztette őket a lehetséges következményekre, Isten parancsára, és ismertette a király kiváltságait: A király joga, hogy rendelkezzen az alattvalók életével és javaival, azaz munkára vagy akár katonai szolgálatra is kötelezheti őket, elveheti javaikat, és súlyos adóterhekkel sújthatja minden jövedelmüket. Végül amikor a nép nem állt el szándékától, Sámuel elfogadta Isten döntését, aki engedett a nép kérésének.

Más népekhez hasonlók

Azzal, hogy Izrael népe királyt kívánt a környező népekhez hasonlóan, valójában Istent utasította el, és helyére egy másik vezetőt, egy embert akart állítani. Mindez az Istennel kötött szövetség megtagadását, az Isten vezetésében való kételkedést jelentette. Azzal, hogy Izrael népe a többi néphez akart hasonlítani, éppen kiválasztottsága különleges voltát tagadta meg.

Saul

Saul, Kís fia Benjámín törzséből, az ország közepén, a legfenyegetettebb helyzetben élő és legkisebb törzsből származott. A magas termetű, szép külsejű fiatalembert maga Isten választotta ki a királyi feladatra, akit a makacsul királyt kívánó nép, miután Sámuel felkente (és ezzel eleget tett bírói és próféta tisztének), közfelkiáltással választott királlyá. A királyválasztás kérdésében nem volt egyetértés a nép között: voltak, akik elkerülhetetlennek tartották az akéfalís társadalmi berendezkedés után a központi hatalom bevezetését, mások elleneztek a környező népekhez hasonló királyság létrehozását. Ezt a megosztottságot tükrözi, hogy Saul megválasztása két párhuzamos elbeszélésben maradt ránk. 1Sám 9,1–10,16 szerint Sámuel titokban keni fel Sault, miután Isten előre kijelentette Sámuelnek Saul hozzá érkezését. Az isteni kiválasztás és tervezés kizárólagosságának hangsúlyozása mintegy meggyőzi

Sámuel és a királyság intézményétől vonakodókat. A másik elbeszélés (1Sám 10,17–27) a Micpában lezajlott királyválasztásról tudósít, amikor Sámuel hosszas tiltakozás után enged a nép kérésének. Közfelkiáltással választják Sault királyukká. A szövegekből kitűnik, hogy Saulnak nincsenek királyi ambíciói. Az első elbeszélés szerint, bár egészen más okból, apja szamarainak keresésében nyújtandó segítségért megy Sámuelhez, a találkozás az ő királlyá kenetésével végződik. A királyválasztás előtt pedig egyenesen elbújik, elrejtőzik „a holmik között”. Megválasztása után (egészen addig, amíg vele van Isten Lelke) tehetsége szerint igyekszik eleget tenni uralkodói kötelességeinek. Saul uralkodásának pontos idejét nem ismerjük, királysága 1000 körülre vagy még korábbra tehető.

Saul királysága

Saul királysága kezdetben nem sokban különbözött a bírák működésétől. Nála is hangsúlyos az isteni kiválasztás, karizmatikus vezetőként lép fel (az ammóniak elleni harc előtt sikeresen hadba hívja a törzseket, lásd 1Sám 11,7), és vele van Isten Lelke, akinek segítségével révületbe esik, sőt prófétálni is tud (1Sám 10,9–16). Kezdeti katonai sikerei (Amálék felett aratott győzelme, lásd 1Sám 15) és főként a filiszteus támadások visszaszorítása után nagy népszerűsége tett szert, sokan a megmentőt látták benne. Saul egész királysága alapvetően háborúskodással telt, nem vezetett be gazdasági változásokat, nem alakított ki közigazgatási vagy hivatali rendet, és a környező országok királyaival ellentétben nem volt gazdag palotája, háreme sem, székhelye inkább katonai erődhöz hasonlított. Fiatal, tehetséges (nem csak saját törzséből származó) katonákból állandó hadsereget alakított, a harcokban az összes törzs erejére számított, így Saul már semmiképpen nem tekinthető törzsi vezetőnek. Bár a felkenéséről szóló bibliai szakaszok Sault nem királyként említik, hanem mint felkentet és vezért, Saul uralkodása mégis sok tekintetben a királyság intézményére kezdett hasonlítani, még ha kezdetben hatalomra kerülése nem is hozott sok változást a régi rendszerhez képest.

Az óra célja

Isten minden embert kiválaszt egy feladatra, személyre szóló küldetést ad neki, amelynek elvégzésében segíti és támogatja is.

Kulcsfogalmak

Királyság, kiválasztás, engedelmesség

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Újítsd meg bennünk békéd (ZÉ 85)</i>	
5'	Játék Gyűjtsünk össze különböző foglalkozásokat! Lehetnek közöttük kevésbé ismertek is.	

Ki mit csinál? Orvos: gyógyít; édesanya: gondoskodik a gyermekekről; tanár: tanít, nevel; kőműves: házat épít; ipari alpinista: magas, nehezen megközelíthető helyeken statikus hegymászó kötélrel lógva vagy ülőpadon végez el vakolási, javítási, festési munkákat; lelkész: prédikál; mezőgazdász: földet művel; díszlettervező: színházi darab vagy film díszleteinek, kellékeinek megtervezése és kivitelezésének irányítása a feladata; politikai vezető: döntéseket hoz, irányít stb.

Beszélgessünk az egyes munkavégzésekről, a velük járó felelősségről!

10'

Tanítás

A tankönyvi szövegek és a kijelölt bibliai szakaszok alapján dolgozzuk fel a történetet a következő hangsúlyokat kiemelve:

- Izrael tizenkét törzse mintegy kétszáz évig laza törzsszövetségben élt, ami elegendő kapocs volt a külső támadások és a belső ellentétek felszámolása ellen.
- A bírák Isten kiválasztott emberei voltak, akiket Isten vezetőül, igazságszolgáltatóként állított a nép elé. A bírák mindig Isten szavát, parancsát közvetítették a nép felé.
- A filiszteusok jól szervezett, hírhedten erős katonai nemzet voltak, legyőzhetetlen ellenfélnek tűntek Izrael számára központi összefogás és vezetés nélkül.
- A szomszédos népek városállamokban éltek, királlyal az élükön.
- Isten és Izrael szövetségkötésének lényege, hogy Isten a választott nép vezetője, gondviselője, a nép pedig betartja Isten parancsolatait, és egyedül őt tartja istenének.
- Sámuel a nép szellemi és kultikus vezetőjeként nagy tekintélynek örvendett, bíráként azonban egészen más megbízatása volt, mint egy királynak.

1Sám 8 feldolgozása

- Sámuel idős, a fiai alkalmatlanok a helyébe lépni.
- A szövetségkötés értelmében Isten Izrael egyedüli királya. Azzal, hogy a nép mégis embert akar királlyá tenni, azaz földi királyt akar Isten helyébe állítani, Isten ellen vét.
- Izrael a többi néphez akar hasonlítani. Vajon miért?
- Isten mégis enged a kérésnek. Vajon miért?

1Sám 9–10,1 feldolgozása

- Isten adja a királyt, ahogy korábban a bírákat, ő nevez ki vezetőt a nép élére, tőle kapják a hatalmat, az erőt, a bölcsességet.
- Saulnak nincsenek királyi ambíciói: szamarai keresése közben találkozik Sámuellel.
- Isten választja ki Sault és adja Sámuel tudtára, mit kell tennie.
- A felkenés, a fej olajjal való megkenése az isteni jóváhagyást szimbolizálja a királyi tisztségbe való beiktatáskor. A felkent személy így válik Istenhez méltóvá, tisztává, aki Isten Lelkét kapja, azaz Isten ajándékában, karizmájában részesül. A felkenés a király isteni legitimitációját jelképezi, aki Isten földi helyetteseként uralkodik a legfőbb király, azaz Isten parancsára.

Kitérhetünk Saul királyságának bemutatására:

- Székhelye Gibeá
- Palota helyett katonai erődítmény
- Legfontosabb feladatai: katonai vezetés, a törzsek harcra hívása, Isten akaratának betartása és közvetítése a nép felé
- Kezdeti sikerei: győzelem a filiszteusok és más népek felett
- Népszerűségének okai

Feladatmegoldás

Olvassuk el a tankönyv szövegét, és egészítsük ki azt (1. feladat).

Megoldások:

megöregedtél, utadon, királyunkká, bíraskodjék, népnél
nem akart, nem, fölöttünk, olyanok, összes, Izraelnek, szabadítja

5' 2. feladat A mellékletben
Az események helyes sorrendje: Saul apja szamarait keresi, Isten közli található képek
Sámuellel, hogy Saul választotta ki a nép királyának, Saul megérkezik a kivágása és
látó házába, Sámuel vendégül látja Sault, Sámuel felkeni a királyt. beragasztása.

5' 3. feladat
Megoldások: filiszteus, korsó, látó, elvesztek, Benjámín, Sámuel, Isten,
legénnyel, Kís, szövetséget
Megfejtés: ISTEN LELKE

5' 4. feladat
Megtalálható szavak: bölcs, erős, bátor, igazságos
Megfejtés: engedelmes

5-10' **Beszélgetés**
Beszéljessünk arról, mit jelent az, hogy Isten kiválaszt valakit! Hogyan és mi alapján ad mindenkinek hivatást és feladatot? Milyen tulajdonságok szükségesek ehhez? Mit gondoltok, nektek milyen feladatot adott vagy ad majd? Mi van akkor, ha nem tudjuk vagy nem akarjuk vállalni, amit Isten vár tőlünk?

Utalhatunk itt a Mózesről tanultakra. Mózes is bizonytalankodik, alkalmatlannak érzi magát az Istentől kapott feladat elvégzésére. De Isten olyan segítőtársat ad mellé, aki megteszi, amire ő nem képes. Őt magát is alkalmassá teszi a küldetésre.

Életünk során több feladatot is kapunk, gyermekként ugyanúgy, mint felnőttként. Fontos, hogy az adott helyzetben lássuk meg és fedezzük fel Isten akaratát.

Játékos feldolgozás

Lehet, hogy veled is előfordult már, hogy kiválasztottak egy feladatra. Legtöbbször örülünk ennek, de van, hogy mégsem. Például elküldenek egy tanulmányi vagy sportversenyre, de te nem tartod magad esélyesnek. Vagy az osztálytársaid bizalmat szavaznak neked, és megválasztanak valamilyen osztálytisztésre. Vagy a családban bíznak rád valami fontos dolgot. Hogyan érezted magad ilyenkor? Biztos voltál benne, hogy el tudod végezni? Előfordult, hogy visszautasítottad a felkérést?

8. Saul bukása (1Sám 15,10–26)

TK

Katonai kudarcok

Bármennyire is sikeresnek bizonyult Saul királyságának kezdetén, katonai sikerei mégis átmenetiek voltak. Rövid időre vissza tudta verni a filiszteusok támadásait, döntő győzelmet azonban nem tudott aratni felettük. A szünni nem akaró filiszteus támadások fő oka az oliva- és szőlőtermelésre alkalmas területek megszerzése, amelyek Izrael számára gazdaságilag fontosak voltak, elvesztésük végzetes lett volna. Fontos volt a tét, a harcok tehát nem értek véget.

Saul bűne

Saul bukásának nem csak katonai okai voltak, a fő okok személyes életében keresendők. Saul merész és bátor harcos volt ugyan, katonai erényein kívül azonban nem voltak egyéb uralkodói erősségei: nem tudott központi hatalmat gyakorolni, nem volt képes a törzsi rendszert megváltoztatni és királyként viselkedni.

Saulra a filiszteusveszély mellett állandó nyomásként nehezedett hősiességének, rátermettségének, karizmatikus vezetői képességeinek folyamatos bizonyítási kényszere. Az ingadozó kedélyű, szélsőségesen változó hangulatú vezető helyzetén a Sámuellel való ellentéte még inkább rontott. Több oka is lehetett a köztük lévő ellentétnek, akár hatalmi, akár vallási, akár személyes. Ahhoz, hogy Sámuel nyilvánosan visszavonta Saul felkenetését, ami aztán Sault teljes összeomlásba taszította, két esemény is vezetett. Megszegte a háború egyik szakrális törvényét: egy filiszteusok ellen vívott csata előtt nem várta meg Sámuel, és maga mutatott be áldozatot (1Sám 13,5–14), majd az Amálék elleni győzelem után a nép kérésének engedve nem semmisítette meg teljesen a zsákmányt (1Sám 15,1–9). Mindkét vétség ugyanazt jelenti: Saul megszegte Isten parancsát, nem engedelmeskedett neki, saját döntéseket hozott ahelyett, hogy Isten akaratát teljesítette volna.

Lelki békétlenség és bukás

Saul lelki alkata szerint hullámzó kedélyállapotú, végletes, depresszióra hajlamos személy lehetett. Kudarcai lelkileg is megviselték, búskomorságba süllyedt, amit vad dühkitörések váltottak. A Biblia ezek okát abban látja, hogy Saultól (büntetésként) eltávozott Isten Lelke, helyette egyre többször gyötörte az Istentől küldött rossz szellem. Sault lelki békétlensége, az örület határát súroló pszichés állapota, majd Dávid iránti féltékenysége képtelenné tette a logikus döntésekre, és olyan elvakult tettekhez vezette, mint a nóbi papok megöletése vagy taktikailag rossz katonai döntések. Utolsó ilyen döntése volt, hogy az ellenfél belső erőtlenségén felbuzduló filiszteusok ellen nyílt terepen, stratégiailag reménytelen helyzetben vívott csatát, amely döntő vereséggel végződött (1Sám 31). Az izraeli haderő megsemmisült, Saul három fia meghalt, a király pedig súlyosan megsebesülve maga vetett véget életének.

Az óra célja

Felismertetni a tanulókkal, hogy minden tettünknek van következménye, amelyekért vállalni kell a felelősséget magunknak vagy másoknak.

Kulcsfogalmak

Tettek következményei, engedtlenség

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	<p>Ének <i>Újítsd meg bennünk békéd (ZÉ 85)</i></p>	
5'	<p>Ismétlés és feladatmegoldás <i>1. feladat</i> Megfejtés: hamis (K), igaz (I), hamis (V), igaz (Á), Hamis (L), igaz (A), igaz (SZ), igaz (T) Megfejtés: KIVÁLASZT</p>	
10-15'	<p>Tanítás 1Sám 15,10–26 feldolgozása a tankönyvi szöveg és a kijelölt szakaszok segítségével. A feldolgozás súlypontjai:</p> <ul style="list-style-type: none"> Isten büntetésének Saul tette az oka. Saul bűne: engedetlenség. Isten parancsával szemben saját döntést hozott, ami ellentétes volt az Úr akaratával. Ennek két példája: Sámuel késlekedése miatt Saul maga mutatott be áldozatot egy filiszteusok ellen vívott csata előtt, az Amálék elleni csata után pedig Saul katonái nem öltek meg minden hadizsákmányként szerzett állatot, ahogy azt Isten parancsolta, csak a soványakat, a szépeket azonban megtartották. Sámuel azonnali büntetést közöl: Saul elveszíti királyságát, mert nem lesz vele tovább Isten. Isten megbánta, hogy Saul tette királlyá. <p>Feladatmegoldás <i>2. feladat</i> A hiányos szövegek kiegészítve: „Akkor így szólította meg Sámuel az Úr: Megbántam, hogy királlyá tettem Sault, mert elfordult tőlem, és nem teljesítette, amit meghagytam neki.” „Bizony, többet ér az engedelmesség az áldozatnál, és a szófogadás a kosok kövérjénél!” „Te megvetted az Úr igéjét, az Úr meg elvetett téged, és nem maradsz Izrael királya.”</p>	
10-15'	<p>Beszélgetés és játék <i>Tettek és következményeik</i> Keressünk olyan helyzeteket, amelyekben a helytelen tetteknek súlyos következményei lehetnek: erőszakos viselkedés, lopás, környezetszennyezés, pusztítás, harag. Beszélgessünk arról, hogy minden tettünknek van következménye! Amit az egyes ember tesz, annak hatása van az egyén és az egész emberiség életére. Átélték-e már hasonló helyzeteket a tanulók? Mit tudnak ezekről a problémákról?</p>	<p>Nagyobb létszámú csoportnál több jelenetet is eljátszhatnak, megbeszélhetnek a gyerekek, végül bemutathatják egymásnak.</p>

Játékos feldolgozás

Játsszunk el egy-egy jelenetet az előző beszélgetés alapján! Képzeljük el, mi lehetett az előzmény, és mi lesz a konkrét tett következménye! Lehet ez a történet egészen konkrét, nevekkal, motivációkkal, ismerős helyzetekkel.

Példa: Péter ellopja Jani karóráját. Mi lehetett Péter motivációja? Lehet, hogy Jani mindig ezzel dicsekedett, és ez nem tetszett Péternek? Vagy Péter nagyon szeretett volna egy hasonló órát, de nem kapott? Esetleg Péter nem akarta, hogy Jani az óra miatt népszerűbb legyen az osztálytársai körében? Külön emeljük ki, az egyes szereplőknek milyen érzései lehetnek: düh, féltékenység, megalázottság, félelem, kiszolgáltatottság stb. Gondoljuk tovább a történetet. Mi lehet Péter tettének következménye? Péter büntetést kap, ha kitudódik a lopás? Jani is büntetést kap, mert eltűnt az órája? Csak Péter tett rosszat, vagy esetleg Jani is? Ki viseli Péter tettéért a felelősséget?

A tanulók saját maguk is kiegészíthetik a felsorolt helyzeteket általuk helytelennek tartott cselekedetekkel és következményeikkel.

10'

Feladatmegoldás

3. feladat

Megoldások: Benjámín, megbánta, magas, felkenés, kard, Lelke, törzsek, filiszteusok, Sámuel, büntetés, első, amálékiak, igazságos

Megfejtés: ENGEDETLENSÉG

A befejezés lehet házi feladat.

9. Dávid kiválasztása (1Sám 16)

TK, TK-matrica

Dávid

Dávid király alakjának nagy figyelmet szentel az Ószövetség (1Sám 16-tól egészen 1Kir 2,10-ig róla szóló, vele kapcsolatos történeteket olvashatunk), de még Biblián kívüli források is említik nevét (a Tel-Dánban talált óarámi felirattörödékek A fragmentumában: „Dávid háza”). Dávidot kalandos élet-története, Izrael királyaként betöltött meghatározó szerepe és a Messiás származásával kapcsolatos próféta i jövendölések teszik a Biblia egyik legmegragadóbb és legkiemelkedőbb alakjává.

A kiválasztott

Saul engedetlensége és büntetése, azaz a királyságtól való megfosztatása után rögtön Dávid királlyá kenetésének története következik a Szentírásban. Mindez véglegesíti Isten döntését és biztosítja a folytonosságot: újra van Isten által választott, neki tetsző király Izrael élén. Dávid királlyá kenése sokban hasonlít Sauléhoz: őt is Sámuel keni fel, titokban, kis körben, Isten kiválasztása és útmutatása szerint.

A transzcendens legitimáció, azaz az isteni kiválasztás Dávid királyságának is alapját és forrását jelenti, csakúgy, mint előtte Saulénak. Az ő kiválasztásánál azonban a belső tulajdonságok nagyobb hangsúlyt kapnak. Míg Saulnak – bátorsága mellett – mindenkinél magasabb termete és megnyerő külseje a legnagyobb királyi erénye, ami sokakat meggyőz alkalmasságáról, addig Dávid kiválasztásánál a belső erősségeken van a hangsúly. Bár ezekről ekkor még nem tudunk meg sokat, csakúgy, mint Dávid külsejéről (pirosposzsgás, szép szemű, jó megjelenésű ifjúként tűnik fel), Isten kiválasztása mégis az emberi szem elől elrejtett, az Úrnak kedves erényeken alapul (1Sám 16,7).

A pásztor

Dávid, a betlehemi Isai nyolcadik, legkisebb fia pásztor volt. A kétségtelenül sok veszéllyel járó, de szerény megélhetést biztosító foglalkozásból nem sok előrelépési lehetőség látszott. Királysága szempontjából eredeti foglalkozása azonban lényeges, sőt szimbolikus fontosságú: az ókori Keleten igen elterjedt volt a király pásztorként való ábrázolása. Ahogy a pásztor védi, tereli, vezeti a nyáját, felelős annak minden egyes tagjáért, úgy kell az uralkodónak is megvédenie népét az ellenség fenyegetésétől és fáradoznia boldogulásáért. Emellett Dávid foglalkozása a nomád eredetre utal, azaz a király személye nem a kánaáni eredetű városi kultúrát, hanem a nemrég Palesztinába letelepedett izraeli törzsek hagyományait erősíti. Azaz Izrael királyai és királyságuk vonásai egészen mások, mint a környező államokéi.

Saul udvarában

Kétféle hagyomány maradt ránk arról, hogyan kerül Dávid Saul udvarába. 1Sám 16 arról tudósít, hogy a titokban királlyá kent Dávidot Saul szolgálai ajánlják a búskomorsággal küzdő királynak. Dávid tehát zenei tehetsége, megnyugtató lantjátéka révén kerül Saul közelébe, akit egyre többször gyötört az Istentől küldött „gonosz szellem”.

A másik hagyomány az 1Sám 17-ben leírtak alapján arról számol be, hogy a király katonai teljesítménye miatt figyel fel Dávidra. A háborúzáshoz még túl fiatalnak tartott ifjú testvéreinek visz életmet a katonai táborba, amikor kiáll a filiszteus óriás, Góliát ellen.

A két hagyomány ellentmondásainak kibékítése helyett inkább azt kell megállapítanunk, hogy Dávidnak nem lehetett nehéz Saul közelébe kerülnie, hiszen a szüntelenül háborúzó király Izrael minden törzséből szívesen fogadta a bátor, merész katonákat hadseregébe.

Az óra célja

Ismertessük fel a tanulókkal, hogy Isten nem a külsőségek alapján, hanem belső tulajdonságai szerint ítéli meg az embereket.

Kulcsfogalmak

Belső értékek

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Ne félj, mert megváltottalak!</i> (ZÉ 5)	
5'	Játék A tanulók keressenek keresztnévük kezdőbetűjével alliteráló jellemzőt, tulajdonságot. Segítségül mondhatunk néhány példát: bátor Bálint, lovagias Laci, szorgalmas Szabina, kis Klára, magas Márk stb. A tanár is részt vehet a játékban. Beszéljük meg, ki miért választotta épp azt a tulajdonságot. Mennyire jellemző ez az illetőre a többiek szerint? Nézzük meg, melyek ezek közül a belső és a külső jellemzők!	
5-10'	Tanítás Dolgozzuk fel 1Sám 16-ot! Hívjuk fel a figyelmet a következőkre: <ul style="list-style-type: none">• Saul elvetése után Isten rögtön gondoskodik új királyról.• Dávid kiválasztásában fontos új elem a belső tulajdonságok kiemelése.• Dávid nem kerül azonnal a nép élére, nem lesz nyilvánvalóvá, hogy ő Isten új választottja.• Dávid nem mint az új felkent király, hanem zenei tehetsége miatt kerül a királyi udvarba.	
5'	Feladatmegoldás <i>1. feladat</i> „Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.” (Isten Sámuelnek) „Én láttam a betlehemi Isai egyik fiát, aki tud lanton játszani, derék férfi, harcra termett, okos beszédű, daliás ember, és vele van az Úr.” (Saul szolgája Saulnak) „Küldd hozzám Dávidot, a fiadat, aki a juhokat szokta őrizni!” (Saul Isainak)	

5' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Olvassuk el a téves információkat tartalmazó szöveget, és beszéljük meg a helyes megoldásokat!

Helyes megoldások: bánkódott Saul miatt, nyolc fia volt, pásztor volt, a nyáját legeltette, testvérei körében, a zene, lantpengetéshez értő zenészt, Dávidot ajánlották a királynak, pengesse a lantját.

5' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Megoldások: pásztor, legidősebb (ez nem vonatkozik Dávidra), jó megjelenésű, tud lanton játszani, bátor.

A feladat kapcsán beszéljünk Dávid belső és külső tulajdonságairól! Melyek segítették eddigi munkáját, a pásztorkodást? Képzeld el! A felsoroltakon kívül milyen lehetett még Dávid?

5' **Feladatmegoldás**

4. feladat

Megoldás: Lantjátékával megnyugtatta Sault.

5-10' **Beszélgetés**

Beszéljünk arról a tanulókkal, hogy mi alapján lesz valaki számukra szimpatikus, azaz mi alapján kedveljük meg. Hogyan ítélünk meg valakit? A külseje alapján azonnal véleményt alkotunk, vagy várjuk, hogy megismerjük jobban, belülről is?

Istennek, a szívek vizsgálójának az ember belső tulajdonságai éppen olyan nyilvánvalóak, mint a külsők. Isten nem külsőnk miatt szeret minket, és nem is külsőnk alapján ítél meg.

Játékos feldolgozás

Kérjük meg a tanulókat, hogy gondoljanak legjobb barátjukra, és jellemezzék őt. Mi az, amit szeretnek benne, miért barátkoznak éppen vele? Külső vagy belső értékek alapján választanak-e barátot?

10. Dávid és Góliát (1Sám 17)

TK, TK-matrica

Dávid

1Sám 16,14–23-nak ellentmondó hagyomány szerint Dávid Góliát legyőzésekor kerül kapcsolatba Saullal. Isai a háborúhoz még fiatal, legkisebb fiával küld élelmet idősebb fiainak a harctérre. Itt hallja meg Dávid, hogy a filiszteus katona istenkáromlással provokálja az izraeli sereget, ezen feldühödve vakmerően vállalkozik a párharcra.

Az 1Sám 17,26–58-ban leírtakkal szemben 2Sám 21,19 a filiszteus hős legyőzését egy bizonyos Elhánánnak tulajdonítja. Az ellentmondás feloldásával kapcsolatosan megoszlanak a vélemények. Feltételezhetően a Dávid hőstettéről szóló hagyomány a régebbi, más vélemény szerint az is elképzelhető, hogy a két személy, a betlehemi Elhánán és Dávid ugyanaz. Az azonban bizonyosnak tűnik, hogy Dávid egy látványos hőstettel szerzett hírnevet magának, akár Góliát, akár más ellenséges katona legyőzésével. Saul is felfigyelt az ifjúra, akit magához vett és katonái élére állított.

Góliát

A filiszteusok (akiknek nevéből eredeztethető a Palesztina szó) a 12. században az Égei-tenger felől érkeztek a térségbe, és Izrael törzseihez hasonlóan területeket akartak hódítani maguknak. A nem túl nagy létszámú, de katonai hagyományokon nevelkedett nép képzett katonákból állt, és vasgyártásuknak köszönhetően ellenfeleiknél hatékonyabb fegyverekkel harcoltak. A körülméletlen, tisztátalan filiszteusok a bírák kora óta állandó harcban álltak Izraellel, legfőbb ellenségeiknek számítottak. Talán ennek is köszönhető, hogy 1Sám 17-ben Góliát bemutatásánál reális és irreális elemek keverednek. A szöveg a filiszteus hőst valóságos óriásként ábrázolja, magassága hat könyök és egy arasz volt, mintegy 280 centiméter. Góliát fegyverzete azonban valóságos lehetett, a leírtak a görög nehézfegyverzetű gyalogosok, a hopliták fegyverzetének felelnek meg.

Góliátról 2Sám 21,19-ben olvasunk még, ahol Elhánán győzi le a filiszteus hőst, aki ott nem magasságával, hanem csupán lándzsanyele vastagságával tűnik ki a tömegből.

A párharc

Az ókori háborúkra jellemző volt, hogy a csata forgatagában a vezetők, legerősebb harcosok egymással párharcot vívtak. A korának legmodernebb harcászati eszközeivel felszerelt Góliáttal szemben Dávid fegyvere a hadászatban szintén használatos parittyá volt. A parittyá használatát Dávid pásztorként sajátíthatta el. A fegyver a vadak ellen ugyanúgy hatékonynak bizonyult, mint a harctéren. Megfelelő gyakorlással és jó technikával halálos fegyvernek bizonyulhatott a két végén erős zsinagrára kötött, hosszúkás, rombold alakú, erős, vastag bőrdarab, ha ököl nagyságú kővel, megfelelő távolságból, jól célozva használták.

A bibliai szöveg nem hagy kétséget: Dávid győzelmének legfőbb oka az Úr támogatása.

Az óra célja

Mutassuk meg a tanulóknak, hogy erő és gyengeség viszonylagos! Ne a magunk erejében reménykedjünk ezért, hiszen Isten segítségére szorulunk.

Kulcsfogalmak

Erő, gyengeség, segítség

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Ne félj, mert megváltottalak!</i> (ZÉ 5)	
5'	Játék <i>Ki a legerősebb?</i> Kérdezzük meg a tanulókat: Ki az, aki erősnek tartja magát? Tartsa fel a kezét! <i>Ha sokan feltartják:</i> Hogyan tudjuk meg, ki a legerősebb? <i>Ha csak egyvalaki:</i> Hogyan tudjuk meg, hogy ő tényleg erős? Méréssel? Mérjük le, ki a legmagasabb és legnehezebb? Feladatok teljesítésével? Hozzunk egy nehéz követ, és próbáljuk meg, ki tudja felemelni? Esetleg mérközzenek meg egymással valamilyen módon az erők? Ha sikerül is megállapítanunk valami módon, hogy ki a legerősebb az osztályban, vajon ő lenne a legerősebb az iskolában is, vagy a városban/faluban, az országban? Bizonyosan találnánk nála erősebbet. Ki a legerősebb? A világ legerősebb embere versenyen nehéz súlyokat kell emelni, el kell húzni egy kamiont, görgetni kell egy traktorgumit stb., a testépítő- és fitness-versenyeken lemérik a versenyzők izmait. Hogyan döntjük el, ki az erős? Kerüljön az is elő, hogy nemcsak testi, hanem lelki erőről is beszélhetünk. Mit jelent a lelki erő? Ki erős lelkileg? Hogyan derül ez ki?	
10'	Tanítás Mondjuk el a történetet, közben olvassunk fel részeket a Bibliából! <ul style="list-style-type: none">• Kiemelhetjük a harci elemeket: fegyverek, stratégia, párviadal.• Dávid fiatal kora miatt még nem harcol a hadseregben, testvéreinek visz ételt a harcmezőre.• Hangsúlyozzuk, hogy Dávid nem saját ügyességének vagy a véletlennek köszönhette a győzelmét, hanem Isten segítette őt. Feladatmegoldás <i>1. feladat</i> A párbeszéd szövegének beragasztása a mellékletből. <i>Megoldás</i> <ol style="list-style-type: none">1. kép: Csatarendbe álltak ellenünk régi ellenségeink, a filiszteusok!2. kép: Válasszatok ki magatok közül egy embert, aki megvív velem!3. kép: Én kigúnyolom az izraelieket Istenükkel együtt!4. kép: Én kiállok Góliát ellen!5. kép: Túl fiatal vagy még!6. kép: Az Úr nevében megyek ellened!7. kép: Kezembe adott téged az Úr, fejedet veszem!8. kép: Kinek a fia vagy te, ifjú?	Góliát fegyverzetének leírását (1Sám 17,4–7) vagy Saul és Dávid beszélgetését (1Sám 17,31–39) felolvashatjuk szó szerint is a Bibliából.

5-7' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Mi lett volna a csata vége, ha Dávid nem áll ki Góliát ellen?

Góliát negyven napon át várta az ellenfelét, az izraeli katonák közül azonban nem állt ki vele senki. Az izraeli sereg vonakodása a filiszteusokat erősítette volna meg egy összecsapásban. Ha pedig mégis kiáll valaki Góliát ellen, saját erejével aligha tudta volna legyőzni a filiszteus óriást.

Milyen esélyekkel indult volna Dávid Góliát ellen, ha nem bízik Istenben?

Kevés esélye lett volna a győzelemre, hiszen Góliát erősebb, jól képzett és felfegyverzett katona volt.

5' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Megoldások

Dávid: kicsi, pásztor, bátor, Istenben bíz, paritty, bot, győzni szeretne

Góliát: magas, filiszteus, katona, bátor, saját erejében bíz, erős fegyverzete van, páncél, győzni szeretne, öntelt

5-7' **Feladatmegoldás**

4. feladat

A helyes sorrend és a megfejtések:

1. Csatarendbe álltak (az izraeli és a filiszteus csapat)
2. Kihívta maga ellen a legerősebbet (Góliát)
3. Ételt vitt a testvéreinek (Dávid)
4. Nem engedi kiállni Dávidot (Saul, Dávid testvérei, katonák)
5. Levetette a páncélt (Dávid)
6. Káromolta Dávidot és Istenét (Góliát)
7. Elővett egy követ (Dávid)
8. Levágta a fejét (Dávid)
9. Megfutamodtak (filiszteus csapat)
10. Megkérdezte a nevét (Saul)

10' **Beszélgetés**

Az emberi teljesítőképesség határai

Tudod-e?

- Mennyi a 100 méteres síkfutás jelenlegi (2016-os) világcsúcsa? (9:58)
- Hány olimpiai aranyérmet nyert Egerszegi Krisztina? (5)
- Ki fedezte fel a Déli-sarkot? (A norvég Roald Amundsen 1911. december 14-én)
- Ki és mikor mászott fel elsőként a világ legmagasabb hegye, a 8848 méter magas Mount Everest tetejére? (1953. május 29-én helyi idő szerint 11:30-kor az új-zélandi Edmund Hillary és a nepáli Tenzing Norgaj.)

A kiemelkedő teljesítmények után feltehetjük a kérdést: Mi volt a legnagyobb dolog, amit te megtettél? Hol vannak a határaid? Emeljük ki, hogy nem ér el mindenki világcsúcsot, nem lesz mindenki első, azonban az a lényeges, hogy saját magunkhoz képest meg tudjuk tenni, saját magunkból ki tudjuk hozni a legtöbbet.

Hangsúlyozzuk, hogy ami az egyik embernek könnyedén teljesíthető, az sok esetben a másik életében óriási erőfeszítés árán valósul meg.

11. A bajban is barát (1Sám 18,1–5; 20)

TK

Jónátán

A név jelentése: 'Jahve adta'. Saul király legidősebb fia, az Ószövetség egyik legnemesebb alakja. Bátor harcos volt, aki csatában legyőzte a filiszteusokat (1Sám 13–14). Bátor hőstette azonban Saul megdöntéséért miatta majdnem az életébe került (1Sám 14,24–28.36–45), de a nép megmentette a haláltól. Miután Dávid legyőzte Góliátot, Jónátán megszerette őt úgy, mint önmagát, és szövetséget kötöttek. Mint hű és önzetlen barát, apjával is szembeszállt Dávid érdekében, és megvédte őt Saul haragjával szemben több ízben is. Közbenjárása azonban nem segített hosszú távon, így végül maga is a menekülést tanácsolja Dávidnak. Utoljára Zíf pusztájában találkoznak, ahova Jónátán elmegy Dávid után, hogy megerősítse Istenbe vetett bizalmát, és azzal biztatja Dávidot, hogy király lesz, ő pedig az ország második embere lesz mellette. Ez az álom azonban nem teljesülhetett, mivel a Gilbóá-hegyi csatában apával együtt elesett.

Dávid Jónátán halála után gyászénekekben megsiratta, majd Célában, Kís sírjában temettette el (2Sám 1,17–27). Jónátán iránt érzett hálóját annak sánta fiával, Mefibósettel szemben igyekezett leróni, akivel később már királyként igen nagylelkűen viselkedett.

Barát, barátság

A barát valakihez közel álló társ, akihez az illetőt – a családi kapcsolatoktól eltérően – nem testi, hanem lelki tényezők fűzik. Az Ószövetség útmutatása szerint a barátot úgy kell szeretni, mint önmagunkat. A barát olyan, mint a tulajdon lelkünk (5Móz 15,7). Dávid és Jónátán barátsága a próbák sora után is tartósan bizonyult. Jónátán saját érdeke ellenére maradt Dávid barátja akkor is, amikor emiatt apjával (Saullal) került szembe, illetve le kellett mondania arról, hogy ő örökölje apja trónját (1Sám 23,17). Dávidnak csak Jónátán halála után volt alkalma arra, hogy iránta érzett szeretetét bizonyítsa. Tisztességgel eltemette Jónátán megcsúfolt testét (2Sám 21,12–14), siratóéneket énekelt. 2Sám 1,26 arról ír, hogy kettőjük barátsága csodásabb volt a nők szerelménél.

Szövetség

A szövetség két fél között létrejövő szerződéses viszonyt jelent. A szövetség létrejöhet egyes emberek, egyének és csoportok vagy csoportok és csoportok között. A szövetségi viszony a feleket nagyon szoros kapcsolatba hozta egymással, értékében vérrokonni kapcsolatnak felelt meg. A szövetség a feleket a szerződésben foglaltak feltétlen és kölcsönös megtartására kötelezte, azaz a szövetségi hűségre. A viszonyt a béke jellemezte, és annak megtartása nem merült ki a szerződésben foglaltak formális betartásával, hanem egymás iránti lojalitást, barátságot, szeretetet követelt. A szoros kötődést, elkötelezettséget kifejezésre juttatják a szövetség megkötésével kapcsolatos rítusok és egyéb kifejezési formák. A szövetségkötést rendszerint eskü követi. Az emberek közötti szövetség az istenség/Isten színe előtt történik, aki annak tanúja, garantálója, így a szövetségkötésnek minden viszonylatban vallási-kultikus töltése van.

Az óra célja

Vegyék észre a tanulók, hogy a barátság milyen fontos emberi kapcsolat. A barátság ereje akkor mutatkozik meg, amikor az egyik bajba kerül, a másik pedig segítségére siet. Isten vigyázott Dávidra. Nem hagyta egyedül, barátot, társat adott neki. Fedezzük fel személyes életünkben, hogy Isten kiket adott nekünk barátoknak!

Kulcsfogalmak

Barátság, hűség, kitartás

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	<p>Minden diák gondolatban válassza ki az egyik barátját (valós személy legyen)!</p> <p>A következő mondatkezdettel minden diák mondjon egy jelzőt, (legjellemzőbb) tulajdonságot a barátjára: „Az én barátom...” – pl. kedves.</p> <p>A jelzők, tulajdonságok felkerülhetnek a táblára, majd megállapíthatjuk, hogy a pozitív vagy a negatív tulajdonságok vannak-e többségben.</p> <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> A diákok személyes tapasztalatokon keresztül fedezzék fel a baráti kapcsolat fontosságát.</p> <p>Az óra témájára való ráhangolódás történhet a következőképpen is: <i>Készíts barátságreceptet!</i></p> <p>A személyes tapasztalatokra építve a diákok először önállóan gyűjtsék össze a lényeges elemeket, amelyek szerintük szükségesek a barátsághoz.</p> <p>Az elkészítésnél fogalmazzák meg önállóan, hogy a barátság alapanyagaiból hogyan lesz barátság. Például:</p> <p>Alapanyag: szeretet, elfogadás, játék, titok, bizalom</p> <p>A feladat célja, hogy felfedezzék személyes kapcsolataink segítségével a barátságban rejlő lehetőségeket.</p>	
5-8'	<p>Beszéljük meg!</p> <ul style="list-style-type: none">• Kit nevezel barátnak?• Mitől lesz valaki baráttá?• Miért van szükségünk a barátokra?• Mitől lesz egy barátság tartós?• Meddig mész el a másikért? Mit tennél meg érte? (Már ismert bibliai történetek, pl. kapernaumi százados szolgája, a béna meggyógyítása, irgalmas samaritánus) <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> A kérdések segítségével járjuk körbe a barátság témáját! A gyerekek fogalmazzák meg a baráti kapcsolat jelentőségét az életükben. Fedezzék fel, hogy a kapcsolat áldozathozattal jár együtt. Ismerjék fel a hűség, a kitartás, a bajtársiasság jelentőségét.</p>	
5'	<p>Feladatmegoldás</p> <p><i>1. feladat (diákokra vonatkozó rész)</i></p> <p>Rajzold le, hogy te mit adnál a másíknak barátságod jeleként!</p> <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> Gondolja ki a diák, hogy mi az, amit oda tudna adni a másíknak, lemondva arról a másíkért. Figyeljük meg, hogy számunkra is fontos dologról mondanánk-e le, vagy olyanról, aminek nem tulajdonítunk akkora jelentőséget, ezért adnánk azt a másíknak.</p>	

- 5' **Történet első felének dramatizált elmondása** (1Sám 18,1–5) Köpeny, ruha (lepedő), kard (fakard, ha van), öv (kötél), íj (rajzolt változatban, ha nincs igazi)
- Tanítás**
Hangsúlyozzuk, hogy Jónátán és Dávid Isten előtt kötött szövetséget! Az öltözék átadásával Jónátán (a király fia) azonos rangra emeli Dávidot (a pásztorfiút) önmagával. Jónátán egyoldalú ajánlata a feltétel nélküli szeretetet fejezi ki, amelynek a későbbiekben óriási jelentősége lesz.
- 5-8' **Feladatmegoldás**
1. feladat (bibliai történetre vonatkozó rész)
Rajzold rá a képre, hogy Jónátán mit adott Dávidnak a barátság megpecsételése céljából!
Megoldás: köpeny, ruha, kard, íj, öv
- 3-5' **Feladatmegoldás**
2. feladat
Mi történik Dávid és Jónátán lelkével? Írd a vonalra a megfejtést!
Megoldás: összeforrt
- Beszéljük meg!**
- Mit jelent ez a mondat? Hogyan tudjuk saját szavainkkal megfogalmazni a mondatot?
- A feladat/tevékenység célja:* Értsék meg, hogy mit jelent, ha valakivel összeforr a lelkünk, azaz úgy szeretjük a másikat, mint magunkat!
- 5' **Gondoltam egy szóra!** (féltékenység)
Mondatokat mondok, amelyek egy féltékeny ember mondatai lehetnek. Találják ki, hogy mi a közös a mondatokban!
- Nem hiszem el, hogy neki már megint sikerült elsőnek megoldani a feladatot, nekem meg nem!
 - Bezzeg ő megint megkapta azt a játékot, amit szeretett volna!
 - Zsuzsi állandóan Beával játszik. Engem az utóbbi időben nagyon elhanyagol, és különben sem kedvelem Beát.
 - Nem szeretem, hogy őt mindig megdicsérik, engem meg soha!
- Beszéljük meg!**
- Miért vagyunk féltékenyek?
 - Mit okozhat a féltékenység?
 - Tudok-e küzdeni a féltékenység ellen? Hogyan?
- A feladat/tevékenység célja:* A mondatokból ismerjék fel a gyerekek a saját gondolataikat, hogy mennyiszer szólal meg bennünk is a féltékenység, az irigység. Fogalmazzák meg, hogy a féltékenység milyen folyamatok elindítója tud lenni. Lássák meg, hogy a féltékenység, az irigység megterheli a kapcsolatot, de saját lelkünket is.

5-8' **Történet második felének elmondása** (1Sám 20)

Tanítás

Figyeljék meg, hogy Dávid és Jónátán barátsága minden családi kötelék fölött áll. Jónátán az apjával is szembeszáll, hogy mentse barátja életét.

3' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Dávidnak el kellett menekülnie Saul haragja elől. Jónátán jelet adott a számára. Rajzold be, hol kell elhelyezkednie a három nyílnak, amelyekből Dávid megtudja, hogy nem maradhat a királyi udvarban!

Megoldás: három nyíl messze a fiú előtt

5' **Beszéljük meg!**

Jónátán nagyon sok mindent tett Dávidért.

- Hogyan viszonyozhatja Dávid mindazt, amit kapott Jónátántól?
- Mivel tudja Dávid a megkötött szövetséget érvényesíteni?

Mondjuk el!

Jónátán meghalt – apjával együtt – a filiszteusok ellen folytatott háborúban.

- Hogyan fogadta a hírt Dávid?
- Tehet-e valamit még Dávid halott barátjáért? (Eltemeti, siratóéneket énekel)

A feladat/tevékenység célja: Fedezzék fel a tanulók, hogy a történetben egyelőre egyoldalúan Jónátán cselekszik Dávidért. Lássák meg, hogy a barátság kölcsönös kapcsolat, így elérkezett a pillanat, hogy Dávid is tegyen ezért a kapcsolatért. Figyeljék meg, hogy Dávidnak Jónátán életében nem sikerül viszonyozni jóságát, így gyászénekekkel siratja el (2Sám1,17–27), és eltemeti.

5-8' **Feladatmegoldás**

4. feladat

Keresd meg a betűrácsban a történet szavait!

Megoldás: Jónátán, Dávid, három, nyíl, köpeny, íj, öv, kard

Ha lehetőség van rá, akkor összefoglalhatjuk a történetet úgy is, hogy a betűrácsban megtalált szavakkal alkotnak a diákok mondatokat.

4. feladat megfejtése

					L		H
	Í	J		Í			Á
J		Ó	Y				R
	Y	N	E	P	Ö	K	O
		Á				A	M
		T				R	
	D	Á	V	I	D	D	Ö
		N				V	

12. Teremts bennem tiszta szívet... (2Sám 11–12, 14)

TK

Dávid és Betsabé

Dávid király a palota tetejéről látja fürdőzni Betsabét, aki megtetszik neki. Betsabé a hettita Úriás felesége, aki Jóáb hadseregében (Dávid serege) harcol. A Dávid és Betsabé között kialakult kapcsolat orvoslására Dávid hazahívhatja Úriást. Úriás azonban a harcoló katonákkal közösséget vállalva nem tölti együtt az éjszakát feleségével. Ekkor Dávid azt parancsolja a fővezérnek, hogy az asszony férjét olyan helyre állítsa a harcban, ahol el fog esni. Úgy is történik, s a gyászidő letelte után Dávid feleségül veszi Betsabét. Ebből a kapcsolatból fogant gyermek meghal (1Sám 12,14kk), de Dávid komoly bűnbánata után Betsabénak újabb gyermeke születik, Salamon, akit szeretetébe fogad az Úr.

Házasságtörés

A mózesi törvény szigorúan tiltja (2Móz 20,14; 3Móz 18,20), büntetése: halál (5Móz 22,22).

Bűnbánat

Valamely Isten és/vagy ember ellen elkövetett bűn miatti bánkódás, illetve ezzel összefüggésben a bűn megbocsátásának, a kiengesztelődésnek a kérése, amely mögött felismerhető az elkövetett vétek helyrehozatalának eltökélt szándéka is. Az Ószövetségben a bűnbánat egyik alapformája a szavakkal történő bűnvallás. Ez a kollektív bűnbánat esetében gyakran a liturgiához kapcsolódott, és valószínűleg imádság, illetve énekek is kísérték. A bűnbánat gyakorlatát sokszor kísérik külső megnyilvánulások, hozzá fűződő szimbolikus vagy jóvátételi cselekmények (böjtölés, gyász, hamuba ülés, ruha megszaggatása).

Példázat

A példázat olyan beszédmódot jelöl, amely a gondolatokat szóképekkel, hasonlatokkal, példatörténetekkel szemlélteti. Az Ószövetség tele van példázatokkal, hasonlatokkal. A parabola mint példatörténet az Ószövetségben is megtalálható. Ez szemléletesen fogalmaz meg egy-egy élethelyzetet, magatartásformát, tanítást. Ezt a beszédmódot a próféták kifejezetten szeretik használni, lásd Nátán példázatát.

Nátán

A név jelentése: 'ő (az Úr) adta'. Próféta Dávid korában, amikor Dávid már megszilárdította hatalmát. Kemény üzenetet bíz rá az Úr, erről szól a példabeszéd. A példabeszéd felnyitja Dávid szemét, hogy meglássa bűnét, így ő mondja ki az ítéletet saját maga felett. Nátánnak még a trónutódlásnál is szerepe volt. 2Sám 12,25 tanúsága szerint Salamon nevelése Nátán prófétára lett bízva.

Zsoltár

A zsoltárok tulajdonképpen imádságok, vagyis emberi válaszok mindarra, amit Isten a történelemben tett Izraellel, az egyes emberrel vagy az egész világgal. Bennük az élet tükröződik a maga sokszínűségében. Hallunk bennük elnyomásról, kilátástalanságról, megmentésről és szabadulásról. Megjelenik a történelem a világ teremtésétől a világ végéig, amikor majd eljön Isten, hogy megítélje a földet. De helyet kap bennük az egyén öröme és szenvedése, kétségbeesése és bizalma, félelme és reménysége is.

Az óra célja

Lássák meg a diákok, hogy Dávid királyként jól megállja a helyét, erős birodalomra fejleszti országát. Mégsem marad tiszta, hiszen a szenvedélye elsodorja Istentől, büntetést követ el. Isten és közte helyreáll a rend, hiszen Nátán példázata felnyitja szemét, aminek következtében bűnbánatot tart.

Kulcsfogalmak

Kísértés, bűn, bűnbánat

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Teremts bennem tiszta szívet</i> (ÚÉ 117) Beszéljük meg! <ul style="list-style-type: none">• Miről szól az ének?• Milyen hangulatot tükröz?• Milyen helyzetben van a dal szerzője? Tanítás <p>Mutassunk rá, hogy a bűn, az elrontott dolgaink lelkiismeret-furdalást okoznak bennünk! A lelkiismeret-furdalás elvezet a megbánáshoz, ami segít bennünket abban, hogy a terheinket le tudjuk tenni.</p>	3. osztályos tankönyv 121. oldalán megtalálható az ének.
5-10'	Osszuk négy csoportra az osztályt! Minden csoport kap egy-egy részletet az 51. zsoltárból. Állítsák össze a zsoltárt! Olvassuk fel együtt a zsoltárt! A következő tagolást érdemes használni: 1. csoport: Zsolt 51,3–8 2. csoport: Zsolt 51,9–11 3. csoport: Zsolt 51,12–15 4. csoport: Zsolt 51,16–19 (Érdemes mondatonként szétvágni a szöveget, és nem túlságosan elaprózva, hiszen ismeretlen szövegről van szó, amit nem könnyű önállóan értelmezni.)	A zsoltár részletei külön borítékban szétvágva.
5'	Beszéljük meg! <ul style="list-style-type: none">• Milyen a hangulata a zsoltárnak? (Gyűjtsenek negatív, pozitív jelzőket.)• Mit követett el, aki a zsoltárt írta?• Miért követte el a gyilkosságot?• Hogyan tudja megváltoztatni az embert Isten? <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> A szöveg közös feldolgozása, hogy értsék a tartalmát, a sorok mögé lássanak.</p>	
3'	Feladatmegoldás <i>1. feladat</i> Égesszék ki a zsoltárrészletet a megadott szavak segítségével. <i>Megoldás:</i> izsóppal, moss, hó, örömet, tagjaim, orcádat, bűnömet	

8-10' **A történet elmondása** (2Sám 11–12,14)
A bibliai szöveghez hű, de a tanár saját szavai által elmondott történet legyen. Használhatunk kellékeket az elbeszéléshez, dramatizálhatjuk azt.

5' **Beszéljük meg!**

- Mi indította Dávidot arra, hogy bűnt kövessen el?
- Miért nem tudott ellenállni?
- Hogyan kellett volna másként cselekednie?
- Mi lett tettének a következménye?
- Hogyan tudja feldolgozni tettének súlyát?
- Miben segített Dávidnak Nátán példázata?
- Hogyan kellett volna a példázatban szereplő gazdagnak helyesen cselekednie?

Tanítás

Gondolkozzanak el a gyerekek azon, hogy minden tettünknek következménye van! A bűn büntetést von maga után. A beszélgetés jó lehetőséget ad arra is, hogy a személyes kísértéseinkről is beszélgessünk, és segítsük őket arra, hogy megálljanak a kísértéseik között.

5' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Állítsd helyes sorrendbe Nátán példázatának képeit! Adj címet a képeknek!

Megoldás: 3,1,2

(A címek a diákok önálló gondolatai legyenek.)

Készítsünk csoportonként párbeszédet a képekhez!
Közösségépítő feladat, ami segíti az egyéni képzelőerő használatát. A jelenetek könnyen eljátszhatóak, ha az idő- és térbeli lehetőségek adottak.

3-5' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Mit érzett Dávid, amikor Nátán szembesítette tettével? Fejtsd meg a rejtvényt! (Minden szót a megfelelő sorban balról jobbra kell beírni a rejtvénybe.)

1. Betsabé
2. bűn
3. Nátán
4. bárány
5. példázat
6. vándor/vendég
7. gazdag
8. próféta

Megoldás: bűnbánat

5' **Beszéljük meg!**

- Mit jelent a bűnbánat?
- Miért fontos, hogy megbánjuk bűneinket?
- Hogyan válaszol Isten bűneinkre és bűnbánatunkra? (Keressük a választ Dávid példáján keresztül!)

Tanítás

Értelmezzük közösen a bűn, a bűnbánat fogalmát! Helyezzük a hangsúlyt Isten megbocsátó kegyelmére!

(5') **Ének**

Előtted állok, drága Jézusom (EÉ 417)

13. Kérj valamit, és megadom neked! (1Kir 3)

TK

Név, származás

Salamon Dávid és Betsabé gyermeke. Ő követi Dávidot az egységes Izrael trónján. A Salamon (jelentése: békesség) nevet Isten adta neki még születése előtt azzal az ígérettel, hogy a nyugalom embere lesz, uralkodása idején béke és nyugalom lesz (1Krón 22,9). Éppen ezért Dávid és Betsabé számára a gyermek születése jelezte, hogy Isten megbocsátotta bűnüket, megbékélt velük. Dávid Salamon nevelését Nátán prófétára bízta.

Trónöröklése

Dávid trónöröklése körül az utolsó pillanatig bizonytalanság volt. Dávid megígérte Betsabénak, hogy Salamon lesz az utód, de ezt nem hozta nyilvánosságra, csak a bizalmasai tudtak róla. A titoktartás Salamon biztonságát szolgálta.

Az elsőszülöttségi jogrend szerint Salamonnak nem lehetett jogigénye a trónra, csak karizmatikus, régi alapon, hogy ő Jahve kiválasztotta. Ennek az elismertetése sem ment volna egyszerűen. Salamon útját a trónra végül tragikus események sora segíti.

Ammónt, az első számú várományost Absolon meggyilkoltatta a húgát ért sérelem miatt (2Sám 13,20kk). Az apja ellen lázadó Absolont viszont Jóáb kíméletlenül megölte (2Sám 18,14). Adónijjá, Absolon testvére lépett a trónra, amikor Nátán érkezettnek látta az időt, hogy Dávidot emlékeztesse Betsabénak tett ígéretére. Dávid engedett a kérésnek, és királlyá kenette Salamont (1Kir 1,1). Salamon megkegyelmezett Adónijjának, de később megölette, amikor kiderült, hogy mégsem mond le a trónról.

Birodalma

Dávid uralkodása idején Izrael nagyhatalommá lett. Nyugaton a Földközi-tengerig, északon az Orontész folyóig, keleten az Eufráteszig, délen Egyiptom határáig terjedt ki az ország. Az utódra a birodalom megtartása, belső építése várt, amit Salamonnak részben sikerült is megvalósítani.

Uralkodása

Salamon erőskezű, belső ellenfeleivel kíméletlenül leszámoló, rendkívüli képességekkel megáldott, igen tevékeny uralkodó volt. Megszervezte az ország közigazgatását. Izraelt tizenkét tartományra, kerületre osztotta fel, ami nem fedte le a korábbi törzsi területeket. Minden tartomány élére helytartókat állíttatott. Minden kerület egy-egy hónapon át köteles volt ellátni a királyt és udvartartását, valamint az állandó hadsereget élelemmel és takarmánnyal. A közigazgatási rend bölcs és hasznos volt, de súlyos feszültségek forrásává lett. A beosztás nem volt tekintettel a törzsi határokra, és lazította a törzsek kapcsolatát is.

Salamonnak fényűző udvartartása volt, és hatalmas építkezések fűződnek a nevéhez. A hadsereget is átszervezte. Dávid tizenkét hadoszlopot szervezett, amelyek havonkénti váltással teljesítettek szolgálatot. Egy hadoszlop 24 000 főből állt. Salamon állandó hadsereget fejlesztett, tökéletesítette a kor színvonalának megfelelően (4000 harci kocsi, lovasok), ami garantálta az ország biztonságát.

Építkezések

Salamon nevéhez fűződik a templom és a királyi palota megépítése. Megépítette Millót, bővítette Jeruzsálemet, új várfallal vette körül (1Kir 9,15). Számos várost újjáépített, a raktárvárosokat és a harci kocsik városait a hadsereg számára alakította ki.

Politikai házasságokat kötött, így próbált a szomszédos és leigázott népekkel jó kapcsolatot ápolni. A házasságok azonban a birodalom vesztét okozták, hiszen az idegen asszonyok kedvében járva en-

gedélyezte a kultuszhelyek, templomok, oltárok megépítését a bálványistenek számára, ezzel kivívta az Úr haragját. Salamon szerette az Urat, de a szíve nem teljesen volt Istené (1Kir 11,4), mert a bálványistenek felé is odafordult. Az Úr azonban Dávidra való tekintettel nem vonta meg Salamontól a szeretetét, de figyelmeztette, hogy uralkodása után az ország ketté fog szakadni.

Gazdagsága

A Biblia szövegei elismerően beszélnek Salamon gazdagságáról. Évente 666 talentum arany folyt be a kincstárába, valamint ezüst annyi, mint a kő; cédrus, mint a vadfügefa (1Kir 10,14; 2Krón 9,27). Sokfelől érkezett pénz a kincstárába: meghódított népek adói, vámok, rengeteg ajándék, rézbányák, hajókereskedelem. A befolyt összegek azonban nem fedezték a fényűzést és a sok építkezés költségét.

Bölcsessége

Salamon bölcsessége is ismert volt minden nép előtt. Sába királynője is gyakran látogatta meg, hogy találós kérdéseket tegyen fel a számára (1Kir 10,1kk). A bölcsességet az Úrtól kérte (1Kir 3,3kk). A Példabeszédek könyvének bölcs mondásait, illetve az Énekek énekét is neki tulajdonítják.

Az óra célja

Ismerjék meg a tanulók Salamon személyét, királyságát. Vegyék észre, hogy életük során mennyi kívánságuk van, de nem minden válik a hasznukra. Salamon bölcsességet kért Istentől. A bölcsesség Isten ajándéka, ami segít a jó és a rossz megkülönböztetésében és a helyes döntésben.

Kulcsfogalmak

Bölcsesség, bölcs ítélet

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	<p>„Ha király volnék...” Milyen legyen egy uralkodó? a) Gyűjtsünk királyokra, jellemző tulajdonságokat, cselekedeteket! b) Válasszunk ki a gyerekek közül egy önként jelentkezőt! Tegyük királlyá (öltöztessük be)!</p> <ul style="list-style-type: none">• Fel tudunk eleveníteni olyan ismert történetet, ahol a király személye volt hangsúlyos? (Jézus bevonul Jeruzsálembe – 1. osztályos tankönyv) <p>Jellemezze saját királyságát, hogy mit tesz a népért, milyen tulajdonságai vannak stb.!</p> <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> A korábbi tanulmányaik, meseélményeik kapcsán gondolják végig a tanulók, hogy mitől lesz egy király uralkodása a népe számára is pozitívva.</p> <p>A szerepjáték segít abban is, hogy egy-egy gyermekről kiderüljön, milyen módon reagálna uralkodói helyzetben, hogyan cselekedne az alattvalóival. (Ebben az esetben a fokozott kontroll szükséges a tanár részéről.)</p>	Papírból készült korona, lepedő palástnak

5'

Beszéljük meg!

- Kiből lehet király?
- Mitől lesz jó vagy rossz egy király?
- Milyen törvényeket, rendelkezéseket hozzon meg?
- Mitől lesz Izraelben valaki jó vagy rossz király?

Tanítás

Gondolkodjunk együtt arról, hogy a királyság nem önkényes hatalomgyakorlás és -fitogtatás, hanem felelősség.

Lássák meg a diákok, hogy Izraelben kifejezetten Isten kezében van az uralkodás: ő adja valakinek a királyságot, de ha a király elfordul Istentől, akkor az uralmat el is veszi tőle.

3'

Feladatmegoldás

1. feladat

Készíts kívánságlistát! Ha bármit kívánhatnál, mik szerepelnének a listádon?

A feladat/tevékenység célja: Fedezzék fel, hogy mennyi kívánságunk van, és ezek nem biztos, hogy a javunkat szolgálják!

1-3'

Történet elmondása

Salamon bölcsességet kér Istentől (1Kir 3,5–9)

„Kérj valamit, én megadom neked!” – Itt állítsuk meg a történetet.

Beszéljük meg!

- Te mit kérnél Istentől?

3'

Feladatmegoldás

1. feladat

Fejtsd meg Salamon kívánságát! Figyelj arra, hogy van olyan betű, amit nem kell felhasználnod! *Megoldás:* bölcsesség

Milyen két dolgot kapott még Salamon az Istentől? *Megoldás:* gazdagság, dicsőség

Tanítás

Lássák meg a gyerekek, hogy Salamon kívánsága az Úrnak tetsző volt. A bölcsességet nem önmagáért, hanem azért kérte, hogy különbséget tudjon tenni jó és rossz között, jól kormányozhassa az országot. Fedezzék fel, hogy minden jó adomány Istentől száll alá.

3'

A történet folytatása

Salamon bölcsességet kér Istentől (1Kir 3,9–15)

3' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Beszélgessetek róla!

Mit jelent bölcsnek lenni?

Értelmezzük közösen a bölcs szót a tankönyvben megadott meghatározások segítségével!

3-5' **Beszéljük meg!**

- Miért lényeges, hogy Salamon bölcsességet kért Istentől?
- Miből táplálkozik a bölcsesség?

Tanítás

Lássák meg, hogy a bölcsesség több a megtanulható tananyagnál. Fedezzék fel, hogy a bölcsesség kezdete az Úr félelme, tehát a bölcs ember fölfelé tekint, a megtapasztalhatón túli összefüggéseket keresi.

5' **A történet elmondása**

Salamon bölcs ítélete (1Kir 3,16–28, megszakítással)

„Tudunk bölcs ítéletet hozni?”

A történet megállítása abban segít, hogy a gyerekek maguk keressenek megoldást a vitás helyzetre. Vajon ők mit tennének a király helyében?

Készíthetünk a történet bizonyos pontjain szerepinterjút is. Például:

1. Az anyával, aki elveszítette gyermekét.
2. Az anyával, aki elvette a másik anya élő gyermekét.
3. Salamonnal a döntés előtt.
4. Salamonnal a döntés után.
5. Az anyával, aki visszakapta gyermekét.

5' **Beszéljük meg!**

- Szoktunk vitatkozni?
- Mi okoz konfliktust két ember között?
- Hogyan lehet a konfliktust kezelni?
- Hogyan lehet egy vitát feloldani? Milyen módszerek állnak a rendelkezésünkre?
- Vajon Salamon megoldása célratörő volt? Miért volt hatékony?

Tanítás

Lássák meg a tanulók, hogy számtalan helyzet generál feszültséget két ember között, ami heves vitává fajulhat. Tanuljuk meg kezelni a bennünk felgyülemelő feszültséget, keressünk pozitív kimenetelű megoldásokat! Lássák meg, hogy Salamon meghökkentő ítéletet hoz, de abból azonnal kiderül, hogy ki a gyermek igazi édesanyja.

5' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Állítsd időrendi sorrendbe a történet eseményeit!

Megoldás:

A király visszaadja gyermekét a valódi anyának. – 7

A két asszony vitatkozik az élő gyermekről. – 4

Az élő gyermek szülőanyja inkább átadná gyermekét a másik asszonynak, hogy a gyermek életben maradhasson. – 6

Salamon idejében két asszony gyermeket hozott a világra. – 1

A király kardot hozat. – 5

Miután az asszony ráfeküdt gyermekére, és az meghalt, odament a ment a másik asszonyhoz, és kicserélte a gyermekeket. – 2

Salamon király előtt megjelentek az asszonyok, hogy tegyen igazságot közöttük. – 3

5' **Feladatmegoldás**

4. feladat

Készítsd el Salamon személyi adatlapját!

Megoldás: Salamon, Dávid, Betsabé, király, Izrael-Jeruzsálem, bölcsesség és gazdagság

14. Hol lakik Isten?

(2Sám 7,1–17; 1Kir 2,1–4; 6; 8,22–61; 9,1–9)

TK

Templom

Az Úr háza az a hely, ahol Isten a népe között lakik. Isten nagyobb a világnál, kegyelmes akarata teszi különleges helyé a templomot (1Kir 8,27–30). A templom szentségét Isten kiválasztó akarata adja. Az Ószövetség népe számára a templom jelképezte Isten jelenlétét. Salamon temploma az első kőből épült templom az egységes Izraelben. Központi szentélyként a szent sátor örökébe lépett.

Előzmények

Dávidban már megfogalmazódott a templomépités gondolata (2Sám 7,14kk), mivel ő pompás palotában élt, míg az Úr ládája csak egy sátorban. Nátán próféta által az Úr megakadályozta ezt, de megígérte, hogy utóda épít majd templomot (2Sám 7,4–16). Dávid belenyugodott az Úr akaratába, de minden szükséges lépést megtett az építkezés előkészületéhez. Megvásárolta Arauná tágas szérűjét (2Sám 24,33k; 2Krón 3,1). Elkészítette a templom tervét, s igyekezett az anyagi fedezetet is megteremteni hozzá, valamint a szükséges alapanyagokat összegyűjteni. Tárgyalásokat kezdett Tírusz királyával a cédrusfát, kőfaragót, kőműveseket illetően, de szerződést már Salamon kötött (1Kir 5,15kk; 1Krón 14,14k). Az építkezés Salamon uralkodásának negyedik évében kezdődött meg.

Helye

A templom a Mórijjá-hegyen épült (2Krón 3,1), amit a Biblia több helyen Sion-hegynek nevez. Az egyetlen lapos magaslat, amit Jer 21,13 a szikla fennsíkjának nevez. Isten ezt a helyet jelöli ki még Dávid korában.

Méretek

Az arányok hasonlítanak a szent sátorhoz. A templom hosszúsága 60 könyök, szélessége 20 könyök, magassága 30 könyök, falainak vastagsága 5 könyök. Az előcsarnok méreteit a Biblia külön közli. Az előcsarnok hosszúsága 20 könyök, szélessége 10 könyök, magassága 120 könyök, az alap mélysége 10 könyök (1Kir 6,2–3). (A könyök mértékegységnek többféle meghatározása létezik, így nem lehet pontosan méterben meghatározni a méreteit.)

Beosztás, berendezés

A templom három főrészből állt: előcsarnok, szentély, szentek szentje.

Az *előcsarnok* belül arannyal volt beborítva (2Krón 3,4). A rendeltetése az volt, hogy a szent és profán teret összekapcsolja, védje a szentély bejáratát, figyelmeztesse a belépőt, hogy a szentély felé közeledik.

A *szentélyt* a szentek szentjétől cédrusfából készült deszkafal választotta el. A szentek szentje és a szentély közötti ajtó mindig nyitva volt, de drága függöny (kárpit) takarta, és aranylánc zárta el. A falakra gömb alakú díszeket és virágfüzéreket, valamint kerúbokat, pálmafákat faragtak. A falak felső részein rostélyos ablaknyílások voltak. Az ajtók olajfából készültek. A mennyezet cédrusból készített és díszített volt. A szent sátor szentélyéhez hasonlóan az északi fal mellett volt a szent kenyerek asztala, vele szemben a déli fal mellett a hétkarú gyertyatartó. A szentek szentje függönye előtt, közepén az illatáldozati oltár (arany). De ezeken kívül több asztal és tíz gyertyatartó is volt benne (öt a nyugati és öt a keleti fal mentén).

A *szentek szentje* szabályos kocka alakja (minden oldala 20 könyök) a tökéletességet kívánta jelképezni. Nem volt rajta ablak. Mindenhol arannyal volt burkolva (600 talentumnyi arany). Az ajtó olajfából készült. A kárpit kék és piros bíborból, karmazsinból és lenből készült. A kárpitba kerúbok

voltak beleszöve. A szentek szentjében helyezték el a szövetség ládáját. A láda tetején két kerúb látható, amelyek szárnyainak fesztávolsága együttesen 20 könyök. Egyik szárnyuk közepén összeért, másik a falat érintette. A lábukon álltak, és befelé tekintettek. Fából faragták ki őket, de arannyal vonták be.

A templomot a külső és a belső udvaron át lehetett megközelíteni. A külső udvar a nép számára volt fenntartva (négyzög alakú, szélessége és hosszúsága 500 lépés), kőkerítés vette körül. Később pompás oszlopcsarnokokat építettek benne, ahol a próféták sokszor intéztek beszédet a néphez.

A belső udvar teraszosan emelkedett a külső udvar fölé. Faragott kőből készült kerítés vette körül, ez volt a papok udvara. Három kapuja volt (észak, kelet, dél). Az ajtók fából készültek és rézzel voltak bevonva. Az udvar közepén egy négyzet alakú rézoltár állt az égőáldozatok bemutatására. A keleti oldalon lépcső vezetett föl rá, hogy a szolgálatot végző papok biztonságban mozoghassanak.

A templom jobb oldalán, délkelet felől helyezték el az öntött medencét. Pereme olyan volt, mint egy pohár pereme, mint a liliomvirágé. A peremek alatt körben két sorban gömb alakú díszek voltak. A medence 12 ércbikán nyugodott, amelyek hármásával a négy világtáj felé néztek. Ezenkívül még volt tíz mosdóállvány, öt a jobb és öt a bal oldalon. Mindegyikhez egy-egy medence tartozott, és kerekeken guríthatók voltak.

A templom jelentősége

A templom Isten különleges jelenlétének megvalósulása. Évente három nagy ünnepen kellett itt megjelenni. Távolabb lakók megelégedtek eggyel is (Lk 2,41). Később a diaszpórában élők vágya az volt, hogy életükben legalább egyszer elzarándokolhassanak Jeruzsálembe. Az Úr házába menni öröm volt (Zsolt 122,1). Nyolcnapos korukban a gyermekeket bemutatták a templomban. Szoros érzelmi, lelki kötelék volt Izrael minden tagja és a templom között.

Az óra célja

A történeten keresztül ismerjék meg a tanulók Salamon templomát. Gondolkozzanak el azon, hogy nekik mit jelent a templom, és minek a színtere.

Kulcsfogalmak

Templom, istentisztelet

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Térj be, vendég, hozzám!</i> (ÚÉ 137)	Az ének megtalálható a 3. osztályos tankönyv (<i>Iránytű</i>) 122. oldalán.
3'	Feladatmegoldás <i>1. feladat</i> Mi jut eszünkbe arról a szóról, hogy templom? <i>A feladat/tevékenység célja:</i> Szabad asszociáció – építsünk azokra a belső érzésekre, amelyek a gyermekekben élnek a templommal kapcsolatban! (Ne akarjunk mi magunk direkt meghatározást adni a gyerekeknek!)	

- 5'-8' a) Osszuk kisebb csoportokra az osztályt!
Minden csoport kapjon borítékban egy szétvágott templomot, amit közösen kell kirakni.
(Érdeemes a saját gyülekezet templomát használni, vagy a város/település templomait.)
- Boríték, szétvágott templomképek (internet-ről letölthető)
Gyufásdoboz, gyufaszál, papír, ceruza stb.
- b) Osszuk kisebb csoportokra az osztályt! Minden csoport kapjon különböző alapanyagokat (pl. gyufaszál, gyufásdoboz, papír, saját testük, ceruzák stb.), amiből templomot kell készíteniük.

- 5' **Beszéljük meg!**
- Mit ábrázol a kép?
 - Mi jut eszünkbe róla?
 - Ismerjük a templom történetét?
 - Mire használják a templomot?
 - Milyen berendezési tárgyai vannak?

- 5' **Feladatmegoldás**
2. feladat
Mit tudunk a saját templomunkról?
A feladat/tevékenység célja: Tanulják meg a legszükségesebb adatokat a saját gyülekezetük templomáról.

- 5' **A történet elmondása** (2Sám 7,1-17)
Ismerjék meg Dávid szándékát és Isten akaratát.

- 5' **Beszéljük meg!**
- Miért akar Dávid templomot építeni? Miért nem engedi ezt meg az Úr Dávidnak?
 - Milyen ígéretet kap Dávid?

Tanítás

Értsék meg a gyerekek, hogy Isten terve nagyobb, mint az emberé. („Ember tervez, Isten végez.”)

Fedezzék fel azt a gazdagságot, amellyel Dávidot elhalmozta az Úr. Jegyezzék meg, hogy Isten ígérete mindig beteljesül.

- 5-8' **Nézzük meg!**
Ismerkedjünk meg Salamon templomával! (tankönyvi ábra)
- Milyen részeit ismerjük fel?
 - Miből készült?
 - Mi milyen célt szolgál?
 - Miben különbözik a mi templomunktól?

A feladat/tevékenység célja: Ismerjék meg a templom szerkezetét. Fedezzék fel a hasonlóságot saját templomunk és a zsidó templom között.

5'-8'

Nézzük meg!

Egészítsük ki az evangélikus templomot! Írjuk a vonalakra a templom berendezési tárgyait!

Megoldás: szószék, oltárkép, kereszt/feszület, gyertyatartó, oltárterítő, oltár, keresztelőmedence

Beszéljük meg!

- A templom berendezési tárgyai milyen célt szolgálnak a templomban? Mi a funkciójuk?

A feladat/tevékenység célja: Tudják megnevezni a templom berendezési tárgyait. Fedezzék fel, hogy a berendezési tárgyak is „üzennek” a számunkra.

Templomlátogatás

Tankönyv nélküli lecke

Előkészület

A templomlátogatás időpontját előre érdemes megbeszélni a gyülekezet lelkészével, illetve a gondnokkal a templomnyitás miatt. Ha a gyülekezeti lelkész ebben az órában velünk is tud maradni, az kiváló lehetőség arra, hogy pár szóban ő mutassa be a gyerekeknek a templom történetét.

Előzetes feladat

Otthon rajzolják meg a templomot belülről (természetesen ennek akkor van értelme, ha a látogatás helyszíne megegyezik a diák templomával), különösen figyelve minden berendezési tárgyra (nem a rajz művészi jellege számít, hanem az, hogy minél több berendezési tárgy megjelenjen a rajzon). Ha a templom közel van az iskolához, akkor kezdhetjük ezzel a feladattal az órát (kb. 10 perc), amit csoportmunkával oldhatnak meg. A templomlátogatást követően eredményt lehet hirdetni, hogy kinek a rajza áll legközelebb a valósághoz.

A tankönyvben az előző leckében (Salamon temploma) szereplő feladat ellenőrzése a látottak alapján.

Megfigyelés alapján készített rajz

Készítsük el a templom belsejének sematikus rajzát, amit minden csapat megkap. A templomlátogatás ideje alatt, a látottak alapján kell a sematikus rajzot kiegészíteni.

Megfigyelés alapján elkészített feladat 1.

Minden csapat kap egy listát, amelyen állítások szerepelnek a templommal kapcsolatban. A gyerekek a látottak alapján eldöntik, hogy igazak vagy hamisak az állítások.

Példamondatok (a templom egyéni adottságaihoz igazítva):

1. A templomban van oltárkép.
2. Az oltáron öt gyertyatartó található.
3. A keresztelőmedence az oltár előtt áll.
4. A templomban nincs orgona.
5. Énekszámokat tartalmazó tábla csak egy helyen van a templomban.
6. Az oltárterítő színe kék.
7. A persely a kijárat mellett található.
8. A templomban több kereszt is látható.
9. A szószék egybe van építve az oltárral.
10. Az oltáron becsukott Biblia található.

Megfigyelés alapján elkészített feladat 2.

Minden csapat kap egy kérdésekből álló feladatot. A kérdésekre a templomban látottak alapján kell válaszolni.

Példakérdések (a templom egyéni adottságaihoz igazítva):

1. Mit ábrázol az oltárkép?
2. Milyen színű az oltárterítő?
3. Hány gyertyatartó van az oltáron?
4. Milyen könyvet találsz a templomban?
5. Hány padsor van a templomban?
6. Hol található a keresztelőmedence?
7. Honnan prédikál a lelkész?
8. Van-e hangszer a templomban? Milyen hangszert találsz a templomban?
9. Mikor épült a templom? (Ha van emléktábla:) Mikor újíttották fel?
10. Van-e külön papi pad a templomban?

A templom állomásszerű megismerése Simon Attila idézett szövegének segítségével

Egyes részekhez lehet párosítani a templom berendezési tárgyait, vagy csak egyszerűen végig lehet beszélgetni az állításokat. (Például: a templom áldozat – adományok kérdése, egyházfenntartás, perselypénz; a templom ismeret – Istennel, egymással, önmagunkkal; a templom kereszt – hiszen a megfeszített Krisztust hirdetjük, stb.)

Simon Attila: Utam a templomba (in: *Jelzötűz*)

A templom küld.

Felfelé? Befelé? Kifelé? Feléd? Mások felé?

A templom örökség.

Százéves karc a padban, egy névjegy. Itt ültem S. B.18.. Az évszámot valaki átkarcolta: ...én is itt ültem 1983. A málló, penészes vakolatdarab alól másik, szürkébb árnyalatú kandikál elő. Hány van még?

A templom érték.

Tudás. Tapasztalat. Évezredek istenkeresése rakódott le itt. Minden, amit meg lehet élni.

A templomot érzed.

Van szaga. Jellegzetes. Hangja, amit meghallhatsz. Látványa. Tapintása.

A templom ismeret.

Megismertet. A padban melletted ülővel. Az Istennel. Önmagaddal.

A templom áldozat.

Kérges kezek évszázados munkája. Özvegyasszonyok két fillére.

A templom kereszt. Kereszteződés.

A padok között sikongatva futkosó gyermek. A lelkész őt fogja megkeresztelni. A padban ülők nagy része elégedetlenül veszi tudomásul. Ők öregek. A templom számukra nem játszótér.

A templom iskola.

Lehetőség. Nem kell élni vele. Lehet vele élni. Élni lehet vele.

A templom út.

Neked kell megfejtened, merre vezet!

15. Összefoglalás

TK, TKK-M

Megfejtések

1. feladat

„Menj, és a te erőddel szabadítsd meg Izraelt Midján markából!” (Isten Gedeonnak)

„Ne érje annak a fejét borotva, mert Istennek szentelt lesz az a gyermek már anyja méhében.” (Az Úr anygala Sámson anyjának)

„Te megvetted az Úr igéjét, az Úr meg elvetett téged, és nem maradsz Izrael királya.” (Sámuel Saulnak)

„Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.” (Isten Sámuelnek)

„Az Úr nevében megyek ellened!” (Dávid Góliátnak)

„Rejtsd el orcádat vétkeim elől, töröld el minden bűnömet.” (Dávid Istennek)

„Adj szolgáltnak engedelmes szívet, hogy tudja kormányozni népedet, különbséget téve a jó és a rossz között.” (Salamon Istennek)

2. feladat

1. X

2. 2

3. 1

4. 2

5. 2

6. X

7. 2

8. X

9. 2

10. 1

11. X

12. X

13. 2

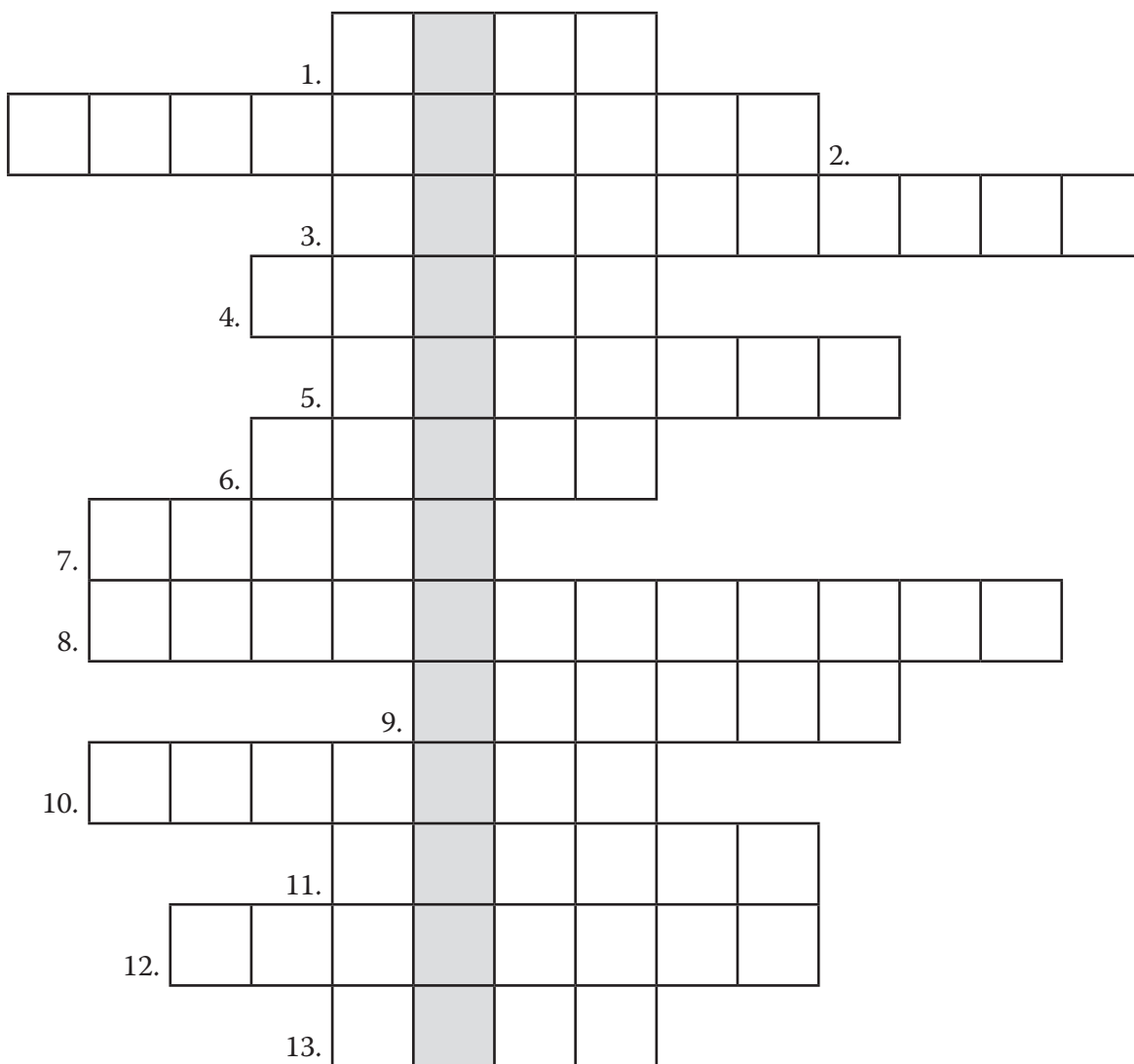
+1. 2

3. feladat

Betsabé és **Delila**, **Sámuel** és Gedeon, Dávid és **Saul**, Jónátán és **Salamon**, **Sámson** és Góliát

**Tanári kézikönyv melléklete:
Fejtsd meg a rejtvényt!**

1. Dávid apja
2. Góliát népe
3. Salamon kérte Istentől
4. Jónátán barátja
5. Dávid felesége, Salamon édesanyja
6. Példázatban figyelmeztette Dávidot bűnére
7. Dávid seregében harcolt, de a felesége miatt meg kellett halnia
8. Saul Dávid iránti negatív érzése
9. „Óriás”, akit Dávid egy kővel megölt
10. Salamon építette
11. Királlyá kente Dávidot
12. Nátán története a szegény és a gazdag emberről
13. Izrael első királya

Játékos összefoglalás

Tankönyv nélküli lecke

TKK-M

Az óra célja

A királyokról szóló fejezet játékos összefoglalása társasjáték segítségével. A játékkal motiváljuk a gyerekeket a tanultak összefoglalására, átgondolására.

Kulcsfogalmak

Ismétlés, összefoglalás, játék

Az óra menete

Előkészület

A játéktábla kinyomtatása a TKK mellékletéből.

A játék a „Mindent vagy semmit” típusú vetélkedő és társasjáték mintájára zajlik.

Játékszabály

A játékban egyénileg vagy csapatban lehet részt venni a hittan csoport méretétől függően. Ha csapatban játszunk, ne legyen több három csapatnál, egyénileg akár négy-öt játékosal is játszhatunk. A játék kétfordulós. Az első fordulóban a játékosok a nyolc témakörből választhatnak kérdéseket. Az új témaköröknél a játékvezető ismerteti a feladatot. Egy témakörön belül öt, egyre nehezedő kérdés található. A helyes válasz az adott számú pontot éri, rossz válasz esetén azonban adott számú pont levonása történik. Érdekes minden témakört a legkönnyebb kérdéssel kezdeni, de nem kötelező sorrendben haladni. A feltett kérdésre az válaszolhat, aki a leggyorsabban jelez. A jelzés módja lehet: jelentkezés, taps vagy különböző ritmushangszerekkel való hangadás, így könnyebben megkülönböztethetjük, melyik játékos volt a gyorsabb. A második fordulóban villámkérdésekre kell válaszolni szintén gyorsasági alapon. Itt minden helyes válasz 3000 pontot ér, a rossz válaszáért ugyanennyi levonás jár. Az a játékos vagy csapat nyer, aki a legtöbb pontot szerezte. A játéktáblán érdemes jelezni a már felhasznált kérdéseket áthúzással vagy letakarással, hogy a játékosok tudják, melyikeket lehet még választani. A pontokat a játékvezető jegyzi.

Témakörök, kérdések

Apa-fiú

Ki volt az apja a következő bibliai szereplőknek?

1. Salamon (Dávid)
2. Dávid (Isai)
3. Jónátán (Saul)
4. Saul (Kís)
5. Mefibóset (Jónátán)

Állati

Melyik történetben fordulnak elő az alábbi állatok?

1. Oroszlán (Sámson pusztá kézzel széttépi a rá támadó oroszlánt)
2. Szamár (Saul keresi apja szamarait, Sámson szamarállkapoccsal öli meg a filiszteusokat)
3. Bárány (Nátán példázata, Dávid pásztor volt)
4. Kutya (Gedeon seregéből azokat, akik nyelvükkel nyaldosták a vizet, mint a kutya, az Úr parancsára hazaküldte Gedeon)
5. Bika (Salamon templomában bikák tartják a medencét)

Nem hétköznapi hősök

Kire igaz az alábbi állítás?

1. Sokáig nem tudtak rájönni hatalmas erejének titkára. (Sámson)
2. Élete kockáztatásával megmenti barátja életét. (Jónátán)
3. Hat könyök és egy arasz magas. (Góliát)
4. Parittyáját jól használó pásztorfiú. (Dávid)
5. Hatalmas túlerővel szemben, kezében kürttel vonult harcba az Úr nevében. (Gedeon)

Keresd a nőt!

Az állítások egy bibliai nőre utalnak. Ki ő? (Ha nem tudod a nevét, mondhatod a származását vagy egy fontos jellemzőjét, ahogy a Biblia is említi.)

1. Levágja Sámson haját (Delila)
2. Ráfekszik gyermekére, és elveszi a szomszédasszonyát (Parázna nő)
3. Úriás özvegye (Betsabé)
4. Sámson felesége (Filiszteus asszony)
5. Ígéretet kap egy Istennek szentelt gyermek születéséről (Sámson anyja)

Könyvek könyve

Kinek a történetéből való az alábbi bibliai szakasz? Mondj legalább két szereplőt, akik az alábbi mondatokhoz kapcsolódnak!

1. *„Ne érje annak a fejét borotva, mert Istennek szentelt lesz az a gyermek már anyja méhében.”* (Sámson és Sámson anyja – Bír 13,5)
2. *„Szövetséget kötött vele, és úgy szerette őt, mint önmagát.”* (Jónátán és Dávid – 1Sám 18,3)
3. *„Te már megöregedtél, fiaid pedig nem a te utadon járnak. Tégy valakit királyunkká, hogy ő bíraskodjék fölöttünk, ahogyan az minden népnél szokás!”* (Sámuel és a királyt kívánó nép – 1Sám 8,5)
4. *„Tisztíts meg izsóppal, és tiszta leszek, moss meg engem, és fehérebb leszek, mint a hó.”* (Dávid bűnbánata: Dávid és Betsabé vagy Nátán – Zsolt 51,9)
5. *„Te vagy az az ember!”* (Nátán példázatával szembesíti Dávidot bűnével – 1Sám 12,7)

Számolj!

Válaszolj számmal!

1. Hány testvére volt Dávidnak? (7)
2. Hány évig volt Izrael bírása Sámson? (20)
3. Hány kerúb látható a szövetség ládájának tetején? (2)
4. Hány nyers ínna kötözte meg Delila Sámson, hogy elvegye az erejét? (7)
5. Hány ércbikán nyugodott a templomban található medence? (12)

Amerikából jöttem!

Ki mutatkozna be az alábbi mondatokkal?

1. Királlyá kentem Sault és Dávidot. (Sámuel próféta)
2. Saul féltékenységében meg akart ölni. (Dávid)
3. Én szembesítettem Dávidot bűnével. (Nátán próféta)
4. Otthonomtól távol a királyért és hazámért harcolva vesztettem életemet. (Úriás)
5. Apám miatt, halála után végül jó sorom lett. (Mefibóset)

Mesterségem címere!

Foglalkozásuk alapján találd ki, kik ők!

1. Templómépítő (Salamon)
2. Szamarállkapocssal filiszteusok ellen harcoló (Sámson)
3. Barátságos királyfi (Jónátán)
4. Igazmondó próféta (Nátán)
5. Őrjöngő király (Saul)

Villámkérdések (mindegyik 3000 pontot ér)

1. Hány évig volt Izrael bírása Gedeon? (40)
2. Ki volt Úriás felesége (Betsabé)
3. Milyen hangszeren játszott Dávid? (Lanton)
4. Kik között tesz igazságot Salamon? (Két parázna nő között)
5. Mi történt Dávid és Betsabé első gyermekével? (Meghalt)
6. Ki ölte meg a filiszteusokat egy szamar állkapcsával? (Sámson)
7. Milyen fegyverrel állt ki Dávid Góliát ellen? (Parittyával)
8. Hogyan tették ártalmatlanná Sámson a filiszteusok, amikor elfogták? (Megvakították, malmot hajtattak vele)
9. Miről szól Nátán prófécija? (Egy gazdag ember elveszi a szegény ember egyetlen bányáját)
10. Mit kért Salamon uralkodása kezdetén Istentől? (Bölcsességet)
11. Milyen néphez tartozott Delila? (Filiszteus)
12. Mi volt Sámson utolsó hőstette? (Kidöntötte annak a háznak a tartóoszlopait, amelyben a filiszteusok lakomáztak)
13. Hogy nevezik az Úrnak szentelt embert, akinek küldetése miatt tartózkodnia kell bizonyos tevékenységektől? (Nazír)
14. Hányadik fiú volt a családban Dávid? (A legkisebb, nyolcadik fiú)
15. Kb. hány centiméter lehetett a filiszteus óriás, Góliát? (Kb. 280 cm)

Apa – fiú	Állati	Nem hétköz- napi hősök	Keresd a nőt!	Könyvek könyve	Számolj!	Amerikából jöttem!	Mesterségem címere...
1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000
4000	4000	4000	4000	4000	4000	4000	4000
5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000

Próféták – általános bevezetés

Tankönyv nélküli lecke

TKK-M

A próféta szó eredete

A próféta kifejezés a görög *prophétész* szóból (a *prophanai* ige jelentése: 'valakinek a színe előtt szólni, valaki helyett szólni') vezethető le, amely hírnököt, szóvivőt, beszélőt, kijelentőt jelöl. A Septuaginta a *nabi* héber kifejezést a *prophétész* szóval fordítja. Az Ószövetségben *nabinak* nevezik azt a személyt, aki isteni elhívást kapott egy meghatározott küldetésre, Isten ígését hirdeti népének, általában prédikáció, olykor szimbolikus cselekedetek formájában.

A próféta személye

A próféták általában férfiak, de tudunk prófétanőrökről is (pl. Mirjam, Debóra, Hulda). Ismerünk továbbá hamis prófétákat, akiknek nincs isteni küldetésük, saját nevükben, gyakran politikai indokkal lépnek fel, hazugságot prédikálnak. Az igaz és hamis prófécia közötti különbséget már 5Móz 18,21–22 kifejezi: a beteljesült prófécia igaz, a többi nem. Ez a megítélési mód – bár kézenfekvőnek látszik – túl leegyszerűsítő, ha végigvesszük az említett hamis próféták működését és próféciaik tartalmát. A hamis próféta egyik típusa „jóhiszemű” (lásd Mikájehú próféciját: 1Kir 22,6.16–23), a másik „rosszhiszemű” (lásd Jeremiás és Hananjá vitáját: Jer 28).

A prófétálás története

A prófétálás történetében három szakaszt különböztethetünk meg. Az első az államalapítással kezdődik, és a Kr. e. 8. század végéig tart. Meghatározó alakjai: Sámuel, Nátán, Illés, Elizeus. A második szakasz a 8. századtól kezdődik és a fogság után ér végét, ide sorolható Ámósz, Ézsaiás, Jeremiás és Ezékiel működése. A harmadik szakaszban a fogság utáni két évszázadban működő próféták egyetemes érdeklődése beszűkül, főként a közösség belső problémáival (templom újjáépítése, házasság, különféle rituálék) foglalkoznak, illetve sok esetben nehezen érthető apokaliptikus próféciaikat találunk náluk.

A prófétai üzenet

A próféták mindig aktív szerepet vállaltak és véleményt mondtak társadalmi kérdésekben. Fő törekvésük az volt, hogy visszatérítsék a királyt, a népet az isteni rendre. A próféták heves kirohanásait a társadalmi bajok és igazságtalanságok ellen (korrupció, erőszak, kizsákmányolás, szemérmetlen luxus) a megromlott társadalmi szerkezetre és működésre adott válaszként kell értelmeznünk. Jellemzően nagyon kritikusan értékelték korukat, a vezetőket, egyes eseményeket. A baj okát abban látták, hogy a nép elhagyta ősi hitét, ezért lett erkölcsileg is romlott. A próféták sosem léptek elő reformtervezetekkel, mert azt hirdették, hogy a megoldást nem forradalmak vagy reformok adják, hanem az Istenhez való visszatérés.

A próféták beszédeit sajátos, emelkedett, félig szónoki, félig költői stílus jellemzi, szavaiknak nem ritkán jelképes cselekedetekkel adnak nyomatékot. A próféták által átadott legfontosabb üzenetek a megtérésről, a Messiás eljövételéről szólnak, és az Újszövetségben teljesednek be. A 16 prófétai írást – terjedelmük szerint – két csoportra osztják: négy nagyprófétát (Ézsaiás, Jeremiás, Ezékiel, Dániel) és tizenkét kisprófétát különböztetnek meg.

Az óra célja

A tanulók ismerjék meg, hogy a próféták mennyire különböző formában és módon tevékenykedtek, szavaik, tetteik mozgatórugója mégis mindig az Istennel való kapcsolatuk és a rájuk bízott küldetés teljesítése volt.

Kulcsfogalmak

Próféta, üzenet, továbbadás, küldetés

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Megszólított (ZÉ 11)</i>	
5-7'	Játék <i>Üzenet továbbadása érintéssel</i> A tanulók körben állnak, meg is foghatják egymás kezét. A tanár egy kiválasztott tanulónak átad egy üzenetet (lehet érintés, mozdulat is), amit neki tovább kell adnia a körben mellette állónak. Ha az üzenet visszaérkezik a feladóhoz, megnézhetjük, mennyire változott meg, mennyire értelmeződött át. Variáció: Ha a tanulók belejöttek a játékba, az üzenetek egyre bonyolultabbak és nehezebben utánozhatók lehetnek. A tanulók is kitalálhatnak üzeneteket. Emeljük ki, hogy a prófétának is pontosan kell továbbadnia Isten szavait, nem a saját gondolatait közvetíti, hanem Isten üzenetét adja tovább, Istenre figyel.	
5'	Tanítás <i>Próféta</i> Mi jut eszünkbe a szóról? Ismerünk-e prófétákat? Gyűjtsük össze az eddig tanultakat! Pl. Sámuel a látó, akihez Saul fordul a szamarak keresése közben, Anna prófétanő, aki találkozik a csecsemő Jézussal és szüleivel a templomban. A megértést segítő háttérinformációk, válaszok a felmerülő kérdésekre (nem feltétlenül kerülnek elő a beszélgetésben, csak, ha a gyerekek rákérdeznek): Próféta: <ul style="list-style-type: none">• Isten elhívott követői, akik Isten szavát tolmácsolják a népnek, intenek, vigasztalnak.• Fontos számukra a személyes istenkapcsolat, minden szavuknak, tettüknek ez a forrása.• Kritikusak korukkal, személyekkel, eseményekkel szemben, ezért sok esetben nem szeretik, üldözik, megkínózzák, börtönbe vetik őket.• Gyakran jelképes cselekedetekkel teszik érthetőbbé beszédeiket.• Olvasunk csodáikról is, gyógyítanak, halottat támasztanak fel (pl. Illés, Elizeus).• Néhány próféta személye köré iskola szerveződött.• Társadalmi problémákra, igazságtalanságra érzékenyek, bátran szót emelnek az elnyomás, a szegények jogainak megsértése ellen.	

- A baj forrása szerintük az, hogy a nép elhagyta hitét, ezért erkölcsileg is megromlott, megoldás: visszatérés Istenhez.
- A messiásról prófétáltak: Ézsaiás, Mikeás, Malakiás.
- Négy nagyprófétát és tizenkét kisprófétát különböztetünk meg.
- Hamis próféta: nem Istentől való az elhívása, vagy nem Isten szavát hirdeti, más nevében szól.

15'

Tanítás és játék

Mesterségem címere – mi a próféta foglalkozása?

Indításként tisztázzuk, hogy 5Móz 18,18 szerint a próféta feladata: Isten igéjének hirdetése a nép számára.

„Az én igéimet adom a szájába, ő pedig elmond nekik mindent, amit én parancsolok.”

A kártyákat osszuk ki a tanulóknak. Nagyobb létszámú csoportban alakítsunk kisebb csoportokat a közös munkához. Minden tanuló/csoport kap egy kártyát, rajta egy adott foglalkozás neve. Döntsék el a tanulók, hogy azzal a foglalkozással leírhatjuk-e a próféta tevékenységét. Beszéljék meg kiscsoportban, és indokolják döntésüket.

Orvos: a próféta gyógyít. Viszont nem ez a mindennapi tevékenysége, viszonylag ritka esetben gyógyít vagy tesz csodát, és nem azért, hogy csupán enyhítse a beteg fájdalmát, megszüntesse a tüneteket, hanem hogy a gyógyítással Isten dicsőségére és hatalmára mutasson rá. A próféta a gyógyítást mindig Isten nevében, Isten erejével és segítségével teszi.

Jós: a próféta beszél jövőbeli eseményekről. Viszont nem csupán elmondja, mi fog történni, hanem Isten döntéseit továbbítja. Változásra akarja ösztönözni az embereket, hogy elkerüljék a pusztulást, Isten büntetését. A prófétának Isten adja tudtára a jövő eseményeit.

Tolmács: a próféta Isten szavainak közvetítője. Nem keres új szavakat, pontosan azt mondja, amit Isten rábíz.

(Előadó)művész: a próféta jelképes cselekedeteket hajt végre. A sokszor meghökkenítő jelképes cselekedetek, amelyeket a próféta „eljátszik”, azt a célt szolgálják, hogy az emberek jobban megértsék a próféta szavait, rádöbbenjenek azok értelmére. Sosem öncélúan, szereplési vágyból mutatja be őket, hanem Isten utasítására.

Politikus: a próféta szónokol, bátran szót emel a társadalmi igazságtalanságok ellen. Célja azonban nem a közjó elérése, nem is valamiféle haszon vagy hatalom reményében cselekszik, hanem azért, mert a tapasztalt társadalmi helyzet ellentétes Isten rendjével, és a visszaélésekben annak megsértését látja.

Tanár: a próféta tanít. Azonban mindig Istenről és Isten segítségével tanít, nem a saját „tétéleit” adja tovább másoknak.

Fontos összefoglalás: A próféta tevékenysége tehát egyik fenti foglalkozással sem írható le tökéletesen. Emeljük ki, hogy az előbbi foglalkozások csak egy pontig hasonlítanak a próféta tevékenységére, ugyanis a próféta esetében a hangsúly Isten akaratának és szavának továbbadásán van. A próféta sosem tesz öncélúan semmit, Isten dicsősége lesz nyilvánvaló (akár csodálatos) tettein keresztül.

A próféták legfontosabb feladata, hogy Istennek engedelmeskedve tolmácsolják Isten szavait az embereknek.

Szókártyák
kivágása a tanári kézikönyv mellékletéből.

- 5-10' **Tanítás és játék**
Milyen a próféta?
 Újabb kártyákon tulajdonságokat olvashatunk, ezeket összekeverve tegyük fel a táblára. Milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie egy próféta-nak? A kártyák közül azok maradjanak a táblán, amelyek egy próféta legfontosabb jellemzői.
 Emeljük ki, hogy az összes tulajdonsága közül a legfontosabb az Istenhez való hűség, a benne való bizalom és a neki való engedelmesség. Az összes többi – akár pozitív – tulajdonság nem szükségszerű a próféta-i küldetéshez (pl. idős, fiatal, ékesszóló, bátor).
- 5-7' **Játék és tanítás**
Igaz – hamis
 A csoporttagok körben ülnek. A feladat az, hogy minden csoporttag két tényt állítson magáról, az egyik hihető, de hamis, a másik hihetetlenül hangzó, de igaz legyen. A csoporttársaknak el kell döntenie, melyik az igaz és melyik a hamis állítás.
 Például a már ismert bibliai személyekre vonatkoztatva:
 József: Igaz: Rabszolgából lettem Egyiptom második embere. Hamis: Testvéreimmel együtt otthon gazdálkodtam, apám vagyonát gyarapítottam.
 Ráhel: Igaz: Apám becsapta majdani férjemet: titokban a nővéremet adta hozzá, pedig ő engem akart elvenni. Hamis: Nővéremhez hasonlóan sok fiút szültem a férjemnek, nagy családban éltem idős koromig.
 Lázár: Igaz: Jézus feltámasztott engem, pedig már három napja halott voltam. Hamis: Sokszor hallottam tanítani Jézust, de személyesen sosem beszéltem vele, hiszen olyan sokan voltak mindig körülötte.
- Beszéljük meg!**
 Mi alapján hiszünk valakinek? Hogyan derül ki, hogy igazat mondott?
 Hamis próféta: nem Isten nevében beszél, kedvelik az emberek, üzenete gyakran „kellemesebb”, könnyebben érthető, hihető.
 Igaz próféta: Isten nevében szól, utólag Isten igazolja őt (beteljesedik, amit mond), üzenete gyakran keményebb, nehezebben érthető.
- Szókártyák kivágása a tanári kézikönyv mellékletéből.
- Segítségképpen a példamondatokat előre kinyomtatva oda is adhatjuk a tanulóknak.

Tanári kézikönyv melléklete

1. Kártyák – foglalkozás

orvos

jós

tolmács

előadóművész

politikus

tanár

2. Szókártyák – jellemzők

közkedvelt

bátor

ékesszóló

elvonultan élő

megbecsült

elnyomott

gazdag

szegény

hűséges

Istenben bízó

engedelmes

idős

fiatal

házas

egyedülálló

férfi

nő

tanult

műveletlen

16. Isten csodálatos gondoskodása (1Kir 17)

TK

Illés személye és a kortörténeti háttér áttekintése

Illés Tisbében született, Gileádban és környékén élt. Illés működését Aháb és Ahazjá izraeli királyok idejére teszik (Kr. e. 874–852). Életének eseményeiről 1Kir 17–19-ben, valamint 2Kir 1–2-ben olvashatunk. Önálló, vándorló próféta típus, aki nincs kultuszhelyhez vagy próféta csoporthoz kötve.

Illés a legjelentősebb olyan próféta, akitől nem maradt fenn önálló próféta gyűjtemény. Tekintélyét és jelentőségét azonban mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a bibliai eszkatológia az utolsó ítélet, illetve a Messiás megjelenése előtt Illés visszajövetelét várja (Mal 3,22 kk; Mt 16,14; Mt 17,10–13; Jn 1,21–25) a mai napig. Vallási elkötelezettsége, szociális érzékenysége, valamint az üldöztetést vállaló próféta kiállása olyan klasszikus írópróféták előfutárává teszi őt, mint Hóseás, Ámós vagy Jeremiás. A királyi ház hatalmával, a pogány kultusszal szembe fordulva igyekszik Izraelt Isten kizárólagos tiszteletére bírni.

Igehirdetésében helyet kap Isten feddő, fenyegető szava, de ígérete is. Tudunk jelképes cselekedeteiről és közbenjáró imádságáról is.

A történet

Aháb király bűnei miatt Illés első ténykedéseként hosszú szárazságot jövendöl, majd a király elől a Jordántól keletre menekül. Itt a Kerít-patak partján hollók látják el élelemmel. Amikor a patak kiszárad, a pogány Szidónhoz tartozó Sareptába megy. Egy özvegyasszony fogadja magához, akinek Isten az éhínség ideje alatt nem engedi kiürülni a lisztesfazekát és az olajoskorsóját. Az asszony fia azonban meghal, de Illés imádságának a szavára Isten feltámasztja a gyermeket.

Jahve-hit

Illés a Jahve-hit tisztaságát hangsúlyozza a bálványokkal, hamis vallásgyakorlattal szemben. Isten munkáját hirdeti, aki egyedül jogos ura népének és egyedül kormányozza az emberek és a népek életét is. Jahve nemcsak a bajban segítségül hívható Isten, hanem áldásával szüntelenül tevékenykedő Úr, aki igéjében jelenti ki magát és akaratát. Ezzel szemben a pogány vallásokban, kultúrákban az istenek a természethez kapcsolódnak. Illés előfutára és útkészítője volt a nagy magányos prófétáknak, akiknek tanításában Jahve uralma áll középen, és az ő dicsőségéért küzdenek minden erővel.

Baal-kultusz

Kánaánban tisztelt pogány isten, amelynek kultusza a bírák és a királyok korában komolyan veszélyeztette Izrael hitét. A Baal-kultusz térhódítása akkor lett a legveszedelmesebb, amikor Aháb király a föníciai királylányt, Jezábelt vette feleségül. Jezábel százával hozta az országba a Baal-papokat, valóságos missziót folytatott Izraelben. Illés próféta vette fel a harcot a fenyegető veszéllyel szemben. Évekig tartó szárazságot jövendölt, hogy bebizonyítsa: nem Baal adja az esőt és a termést. Majd a Karmel-hegyen a próbatétellel világossá tette, hogy Baalhoz hiába imádkoznak, nem válaszol, nem tesz semmit, mert egyszerűen nincs. Ezt követően a Baal-prófétákat megölték, de a kultusszal végleg nem sikerült leszámolni. Jósias király nagy kultuszi reformja tisztította meg a jeruzsálemi templomot a Baal tiszteletére készült tárgyaktól.

Illés utóhatása

Illés utóhatása már az Ószövetség idején rendkívüli. Gyakran Mózeshez hasonlítják, ezért párhuzamba is állítják vele, valamint teológiája alapján is egy második Mózeszt láthattak benne. Csodás, legendás személyé tette k, sőt messiási alakká formálták. Az Újszövetségben is felismerhető, három témakörben találkozhatunk vele:

a) Keresztelő Jánosban, mint aki a Felkent előfutára. Egy messiási alak, aki beteljesíti a malakiási próféciát, akit Isten újra elküldött.

b) Jézus és Illés történetének több kapcsolódása is van, például küldetését Illésre hivatkozva határozza meg (Lk 4,25k), máshol Illést látják benne, a megdicsőülés hegyén Mózesrel együtt Illés is megjelenik, valamint az Olajfák hegyén Jézust is egy angyal erősíti, ugyanúgy, mint Illést a pusztában.

c) Imádkozó keresztyének előtt példakép a próféta (Jak 5,16kk).

Gondviselés

A gondviselés fogalmán a keresztyén teológia Istennek a teremtett világot, benne az embert fenntartó, kormányzó és meghatározott cél felé vezető tevékenységét érti. Az Ószövetség Isten élő cselekedetének eredményeként fogja fel mind a természet létét, mind a történelem menetét. Isten kegyelmes és ítélő cselekvése nemcsak a természeti eseményekben valósul meg, hanem a történelem alakításában, az egyén életének irányításában, és az ember szívét is formálja.

Az óra célja

Illés prófétán keresztül bemutatni a prófétai küldetés „sikereit és sikertelenségeit”. A történeten keresztül fedezzék fel, hogy mit jelent Isten gondviselése.

Kulcsfogalmak

Próféta, gondviselés

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5-10'	Beszéljük meg! <ul style="list-style-type: none">• Miért fontos számunkra a víz?• Milyen következménye lenne annak, ha hirtelen szárazság köszöntene be? <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> Lássák meg a tanulók, hogy kiváltságos helyzetben vagyunk más országokhoz képest, hiszen egyelőre ivóvíz folyik a csapjainkból. Gyűjtsük össze, hogy az életünkben hány területen van jelentősége a víznek!</p> <p>Ez a rész feldolgozható a következő módon is:</p> <ul style="list-style-type: none">• Rajzoljunk a füzetbe egy nagy vízcseppet!• Gyűjtsük össze, hogy mi mindenre használjuk a vizet!• A rajzoltak alapján beszéljük meg a kérdéseket!	
	Alternatív ráhangolódás <p>A játék szórakoztat, közösséget épít és fejleszti az ügyességet. Felhívja a figyelmet arra, hogy minél kevesebb vizet pazaroljunk.</p>	

Minden csepp számít! (érdemes szabadtéren játszani)

- Osszuk az osztályt két csoportra!
- Mindegyik csoportnak adjuk két-két lavórt! A lavórokat egymástól kb. 2-3 m távolságban helyezük el!
- Az egyik lavórt töltjük meg vízzel!

A feladat az, hogy az egyik lavórból a másikba kell a vizet átszállítani úgy, hogy a játékosoknak tenyerükkel kell tálat formálniuk. Az a csapat volt eredményes, aki a lehető legrövidebb idő alatt a lehető legtöbb vizet tudta átvinni a másik lavórba.

1-3' **Történet elmondása vagy felolvasása a Bibliából** (1Kir 17,1–9)

A felolvasás azért célszerű ebben az esetben, mivel a tankönyv 1. feladata olyan szavakra kérdez rá, amelyeket a történet elmondása (tanítás) közben lehet, hogy kihagynánk.

5' **Feladatmegoldás**

1. feladat

Gyűjtsd össze a történet szavait! Az események sorrendjében írd le a szavakat!

Megoldás: Illés, Aháb, Isten, szárazság, Kerít-patak, hollók, kenyér, hús

Foglaljuk mondatba a szavakat!

A szavak összegyűjtése, az időrendi sorrend segít abban, hogy a történet önállóan is elmesélhető legyen. A szavak mondatba foglalása a történet átismétlését segíti.

5' **Szemléltetés**

- Mit tartalmaznak az edények? (szaglás, tapintás, látás alapján)
- Mit lehet vajon készíteni belőlük?
- Mihez lenne elegendő ez az adag?

A feladat/tevékenység célja: Együttesen fejsük meg, hogy a marék liszt és a kevés olaj nem elegendő ahhoz, hogy huzamosabb ideig jóllakassuk vele az osztályt.

Marék liszt egy kis tálban, egy kevés olaj a korsóban

3-5' **Történet elmondása vagy felolvasása a Bibliából** (1Kir 17,8–24)

A felolvasás azért célszerű ebben az esetben, mivel a tankönyv 3. feladata időmegjelölésekre kérdez rá, amelyeket a történet tanítása közben lehet, hogy kihagynánk.

5-10' **Beszéljük meg!**

- Mi hogyan cselekedtünk volna az özvegyasszony helyében? (Illés ételt kér nekünk, pedig alig van alapanyagunk.)
- Hogyan érezhette magát az asszony, amikor gyermeke betegsége súlyossá vált?
- Mit érzett az asszony, miután gyermeke meggyógyult?

A feladat/tevékenység célja: A kérdések segítségével helyezkedjünk bele a történetbe!

A történet kiválóan alkalmas arra, hogy különböző pontokon szerepriportot készítsenek a gyerekek. A szerepriport jó módszer arra, hogy belehelyezkedjenek a történetbe, átérezzék a szereplők helyzetét, gondolkozzanak olyan mondatokon, amelyek nem kerültek bele az eredeti szövegbe.

Szerepriport

1. Illés üzenete Ahábnak – Aháb fogadja a hallottakat (Mit gondolhatt magában Aháb Illésről?)
2. Illés a Kerit-patak partján – élménybeszámoló a látottakról (Hogyan fogadta a hollók által hozott ételt? Milyen gondolatai lehettek a patak partján?)
3. Illés és az özvegyasszony – Illés vizet kér az asszonytól (Mit gondolhatt az asszony Illésről?)
4. Illés ennivalót kér az asszonytól (Miről beszélgetett anyja és fia a kenyér készítése közben?)
5. A fiú, miután felébredt a halálos álomból
6. Az asszony a szomszédoknak Illés távozása után

5' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Isten gondoskodik az övéiről. Hogyan? Egészítsd ki a rajzokat!

Megoldás: 1. hollók, patakba víz 2. özvegyasszony fával 3. korsóba olaj, fazékba liszt 4. Illés, aki ráborul a fiúra vagy az ágy mellett imádkozik

3-5' **Beszéljük meg!**

- Hogyan gondoskodik Isten rólunk? (teremtett világ stb.)
- Miben élhetjük át Isten gondviselését? (szerető család, ruha, étel, lábbeli stb.)

Tanítás

Irányítsuk a gyermekek figyelmét arra, hogy mindaz, aminek a birtokában vagyunk, Isten gondviselésének köszönhető. Ő alkotta a világot, amelyben élünk. Az ő ajándéka az életünk és az, hogy családba születtünk. (Itt figyeljünk arra, hogy kérdésként felmerülhet a rosszul működő családok helyzete – ezt semmiképpen se értelmezzük Isten büntetéseként! A rosszul működő családokban is van valaki, akire úgy tekinthetünk, mint Isten gondviselésének eszköze. Pl. egyik szülő, nagynéni, barát stb.)

5' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Kösd össze! Mik tartoznak a történetből a következő időmegjelölésekhez?

Megoldás:

ezekben az esztendőkben – nem lesz sem harmat, sem eső, amíg én azt nem mondom

egy idő múlva – kiszáradt a patak, mert nem volt eső az országban

éppen – ott volt egy özvegyasszony, aki fát szedegetett

Éppen most – szedeketek pár darab fát, hogy hazamenve kisüssem azt magamnak és a fiamnak.

A lisztesfazék nem ürül ki, és az olajoskorsó nem fogy ki addig, amíg – az Úr esőt nem bocsát a földre

...mindennap – És evett ő is meg az asszony és a háza népe is
most már – tudom, hogy te Isten embere vagy, és hogy igaz a te szádban az Úr igéje!

A feladat/tevékenység célja: Célszerű a történet elmondása előtt meg- nézni a feladatot, hogy a diákok tudják, milyen szavakra kell odafigyelni.

Az időmeghatározások segítenek felfedezni a történet dinamikáját, hogy az események pörögnek Illés életében.

(5')

Ének

Gondviselő édes Atyánk (EÉ 346)

17. Megfáradva (1Kir 19,1–18)

TK

Miután Illés a Karmel-hegyen kihívta a Baal-prófétákat, majd azt követően lemészárolta őket, Jezábel királynő bosszút forral ellene. Az elkeseredett Illés Júda pusztájába menekül, ahol egy bokor alá letelepedve a saját halálát kívánja. Álmából egy angyal kétszer is felkelti, vízzel és kenyérrel (kövön sült lángossal) látja el. E csodálatos étel erejével negyven nap és éjjel gyalogol, amíg el nem ér Isten hegyéhez, a Hórebhez. A hegyen a panaszkodó Illés előtt Isten viharos szélben, földrengésben, tűzben is elvonul, de halk és szelíd hangban jelenti ki magát neki. Kitartásra buzdítja és megbízza, hogy az ítélet eszközeként kenje fel Damaszkusz királyává Hazáélt, Izrael élére Jéhút, valamint saját utódját, Elizeust. Illés ezek közül a parancsok közül csak az utolsót teljesíti, így a többi Elizeusra marad.

Hóreb-hegy

Az Ószövetség eseményeinek legfontosabb színtere. Nem könnyű azonban beazonosítani, mivel különböző nevekkkel illetik: Hóreb, Sínai, Isten hegye. A Bibliában Mózes öt könyvében kívül csak egyszer szerepel önállóan a Sínai-hegy, 1Kir 19,8-ban, amely szerint Illés Jezábel elől Isten hegyére, a Hórebre menekült. A többi helyen mindig megemlékeznek a törvényadásról, a kőtáblákról, az aranyborjú készítéséről vagy egyszerűen Isten megjelenéséről.

Teofánia

A teofánia az istenség látható megjelenése. A Bibliában Isten maga sosem válik láthatóvá, hanem jelenlétének megnyilvánulásait teszi megtapasztalhatóvá, lásd természeti erők. Az ószövetségi leírások igen szerteágazóak. Az első elemük: Isten eljövetele, amint el- vagy lejön szent lakóhelyéről (5Móz 33,2). A második elemük, hogy az Úr eljövetelkor megrendülnek az alapok, a hegyek megindulnak, az ég és a föld megmozdul. Érdekes módon a természeti teofániák nem annyira jellemzőek Izrael hitére, mégis gyakran megtalálhatók az Ószövetségben. A természeti jelenségek Isten megjelenésének hatásos kísérőjelenségei, de általában ez a földműves népek vallásainak jellegzetes motívuma. A természeti jelenségek erőt, hatalmat közvetítenek.

Tűz

Isten megjelenésének kísérőjelensége, jelenlétének szimbóluma. Füstölgő kemence és tüzes fáklya képében köt szövetséget Ábrahámmal (1Móz 15,17), égő csipkebokorban szólítja meg Mózeset (2Móz 3), tűzben száll le a Sínai-hegyre (2Móz 19,18; 2Móz 24,17), tűzoszlopként kíséri éjszaka a pusztai vándorlás során a népet. Illés történetében nincs a tűzben (1Kir 19,12), pedig korábban tűzzel felel Illés kérésére (1Kir 18, 23kk).

Szél

A szelet, mint bármely más természeti erőt, Isten a maga szolgálatába állíthatja (2Móz 10,13). Költői képpel kifejezve Isten gyorsaságáról írják, hogy „szelek szárnyán suhan” (Zsolt 18,11; Zsolt 104,4). A szél titokzatossága nem zárja ki az istenfélő számára, hogy tudja, Isten parancsol még ennek a természeti erőnek is. Sőt bizonyos helyzetekben összehasonlítják a szél erejével és hatalmával (Ézs 41,16).

Földrengés

Az Ószövetségben Isten jelenlétének és kijelentésének egyik ismertetőjegye. Zakariás a végítélet, az Úr eljövetele idején végbemenő földcsuszamlásokról, szakadékok kialakulásáról beszél (Zak 14,5). Az utolsó napokban a földrengés a csapások egyike lesz, erről maga Jézus is beszél eszkatologikus beszédeiben, ugyanúgy, ahogyan a Jelenések könyve látomásaiban is megjelenik.

Szelíd hang

A tűz, erős szél, földrengés Isten megjelenésének kísérőjelenségei, amelyek Isten hatalmasságát, erejét, részben pusztító voltát emelik ki. A szelíd hang egyáltalán nem szokványos, hiszen az ellenkezője nyilvánul meg benne: Isten szerető, gyengéd Úr. Ez a lélekben összetört, halált kívánó Illés számára jelzés, hogy lássa meg Isten valódi lényegét: a szeretetét. A találkozás hatására elmúlik a próféta önsajnálata, lelki egyensúlya helyreáll, és ismét tisztán látja maga előtt, mit kell tennie.

Isten megismerése, megjelenése

Isten megismerésének forrása önmagáról adott kijelentése. Isten önkijelentéséről többféleképpen szól a Biblia. Ezek közös vonása, hogy Isten láthatatlansága miatt az ember saját szemével nem pillanthatja meg őt. Ugyanakkor előfordul, hogy szól az emberekhez különböző természeti jelenségek kíséretében, vagy csak a hangja szólal meg. Különösen gyakori az álomban adott kijelentése. A próféták alapvető feladata, hogy Isten akaratát aktualizálják és ismertté tegyék, és annak megtartására ösztönözzenek. Ezért mondanivalójukban hangsúlyos az Isten akaratának meg nem tartása esetére meghirdetett ítélet, illetve ellenkező esetben a kegyelem.

Az óra célja

Mutassuk be, hogyan áll Isten a halálát kívánó próféta mellé, milyen módon erősíti meg a prófétát és bíz rá új feladatot! Illés történetén keresztül fedezzék fel a gyerekek, hogy Isten nehéz, küzdelmes élethelyzeteinkben mellénk áll, gyógyító szavával megerősít bennünket!

Kulcsfogalmak

Megfáradás, Isten megjelenése

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5-8'	Beszéljük meg! <ul style="list-style-type: none">• Mit jut először eszünkbe Istenről? (Szabad asszociáció – fel is írhatjuk a táblára a válaszokat)• Milyen jelzőket, tulajdonságokat társítunk Istenhez?• Honnan tudunk ezekről a tulajdonságokról? (Biblia, hittanóra, is-tentisztelet, emberek személyes élettapasztalata, saját életünkben megtapasztalt jelenléte, amikor Isten ígéje vigasztalt, bátorított) <i>A feladat/tevékenység célja:</i> Gyűjtsük össze, ismételjük át mindazt, amit Isten erejéről, hatalmáról tudunk! Fedezzék fel, hogy Isten nincs távol tőlünk, hanem egészen közel jön hozzánk, megszólít bennünket!	
	A feladat megoldható a következő módon is: Osszuk az osztályt kisebb csoportokra! Minden csoportnak adjunk egy csomagolópapírt, amire csoportonként gyűjtsék össze, hogy mit tudnak Istenről, mi jellemzi számukra legjobban Istent (szavak, mondatok, rajzok).	Tábla vagy csomagolópapír

3' **Feladatmegoldás**

1. feladat

Írd a képek alá, hogy kihez szól Isten az alábbi módokon!

Megoldás: 1. égő csipkebokor – Mózes 2. alvó Sámuelnek a templomban

5' **Beszéljük meg!**

- Hogyan lép Isten az emberhez? Mit gondolunk, mikor lép közel hozzánk? Hogyan teszi?
- Keressünk a Bibliából olyan történeteket, ahol Isten megszólítja az embert! (Pl. Sámuel elhívása, Ábrahám elhívása, bármelyik bíra a tanultak közül stb.)

Tanítás

A bibliai történetek átisméltése segít abban, hogy felfedezzék, Isten kapcsolatot kíván teremteni az emberrel, és ezt nagyon sokféle módon viszi végbe. Ismerjék fel a tanulók, hogy nemcsak a Biblia népéhez fordul Isten, hanem hozzánk is, csak nem biztos, hogy látványos természeti jelenségekben teszi ezt.

Próbálják a saját értelmi szintjüknek megfelelően megfogalmazni, vajon a mi életünkben milyen módon szólhat hozzánk Isten.

5' **Feladatmegoldás**

2. feladat

A számokat követve kösd össze a pontokat egymással, hogy megtudd, ki látogatta meg Illést, és mit hozott neki!

Megoldás: angyal, korsó víz, lángos

3' **A történet elmondása** (1Kir 19,1–8)

5-8' **Beszéljük meg!**

- Milyen a hangulata Illésnek? Miért?
- Milyen módon kap segítséget? Kitől kapja a segítséget?
- Milyen nehézségekkel, gondokkal küzdhet egy gyermek?
- Milyen nehézségekkel, gondokkal küzdhet egy felnőtt?
- Milyen megoldások lehetnek a nehéz helyzetekre? Ki segít nekünk a bajban?

A feladat/tevékenység célja: Lássák meg, hogy Illés elfáradt a szolgálatban, illetve Jezábel bosszúja félelmet kelt benne! Figyeljék meg, Isten milyen módon erősíti meg az elcsüggedt prófétát!

Teremtsünk lehetőséget arra, hogy a gyerekek személyes nehézségeiket is kibeszélhessék. (Természetesen a tapintatosság határain belül. Sok gyermek küzd megélhetési gondokkal, a szülők válásával és veszekedésével, tanulási nehézségekkel stb.)

Irányítsuk a figyelmet arra, hogy ha elhagyjuk magunkat, az nem oldja meg a problémákat! (Sokkal jobb, ha ezt ők fogalmazzák meg, illetve vázolnak megoldási stratégiákat.)

3' **A történet elmondása** (1Kir 19,9–15)

A 16. verset ne mondjuk el, mivel a 4. feladat Illés utódját keresi, így értelmét veszítené a feladat.

1-2' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Írd a vonalra, milyen jelenségekben nem volt jelen Isten! Hogyan szólítja végül meg Isten Illést?

Megoldás: nagy és erős szél; földrengés; tűz – ezekben nincs jelen Isten, szelíd, halk hangon szólítja meg Illést

Tanítás

A történet folytatása felhívja a figyelmet arra, hogy Isten egészen más módon szólítja meg Illést, mint például Mózeset. Nem véletlenül, hiszen az elgyötört lelkű Illésnek vigasztaló, bátorító, gyengéd, szeretetteljes hangra van szüksége. Isten úgy lép az emberhez közel, ahogyan arra az egyénnek leginkább szüksége van.

5-8' **Beszéljük meg!**

- Milyen módon lenne a számodra leginkább érezhető, megtapasztalható Isten közelsége?
- Mit ad a halk, szelíd hang, szó az embernek? (Megnyugtat, vigasztal, bátorít, figyelmet, odaadást, kedvességet, melegséget fejez ki)
- Miért halk, szelíd hangon szólítja meg Isten Illést? (Illés lelke háborog, erőszak veszi körül, hiszen lemészárolta a Baal-prófétákat, és Jezábel bosszúja elől menekül)
- Hogyan lép az emberhez Isten? (Isten úgy lép közel hozzánk, ahogyan a leginkább szükségünk van rá, lásd Illés lelke elgyötört, így halk, szelíd bátorító szóval, további feladatot adva neki.)

A feladat/tevékenység célja: Fedezzék fel a gyerekek a halk, szelíd hang erejét! (Ez azért is izgalmas, mert alapvetően nagyon zajos, hangos, egymást túlharsogó világban élnek, amiben sajnos a halk, szelíd hang ritkán hallható meg, vagy nem éppen tűnik hatékonyak.)

Alternatív feladat

A feladat célja, hogy felhívja a gyerekek figyelmét arra, hogy hányféle helyzetben adhat a halk, szelíd szó segítséget.

1. Javítódolgozatot írtál. Ezen a dolgozaton múlik a bizonyítvány, ami a nyolcosztályos gimnáziumi felvételibé beleszámít. A dolgozat megírása után ideges, feszült vagy. A tanárod megszólít (megnyugtat).

2. A legjobb barátnőd másik városba költözik, és éppen ezt adja a tudodra. Nagyon szomorú leszel, még a könnyeid is kicsordulnak. A barátnő szól hozzád (vigasztal).

Játsszuk el!

Szókártyákra előre elkészíthetők a szituációk – értelemszerűen ezek csak minták, csoporthelyzetekhez igazítva bővíthetők a szituációk.

3. A szüleid nem tehetik meg, hogy új iskolatászkát vegyenek neked. Az unokatestvéredtől öröklöd meg az övét, ami használt, de jó állapotban van. Örömmel mész vele az iskolában, de az osztálytársaid csúfolni kezdenek miatta. Elkésersz. Az egyik osztálytársad megszólít (kedvesen megdicséri).

4. Matekversenyt hirdetnek az iskolában. Félpsz jelentkezni a versenyre, mert az osztály legjobb matekosa is indul, így esélytelennek tartod magad. A tanár megszólít (bátorít).

5. Két szülő beszélget egymással. Az édesanyádnak a tudtára akarsz hozni valamit, ezért hangosan félbeszakítod a felnőttek beszélgetését. Az édesanya reakciója (figyelem és a helyes magatartásra való felszólítás).

5'

Feladatmegoldás

4. feladat

Ki lesz az utód? A betűrácsból húzd ki a történet szavait! Olvasd össze a megmaradt betűket, és írd a vonalra a megfejtést!

Megoldás: Elizeus

A feladat összefoglalja a történet szavait. A szavakkal mondatokat is alkothatunk, amelyek segítségével át lehet ismételni a történetet. A megfejtés pedig továbbvezet bennünket a következő leckéhez, Elizeus prófétához.

	E		L		T	S	Á	L	A	P	L
D			H		B	Ű		Á		A	N
Í		I	A	Ó	A		Z	N	Y	Z	E
L	F	Ö	L	D	R	E	N	G	É	S	G
E	E	É	K	H	L	E	N	O		É	Y
Z	Z		U		A	A	B	S	V	L	V
S		Ú			N	N			Í	L	E
K	O	R	S	Ó	G	S	G		Z	I	N

18. Elizeus gyógyítása (2Kir 5)

TK

Elizeus

Próféta a Kr. e. 9. században működött mintegy 50 évig, több király (Jórám, Jéhu, Jóáház, Jóás) uralma alatt. Jómódú földműves családból származott, Ábel-Meholából. Isten parancsára Illés saját utódjául kente fel profétának. Míg Illés ítéletet hirdetett, addig Elizeus igyekezett a népet az Úr útjára terelni. Elizeus Illés elragadtatása előtt az elődjében működő isteni lélek kétszeresét kéri, majd magához veszi Illés köpenyét, és ezzel teszi első csodáját: száraz lábbal kel át a kettévált Jordán folyón. A csoda láttán a profétatanítványok leborulnak Elizeus előtt, ettől kezdve Illés proféta helyét Elizeus töltötte be.

Elizeus élete során számos csodát tett: Naamán meggyógyítása mellett feltámasztotta a sunémi asszony halott fiát, megtisztította a mérgezett vizet, kenyeret szaporított éhínség idején, több alkalommal győzelemhez segítette Jórám királyt, megjövendölte Samária szabadulását az arám ostrom alól, halála után pedig a holttestéhez fektetett halott férfi feltámadt. Az emberek közötti szolgálatában gyógyító munkája összekapcsolódott a tanítással.

Naamán

Az arám király hadseregpáncsnoka, nagyra becsült és tekintélyes ember volt, aki számos Izrael elleni csatából tért vissza győztesen. A bátor és erős férfi betegsége, a lepra azonban kettétörhette katonai karrierjét, valamint a közösségből való kizárással fenyegette. Elkeseredésében az idegen profétától kér segítséget, vagyonát és tekintélyét is felhasználva. Naamán csodás gyógyításának újszövetségi említése Lk 4,27-ben: „*Sok leprás volt Izraelben Elizeus proféta idejében, de egyikük sem tisztult meg, csak a szír Naamán.*”

Lepra (rég magyar nevén bélpoklosság)

Baktérium okozta fertőző bőrbetegség, amelynek több típusa és számos megjelenési formája ismert. Lappangási ideje is eltérő, pár hónaptól akár évtizedekig is terjedhet. Viszonylag jóindulatú és lassú lefolyású változata főként a bőrt támadja meg, gyors lefolyású, erősen fertőző típusa azonban torzító bőrgyulladást és idegkárosodást is okoz.

Az Ószövetségben a lepra megnevezése a *caraat*, amely a *cara* gyökből származik, jelentése Istentől megvert, sújtott. A leprás ember tisztátalannak számított, ezért a közösségből való kirekesztés várt rá. A Bibliában Naamán lepráján kívül tudunk például Mózes átmeneti leprás betegségéről (2Móz 4,6) vagy Mirjam bélpoklosságáról (4Móz 12,21: „*Mirjám poklos lett, olyan, mint a hó*”). 2Kir 5,1-ben a bélpoklos szó a *cara* gyökből képzett pual participium alak, jelentése az adott szövegkörnyezetben: bőrbetegséggel megvert.

Az óra célja

Ismerjék fel a tanulók, hogy Isten Elizeus profétán keresztül egy emberileg kilátástalan helyzetben nyújtott segítséget. Naamán meggyógyításával Isten hatalma vált nyilvánvalóvá.

Kulcsfogalmak

Gyógyulás, engedelmesség, hit

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Újítsd meg bennünk békéd (ZÉ 85)</i>	
5-7'	Beszélgetés Voltál már kilátástalan helyzetben? Kilátástalan helyzet: olyan állapot, amikor tanácstalanok vagyunk, nem tudjuk, merre haladjunk tovább, nem tudjuk, mit kell tennünk, amikor elveszítjük a reményt, hogy sikerül megoldást találni. Keressünk ilyen helyzeteket, akár általánosságban is, ha nem jelentkezik senki konkrét példával: Pl. betegség, iskolai kudarcok: bukás, rossz jegyek, családi veszekedések és problémák, összetűzések a baráti körben. Mit csinálsz ilyen helyzetekben? (Elcsügged, sír, feladja, minden kaspaszkodót megragad, a végsőkig próbálkozik) Kitől kérsz segítséget? (Szülőtől, családtagtól, baráttól, tanártól) Kértél-e már segítséget Istentől?	
15'	Tanítás A tankönyvi szöveg elolvasása közben mondjuk el a történetet (2Kir 5). Törekedjünk a szöveghűsége, egyes részleteket felolvashatunk a Bibliából. Szempontok: <ul style="list-style-type: none">• Emeljük ki, hogy Izrael és az arámok harcban álltak egymással.• Hangsúlyozzuk, hogy Naamán gazdag, befolyásos, sikeres, elismert ember volt, katonai karriere csúcán, de a betegsége mindent felülír, mindentől megfoszthatja.• A lepra fertőző bőrbetegség, amely megtámadja az idegeket is, lebénítva ezzel a végtagokat. A leprás embert kiközösítették.• Naamán drága ajándékokat visz magával. Miért? Azt gondolja, így biztosabb a gyógyulása?• Emeljük ki Naamán csalódottságát, amikor Elizeus nem olyan módszerrel végzi a gyógyítást, ahogyan ő elképzelte. Naamán azért is csalódott lehetett, mert Elizeus nem ajándékot vár a gyógyításért cserébe, hanem hitet, hogy bízzon abban, meggyógyul, ha megteszi, amit a próféta kér tőle.• Naamán először vonakodik, majd mégis megteszi, amit Elizeus kér. Miért? Mert nincs vesztenivalója? Mert bízik abban, hogy Elizeus segíthet neki? Mert tudja, hogy Elizeus Isten nevében teszi a csodáit?• Naamán gyógyulása után nemcsak azért keresi fel Elizeust, hogy átadja az ajándékokat, hanem, hogy kifejezze, gyógyulásában Isten erejét látja.• Emeljük ki, hogy Elizeus gyógyítása Isten hatalmára mutat!• A történet befejezéséhez hozzávehetjük Elizeus szolgájának, Géhazi kapzsóságának esetét. Géhazi magatartása éppen Elizeus tettének ellentéte. Ő saját magának akar hasznot hajtani a gyógyulásból.	

Feladatmegoldás

1. feladat

A szövegbe a képek alapján beírandó szavak sorrendben a következők:
Illés, hadvezér, leprás, ház, ajándékok.

2-3' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Megfejtés: Naamán

5-10' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Megoldások:

„Én azt gondoltam, hogy végighúzza kezét a beteg helyen, és kigyógyít a bélpoklosságból.” (Naamán)

„Jöjjön ide hozzám az az ember, és majd megtudja, hogy van prófétája Izraelnek!” (Elizeus)

„Értsétek meg, lássátok be, hogy csak ürügyet keres ellenem!” (Izrael királya)

„Bárcsak eljutna az én uram a samáriai prófétához, az majd meggyógyítaná a bélpoklosságból.” (Naamán feleségének szolgálója)

Arcok párosítása a nevekkel és érzelmek keresése:

Naamán: düh, csalódottság; Elizeus: bizonyosság, megnyugvás Istenben, hit; Izrael királya: félelem, aggodalom; Naamán feleségének szolgálója: kíváncsiság, segítőkészség, aggodalom

2' **Feladatmegoldás**

4. feladat

Megfejtés: bélpoklosság

Házi feladat is lehet.

5' **Beszélgetés**

A kérdések segítségével beszéljük meg a történet szereplőinek motivációit!

Miért keseredett el annyira Naamán, amikor megtudta, hogy beteg?

Miért nem hívta be a házába Elizeus Naamánt, amikor betegen ment hozzá?

Miért nem akart megfürödni azonnal Naamán a Jordánban?

Miért nem fogadta el Elizeus Naamán ajándékait?

19. Elmenekülhettek az Úr elől? (Jón 1–4)

TK

Jónás könyve a tizenkét kispófétai könyv egyike. Mégsem próféciákat tartalmaz, hanem elbeszélést, amelynek a hőse egy próféta: Jónás, Amittaj fia.

A könyv üzenete

A történet legfőbb mondanivalója: Isten minden embert meg akar menteni elveszett állapotából. Mindenféle személyválogatás nélkül, hiszen ő az egész világ teremtője. Ehhez kapcsolódik egy másik alap mondanivaló: Isten Izrael minden fiát, főként pedig a prófétáit akarja felhasználni ebben a világméretű megmentő tevékenységben.

A könyv keletkezése

A könyv nyelvi állapota arra mutat, hogy a Kr. e. 400-as évek héber nyelvén készült, Ezsdrás és Nehemiás könyveihez hasonlóan. A könyv teológiai szemlélete szintén a fogság utáni időre utal, mivel a babilóniai fogságból visszatért zsidóság ellenséges fogadtatásban részesült. Ezért egyre inkább elzárkózott, elhatárolódott más népektől.

A könyv felépítése, tartalma

A Jónás név héberül *jónáh*, jelentése: galamb. A galamb több helyütt Izrael jelképe (Zsolt 74,19; Hós 7,11; 11,11). A főhős így tulajdonképpen Izrael. Jónás Amittaj fia. A héber *emet* szó jelentése: hűség. A hozzá kapcsolódó *J* Jahve nevére utalhat. A korabeli hallgató ezt hallotta ki a névből: galamb (Izrael), az Úr hűségének gyermeke.

Jónás könyve egyetlen, áttekinthető szerkezetű, lebilincselő történet. Az *első rész* bemutatja, hogyan ad Isten Jónásnak prófétai küldetést Ninivébe. A prédikálás tartalma csak Jón 3,4-ben fogalmazódik meg: „*Még negyven nap, és elpusztul Ninive!*” Különös küldetés ez! Jónás ugyan elindul, de nem azért, hogy Ninivébe menjen, hanem azért, hogy a másik irányba (Társísba) meneküljön. A megbocsátás a gyűlölt Ninivének szól, akinek meg kellene kapnia jogos büntetését, hogy elpusztuljon. Ezért menekül Jónás az Úr elől, nem számolva azzal, hogy előle nem lehet elmenekülni. A hajót egy Istentől küldött vihar akadályozza, és a hajósok kérdésére Jónás bevallja, hogy őmiatta van a vihar. A hajósok megdöbbenek, amikor megtudják, hogy Jónás Isten elől menekül. Így Jónást a tengerbe dobják.

A *második rész* azzal kezdődik, hogy az Úr odarendelt egy nagy halat, amely lenyeli Jónást. Jónás három nap és három éjjel tartózkodik a hal gyomrában. Elérkezik számára az imádkozás ideje. Hittel, hálaadással és bizalommal teli imádságot olvasunk. Benne van az is, hogy amit fogadott, azt teljesíteni fogja. Az imádságban nem szerepel, hogy Jónás megbánta volna engedetlenségét. Az imádkozás egyetlen eredményét említi a könyv, hogy a hal kiköpte Jónást.

A *harmadik rész* azzal kezdődik, hogy Jónás ismét megkapja a prófétai küldetést, de most már valóban elmegy Ninivébe, és prófétálása teljes sikerrel jár: Ninive őszinte és látványos bűnbánatot tart, megtér gonosz útjáról és felhagy erőszakos tetteivel. Ekkor bekövetkezik az, amitől Jónás már a kezdetekben is tartott, hogy az Isten megkegyelmez a népnek.

A *negyedik rész* különös imádsággal kezdődik: Jónás belekeseredik, hogy bekövetkezett az, amitől tartott: Isten megbocsátott Ninivének. Ha már így történt, vegye el Isten az életét! Isten azonban Jónást is meg akarja menteni, hiszen ő hozzá is hűséges. Isten egy bokorjelenetet rendez, hogy megtanítsa Jónást valami nagyon fontosra. A napsütéstől szenvedő Jónás feje fölé egy bokrot növeszt, aminek ő nagyon örül. Másnap Isten elszárítja a bokrot. Amikor emiatt Jónás már a halálán van, sőt haragszik mindhalálig, akkor Isten világossá teszi számára, hogy minden embert meg akar menteni elveszett állapotából, méghozzá olyan módon, hogy előtte el kell hagyniuk gonoszságukat, és meg kell térniük az élő, igaz és könyörületes Istenhez.

Ninive

Ókori város a Tigris keleti partján. Az asszír történelemben fontos szerepe van (királyi székhely, AsszírIA fővárosa). Hatalmas, helyenként 25 m magas, kettős fallal körülvett város, amelynek falán 15 helyen is volt kapu. A Biblia rabló, erőszakos, vigadozó, gőgös népként mutatja be lakóit, akik nem fogadták el az intést. Jónás szavára megtérnek, de ez nem tart sokáig, mert később a pusztító ítélet (Náh 1,12.14; 3,5kk; Zof 2,13) utoléri őket. Jézus is beszél Ninivéről mint intő példáról (Mt 12,41; Lk 11,32).

Az óra célja

Lássák meg a gyerekek Isten mindenre kiáradó kegyelmét! Az igazságért küzdő Jónásnak meg kell tanulnia, mi Isten igazsága. Miközben a bűnre büntetést vár, addig az Úr azt mutatja meg, hogy kegyelme mindenkinek szól, s a bűnbánat lehetőségét mindenkinek megadja.

Kulcsfogalmak

Kegyelem, bűn, büntetés, Isten igazsága

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
3'	Csináld az ellenkezőjét! <ul style="list-style-type: none">• Ül le! (Feláll mindenki)• Fogd be a bal füled! (Befogjuk helyette a jobbat)• Fordulj szembe! (Fordulj háttal)• Ne tapsolj! (Tapsolj)• Ne fogd meg a padtársad vállát! (Fogd meg)	
1'	Olvassuk el közösen a tankönyvben a lecke bevezetőjét! Ismerjük meg Jónást!	
5'	Beszéljük meg! <ul style="list-style-type: none">• Vajon miért akart elmenekülni Jónás a szolgálat elől?• Milyen gondolatai lehettek Jónásnak menekülés közben?• Milyen érzések kavarghattak Jónásban?	
5-8'	Történet elmondása (megszakítással) – érdemes dramatizálni, eszközöket használni. Tegyük fel kérdésnek! <ul style="list-style-type: none">• Miről szólhat a történet (a képeket, eszközöket látva)? A tankönyv 1. feladata is segít a képek alapján a történet összeállításában.	Kép: Ninive (táblán – akár kivetítve interaktív táblán) Hajó székéből, szél fúj – susoghatnak a gyerekek, egy gyerek lehet Jónás, aki fekszik stb.

- 5' **Feladatmegoldás**
1. feladat
 Írd a mondat betűjelét a megfelelő képhez!
Megoldás: D, C, G, F, A, E, B
- 5' **Feladatmegoldás**
2. feladat
 Mit csinált Jónás a hajó gyomrában? Keresd meg a kivezető utat a labirintusból! Írd a vonalra az úton lévő betűkből összeolvasható mondatot!
Megoldás: Az Úrtól jön a szabadítás! Jónás imádkozik.
- 3' **Jónás imája** (Jón 2,1–11)
 Az imát olvassuk fel a Bibliából, mivel a szövege szó szerint teljes egész. Lássák meg, hogy az ember a bajban Istenhez fordul segítségért!
- Alternatív lehetőségként meghallgatható a *Jónás és Jézus*-CD-ről a 10. szám.
- 5' **Beszéljük meg!**
- Milyen imádságok közé sorolható Jónás imája? (Hálaadó imádság)
 - Mit imádkoznál, ha bajba kerülnél?
 - Honnan tudod, hogy az Isten meghallgatja az imádságodat?
 - Csak azt az imádságot hallgatja meg Isten, amelynek következményét életünkben megtapasztaljuk?
- Tanítás**
 Ismerjék fel a gyerekek az imádság jelentőségét! Érezzétek át, hogy minden élethelyzet teremt lehetőséget arra, hogy Istennel beszélgessünk!
- 5' **Játék**
Jónás, a kesergő
 Álljunk egy körbe! A játékvezető elkezdi a sort: „Már megint meleg van.” A következő játékos mond egy vigasztaló mondatot: „Akkor menj az árnyékba!” A következő játékos megint kesereg, amire az utána jövő mond egy vigasztaló mondatot.
- A feladat/tevékenység célja:* Fedezzük fel, hogy mennyit kesergünk az életünkben, de minden kesergésünkre van valamilyen megoldás! Lássák meg, hogy a kesergés, panaszkodás nem visz előre, nem segít.

5-8' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Jónás kesereg. Mi miatt? Egészítsd ki a rajzokat! Beszéljétek meg Jónás érzéseit, viselkedését!

Megoldás: 1. kép: Jónás fölött egy árnyékot adó bokor. 2. kép: Jónás fölött a bokor elszárad.

Tanítás

Beszéljük meg, hogy Isten Jónást is tanítja a bokor példájával! Irányítsuk a figyelmet Isten mindenre kiáradó kegyelmére! (Lásd: „És ott a sok állat is!”)

Jónás (Jón 1–4)

Tankönyv nélküli lecke

Az óra célja

Játékos módon feldolgozni Jónás történetét, aminek segítségével átismételhetjük, rögzíthetjük a történet fontosabb eseményeit.

Játsszuk el!

A verzió: pantomim

A játék lényege, hogy lehetőség szerint a csoport minden tagja részt vegyen benne. Ha valaki kevésbé szeret szerepelni, az betöltheti a bokor, a hajó, a hullám szerepét.

Jelenetek:

1. Az Úr megszólítja Jónást.
2. Jónás elmegy a kikötőbe, ahol felszáll a Tarsísba tartó hajóra. (Székekből kialakíthatunk hajókat a terem két végében. Az egyik oldalon táblára felírhatjuk: Ninive, másik oldalon: Tarsís)
3. A hajó viharba kerül (kék lepedő lehet a hullám, amit a gyerekek lengetnek), az utasok imádkoznak, kiáltoznak, míg Jónás alszik a hajó gyomrában.
4. A hajóskapitány felkelti Jónást.
5. Jónást beledobják a tengerbe.
6. Jónást bekapja a nagy hal (gyerekek vegyék körbe Jónást).
7. Jónás imádkozik a hal gyomrában.
8. A hal kiköpi Jónást a partra.
9. Jónás prédikál.
10. A nép megtér. Bűnbánatot tart, zsákruhát ölt, hamuba ül.
11. Jónás a bokor alatt hűsöl.
12. Az Isten kiszárítja a bokrot a feje fölül.
13. Jónás meg akar halni.

B verzió: szöveggel együtt eljátszani a történetet.

Szerepriport

Osszuk kisebb csoportokra az osztályt! Minden csoport kap egy jelenetet, szereplőt a történetből. Készítsenek riportot a szereplővel! Érdemes a feladatot úgy megoldani, hogy a történetet elmondjuk vagy éppen eljátsszuk, majd a fontosabb részeknél megállítjuk a történetet. Ezekon a pontokon lehet elkészíteni a riportot olyan szempontok alapján, hogy mit gondolnak a szereplők, az adott helyzetben hogyan érzik magukat stb.

1. Riport a hajóskapitánnyal vagy a legénység egy tagjával.
2. Riport Jónással – a) amikor elmenekül az Úr akarata elől; b) a nagy hal gyomrában történő utazást követően; c) a rekettyebokor alatt; d) az egész küldetéséről, hozzáállásáról.
3. Riport Ninive lakóival vagy királyával.
4. Riport a nagy hallal.

Kézműves lehetőségek

Adott esetben forgószínpadszerűen választhatók a feladatok.

1. Segítsük Jónás útját! Készítsünk térképet az útjához! (Rajzos feladat)
2. Építsük meg Ninivét! Kartonból, gyufásdobozból készítsük el Ninivét! (Kellék: karton, ragasztó, festék, gyufásdoboz)
3. Készítsünk bokrot Jónásnak! Textilfestés (Kellék: lepedő, textilfesték – a bokor levelei akár lehetnek a csoport tagjainak festékes kézlenyomatai is)

20. Ámósz szót emel az igazságtalanság ellen (Ám 5,10–20)

TK

Ámósz a Kr. e. 8. század közepén tevékenykedett (II. Jeroboám uralkodása alatt), kortársa volt Hóseásnak és Jónásnak. Próféta szolgálatát az északi királyság területén végezte, bár délről, Tekóa városából (Jeruzsálemtől 20 kilométerre) származott. Ámósz eredetileg pásztorként (1,1; 7,14–15) és fügetermesztőként (7,14) kereste a kenyerét, sem próféta, sem prófétatanítvány nem volt. Öntudatos kijelentéséből arra lehet következtetni, hogy önálló nyáj- és földtulajdonos lehetett, nem szolga, és az elnyomott népréteghez sem tartozott (7,12). Isten szólította el őt mindennapi tevékenysége mellől, és küldte Izraelbe prófétálni (7,15; vö. 3,7–8). Isten hívására tehát Ámósz egy olyan munkát hagyott ott, amely ugyan nem emelte a tehetősek csoportjába, de biztos megélhetést és anyagi függetlenséget jelentett számára. Ámósz az első írópróféták egyike volt, aki nem eksztatikus megszállottságban prófétált, hanem próféciáit irodalmi formába öntötte, az izraeli hagyomány hordozójaként a múlt örökségét a jelenre alkalmazta.

Ámósz működésének kezdetén a gazdasági fellendülés kedvező lehetett ugyan, de csak a vezető néprétegek érezték ennek hatását, akik előnyös helyzetüket kihasználva elnyomták és kizsákmányolták a szegényeket. A nép életszínvonala nem emelkedett. Ámósz bírálta továbbá a vallásos életet, ami külsőségekre korlátozódott, formaságokba merevedett. Isten büntetését hirdette, aki nem tűri tovább a romlottságot, a tőle való elfordulást.

Ámósz könyvének tartalma és üzenete

Ámósz könyve, amelynek alapját az egyes szám első személyben elmondott látomások képezik (1,3–2,16; 3,1–6,14), és amelyet a fogság alatt és után további kiegészítésekkel láttak el, hosszabb szerkesztői munka során állhatott össze.

Ámósz szót emel a társadalmi igazságtalanságok ellen: a törvényesség, a jog áradó, bővizű patak helyett (5,24) méreggé válik (6,12), az igazságot földbe tiporják (5,7). A vezető népréteg, akit elbizakodottá tett a jólét (6,3.13; 4,1), egyértelműen vét a törvényesség ellen, amikor kirívó gazdagságban és luxusban él (3,15; 4,1; 5,11; 6,4–6.8.11). Különösen azért, mert ezt a jólétet a kiszolgáltatott réteg ellen elkövetett csalással szerezte meg (2,7.8; 4,1; 5,11–13; 8,4–6).

Ámósz szerint Isten az emberi élet összes színterén (jog, etika, mindennapi élet) uralkodik, mindezek az isteni akaratnak vannak alávetve, amely minden más hatalmat kizár. Próféciái megsemmisítő ítéletet mondtak korának társadalmára. A nép nem kerülheti el a teljes pusztulást (5,2; 7,7–9; 9,1–4). A Úr vágyott napja pedig az isteni ítélet napja lesz (5,18–20). Ámósz nem tüzelt lázadásra az államhatalommal szemben, mert úgy látta, a nép nem tud megváltozni, Isten mindenképpen végrehajtja az ítéletet. Bár a pusztulás elkerülhetetlen, nincs menekvés, a választott nép jövője mégsem zárul le. Ámósz könyve a boldog jövő ígéretével ér véget.

Az óra célja

Ismerjék fel a tanulók, hogy mind a saját környezetükben, mind világviszonylatban számtalan igazságtalan helyzettel szembesülnek embertársaink. Keresztényként – Isten útmutatását és Jézus Krisztus példáját követve – feladatunk a segítségnyújtás, a másik ember megbecsülése.

Kulcsfogalmak

Igazságtalanság, ítélet, felebaráti szeretet

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Újítsd meg bennünk békéd (ZÉ 85)</i>	
5-7'	Beszélgetés Kezdjük a beszélgetést ezzel vagy egy hasonló esettel: A napokban hallgattam a rádiót/olvastam a híreket. Először az a híradás került eléem, amely táblázattal mutatta be, hány millió ember éhezik a földön. Rögtön ezután olvastam egy cikket/hallottam egy riportot a súlyos elhízás okairól és hatásairól. Vagy: Egy afrikai ember átlagos vízfogyasztása alig 4 liter naponta. Mi egy WC-öblítéssel használunk el kb. ugyanennyit, egy zuhanyzással pedig 50-100 liter ivóvizet. Elgondoltam, mennyire nagy szakadék tátong a világ különböző pontjain és különböző helyzetben élő emberek élete között. Milyen érzéseitek vannak, ha ilyesmiről hallotok?	
10-15'	Tanítás A tankönyv képei (1. feladat) és szövege alapján Szempontok: <ul style="list-style-type: none">• Ámós próféta személye: kispróféta, írópróféta, aki állattartással és földműveléssel foglalkozott, amikor Istentől küldetést kapott: prófétáljon Izrael népének, és mondjon ítéletet az Istennek nem tetsző magatartásuk miatt.• Ámós könyve: Ámós küldetésének leírását, prófétai látomásait, ítéletpróféciáit és a társadalmi igazságtalanságok bemutatását tartalmazza.• Társadalmi problémák Ámós korában: nagy volt a különbség a szegény és a gazdag rétegek élete között. A gazdagok észszerűtlen luxusban, jólétben éltek, míg a többség nyomorgott. A gazdagok a szegények rovására szerezték a vagyonukat, őket csapták be, tőlük csaltak ki törvénytelenül pénzt. Istent is lélektelenül tisztelték, csak külsőségekben, nem figyeltek oda igazán arra, mi a jó Isten szemében.• Ámós bátran szembeszállt a gazdagokkal, keményen beszélt velük, nem szépítette tetteiket.• Ámós ítéletpróféciái szerint a gonosz tettek miatti büntetés elkerülhetetlen.	

- Ámósz könyve mégis a boldog jövő ígéretével zárul: az, aki a jóra törekszik, aki Isten útmutatása szerint igyekszik élni, elkerülheti a pusztulást.

5' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Megfejtés: Gyűlöljétek a rosszat, szeressétek a jót! (Ám 5,15)

5' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Ámósz kemény szavakkal, a helyzetet nem szépítve mondott ítéletet a gazdagok és kizsákmányolók ellen. Nem titkolta azt sem, hogy tetteik rosszak és gonoszak Isten szerint, ezért büntetést érdemelnek. Ezt bizonyára rosszállással hallgatták, ezért Ámósz nem volt népszerű a maga idejében.

10' **Tanítás, megbeszélés**

A gyerekek bizonyosan sok igazságtalan helyzetet látnak maguk körül: pl. kivételezés az iskolában, kirekesztés a baráti körből, csúfolás. Ám nemcsak a közvetlen környezetükben történő, hanem a világban érzékelhető igazságtalanságokra is felhívhatjuk a figyelmet: pl. őserdők kiirtása, ivóvíz szennyezése, különbségek az egyes kontinenseken, országokban élő emberek életszínvonala között, éhezés, hajléktalanok körülményei stb.

Isten parancsa egyértelmű: szeresd felebarátodat, mint magadat. Azaz szeretettel, segítő szándékkal, a másik ember életét tiszteletben tartva viselkedjünk embertársainkkal. Jézus Krisztus életével és tanításával is erre mutatott rá: amit szeretnénk, hogy velünk cselekedjenek az emberek, mi is azt tegyük velük. Több példázat is ezt hangsúlyozza (pl. irgalmas samaritánus). Jézus arra bátorít, hogy osszuk meg egymással azt, amink van, és segítsünk a másik embernek, ahogy tudunk. A nagy vagyonnal kapcsolatos kísértésekről több példázatban is beszél.

Bár legtöbbször azt gondoljuk, hogy a világban zajló, tőlünk távoli folyamatokra kicsi a hatásunk, mi is sok mindent tehetünk egyénileg a saját környezetünkben. Kezdjük el kicsiben a változást!

21. Itt vagyok, engem küldj! (Ézs 6)

TK, TK-M

Ézsaiás próféta

Ézsaiás előkelő származású, művelt, az uralkodó osztályhoz közeli, főként Jeruzsálemben működő próféta volt. Uzziás (Kr.e. 790–739) uralkodása végén, 745-ben kezdte meg tevékenységét, és mintegy hatvan esztendőn keresztül több király tanácsadója és a nép lelki vezetője volt. Az Istentől kapott üzenetet, amit keményen és őszintén hirdetett, sokszor elutasították. Kortársa volt az északi ország-részben prófétáló Hóseásnak (Hós 1,1) és a délen működő Mikeásnak (Mik 1,1). Ézsaiás nős volt, felesége a „prófétanő” címet viselte (nem tudjuk, hogy ő maga is próféta volt-e, vagy férje miatt illette az elnevezés), gyermekeinek pedig (Hóseáshoz hasonlóan) jelképes, prófétai nevet adott (egyik fia nevének jelentése: „a maradék megtér”, a másiké: „hamar a zsákmányra, gyorsan a prédára”). Izrael történelmének küzdelmes korszakában prófétált, ezért jelennek meg prédikációinak nagy részében politikai témák. Ézsaiásnak mindössze egyetlen jelképes cselekedetéről olvasunk (20,1kk): meztelenül jelent meg a Jeruzsálemben összegyűlt követek előtt, hogy megmutassa, milyen lesz fogságba hurcolásukkor a jövőjük, és lebeszélje őket az asszírok elleni harcról. Egy késői apokrif irat szerint a próféta Manassé király uralkodása kezdetén halt mártírhalált: menekülés közben egy fatörzsbe rejtőzött, üldözői pedig a fával együtt kettéfűrészelték (vö. Zsid 11,37).

Ézsaiás korának eseményeit az Asszír Birodalom terjeszkedése határozta meg. Miután III. Tiglat-Pileser (745–727) megszilárdította királyi hatalmát, figyelmét a nyugati terjeszkedésnek szentelte. Menahém, Izrael királya csak úgy tudta biztosítani tízéves uralmát, hogy adófizetője lett az asszír uralkodónak (2Kir 15,19) 738-ban. Pekah azonban 4 évvel később az arám uralkodóval összefogva asszirelles koalíciót szervezett, amihez Júda támogatására is számítottak, ezt azonban Áház király megtagadta. Az arám–izraeli katonai szövetség ezért 733-ban fegyverrel akarta kikényszeríteni Júda összeesküvésben való részvételét (szír–efraimi háború). Ekkor Áház katonai oltalomért cserébe Asszíria adófizetője lett (2Kir 16,5–9). 734-ben III. Tiglat-Pileser elfojtva a felkelést, nagy haderővel Izraelre támadt, és megszállta az ország északi és keleti részét (2Kir 15,29). Tíz évvel később Samáriát is ostrom alá vették és 722-ben elfoglalták az asszír csapatok. A lakosság nagy részét deportálták, helyükre pedig idegeneket telepítettek (2Kir 17,1–6). Izrael eleste után Asszíria közvetlen közelsége óvatosságra intette a júdai királyokat, ám 705-ben Ezékiás, kihasználva az asszír trónutódlás körüli zűrzavart, mégis egy asszirelles felkelés élére állt. Az új uralkodó, Szanhérib (705–681) 701-ben fordult a koalíció ellen, és nagy erővel szállta meg az országot. Elfoglalta Júda valamennyi városát, egyedül Jeruzsálem maradt Ezékiás kezén. A fenyegető külpolitikai helyzet ellenére Júda a következő időszakban gazdasági fejlődésnek indult, ami azonban csak a városi lakosságra hatott kedvezően, a szegények és gazdagok közötti szakadék egyre mélyült, ami sok visszaélés alapjává lett.

Ézsaiás könyve

A 66 fejezet, amelyet Ézsaiás könyveként tartunk számon, és amely a prófétai könyvek közül a leghosszabb, nem egységes mű (három, illetve négy egymástól elkülönülő gyűjteményt különböztetnek meg a kutatók), számos szerkesztő, a próféta évszázadokon keresztül működő iskolája tagjainak keze nyomát hordozza magán. Az első 39 fejezet alkotja az első egységet, amely a 8. századból származhat (Proto-Ézsaiás), ám ezen belül is jól elkülönül a 24–27. fejezet (apokaliptikus szakasz). Ettől nagyban eltér a 40. fejezettel kezdődő rész, amelynek eseményei a 6. századra, a babiloni fogság korára és az azt követő időszakra vonatkoznak (Deutero-Ézsaiás). Végül a 6. század utolsó negyedéből származhat az 56–66. fejezeteket összefogó szakasz, amely már nem is a fogságban lévőkhöz, hanem a helyreállítás közösségéhez szól.

A qumráni leletek alátámasztják, hogy a Kr. előtti 2. században már biztosan a maival azonos anyagot tartalmazott a könyv, amelyben prózai és verses részek is olvashatók, és amely választékos

stílusával, szép nyelvezetével kiemelkedik az írópróféták könyvei közül. Ézsaiás próféta könyvének súlyát és fontosságát mutatja, hogy az Újszövetségben 346 utalást vagy szó szerinti idézetet találunk belőle.

Teológiai gondolatvilág

Ézsaiás tapasztalta az Izraelben dúló anarchiát: királygyilkosságok követték egymást (2Kir 15,8–16), az időszakot vérontás, törvénytelenység, szociális igazságtalanság és formális vallásosság vagy bálványimádás jellemezte. Mindezekért a próféta elkerülhetetlennek látta Isten ítéletét, amely teljes összeomlás formájában jön el a hitetlen népre. Ézsaiás (csakúgy, mint Ámós) szerint a nép alapvető bűne az Istentől való elfordulás, az emberi élet minden területére kiható uralmának megtagadása. Ézsaiás mégis vigasztal, és a szabadulást hirdeti, ezért válik egyik alapfogalmává a kiválasztott maradék, a szent mag fogalma. Eszkatologikus jövendöléseiben pedig a Messiás eljövetelét és szabadítását várja, amelyek keresztény hitünk szerint Jézus Krisztusban teljeseznek be.

Az óra célja

Ézsaiás próféta elhívásán keresztül mutassuk be, hogy az elhívás, a küldetés alapja a személyes istenkapcsolat. Emeljük ki, hogy a küldetés nem mindig könnyű, de annak elfogadása, felvállalása az Istenben való bizalom jele.

Kulcsfogalmak

Szent, küldetés, vállalás

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Áldunk téged, Istenünk</i> (EÉ 42)	
5-7'	Beszélgetés Soroljunk fel olyan bibliai alakokat, akiket Isten (vagy követe) meglátogatott vagy megszólított álmukban! <ul style="list-style-type: none">Pl. Mózes elhívása az égő csipkebokornál; Sámuel hallja Isten hívását; Ábrahámmal közli Isten, hogy új hazát ad számára; Máriának angyal mondja el, hogy a gyermek, akit vár, Isten fia; Józsefnek álmában megjelenik az Úr angyala, és figyelmezteti, hogy meneküljenek a gyermekkel Egyiptomba a király haragja elől; stb. Isten sokaknak megjelent álomban vagy látomásban, a próféták közül is sokakat így hívott el. <ul style="list-style-type: none">Miért fontos ez a személyes kapcsolatfelvétel? Mit érezhettek, élhettek át a megszólítottak? Mindenki követte Isten parancsát? Ma is így szól hozzánk Isten?	

Ha nem is álomban vagy látomásban kapjuk Isten szavait, mégis érzékelhetjük őt saját életünkben is, rá figyelve megérthetjük terveit. Személyes istenkapcsolatunk alapja az imádság lehet.

15'

Tanítás

Olvassuk el a tankönyv szövegét, és mondjuk el Ézsaiás elhívásának (Ézs 6) történetét! Súlypontok:

- Ézsaiásnak is látomásban jelenik meg Isten. Az istenivel való találkozás mindig félelmetes.
- Ézsaiás nem vonakodik, önként és örömmel vállalja a szolgálatot, amint megérti, hogy Isten tette alkalmassá őt arra.
- Ézsaiás Ámósz prófétához hasonlóan azt tapasztalta, hogy a választott nép elfordul Istentől, nem követi útmutatását, illetve számos társadalmi igazságtalanságot is látott: szegények és gazdagok közötti különbségek, törvénytelenység, erőszak.
- Ézsaiás próféciáira sok esetben nem hallgattak.
- Végül mégis a remény hangján szól a próféta: néhányan megmenekülnek (maradék fogalma).

Feladatmegoldás

1. feladat

Kiegészítendő szavak a szövegben: kiválasztott prófétája, küldetést, félelmetes, alkalmassá, itt vagyok, engem küldj, nem fogadták meg, pusztulásáról, vereséget, fogságba, szabadulás.

5'

Feladatmegoldás

2. feladat

Megfejtés: Szent, szent, szent a Seregek Ura, dicsősége betölti az egész földet!

A *szent (kados)* szó jelentése elkülönített, közönséges használatból kivont. Istenre vonatkoztatva a szent jelző az emberitől, a bűnöstől való teljes elkülönülést, a tökéletes tisztaságot jelenti. A szent szó háromszori használata a felsőfok kifejezésére szolgál.

5'

Feladatmegoldás

3. feladat

Megoldás:

Név: Ézsaiás

Családi állapota: nő

Gyermekeinek száma: 2 (fiúk, jelképes nevekkal)

Foglalkozása: próféta

Lakhelye: (többnyire) Jeruzsálem

Üzenete: Istenben való hit, társadalmi problémákkal kapcsolatos kérdések, igazságtalanságok, visszaélések felszámolása

Igaz barátainak száma: kevés

5-10'

Feladatmegoldás

4. feladat

Megoldások: a képek sorrendje és lehetséges címek: **Ézsaiás elhívása, Ézsaiás küldetése, Ézsaiás vesztes harcról jövendöl, Ézsaiásra nem hallgat a nép, A népet fogságba hurcolják, Ézsaiás a fogságban a hazatérésről prófétál.**

A mellékletben található képek kivágása és beragasztása.

22. Ne mondd, hogy fiatal vagy! (Jer 1,1–10; 1,17.19; 19,1–3.10–11)

TK

Kortörténeti áttekintés, Jeremiás személye

Jeremiás próféta életéről többet tudunk, mint az összes többi próféta életéről. Ez annak is köszönhető, hogy könyvében életrajzi adatokat is megjelöl, ezzel segíti az olvasót a tájékozódásban.

A Jeremiás név jelentése: Jahve létrehoz, alapít. Jer 1,1 alapján apja Hilkiájá (gyakori név), de származását Ebjátárig vezeti vissza, akit Salamon király Cádók javára megfosztott főpapi méltóságától, és vidékre, Anátótba száműzte. A kegyvesztett főpapnak családi birtokai voltak Anátótban. Az ősi Izraelben a birtoklás az öröklés jogrendje szerint szinte mindig a családban maradt. Anátót néhány kilométerre fekszik Jeruzsálemtől északkeletre.

Jeremiás Jósias uralkodásának 13. évében kezdte meg működését. Négy évtizedes próféta szolgálata átfogta Júda királyságának fogság előtti utolsó időszakát. Jeremiás kora az ókori Keleten a nagy történelmi változások ideje. A történeti fordulat Júdát is létében érintette. Kr. e. 622-ben Jósias elrendelte a templom felújítását, aminek munkálatai során megtaláltak egy könyvet (valószínűleg 5Móz lehetett), amit a király fel is olvasatott népe előtt. Szövetségi hűség formájában kötelezték magukat arra, hogy a könyvben leírt rendelkezésekhez ragaszkodni fognak. Jeremiás a király mellett állt, a reform elkötelezett híve volt. A reformnak köszönhetően országosan felszámolták a vallási keveredés színhelyeit, az idegen isteneket szolgáló kultushelyeket. Minden vallási tevékenységet a Jahve-hitnek rendelték alá. Hatalmas és egyben megrázó ünnep során ismét megünnepelték a pászkát, melyről már régóta megfeledeztek. Jósias Jeruzsálemet monoteista vallás központjává léptette elő, ezzel a várost, és a templom jelentőségét politikai, vallási szempontból örök időre megalapozta.

Mi tette Jeremiást prófétává?

Személyes tulajdonságain túl az a történelmi korszak, amelyben élt és tevékenykedett. Ebben a zűrzavaros történelmi helyzetben Isten különleges szolgálatra hívta el. Jeremiás mint hűséges Jahve-követő észrevette, hogy hazája a vesztébe rohan mind vallásilag, mind politikailag. Jeremiás fellépését megelőzően királygyilkosság történt, megölték Amónt. Egyiptom és AsszírIA évszázadokon keresztül harcolt a hegemoniáért ebben a térségben. A küzdelem AsszírIA javára dőlt el. Azonban Jeremiás fellépésekor AsszírIA külső és belső erők is meggyengítik, illetve közeledik a babiloni hódítás. A hatalmas AsszírIA a haláltusájában segítőtársa talált a régi ellenségben, Egyiptomban, mégsem tudta elkerülni a végső összeomlást, mert 612-ben Ninive, majd 610-ben az utolsó erősség, Hárán is elesik. Az egyiptomi fáraó Nékó (609–593) csapataival észak felé siet, hogy a maga részét biztosítsa a zsákmányból. Jósias, Júda királya szembeszállt az országán átvonuló egyiptomiakkal, de a Megiddónál lezajlott csatában vereséget szenvedett, és meghalt.

Ez a vereség fordulatot hozott, aminek az egyiptomiak nem örülhettek sokáig. Nebukadneccar, Babilónia királya a karkemisi csatában (605–604) győzelmet arat az egyiptomiak felett is. A térség új uralkodója ő lesz, aki kiterjeszti hatalmát Júdára is. Jójákim király megpróbálja lerázni magáról a rabigát, de Babilonba viszik. Életét hűségeskü (adózás) menti meg. Élete alkonyán ismét megtagadta az adózást, és ez maga után vonta az újabb büntető hadjáratot. A megtorló hadjárat Kr. e. 598-ban következett be: Nebukadneccar serege körülvette Jeruzsálemet. Jeremiás ezeknek az eseményeknek a szemlélője volt, és mindent megtett, hogy megmentse hazáját a végső megsemmisüléstől. Jójákim halála után fia, Jójákin örökölte a trónt. Jójákin behódolt a babiloni seregeknek, akik a város vezető rétegével együtt őt is Babilonba vitték. Nebukadneccar Jójákin nagybátyját, Cidkiját emelte a trónra. Ügyes külpolitikával sikerült távol tartani magát az egyiptomiak Babilon-ellenes szövetségébe való belépését (588), de amikor a fáraó megjelent az ország határán, akkor ő is csatlakozott a koalícióhoz.

Nebukadneccar felvonult a serege ellen, és Jeruzsálemet ostrom alá vonta. Jeremiás hiába intette a népet, az udvart, hogy hódoljanak be, hazaárulónak bélyegezték, és ki is akarták végezni. A király és a vezetők a köznéppel együtt a fáraó segítségében bíztak. Jeruzsálem hősiiesen kitartott a következő nyárig.

Jeremiás elhívása

Az elhívást Jósiás uralkodásának 13. évében kapta (kb. Kr. e. 626), majd fél évszázadon keresztül hűséges ifjúkori elhívásához. Szülővárosa, Anátót is hozzájárult a gondolkodása kialakításához, mivel az első üldözéseket éppen anatótbeli rokonaitól szenvedte el. Elhívása nem ideiglenes, hanem egész életre szóló elkötelezettséget jelentett. Lesz ugyan olyan pillanat, amikor vissza akarja adni az elhívást, és még a születése napját is megátkozza (Jer 20,14–18). Nem a megingathatatlan ember típusa ő, hanem Istenhez forduló, benne csendességet és békességet találó ember, aki állandó szenvedések és zaklatások között él, de bízik a jövőben. A prófétai küldetés és a személyes életsors elválaszthatatlan mélységeit talán leginkább Jeremiás könyvéből ismerjük meg.

A próféta a könyv elején elbeszéli elhívását. Elhívásakor ifjúkorára hivatkozik, de az isteni kinyilatkoztatásban benne van, hogy Isten már születése előtt ismerte őt, ezért nincs helye a kibúvásnak a feladat alól. A fiatalság, tapasztalatlanság Isten előtt nem számít, hiszen ő személyesen áll követői oldalára. Isten előre közli Jeremiással, hogy szolgálata ellenállásba fog ütközni. A nép valamennyi rétege szembefordul vele, de ha hű marad megbízásához és megbízójához, akkor semmi oka nem lesz arra, hogy megrettenjen, hiszen Isten vele lesz.

A megbízás szövegében négy szó szerepel, ami pusztításra, rombolásra szólít, míg két kifejezés a megújulásra és az építésre. A megbízás szövege gyakorlatilag prófécia Jeremiás személyes életére, tevékenységére vonatkozóan.

A 17. versben szereplő parancs (övezd fel derekadat) a munkába állók keleti szokását mutatja. A hosszú ruhát a munkához vagy harchoz egy övvel felcsatolták, hogy ne zavarja a viselőjét a szabad mozgásban. Isteni utasítás ez az indulásra, a szolgálatba állításra.

Jer 19,1–3; 10–11

A kiégett cserépkorsót, ha hibás, csak összetörni lehet. Jeremiás jelképes cselekedetként, a város kapujában összetöri a cserépkorsót. A cselekedet kifejezi, hogy ezt a helyet, tehát a cselekmény színterét (szűkebb értelemben), de egész Jeruzsálemet is (tágabb értelemben) ítélet fogja sújtani. A jelképes cselekedet egyet jelent a város pusztulásával, ami visszafordíthatatlan eseményként bekövetkezik majd.

Jeremiás tevékenysége

Jeremiás szolgálata Júda végnapjait fogja át. Megtapasztalta, hogy a szövetség alapvető alkotóeleme, az engedelmség hiányzik népe vallásos életéből, ezért lépett fel úgy, mint pap és próféta. Jeremiás magányos volt, bár voltak barátai, akik kételkedés nélkül elfogadták őt, míg a népe nem. Jeremiás igazi nagysága, hogy tudott „veszíteni”. Amikor nem szólt Jahve, akkor nem erőltette a maga igazát, hanem helyette csendben elment a maga útjára. Igazi nagyságát csak halála után fedezték fel. Jeremiás erénye a bátorsága Istennel való kapcsolatának következménye. A szenvedést is azért vállalta, mert nem volt számára semmi sem fontosabb, mint országának a jövője és Istenének szolgálata. Tevékenysége látható eredményt kevésbé mutat, de mindenképpen példakép a hűségben.

Az óra célja

Mutassuk be Jeremiás elhívásának történetét! Lássák meg a diákok, hogy Isten szuverén döntése a próféta kiválasztása, ami nem az alkalmasság, rátermettség alapján történik. Vegyék észre, hogy Isten üzenetét közvetíteni nem könnyű feladat, megpróbáltatásoktól sem mentes, de Isten ad elég erőt a szolgálat elvégzéséhez.

Kulcsfogalmak

Elhívás, küldetés, szolgálat

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
1-2'	Keressünk olyan foglalkozásokat, amelyeknél a beszédnek fontos szerepe van! (Az összegyűjtött foglalkozásokat érdemes felírni a táblára is.)	A feladat megoldható csapatokkal is. Az osztály csapatokra osztjuk, és adunk fél percet, hogy gyűjtsenek foglalkozásokat. Az a csapat olvashatja fel a foglalkozásokat, amelyik a legtöbbet gyűjtötte össze.
3-5'	<p>Beszéljük meg!</p> <ul style="list-style-type: none">Milyen tulajdonságokkal rendelkeznek azok, akik a fentebb összegyűjtött foglalkozásokat választják maguknak?Ismerünk olyan (bibliai) személyeket, akik nem akartak szószólók lenni, mégis azokká váltak?Kaptunk már megtisztelő feladatot, amit örömmel fogadtunk? Mi volt az?Bíztak ránk olyan feladatot, amit nem szívesen végeztünk el?Kerestünk már kifogásokat, hogy kibújjunk egy-egy feladat alól? Mik voltak a kifogások? Milyen feladat volt, ami alól ki akartál bújni? Miért? <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> Fogalmazzák meg a gyerekek azokat a tulajdonságokat, képességeket, amelyek szükségesek az adott foglalkozás betöltéséhez! (Pl. ki mernek állni közönség elé, gazdag szókinccsel rendelkeznek, jól tudják megszerezni a gondolataikat, élvezetesen tudnak mesélni, előadni, tisztán és érthetően beszélni stb.)</p> <p>Irányítsuk a figyelmet a prófétákra, hogy nem saját döntésük alapján válnak azzá, hanem Isten kiválasztja őket!</p> <p>Ismételjék át az ismert bibliai szereplőket! (Pl. Mózes nem ékesszóló, hanem nehéz beszédű, és ezt pontosan tudja magáról.)</p> <p>Fogalmazzák meg, melyek azok a feladatok, amelyeket szívesen teljesítenek, és melyek a nem kívánatosak! Tegyenek különbséget aközött, hogy valamit lustaságból, „nem szeretésből” nem akarnak elvégezni, vagy valóban érzik magukban a tapasztalatlanságot, a rátermettség hiányát!</p>	Kijelölhetünk mi magunk is különböző feladatokat (arra figyeljünk, hogy legyen kedvező és kevésbé kedvező feladat is), amelyekhez a diákoknak kell készíteni egy kifogás-listát. (Milyen indokkal nem vállalják az adott feladatot?)

1-2' **Olvassuk el Jeremiás elhívását!** (Jer 1,4–10)

A következő kérdésekre keressük a választ a hallott szöveg alapján:

- Mikor választotta ki Isten Jeremiást prófétának? (Mielőtt megformálta az anyaméhben, már ismerte, mielőtt világra jött, megszentelte, népek prófétájává tette.)
- Milyen kifogásokat keres Jeremiás a próféataságával kapcsolatban? (Nem ért a beszédhez, fiatal)
- Hogyan erősíti meg Jeremiást a küldetésében Isten? (Ne féljen, mert az Isten vele lesz, megmenti!)

A bibliai szöveg kerek egész, így mindenképpen felolvasni szükséges.

3' **Feladatmegoldás**

1. feladat

Állítsd sorrendbe Jeremiás próféta elhívásának történetét!

Megoldás: 1. Mielőtt megformáltak... 2. Ó, Uram... 3. Ne mondd... 4. Ne félj... 5. Azután kinyújtotta...

3' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Milyen igéket adott az Úr Jeremiás szájába?

Megoldás: gyomlálj, irts, pusztíts, rombolj, építs, plántálj

A feladat elvégzése előtt minden szót külön papírra is felírhatunk, és activity formájában kitalálhatjuk: gyomlálj – mutogatás, irts – körülírás, pusztíts – körülírás, rombolj – mutogatás, építs – rajzolás, plántálj – körülírás (ezek lehetséges verziók, természetesen a gyerekek is megválaszthatják a nekik tetsző módszert).

Tanítás

Jeremiás szolgálata Júda végnapjait fogja át. Küldetése szerint hirdetni kell a népnek, hogy pusztulás vár rájuk.

3-5'

Beszéljük meg!

- Milyen üzenetet közvetít Jeremiás?
- Milyen érzéseket keltenek bennünk ezek a szavak?
- Mikor gyomlál, irt, pusztít, rombol az ember? Keressünk rá példákat!
- Miért kell Jeremiásnak gyomlálni, irtani?

Tanítás

Vegyék észre a tanulók, hogy a hat szó közül négy rombolásról szól, és csak kettő az építésről!

Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy Jeremiás rombolása *nem céltalan, szándékos kártevés*, hanem az Isten akaratának ellenszegülő magatartással szemben lép fel így. Lássák meg, hogy akkor lehet újat építeni, ha a régitől megválnak, ha megszabadulunk attól, ami elválaszt bennünket Istentől.

- 3-5' **Beszéljük meg, játsszuk el!**
- Hogyan hívnád fel magadra a figyelmet?
 - Milyen eszközt használnál, amivel felkeltheted mások figyelmét?
- Kreatív csoporttal megcsinálhatjuk, hogy kiválasztunk egy diákot, aki beszélni fog (ő lesz a próféta). Az osztály többi tagja a nép, akik beszélgetnek egymással. A kiválasztott személynek valamilyen módon fel kell hívni magára a figyelmet, hogy elmondhassa azt a rövid üzenetet, amelyet rábízunk.
- A feladat/tevékenység célja:* Használják a fantáziájukat! Saját bőrükön tapasztalják meg, hogy nem is olyan könnyű feladat felhívni magunkra a figyelmet, főleg, ha az üzenetre senki sem akar figyelni.
- 1-2' **Történet elmondása vagy elolvasása** (Jer 1,17.19; 19,1–3.10–11) Cserép (amit nem sajnálunk, ha összetörik)
- A történet folytatásának megismerése.
Egy cserépkorsó összetörése hatékony szemléltető eszköz, amivel közelebb hozhatjuk a megtörtént esemény hangulatát. Az összetört darabokat megpróbálhatjuk újból összeállítani (ha nem vágják el a kezünket), szemléltetve azt, hogy a korsó nem lesz ugyanaz, sőt valójában nem összeilleszthető így már.
- 2-3' **Feladatmegoldás**
- 3. feladat*
Oldd meg a rajzos totót! Karikázd be a helyes választ!
Megoldás: 1. öv, 2. cserépkorsó, 3. kapu bejárata, 4. Jeremiás ledobja a korsót.
- 3-5' **Feladatmegoldás**
- 4. feladat*
Egészítsd ki az Úr üzenetét az összetört cserépkorsó darabjain szereplő szavakkal!
Megoldás: Úgy összetöröm ezt a népet és ezt a **várost**, ahogyan **összetörik a cserépedényt**, úgyhogy nem lehet **megjavítani**. (Jer 19,11b)
- A feladat/tevékenység célja:* Lássák meg, hogy nem a jelképes cselekedeten van a hangsúly, hanem azon, amit közvetít: felhívja a figyelmet az üzenetre.
- Jelezzük a diákoknak, hogy az, amiről Jeremiás szól, hamarosan bekövetkezik a zsidó nép életében.

Rászedtél, Uram, és én hagytam, hogy rászedj! (Jer 20,7–18; 26,2–9; 38,1–6)

Tankönyv nélküli lecke
TKK-M

Jeremiás imája – Jer 20,7–18

Jeremiás életének mintegy összegzése ez az imádság. Isten ígéje hatalmas erő, amelynek hatalmába kerülve az ember kiszolgáltatottá válik, azaz nem tehet ellene semmit. Jeremiás úgy érzi, hogy Isten kihasználta, „rászedte”, mivel feladatát sokkal nehezebbnek érzi, mint ahogyan azt kezdetben látta. A próféta úgy érzi, hogy Isten rábeszélte a prófétaságra (Jer 1,5–7), kihasználta fiatalságát és tapasztalatlanságát, és olyan feladat elvégzésére kényszerítette, amelyet ő nem szívesen vállalt el. A „rászedett” nem cselekedhet úgy, ahogy akar, hiszen Isten akaratát kell beteljesítenie. Valahányszor Isten megbízásából szól, néven kell neveznie a jogtalanságot (erőszak és elnyomás uralkodik) és meg kell hirdetnie az ezért járó ítéletet, ezzel együtt gyalázat és gúny tárgyává is teszi magát, hiszen látszólag semmi nem teljesül abból, amit az Úr mond. Jeremiás átéli, hogy Isten ígéje elhatárolódást eredményez az üzenet közvetítője, azaz közte és az üzenetet elutasító emberek között. Mindezek ellenére mégsem tud hallgatni, bár elátkozza azt a napot, amikor a világra jött, és egész küldetését megkérdőjelezi. Jeremiás panasza azonban hálaadó imádsággá formálódik, hiszen biztos abban, hogy Isten igazságot szolgáltat, és ellenfeleik megfizetnek gonoszságukért.

Jeremiást elfogják – Jer 26,2–9

A nép lelki vezetői egyetértenek abban, hogy Jeremiás nem beszélhet az Úr megbízásából, hiszen kétségbe vonja a templom sérthetlenségét. A gondolat mögött az a tapasztalat is meghúzódik, hogy az assír támadás ideje alatt (Kr. e. 701) Jeruzsálem és a templom sértetlen maradt. Erre alapozta a nép azt a hiedelmet, hogy Isten sosem fogja templomát az ellenség kezeibe adni. Ennek fényében minden ezzel ellentétes állítás hitetlenségnek és istenkáromlásnak számított. Mivel Jeremiás a templom pusztulásáról beszél, ezért nem hagyhatták szabadon szólni. Jeremiást elfogják.

Jeremiás a ciszternában – Jer 38,1–6

Ciszterna: esővíz begyűjtésére és megőrzésére szolgáló, sziklába vájt vagy földbe ásott gödör. A vízszegény vidékeken nemcsak a tiszta forrásvizet használták, hanem nélkülözhetetlen volt az esős évszakban összegyűjtött és szárazság idejére megőrzött víz is. Persze ez a víz nem egyenértékű a forrásvízzel. A ciszterna száraz állapotában kiváló rejtékhely volt, de használták börtönként is.

Jeremiás azt hirdeti a népnek, hogy fegyver, dögvész és éhínség miatt meghal mindenki, aki a városban marad. Aki azonban kimegy a káldeusokhoz, az megmarad, életét ajándékolja. Jeremiás itt már nyíltan hirdeti, hogy a babiloni sereg bevonul a városba, és elfoglalja azt. A nép vezetői úgy látják, hogy Jeremiás a nép vesztét kívánja, szavai csüggedést okoznak, amit nem lehet tovább hallgatni. Jeremiást kötélen engedik le a ciszternába. Jeremiás fogadhatott látogatókat, szabadon beszélhetett velük. Ezt a lehetőséget arra használta, hogy az embereket átállásra buzdítsa.

Az óra célja

Gondolkozzanak el a gyerekek Jeremiás sorsán keresztül azon, hogy mit jelent Istent szolgálni, ígéjének engedelmeskedni. Vegyék észre, hogy a próféták is – elhívásuktól eltekintve – hozzánk hasonló emberek, így elfáradnak, csalódnak. Irányítsuk a figyelmet arra, hogy Isten senkit sem hagy magára a nehézségeiben, senkit sem enged erején felül próbák elé állítani.

Kulcsfogalmak

Kitartás, elhagyatottság, kudarc

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
10'	<p>Feladni vagy kitartani!</p> <p>Osszuk az osztályt csoportokra! Minden csapat kap egy szituációt, amelyben közösen kell eldönteni, hogy folytatják vagy feladják a feladatot.</p> <p>1. csapat: Kirándulásra indultok. Nagyon meleg van, és az útszakaszt is egyre nehezebb megtenni. Egy hatalmas hegyhez értek, amit meg kellene mászni.</p> <ul style="list-style-type: none">• Milyen nehézségekkel kell szembenézni, amelyekkel az út elején nem számoltatok?• Mi szól amellett, hogy folytassátok az utat?• Mi szól amellett, hogy feladjátok a küzdelmet? <p>2. csapat: A csapat minden tagja valamilyen hangszeren játszik. Alapítotok egy együttest, amellyel híressé akartok válni.</p> <ul style="list-style-type: none">• Milyen nehézségekkel kell szembenéznetek?• Mi okozhat csalódást?• A csalódások ellenére kitartotok az eredeti elképzelés mellett, vagy feladjátok az álmaikat? <p>3. csapat: Egy olyan focicsapatnak a tagjai vagytok, amelynek tagjai már egy ideje együtt fociznak, de a döntetlen kívül még nem sikerült jobb eredményt elérniük.</p> <ul style="list-style-type: none">• Hogyan lehetne a csapatot eredményesebbé tenni?• Milyen érzésekkel mentek a meccsre?• Továbbra is maradnátok ebben a csapatban, vagy keresnétek újat? <p>4. csapat: Szülők vagytok, és gyermekeitek éppen kamaszodnak. Minden szavatok ellenállásba ütközik. Sokszor szájal a gyerek; amit kérünk tőle, ritkán vagy duzzogva teljesíti. Néhanapján a gyermek kedveskedik, hízeleg, de leginkább akkor, ha valamit el akar érni nálunk, pl. pénzt szeretne mozira.</p> <ul style="list-style-type: none">• Milyen hangulattal, érzésekkel kell megküzdened?• Milyen módszerekkel próbálnád gyermekeid jobb belátásra bírni?• Küzdesz vagy feladod a gyereknevelést? 😊 <p>5. csapat (vagy ezt minden csapat második körben gondolja végig): Próféták vagytok, akikre az Úr a következő feladatot bízta: hirdessétek az emberek között, hogy nem járnak helyes úton, ezért az Úr veszedelmet fog rájuk hozni. A nép nem hallgat a prófétákra, sőt megvetik, bántalmazzák, gúnyolják őket.</p> <ul style="list-style-type: none">• Milyen érzésekkel állnátok ki újra elmondani az Úr üzenetét?• Örömmel vagy aggodalommal, nehezen végeznétek a rátok bízott szolgálatot?• Örömmel állnátok az Úr szolgálatába, vagy inkább szabadulnátok tőle?	

5-8'

Beszéljük meg!

- Mennyire vagyunk kitartóak?
- Miben vagyunk kitartóak?
- Küzdünk vagy megfutamodunk? Melyik az a pont, amikor inkább feladjuk, mint folytatnánk a küzdelmet?
- Előfordult már velünk olyan, hogy feladtunk valamit? Miért?

Tanítás

Fedezzék fel a diákok, hogy a kitartás nemcsak abban az esetben hasznos, amikor az adott tevékenységet szeretjük végezni (pl. sport), hanem még inkább akkor, amikor valami nincs a kedvükre! Vegyék észre, hogy sokszor a feladás látszik az egyszerűbb megoldásnak, pedig ez nem több az adott helyzetben, mint a feladattól, a felelősségtől való megfutamodás. Persze ez nem azt jelenti, hogy ha valaki egy súlyos sérülés után nem folytathatja a sportot, akkor megfutamodó volna.

3-5'

Tanári kézikönyv (melléklet 114. oldal)

Milyen érzése volt Jeremiásnak prófétai szolgálatának nehézsége és kudarcja miatt? Fejtsd meg a rejtvényt, és megtudod!

Megoldás

1. cserepkorsót
2. gyomlalj
3. száját
4. beszedhez
5. Jeruzsalem
6. derekát
7. fiatal
8. anyamehben
9. veled

Megfejtés: rászedtél

Alternatív feladat

A feladat megoldható csoportonként. Osszuk csoportokra az osztályt! Minden csoport kapja meg az üres rejtvényt és egy Bibliát (ha már tudnak igehelyet keresni). Oldják meg a rejtvényt! Írjuk fel az igehelyet a táblára, keressék ki a Bibliából!

Ha nem használjuk a rejtvényt, akkor borítékban a csoportoknak odaadhatjuk a szó (rászedtél) betűit darabokban, hogy ők állítsanak össze belőle értelmes szót.

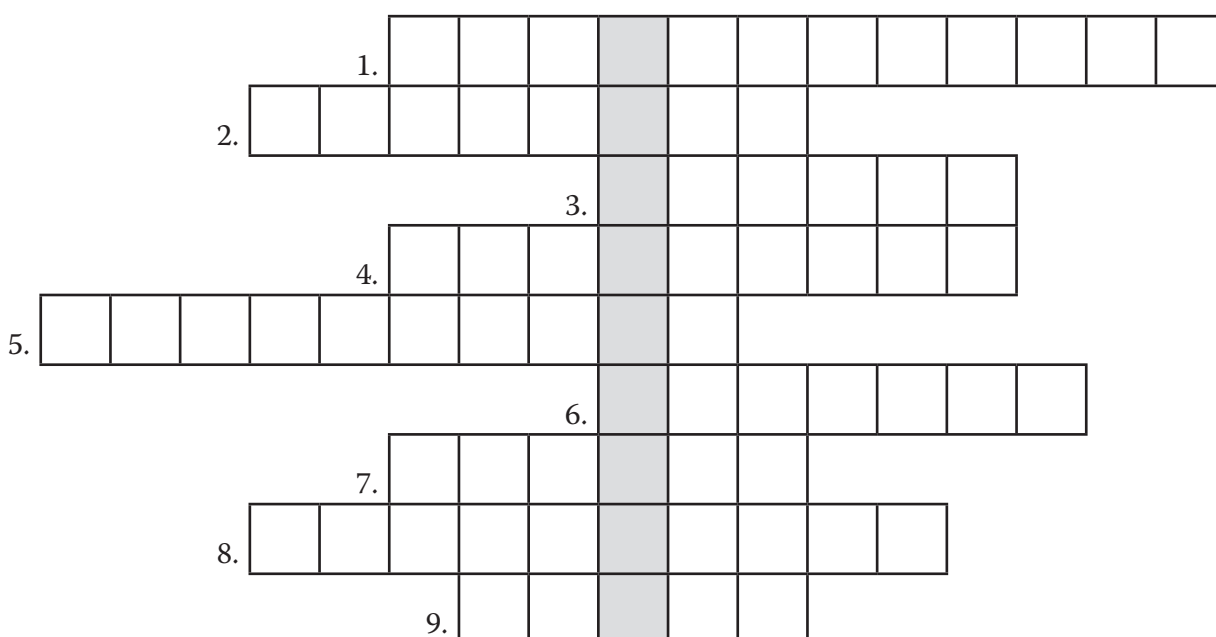
Válasszunk ki annyi gyereket, ahány betűből áll a szó. Minden gyerek egy betű, amit saját testükből kell kialakítani! A többieknek meg kell fejtetni a szót.

- 1-2' **A bibliai igehely felolvasása** (Jer 20,7–18)
Jeremiás imáját mindenképpen olvassuk fel, mivel minden sora úgy tartalmaz, ahogy van!
Ha a gyerekekkel használjuk a Bibliát, akkor olvassák ők pl. versenként az igehelyet.
- Kreatív csoporttal egy-egy igeverset be lehet mutatni, eljátszani – alkossanak hozzá jelenetet, emberszobrot! (Jer 20,7–10)
- 10' **Beszéljük meg!**
- Milyen a hangulata Jeremiás imájának? (Negatív, lehangoló, elkeseredett.)
 - Miért érezte Jeremiás, hogy az Úr rászedte? (Nehezebb a feladat annál, mint amilyennek először látszott.)
 - Mi mindent kell elszenvednie Jeremiásnak a szolgálat miatt? (Kinevetik, gúnyolják, gyalázzák, az emberek a bukására várnak.)
 - Mikor érezzünk mi azt, hogy valaki rászedett bennünket?
 - Milyen jelentéssel bír a rászedett szó? (Kihasználta a jóhiszeműségét, becsapta, megvezette – tehát negatív.)
 - Mikor és miért lehet valaki a gúnyolódás célpontjává? Miért teszünk másokat célponttá?
 - Hogyan védekezhetünk a gúnyolódással szemben?
- A feladat/tevékenység célja:* Lássák meg, hogy mennyi helyzetben válhatunk a gúny tárgyává, illetve milyen könnyen gúnyolunk, csúfolunk másokat szinte jelentéktelen dolgok miatt. A személyes példák jobban segítik megérteni Jeremiás érzéseit.
- 3-5' **A bibliai történetek elmondása**
(Jer 26,2–9; 38,1–6)
Világítsunk rá arra, miért érzi magát Jeremiás rosszul! A történetek bemutatják, miként fogják el, majd dobják ciszternába Jeremiást.
- Használhatjuk a saját ruhánkat vagy kötelet.
Kiválasztunk egy diákot, akit a terem egyik végében leültetünk: ő Jeremiás a ciszterna mélyén.
A többiek a terem másik oldalán állnak kötéllel a kezükben. Először el kell dobniuk a kötél egyik végét Jeremiásig, aki megfogja azt, majd szépen (egymás testi épségére figyelve) elkezdik kihúzni Jeremiást a ciszternából.
- 5-8' **Beszéljük meg!**
- Ejtett bennünket már valami rabul? Mi?
 - Hogyan szól hozzánk Isten igéje? Hogyan fogadjuk azt?
 - Van olyan bibliai történet, ige, ami nagyon megfogott, mondhatjuk úgy, „rabul ejtett”?
- A feladat/tevékenység célja:* Fedezzék fel, hogy az Isten igéje miként van jelen a saját életükben!
- Készíthetünk igés lapot, könyvjelzőt a diákok saját maguk által választott bibliai igéjével.

Tanári kézikönyv melléklet

Milyen érzése volt Jeremiásnak prófétai szolgálatának nehézsége és kudarca miatt? Fejtsd meg a rejtvényt, és megtudod!

1. Mit kellett vennie Jeremiásnak a fazekasoknál?
2. Milyen feladatot bíz Isten Jeremiásra? A küldetés első szava, mi is ezt tesszük, ha gazos a kertünk.
3. Jeremiás melyik testrészét érintette meg az Úr?
4. Mihez nem ért Jeremiás?
5. Melyik városban prófétál Jeremiás?
6. Mit kell felöveznie Jeremiásnak?
7. Milyen korosztályú volt Jeremiás, amikor Isten elhívta?
8. Mit mond az Úr, hol ismerte már Jeremiást?
9. Egészítsd ki a mondatot: „Én leszek! – így szól az Úr.”

Megoldás

1. cserépkorsót
2. gyomlálj
3. száját
4. beszédhez
5. Jeruzsálem
6. derekát
7. fiatal
8. anyaméhben
9. veled

Megfejtés: rászedtél

23. Összefoglalás

TK

Megoldások

1. feladat

- 1.1. Jeremiás: pl. Túl fiatalnak tartottam magam a rám bízott szolgálat teljesítéséhez.
- 1.2. Ámósz
- 1.3. Ézsaiás
- 1.4. Elizeus: pl. Nagy elődöm nyomában haladva számos csodát tettem.
- 1.5. Illés
- 1.6 Jónás: pl. Nem szokványos módon utaztam Ninivébe.

2. feladat

4. kép: hullám, törött korsó
5. kép: rekettyebokor, fazék

3. feladat

- 3.1. Naamán Elizeusnak. Helyesen: nem Egyiptomban, hanem Izraelben.
- 3.2. az Úr Jónásnak. Helyesen: nem hajó, hanem bokor.
- 3.3. az Úr Jeremiásnak. Helyesen: nem öreg, hanem fiatal.
- 3.4. az özvegyasszony Illésnek. Helyesen: nem só, hanem liszt.
- 3.5. Illés Ahábnak. Helyesen: nem napsütés, hanem eső.

4. feladat

- 4.1. kötél – Jeremiásnál szerepel
- 4.2. Jeruzsálem – Jeremiás városa
- 4.3. rekettyebokor – Jónásnál szerepel
- 4.4. nagy hullámok – Jónásnál szerepelnek
- 4.5. Jónás – nem kapcsolódik Elizeushoz

5. feladat

Jónáshoz kapcsolódó szavak: hal, hajóskapitány, zsákruha, kikötő, Ninive, király, bokor, vihar
Nem kapcsolódnak Jónáshoz: parittyá, juh, palást, kötél, hadvezér, szekér

24. Örömhír érkezett! (Lk 1,5–25; 1,57–66)

TK

Keresztelő János családja

Lukács bemutatja Keresztelő János szüleit, akik igazak az Úr előtt. Zakariás papként szolgálatot végez a templomban. Ez a korosodó pap számára nagy nap, soha vissza nem térő alkalom, hiszen sorshúzással választották ki azt a papot, aki a füstölőáldozatot bemutathatta a hagyomány szerint. Egy pap egész életében egyszer kerülhetett ilyen kiváltságos helyzetbe. Reggel és este füstölőáldozatot mutatott be a templom szentélyében. Erzsébet szintén papi családból származott, így különös hangsúly esik a szülők őszinte kegyességére. Az idősödő házaspár Isten útján jár. Lukács ezzel is hangsúlyozza kivételes voltukat. Zakariásnak és Erzsébetnek nem született gyermeke. A gyermektelenséget a kor embere Isten büntetésének tekintette. Ezzel az állapottal ugyanis kiszakadtak az életet továbbadók láncolatából, amelynek révén remélték, hogy eljutnak az üdvösségre, és gyermekeikben részesei lehetnek annak.

Zakariás a nép imádságától kísérvé egyedül lép az Úr elé. Látomása támad, megjelenik neki az Úr angyala (Gábrriel), aki Isten megbízásából, közvetlenül Isten üzenetét hozza neki. Papként tudnia kellett, hogy az angyal egyértelműen Istentől jövő ígéretet hoz magával, ezért érthető is a megrendülése. Az már kevésbé, hogy mindezek ellenére bizonyító jelet vár. Némasága beszélő jellé lesz, hogy az isteni követet és üzenetét komolyan kell venni.

Az ígéret

„*Ne félj!*” – szól az angyali biztatás, mivel nem egy megsemmisítő ítélet kihirdetését hozza, hanem a kegyelem örömhírét. A születendő gyermek örömet hoz (Lukács szeret beszélni arról, hogy Isten örömet hoz), de nemcsak a gyermektelen szülőknek, hanem azoknak is, akik majd elfogadják szolgálatát. A prófécia csúcspontja János küldetésének leírása (Mal 4,5–6-ot idézi). A prófécia nem azonosítja Jánost Illéssel, de küldetését mindenképpen hasonlónak mondja: előkészíti a népet az Úr eljövételére. Feladatát térítéssel végzi kettős értelemben is: embereket térít Istenhez, illetve egymáshoz. (Istenhez való viszonyunkat csak az emberekhez való viszonyunkkal együtt rendezhetjük.)

Hitelenség jelkívánással

Zakariás hitelenségéből kitűnik, hogy ő korábban mást kért imádságban, mint amit most ígéretben kapott. Ha magának kért volna utódot, akkor nem kételkedne abban, hogy mindaz, amiről az angyal szól, beteljesedik. Zakariás népe szabadításáért imádkozott, ezért nehéz hinni, hogy ezt Isten éppen így és rajta keresztül teljesíti. Azzal a ténnyel szembesít, hogy Isten teljesíti reménységeinket, de nem úgy, ahogyan elgondolnánk, hanem minden emberi elképzelést meghaladó módon. Isten újat alkot, mindig új helyzet elé állítja a hívőket, és azt várja, hogy kövessük nyomon az ő cselekedeteit a világban. Zakariásnak nem elég, hogy hallja az isteni üzenetet, hanem jelet is kíván. A jelet megkapja. Elnémul. Nem hirdetheti a nagy ígéret örömét, amelyet mindenkinél előbb hallott.

„Hihetetlen”

Lukács az első történetével máris a hit kérdését feszegeti. Zakariás és Erzsébet igazak, mégis az egyik a hihetlensége miatt megnémul, a másik ugyan beszél, de sejtelve sincs annak értelméről, ami valójában történt. Erzsébet számára a jel csak saját szegyenének a végéről beszél. A történetben nem az a hihetetlen, hogy egy idősödő gyermektelen párnak gyermeke lesz (erre számos példát ismerünk az Ószövetségből), hanem az, hogy Isten útján járók is hitetlenné, értetlenné válnak. Hihetetlen az, hogy Istennek mindezek ellenére velük van szándéka, és fel tudja őket használni terve megvalósításában.

A hitelenség mögött bontakozik ki Isten nagysága. Olyan hatalmas az irgalma, hogy meghalad minden reménységet és képzeletet.

Keresztelő János születése – Lk 1,57–66

Már az angyali üdvözléteből kiderül, hogy Keresztelő János születése örömet hoz több szempontból is. Örül Erzsébet, hogy kívánsága teljesült. Örülnek a szomszédok, a rokonok, mivel Isten különös kegyelmének megnyilatkozását látták a megszülető gyermekben. Teljesül az ígélet, hiszen sokan örülnek a gyermek érkezésének, de sejtelmük sincs arról, hogy Isten szándéka messze túlmege a családi örömszerzésen.

A névadás joga az apát illeti meg. Itt Isten szabja meg előre, hogy mi legyen a gyermek neve. Isten kezdettől kezében tartja a gyermek sorsát, aki az övé. A ősi hagyományok szerint a fiúgyermek az apja nevét kapja, de ebben az esetben Erzsébet indoklás nélkül tiltakozik, és a János nevet mondja. A sokaság döbbenet fogadja a nevet, de amikor Zakariás is ezt a nevet írja a táblára, akkor megsejtik, hogy titokzatos dolgok történnek a gyermek körül. A népet újabb meglepetés éri, amikor Zakariás megszólal, és első szava Isten dicsérete. Nem lehet kétség: Istennek különös szándéka van a gyermekkel, ezért félelem szállja meg őket. Félelem támad, amikor az ember felismeri az események mögött az élő és cselekvő Istent, de nem érti célját. Isten kezdi beteljesíteni a várankozásokat, de ezt az ember nem képes még meglátni. Örülnek, míg az események kedvező külsejét látják, de megdöbbennek, amikor észreveszik, hogy Istennek más a szándéka. Felteszik a tanácstalan kérdést: „Mi lesz ebből a gyermekből?” Nem felnöttek szokásos kérdése ez, amikor látnak egy tehetséges gyereket, hanem annak a felismerése, hogy János különös kapcsolatban áll Istennel.

Az óra célja

Fedezzék fel a gyerekek, hogy Isten kiválasztása nem emberi szempontok alapján történik. Lássák meg Zakariás történetén keresztül, hogy Isten megszólító szavára válaszolni kell, s ennek következménye van az életünkre nézve.

Kulcsfogalmak

Kiválasztás, hit, reménység

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	<p>A padtársak forduljanak szembe egymással, és beszélgessenek kötetlenül! (Lehet irányított is a beszélgetés, akkor mi adjunk meg egy témát, pl.: Kinek mi a neve? Miért kapta azt nevet, amit? Mi a jelentése?)</p> <p>Pár perc elteltével tapsoljunk egyet, ettől kezdve az egyik padtárs elnémul.</p> <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> Figyeljék meg, hogy nem könnyű szavak nélkül kommunikálni, bizonyos üzenetek szinte átadhatatlanok ilyen formában!</p>	<p>Kisebb létszámú csoportnál ez történhet úgy, hogy kiválasztunk egy diákot, aki néma. A pedagógus süg a fülébe utasítást, pl. kérjen el tankönyvet a másiktól szavak nélkül.</p>

3-5'

Beszéljük meg!

- Miért nehéz szavak nélkül kommunikálni?
- Milyen nehézségekkel kell megküzdenie egy olyan embernek, aki nem tud beszélni?
- Hogyan tud egy néma ember mégis megosztani másokkal gondolatokat?
- Mi okozhatja, hogy valaki nem tud beszélni? (Valószínű, hogy testi betegségeket sorolnak fel okként. Mutassunk rá, hogy a testi betegségen kívül más is kiválthatja ezt, lásd az előttünk álló történetben a hitetlenség.)

A feladat/tevékenység célja: Fedezzék fel a tanulók, hogy a beszéd ajándék. Gondolkodjanak el azon, hogy akik némán élnek, milyen nehézségekkel szembesülnek.

A kérdésre adott válaszokat foglaljuk össze, majd kiegészítésként tegyük mellé, hogy különleges helyzetekben a hitetlenség következménye is lehet a némaság, lásd a mai bibliai történetünk főszereplőjét.

5-8'

A bibliai történet elmondása (Lk 1,5–25.57–66)

A történetet elmondhatjuk egészében, de meg is állhatunk bizonyos pontokon, ahol kérdésekre kereshetjük közösen a válaszokat. A történet kiváló arra is, hogy dramatizált módon adjuk elő. A diákok közül válaszszuk ki a szereplőket, akik pantomimjátékkal jelenítik meg a történetet.

5'

Beszéljük meg!

- Miért némul meg Zakariás? (Bizonytalan az üzenettel kapcsolatban, jelet, megerősítést vár, amit meg is kap a némasággal. Zakariás elnémulása semmiképpen sem büntetés, hanem mögötte az élő és cselekvő Úr mutatkozik meg.)
- Miért kételkedik, hiszen pap? (Isten szolgálatában álló, neki tudnia kellett, hogy az angyal Istentől jövő üzenettel érkezik.)
- Miért van szüksége jelre? (Isten nem látható, nem hallható saját érzékszerveinken keresztül. Mivel az ember a látható, hallható, tapintható dolgokat tartja alapvetően valóságnak, így Istennel kapcsolatban is sokszor szüksége van bizonyítékra.)
- Miben mutatkozik meg Isten nagysága? (A hitetlenség ellenére felhasználja Zakariást és Erzsébetet tervének megvalósításában. Isten kiválasztása nem emberi szempontok alapján történik.)

Tanítás

Figyeljék meg a diákok Zakariás magatartását. Fedezzék fel, hogy a hit ingadozó (a papi szolgálat nem garancia). Vegyék észre, hogy a hitetlenségnek következménye van, Isten megszólító szavára válaszolni kell. A válasz vagy a hit, vagy a hitetlenség.

5-10' **Feladatmegoldás**

1. feladat

Nézzük meg a képeket! Mi történik a képeken, milyen érzelmek olvashatók le az arcokról? Állítsd helyes sorrendbe a történetet!

Megoldás:

1. Együtt örülnek a rokonok, szomszédok a várandós Erzsébettel.
2. Az Úr angyala megjelent Zakariásnak, akit félelem fogott el. (1–2)
3. Csodálkozó, türelmetlen, várakozó nép, aki nem érti, hogy Zakariás miért késik a templomból való kijövetellel. (3)
4. Kétkedő, kérdező Zakariás. (4)
5. A nép átszellemülten imádkozik. (1–2)
6. Érdeklődő, kíváncsi tömeg kérdezzeti: Vajon mi lesz ebből a kisgyermekből? (6)

A feladat/tevékenység célja: A feladat képei felvillantják előttünk a történetet. A képek segítenek abban, hogy összeállítsuk a történetet, odafigyeljünk a megmutatkozó érzelmekre.

5' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Mit mond az Úr angyala Jánosról? A prófécia elhangzása óta sok idő eltelt már, ezért a szövegben előfordulnak hibák. Javítsd ki a helytelen mondatokat!

Megoldás: 2. sor: Zakariásnak -> Jánosnak, bánatod -> örömed, kevesen -> sokan, 3. sor: kicsi -> nagy, 5. sor: Mózes -> Illés

A tankönyv 62. oldalán, a feladatnál hat hibalehetőség van megadva, de öt hibát kell megkeresni.

5-8' **Beszéljük meg!**

- Miért lesz Zakariásnak öröme ez a gyermek? (Az idős, gyermektelen házaspár számára óriási ajándék.)
- Miért lesz a nép számára öröm János érkezése? (Ő az Úr előfutára.)
- Kinél tanultunk hasonlót: bort, részegítő italt nem iszik? (Sámson, názírfogadalom)
- Mit jelent, hogy betelik Szentlélekkel? (Az Úr Lelke munkálkodik benne – nem saját gondolatait szólja, hanem amit Isten rábíz.)
- Miért kell visszatéríteni a népet Istenhez? (Mert nem az ő útján járnak, letértek arról, nem tartják meg rendelkezéseit, de Isten nem akarja, hogy elveszenek.)
- Ki volt Illés? (Próféta)
- Miért Illés lelkével, erejével jár? (A messiás érkezése összekapcsolódik Illés visszatérésével. A prófécia arról tanúskodnak, hogy mielőtt a messiás megérkezik, Illés megtérésre hívja a népet; Keresztelő János is ezt teszi a Jordán mellett majd.)

A feladat/tevékenység célja: A kérdések segítenek abban, hogy végig gondoljuk a prófécia tartalmát, illetve lássuk, miként teljesedik be az ígért Keresztelő Jánosban.

3'

Feladatmegoldás

3. feladat

Zakariás a János nevet írta a táblára. Vajon mit jelent ez név? Fejtsd meg a rejtvényt!

Megoldás: Az Úr kegyelmes.

A feladat/tevékenység célja: Fedezzék fel, hogy az Isten által jövő, Istentől kapott nevek mindig fontos üzenetet közvetítenek. A név összeforr viselője életével.

A feladat lehetőséget ad arra, hogy beszéljünk a saját nevünkről, hogy kitől kaptuk azt, és miért azt választották a szüleink nekünk. Össze gyűjthetjük a csoport tagjainak nevét és azok jelentését.

Nevünkkel és annak jelentésével játszhatunk úgy is, hogy előre össze gyűjtjük, felírjuk papírra a csoportban lévő gyerekek nevének jelentését. Belehelyezzük egy sapkába, és húzunk belőlük. Ki kell találni, vajon melyik névhez tartozik a jelentés.

Kézműves tevékenység

Készítsünk egyedi névkártyákat!

Hozzávalók:

különbéle alapanyagok (rongydarabok, tészta, gyöngy, színes papír), ragasztó, karton

2-3'

Feladatmegoldás

4. feladat

Miután Zakariás nyelve megoldódott, beszélni kezdett, és áldotta Istent. Az őt hallgató sokaság hírül vitte mindezt, és így szóltak egymáshoz: „Vajon mi lesz ebből a gyermekből?”

Megoldás: pl. Keresztelő János, aki a Jordánban keresztel, aki megtérésre hív, aki előkészíti az Úr útját.

25. Kiáltó hang a pusztában (Jn 1,19–30)

TK

Keresztelő János bizonyágtétele

Keresztelő János Krisztus tanúja. A megadott bibliai szakasz is Krisztusról szól, bár személye csak közvetve, Keresztelő János bizonyágtételén keresztül jelenik meg. Keresztelő János bizonyágtétele elválaszthatatlanul összefügg Krisztus történetével.

Az igeszakaszban Keresztelő János a cselekvő. Úgy tesz bizonyágot Krisztusról, hogy tagad minden vele való azonosítást („*Én nem a Krisztus vagyok*” – Jn 1,20b), másfelől rámutat Krisztusra („*Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűnét!*” – Jn 1,29b). Így Keresztelő János negatív és pozitív módon is bizonyágot tesz Jézusról.

Keresztelő János bizonyágtétele egy meghatározott helyzetben fogalmazódott meg, amikor Jeruzsálemből a zsidó nép vezetői papokat, lévitákat küldtek a Jordán folyóhoz, ahol Keresztelő János az igehirdetésen kívül – a zsidó szokásoktól eltérően – keresztelési gyakorlatot is folytatott. Ez a kultikus tisztulási szertartás (kereszttség) mély benyomást gyakorolt a korabeli zsidóságra. János ugyanis olyat követelt a zsidóságtól (bűnbánat + kereszttség), amire a mózesi törvényben nincs utasítás. Sőt a keresztésen kívül az Isten országának, a messiási üdvkor eljövetelének, beteljesedésének a közelségét is hirdette. Különleges keresztelési gyakorlata, valamint igehirdetése miatt jogosan merül fel a kérdés a nagytanács tagjai között: Ki vagy te? (Azaz nem a Messiás jött el személyében?) A kérdésre adott választól várják a papok, léviták, hogy igazolja Keresztelő János önmagát és mindazt, amit hirdet és cselekszik.

Nem a Krisztus, nem Illés és nem a próféta

Keresztelő János tagadva ad választ a nagytanács kérdésére. A felelet meglepő, mivel sokan reménységgel tekintettek rá. Külső megjelenése, ruházata, szokatlan alakja sokakban keltette azt az érzést, hogy ő az Isten által megígért Szabadító. A papok, léviták által feltett kérdések is a messiási várakozásra utalnak, hiszen Krisztus, valamint Illés személye és a megígért próféta alakja összekapcsolható a messiási várakozással. Illésre úgy tekintettek, mint akit újból elküld az Úr, hogy békét teremtsen (Mal 3,1; Mal 3,22–24), megépítse Izrael nemzetségeit (Ézs 49,6). A küldöttség kérdése erre vonatkozik. Ha nem a Messiás, akkor vajon nem az Isten által megígért küldött-e, aki az Úr nagy és félelmes napja előtt teljesíti küldetését? Keresztelő János erre is tagadással válaszol. A népi messiási várakozás a Mózes által megígért prófétában (5Móz 18,15) is Izrael szabadítóját látta. Keresztelő János válaszában itt már nem a tagadás jelenik meg, hanem helyette maga jelöli meg küldetését (Ézs 40,3). Ezt az ézsaiási ígéretet jövetelével, fellépésével, prófétai igehirdetésével és a jánosi keresztességgel váltja valóra.

Kiáltó hang a pusztában

A kiáltó, a kikiáltó a király jövetelét hirdeti. A Keresztelő János által idézett ézsaiási mondat eredetileg a Babilónia és Palesztina közötti pusztában hangzott el, és a fogságból hazatérő zsidóknak hirdette Jahve közeledését. Ez a kiáltó hang most Júdea pusztájában hangzik. Keresztelő János magáról hirdeti, hogy igéjével előkészíti, egyenessé teszi, egyengeti az Úrnak (Jahve küldöttének, a Messiásnak, Szabadítónak) az útját. A farizeusok számára Keresztelő János (= Messiás, Illés, próféta) keresztése nem szorulna magyarázatra, hiszen Ez 36,25-ben Isten ígéri, hogy tiszta vizet hint népére (ezt a messiási üdvkorra vonatkoztatták). János csak vízzel keresztel. Nem lép fel azzal az igénnyel, hogy akiket ő megkeresztel, azok elnyerik az Ez 36,26–27 által megígért „új szívet és új lelket”. Szolgálatát mégis jelzi és hirdeti a messiási üdvkor beköszöntét: „...közöttetek áll az, akit ti nem ismertek” (Jn 1,26b). Az Isten által küldött Szabadító ismeretlenül már ott van a népe között. A messiási reménység is az volt, hogy a Messiás eleinte ismeretlen, és nincs semmi hatalma, amíg Illés el nem jön és fel nem

keni. Krisztus történetében ez mindegyre megismétlődik: keresik őt, aki ott van köztük, akit nem ismernek és nem is akarják őt felismerni, noha az Írás róla tesz bizonyosságot (Jn 5,39).

Nem tudjuk, a küldöttség miként fogadja János választát. Az evangélista célja, hogy a figyelmet Krisztusra irányítsa.

Íme, az Isten Báránya!

Keresztelő János látja közeledni Jézust. A látás indítja a bizonyágtételt. Az evangélium üzenete, hogy Jézus közeledik Izraelhez, a bűnbe süllyedt világhoz. Tanúbizonyosságának mélységes tartalma Jézus küldetését határozza meg: „...aki elveszi a világ bűnét” (Jn 1,19). A bűn istenellenes hatalom, ami a világot megrontja. Az Isten Báránya azért jön, hogy Isten és ember kapcsolatából ezt a bűnt eltávolítsa.

Az Isten Báránya képet már az Ószövetség is használja. A bárányáldozatok célja: a bűn eltörlése, Isten haragjának a kiengesztelése az áldozat által. Jézus olyan értelemben Isten Báránya, hogy őt Isten maga rendelte a világ bűnét eltörlő áldozatul. Az áldozatban az ember Istennek ajánlja fel az áldozati bárányt, így adja Jézus önmagát bárányként Istennek, amikor magára veszi a világ bűnét, és ártatlan életét adja halálra. Áldozata által van hatalma eltörlőni a bűnt, váltságot és szabadulást szerezni.

Az óra célja,

Bemutatni Keresztelő János bizonyágtételét. Rámutatni arra, hogy mennyire fontos tisztán látnunk, kik vagyunk és kik nem. Lássák meg Keresztelő Jánoson keresztül, hogy mi is lehetünk a hétköznapiakban „kiáltó hangga”, tanítványokként mi is hirdethetjük az Úr érkezését.

Kulcsfogalmak

Bizonyágtétel, Isten Báránya, útkészítés

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
10'	Játék „Ki vagy te?” Minden diák válasszon magának egy (tanult, ismert) bibliai szereplőt! A „Ki vagy te?” kérdésre tagadólag kell meghatározni magukat. Pl. Mózes: Nem Izraelben születtem. Nem vagyok igazán egyiptomi. Nem mehettek be az ígért földjére. Nem bújhattam ki a küldetés alól. Ajánlott szereplők: Ábrahám, Sára, Nőé, Ádám, Kain, József, Mária, Zákeus stb. <i>A feladat/tevékenység célja:</i> Segítse a diákokat az önmeghatározásban, formálja a gondolkodásukat. Mutasson rá, hogy tagadólag is meg lehet határozni magunkat. A játék segít megteremteni azt az alaphangulatot, amelyet Keresztelő János is átélhetett a kérdések kapcsán.	

Variációk a játékra.

a) „*Ki vagy te?*” – A diákoknak saját magukat kell jellemezniük tagadólag. Pl. Nem vagyok fiú. Nem vagyok már iskolás. Nem vagyok iskolaigazgató stb.

b) „*Ki vagy te? Ki vagyok én?*” – Minden diák kap egy bibliai nevet (érdemes ismerteket választani), amit a hátára ragasztunk úgy, hogy ő saját magáról nem tudja, kicsoda. A többiek segítik a kitalálást azzal, hogy jelzőket, tulajdonságokat, meghatározásokat mondanak róla.

c) „*Ki vagy te?*” – Szókártyákra foglalkozásokat, ismert személyeket írunk fel. Az Activity játéknak megfelelően rajzolással, mutogatással, körülírással kell az adott személyt, foglalkozást bemutatni. Ha nem jó a többiektől a tipp, akkor válaszolhatja a következőt: Nem, én nem ... vagyok!

5' **A bibliai történet elmondása** (Jn 1,19–30)

5-8' **Feladatmegoldás**

1. feladat

Kösd össze a kérdéseket a válaszokkal!

Megoldás: Ki vagy te? – Én nem a Krisztus vagyok. Hát akkor? Te vagy Illés? – Nem az vagyok. A próféta vagy? – Nem.

Alternatív feladat, amelynek célja, hogy a diákok bele tudjanak helyezkedni az útépítő szerepébe.

- Alkossunk csoportokat! Minden csoport képzelje el, hogy útépítő.
- Milyen utat készítenének, milyen alpanyagból? (Meg is valósítható, ha elég kreatív a csoport.)

A feladat második részeként minden csoport elkészítheti a következőket:

- kastélyhoz/palotához vezető út
- elhagyott erdei faházhoz vezető út
- templomhoz vezető út
- egyik embertől a másikig vezető út

A feladat harmadik részeként minden csoport elkészítheti „az Úr útját”. (Bár elvont feladat, de fantáziadús csoport esetén jó eredmény születhet.)

Feladatmegoldás

2. „*Ki vagy te?*” Fejtsd meg a szórejtvényt! Tegyük csökkenő sorrendbe a szavakat!

Megoldás: Én egy kiáltó hang vagyok a pusztában: egyengessétek az Úr útját!

3-5' **Beszéljük meg!**

- Mit jelent, hogy a Keresztelő kiáltó hang a pusztában?
- Hogyan készíti elő Keresztelő János Jézus érkezését?

A feladat/tevékenység célja: Próbálják a diákok saját maguk megfogalmazni, hogy Keresztelő János miként válik Jézus útkészítőjévé. (Isten országáról beszél, keresztel, bűnbánatra hív.)

3' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Egészítsd ki a helyes válasszal a mondatokat!

Megoldás: 1. vízzel 2. áll 3. utánam 4. saruja

5-8' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Nézzük meg a festményt! Beszéljük meg, kik szerepelnek a képen! Adj címet a képnek!

Megoldás: Jézus a kereszten, Keresztelő János, Jézus anyja Mária, János, Magdalai Mária

Beszéljük meg!

- Milyen üzenetet hordoz magában a kép?
- Mire utal Keresztelő János testtartása? (Krisztusra mutat.)
- Milyen érzések jelennek meg a képen?
- Mi kire mutatunk?
- Tudunk-e mi is Krisztusra mutatni? Hogyan?
- Vezetünk-e másokat Krisztushoz? Mit kellene tennünk, hogy másokat Krisztushoz vezessünk?

A feladat/tevékenység célja: Ismerjék meg a gyerekek a kép művészettörténeti jelentőségét. Bízunk rájuk a címadást! Engedjük, hogy saját benyomásuk alapján fogalmazzanak meg mondatokat. Fedezzék fel Keresztelő testtartásában azt a tartalmat, amiről a bibliai történetben hallottak! (Bizonyágtételével Krisztusra mutat.)

Tanítás

Irányítsuk arra a figyelmet, hogy amikor keresztyénnek valljuk magunkat, akkor ehhez feladat is társul: Krisztust hirdetni, Krisztusra mutatni.

3' **Feladatmegoldás**

4. feladat

Mit mond Keresztelő János Jézusról? A csillagtól/szívtől indulva haladj a kezek által mutatott irányba! Az így kapott betűket írd le sorban!

Megoldás: Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűnét!

5-8' **Beszéljük meg!**

- Hogyan mutatja be Keresztelő nekünk Jézust? (Isten Bárányaként)
- Te hogyan mutatnád be Jézust? Mit mondanál róla?

A feladat/tevékenység célja: Fogalmazzák meg saját gondolataikat Jézusról!

(5') **Ének**

Nem látták benned, csak az ács fiát (EÉ 393)

26. Jézus megkeresztelése (Mt 3,13–17)

TK

(Párhuzamos igehelyek: Lk 3, 21–22; Mk 1,9–11; Jn 1,32–34)

A kezdet

A szinoptikusoknál Jézus megkeresztelésének története – amely a Lélek erejével való felruházást hangsúlyozza – nyitja meg a Jézus nyilvános működéséről szóló elbeszélések sorát.

Keresztelő János

Keresztelő János szerepe több kérdést is felvet. Személyéről nincsenek egy véleményen az evangélisták. Máténál Keresztelő János vonakodása azt fejezi ki, hogy felismerte Jézus nagyságát, meglátta benne az erősebbet, akiről korábban prédikált (Mt 3,11). Keresztelő János egész igehirdetői és keresztelői tevékenységének célja ugyanis a Jézus messiási voltáról kapott kijelentés továbbadása volt. Ezzel szemben Lukács a kereszteléstörténetben meg sem említi Keresztelő Jánost, aminek fő oka annak érzékeltetése lehetett, hogy János (kortársaihoz hasonlóan) teljesen másként várta és képzelte a Messiást, mint amilyen Jézus volt. Lukács evangéliuma szerint Jézus nem egyedül, hanem a néppel együtt keresztelkedett meg, amely mozzanatban hangsúlyos a bűnösökkel való közösségvállalás. Ugyanez a gondolat Máténál szotériológiai jelleget kap: az, hogy Jézus ilyen módon is vállalja a bűnösök közösségét, annak kifejezése, hogy magára veszi a bűnösök kereszttségét, azaz sokak bűnének hordozójává válik (lásd Ézs 53, az Úr szolgája).

Galambhoz hasonló formában

A galamb-lélek motívum a teremtéstörténetre (1Móz 1,2–3: a Lélek lebegett a vizek fölött) és Nóé történetére (1Móz 8,11) emlékeztet. Máté és Lukács evangéliumában, ahol Jézus születésének és megkeresztelésének története harmonikus egységet alkot, hangsúlyos a gondolat, hogy a Szentlélektől fogantatott Jézus megkeresztelésekor krisztusi küldetésének teljesítésére kapott megbízást a Lélek erejével.

Látomás és titok

A látomás, az isteni kinyilatkoztatás eszköze gyakori a próféták elhívástörténeteiben (pl. Ézs 6) és küldetésük megadásában (lásd Ezékiel próféta). A keresztelés utáni látomás leírásának képei (az egek megnyílása, a Lélek leszállása, a mennyei hang) hasonlóak a korabeli apokaliptikában megjelenőkhöz.

Isten Fia

Az isteni kijelentés, amelynek tartalma: Jézus Isten Fia, két ószövetségi szakaszt idéz. Zsolt 2,7-ben („Az én fiam vagy! Fiammá fogadtalak ma téged!”) Isten a királyt fiává fogadja, amely mozzanatot a zsidóság a főpapi messiásra vonatkoztatva értette. Az isteni kijelentés azonban nem tartalmazza a trónra lépési zsoltár folytatását, azaz a népek eltiprásáról és az ellenség hódolatáról szóló részt. Helyette Ézs 42,1-ből vett („Ez az én szolgám, akit támogatok, az én választottam, akiben gyönyörködöm. Lelkemmél ajándékoztam meg, törvényt hirdet a népeknek”), az Úr szolgájáról (Ebed Jahve) szóló idézet következik. A szeretett Fiú tehát, akiben az Atya gyönyörködik (a „szeretett” és „gyönyörködöm” kifejezések itt nem az érzelmek leírását, hanem a kiválasztás tényének hangsúlyozását szolgálják), nem hatalmaskodik, hanem megkönyörül az elesetteken, vállalva sorsukat. Nem királyként ítélni, hanem életet menteni jött a világra.

Az óra célja

A tanulók ismerjék meg Jézus megkeresztelésének történetét, ennek kapcsán gondolkodjanak saját megkeresztelésükről. Ismerjék fel, hogy a keresztség az Istenhez tartozást, a vele való kapcsolat kezdetét és megerősítését jelenti.

Kulcsfogalmak

Keresztség

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Jöjj, térj be, kapum tárva!</i> (EÉ 299) <i>Ne félj, mert megváltottalak!</i> (ZÉ 5)	
5'	Beszélgetés <i>Mihez van szükségünk vízre?</i> Ivóvíz embereknek, állatoknak, öntözni a növényeket, fürdéshez, tisztálkodáshoz, takarításhoz, hajózáshoz, a vízi élőlények élettere stb. Szemléltetésként vihetünk be tárgyakat: pohár, papírhajó, cserepes virág, szivacs stb. Szükség van-e a templomban vízre? Szemléltetésként vihetünk magunkkal egy keresztelőkancsót. A kereszteléskor is szükség van vízre, ez a látható jele a keresztség szentségének.	Tárgyak a szemléltetéshez.
5-7'	Tanítás és beszélgetés A tankönyv képe alapján beszéljünk Jézus megkeresztelésének körülményeiről (<i>1. feladat</i>)! Olvassuk fel Mt 3,13–17-et! Segítő kérdések: <ul style="list-style-type: none">• Hol történik a keresztelés?• Kik a főszereplői a történetnek?• Miről beszél Jézus és Keresztelő János?• Milyen különleges jelek követik a keresztelést?	
10'	Feladatmegoldás és tanítás <i>2. feladat</i> A mondatok befejezése közben beszéljünk a következő témákról: <ul style="list-style-type: none">• A keresztelés a Jordán folyóban történt, amiben a megkeresztelendő alámerült.• Keresztelő János a bűnösöket hívta megtérésre, azokat keresztelte meg, akik megbánták bűneiket, a keresztelés a bűnöktől való megtisztulást jelentette.	

- Jézus maga megy Keresztelő Jánoshoz, de nem azért, mert ő is bűnös volt, hanem Isten akaratának teljesítése miatt.
- A megkeresztelés utáni különös történések – megnyílik az ég, hang hallatszik a mennyből – Isten jelenlétére utalnak.
- A galamb a Szentlélek jelképévé vált az egyházban. Hol, melyik bibliai történetekben olvashatunk még galambról?

A mondatok helyes befejezése: Jordán folyóban; nem érezte magát méltónak a feladatra; megértette, hogy ez Isten parancsa; hang hallatszott a mennyből

Megfejtés: galamb

5-7' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Megfejtés: Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.

Isten mennyből hallatszó mondata kifejezi, hogy Jézussal különleges kapcsolat fűzi össze őt. Jézus a Fiú, akinek magatartásában, tetteiben gyönyörködik az Atya.

10' **Feladatmegoldás és beszélgetés**

4. feladat

A keresztségről, saját keresztelőköről gondolkodva beszéljük meg, hogy a mi esetünkben melyek a hasonlóságok, és mi történt másként!

Hangsúlyozzuk: bár a helyszín más, de a víz szerepe és Isten (szavában való) jelenléte ugyanolyan fontos a keresztségben.

Számunkra is meghatározó esemény megkeresztelésünk, az Istenhez tartozás megerősítése. A keresztséggel Isten gyermekévé fogadott minket.

Töltsük ki a tanulók megkeresztelésére vonatkozó adatokat! Néhány adatot bizonyára maguk is tudnak, a többi kis „kutatómunkával” és segítséggel kitölthetik.

Ezzel a feladattal ráhangolódhatunk a következő (tankönyv nélküli) leckére.

Keresztség a mi életünkben

Tankönyv nélküli lecke
TKK-M

Az óra célja

Tudatosítsuk a tanulóknak megkeresztelésük jelentőségét! A keresztséggel egy közösség (gyülekezet, Krisztusban hívők közössége) tagjai és Isten gyermekei lettek.

Kulcsfogalmak

Keresztség, ünnep, Isten gyermekei

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Jöjj, térd be, kapum tárva!</i> (EÉ 299) <i>Ne félj, mert megváltottalak!</i> (ZÉ 5)	
5'	A feladat ellenőrzése Az előző órán elkezdett vagy házi feladatként kiadott, a saját megkeresztelésükkel kapcsolatos feladat ellenőrzése.	
10-15'	Látogatás a lelkészi hivatalban: anyakönyvek átnézése Amennyiben van rá lehetőségünk, vigyük el a gyerekeket a lelkészi hivatalba, vegyük elő/kérjük el az anyakönyveket, és keressük ki a hittanosok neveit. Ha időnk van, a szülők adatait is megkereshetjük, ha tudjuk, hogy őket is az adott egyházközségben keresztelték. Az óra előtt a hittantanár feltétlenül ellenőrizze az anyakönyvi adatokat. Közben beszéljük meg: Milyen adatok szerepelnek az anyakönyvben? Ki és mikor írta be őket? Ki és milyen célból tekintheti meg ezeket? A lelkészi hivatalban megmutathatunk a tanulóknak egy keresztelőkancsót is. Mi a szerepe? Hogy néz ki? Látható-e rajta írás? Miből készült? Milyen régi? Hogyan használja a lelkész a keresztelőn?	A hittanóra további részében a lelkészi hivatalban is folytatódhat (amennyiben nem tervezünk templomlátogatást).
	Amennyiben sem a lelkészi hivatalba, sem a templomba nincs lehetőségünk elmenni, használjuk a beszélgetéshez a tanári kézikönyv mellékletének képeit.	

- 10' **Templomlátogatás: keresztelőkút, keresztelőkancsó megtekintése** Amennyiben van rá lehetőségünk, menjünk el a templomba. Nézzük meg a keresztelőkutat! Amennyiben a templomba megyünk az óra keretében, a következő beszélgetést és játékot itt is folytathatjuk.

Beszéljük meg!

Milyen az alakja? Hol helyezkedik el a templomban? Találunk-e rajta feliratot? Magunkkal vihetünk a templomba egy keresztelőkancsót (ha nem néztük meg a lelkészi hivatalban), beszéljük meg ennek használatát.

10-15' **Beszélgetés**

Tegyünk fel néhány fontos – valószínűleg a tanulókat is foglalkoztató – kérdést (ők is kérdezhetnek):

Miért keresztelnek meg egy gyermeket?

Soroljunk fel néhány provokatív válaszlehetőséget:

Mert így szokás. Mert nevet adnak neki. Mert valaki a családból ezt akarja. Mert megköszönik őt Istennek.

Hangsúlyozzuk, hogy a keresztelés nem névadási ünnep, nem letudható kötelesség, nem is szokás csupán, és bár fontos a megkeresztelendő gyermekért való hálaadás, ennél többet jelent: Isten ajándékaiban való részesedés. Egy új kapcsolat kezdete, az Istenhez tartozás kezdete, egy szétszakíthatatlan kapcsolat első jele. Emeljük ki, hogy a keresztség szentség!

Csak gyermekeket keresztelnek? Különböző a keresztelés gyakorlata egyes felekezetekben. Van, ahol gyermekkorban, de van, ahol kizárólag felnőttkorban zajlik a keresztelés. Van, ahol teljesen alámerül a megkeresztelendő egy medencében. Evangélikus egyházunkban gyermeket és felnőttet egyaránt keresztelünk, homlokukra vizet öntünk egy keresztelőkancsóból, közben pedig hangzik Isten ígéje. Leggyakrabban gyermekkorban történik a keresztelés.

Ki lehet keresztszülő?

A keresztszülő az a személy, aki a gyermek nevében vallást tesz hitéről a keresztelő során, később kíséri őt a hit útján.

Hogyan történik a keresztelés?

A lelkész bibliai igéket olvas fel arról, hogy Jézus hogyan rendelte el a keresztséget, majd rövid igehirdetést mond. A keresztszülők megvallják hitüket maguk és a gyermek nevében. Végül a lelkész a keresztelőkútnál megkérdezi a gyermek nevét, a keresztelőkancsóból vizet önt a gyermek homlokára, és ezt mondja: „Megkeresztellek téged az Atya, Fiú, Szentlélek nevében.” Imádság és áldás után a lelkész átadja a családnak a keresztelési emléklapot, amelyen a keresztelés minden adata szerepel.

Miért fontos a víz a keresztségben?

A víz a keresztségben a látható, érzékelhető jel. Egyszerű víz, azonban hozzá Isten ígérete kapcsolódik. A víz a megtisztulás és az új élet szimbóluma.

Miért kérdezi meg a lelkész hangosan a gyermek nevét?

Kereszteléskor elhangzik a gyermek neve, ez is a személyességre utal. Isten név szerint ismeri és befogadja a megkeresztelendőt.

Van-e külön evangélikus keresztség?

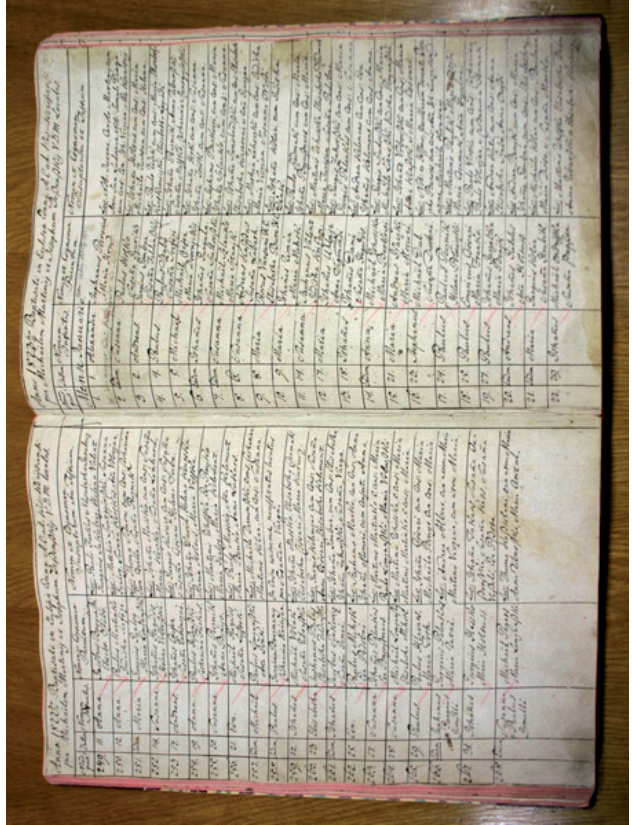
Nincs. Egy keresztség van, amelyet minden felekezet egyaránt elfogad.

- 10-15' **Játék**
A keresztség ünnepe
 Kinek az ünnepe a keresztelés? Kik vesznek részt a keresztelési istentiszteleten? Kik állnak az oltár körül? Gyűjtsük össze a szereplőket: megkeresztelendő gyermek (vagy felnőtt), édesanya, édesapa, testvérek, keresztszülők, lelkész, nagyszülők, tágabb család, gyülekezet.
 Gyűjtsünk érzéseket! Milyen érzésekkel érkezhettek az istentiszteletre? Pl. hála, öröm, boldogság, felelősségérzet, izgalom, lámpaláz.
Ki mondhatja?
 Párosítsuk a mondatokat a keresztelési istentisztelet (ahol gyermeket keresztelnek) résztvevőinek neveihez.
 Édesanya: Köszönöm, Istenem, hogy megszületett a gyermekem. Vele együtt hozzád jöttem hálaadásra, kérlek, őrizd és áldd meg őt.
 Testvér: Örülök annak, hogy kistestvérem született, vele még teljesebb lett a családom.
 Édesapa: Hálás vagyok azért, hogy gyermekemet Isten is óvja, védi, hogy a keresztséggel Isten is gyermekeként tekint rá.
 Keresztszülők: Vállaljuk, hogy az evangélikus egyház segítségével gondoskodunk a gyermek hívő kereszténnyé növekedéséről.
 Nagyszülők: Hálát adunk Istennek, hogy unokánk születése kapcsán a szülőkkel együtt mi is újra átélhetjük az élet csodáját.
 Gyülekezet: Örülünk annak, hogy új tagja lett a közösségünknek.
 Lelkész: Megkeresztellek téged az Atyának és a Fiúnak és a Szentléleknek nevében.
 Nagyobb család: Milyen szép, hogy a család bővülésének örömnepén vehetünk részt, és tanúi lehetünk annak, ahogyan ez a gyermek Isten ajándékában részesült!
- 5' **Beszélgetés**
Mit jelent neked, hogy meg vagyok keresztelve?
 Reformátorunk, Luther Márton ezt a mondatot írta íróasztalára latin nyelven: „Meg vagyok keresztelve.” Ő ebből merített erőt. Ez volt számára a kiindulási alap, amelyhez mindig visszatérhetett. Azt fejezi ki ez a mondat, hogy Isten gyermekei vagyunk, ami elvehetetlen, letörölhetetlen. Mi is büszkék lehetünk keresztségünkre. Nekünk is gyakran, különféle élethelyzetekben eszünkbe juthat, hogy meg vagyunk keresztelve. Az óra végén igés lapot készíthetünk vagy adhatunk át a tanulóknak ezzel a mondattal: Meg vagyok keresztelve.

Kártyák (nevek, mondatok) kivágása a tanári kézikönyv mellékletéből.

A tanár hazavihető igés lapot készíthet a tanulóknak.

A csoport méretétől, összetételétől, lehetőségeinktől függően válasszunk az óravázlatban javasoltak közül.

Tanári kézikönyv melléklet

1. melléklet

Szereplők nevei:

édesanya, édesapa, testvér, keresztszülők, nagyszülők, gyülekezet, lelkesz, nagyobb család

2. melléklet

Mondatok:

- Köszönöm, Istenem, hogy megszületett a gyermekem. Vele együtt hozzád jöttem hálaadásra, kérlek, őrizd és áldd meg őt.
- Hálás vagyok azért, hogy gyermekemet Isten is óvja, védi, hogy a keresztséggel Isten is gyermekeként tekint rá.
- Örülök annak, hogy kistestvérem született, vele még teljesebb lett a családom.
- Vállaljuk, hogy az evangélikus egyház segítségével gondoskodunk a gyermek hívő kereszténnyé növekedéséről.
- Hálát adunk Istennek, hogy unokánk születése kapcsán a szülőkkel együtt mi is újra átélhetjük az élet csodáját.
- Örülünk annak, hogy új tagja lett közösségünknek.
- Megkereszteltek téged az Atyának és a Fiúnak és a Szentléleknek nevében.
- Milyen szép, hogy a család bővülésének örömnepén vehetünk részt, és tanúi lehetünk annak, ahogyan ez a gyermek Isten ajándékában részesült!

27. Felkészülés (Lk 4,1–13)

TK

Kísértés

A kísértő az ember rontására törekszik. Isten ellenlábasa akar lenni, és lételeme a hazugság. Zavarja, rombolja a teremtett világot, amelyet Isten jónak teremtett. Képmutató eszközökkel (igazság kerülése, féligazságok hirdetése) csalja meg az embert. Istennel szemben azonban nincs hatalma, mert azt Krisztus megváltó munkája megtörte.

Jézus a Lélek által vezérelve megy a pusztába, mert szolgálata kezdetén ki kell állnia a próbát. Jézus a Lélek vezetése alatt áll, de ebből nem következik egyenesen, hogy a kísértés és az elbukás veszélye is megszűnik. Az válik nyilvánvalóvá a történetben, hogy Jézus mégis mindezek fölött áll, mert Isten vele van. Isteni erővel, hatalommal és dicsőséggel ruházta fel őt az Atya.

Lukács az ördög kísértéséről szól. Az ördög, a gonosz lelki hatalma, aki hallatja szavát, a valóságot elfedi, és ezzel szembeállítja az embert Istennel. De a Bibliában sohasem önmagában az ördög a beszéd tárgya, hanem mindig úgy jelenik meg, hogy Jézus legyőzte.

Jézus megkísértésének történetét közvetlenül szolgálatának kezdetén olvassuk. Minden ezt követő cselekedetét és kijelentését annak tudatában kell feldolgoznunk, hogy ő bizonyított! Isteni hatalma van. Neki nem árt az ördög (sátán)!

Kenyér

Az első kísértés Jézus külső helyzetéhez kapcsolódik. Böjtöl a pusztában, és megéhezik. A kísértés azonban sokkal nagyobb, tágabb összefüggést nyit meg, mivel a kísértő azt kéri Jézustól, hogy változtassa a követ kenyérré. Ezzel az ördög Jézus istenfűségát teszi próbára.

A zsidó nép emlékezetében erősen élt, hogy a pusztai vándorlás során Isten többször is csodás módon adott ételt és italt népének. Ezért a messiástól is azt várják, hogy kenyeret kapnak tőle. Jézus a kísértésre adott válaszában Isten szavait idézi a mannával kapcsolatban (5Móz 8,2k). Jézus nem állítja szembe a kenyeret és az ígét, hanem arra emlékeztet, hogy hiába van tele a polcunk kenyérral, hiába élünk anyagi jólétben és biztonságban, nem ez adja és biztosítja az életünket. Nem minden a kenyér. Jézus azért küldetett, hogy rámutasson: az embernek Istenre van szüksége. Azért jött, hogy felismertesse őt velünk, és hogy minket elvezessen hozzá.

Világi hatalom

Az ördög felajánlja a világ összes birodalmát. Ez is messiási várakozást idéz, mivel a király messiástól nemcsak Izrael szabadulását remélték, hanem a viláგuralmat is. Az ördög úgy beszél a világ összes birodalmáról, mintha az övé volna, pedig Istentől van, és azt az ember javára rendelte. Erre emlékeztet Jézus válasza, aki ismét bibliai ígét idéz. A nép jövője nem a viláგuralomban van, hanem abban, ha hű marad Istenhez, és azt teszi, ami belesimul az ő akaratába. Nem a viláგuralom az igazi erő, hanem az, ha engedem, hogy Isten uralkodjék rajtam. Jézus azért jött, hogy visszatérítse az embereket Istenhez. Ez nem népek leigázásával történik, hanem úgy, hogy mindenki megtalálja helyét a viláგban.

Isteni jel

Lukács harmadszorra a jeruzsálemi templomi kísértésről számol be. Ez a kísértés Máténál másodikként szerepel. A messiási várakozások sorába tartozik az az elképzelés is, hogy a messiás az égből száll alá. A későbbi hagyomány már arról beszél, hogy a templom tetején állva teszi magát ismertté. Jézus sértetlen leszállása messiási hatalmát, az Űr erejét bizonyította volna. A nép mindig is vágyott az ilyen jelekre, ami teljesen jellemző emberi vonás: szeretnénk kézzelfoghatóan megbizonyosodni Isten jelenlétéről (pl. Mózes is szeretne volna látni az Űr dicsőségét). Ezt azonban Isten nem engedi meg. Jézus válasza Izrael hitvallásából való (5Móz 6,16).

Egy időre

A kísértés véget ér, Jézus kiállta a próbát. Elhatárolja magát a hamis várakozásoktól, miközben kirajzolódik, hogyan értelmezi ő istenfiúságát. Azért jött, hogy Isten igéjét mint az élet alapját hirdesse, a világi uralom helyett szolgáljon, és hatalmának fitogtatása helyett önmagát adja az emberért. Jézus győzött. A kísértő eltávozott egy időre.

A megkísértés története nemcsak Jézus felkészülése földi működésére, hanem egyben útmutatás és biztatás a követői számára, hogy a kísértések ellen jó reménységgel vegye fel a harcot és kövesse Jézust.

Az óra célja

Ébresszünk bizalmat a diákokban! Jézus legyőzi a kísértést! Ismerjék fel, hogy a mi életünkben is le tudja győzni, ha az ő segítségét kérjük!

Kulcsfogalmak

Felkészülés, szolgálat, kísértés, próbatétel, Isten igéje, bizalom

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5-8'	Alkossunk csoportokat! Minden csoportnak van egy célja, pl. sportversenyen helyezést elérni, valamilyen hivatást betölteni, hangszeres koncertet tartani stb. Fogalmazzák meg csoportban, hogy mi mindent kell megtenni azért, hogy a célt elérhessék! Mutassák be az osztály előtt az elérendő célt és a megvalósítás útját! A többi diáknak az a dolga, hogy a csoportot ellenérvekkel eltántorítsa a céltől. (A csoport természetesen válaszolhat az ellenérvekre, sőt a feladat akkor válik érdekessé! Remélhetőleg pro és kontra is használható érvek születnek.) <i>A feladat/tevékenység célja:</i> Szemléltetés. A gyermekek élethelyzetéből vett példákon keresztül mutassuk be, hogy egy-egy feladatra, versenyre való felkészülés, hivatás betöltése nem mindig egyszerű, egyértelműen járható út. Figyeljék meg, mennyi minden vonja el a figyelmünket a céltől, milyen akadályokba ütközhetünk a cél megvalósítása közben.	
5'	Beszéljük meg! <ul style="list-style-type: none">• Mikor készülünk fel egy szolgálatra, feladatra sikeresen?• Milyen akadályokba ütközhetünk a felkészülés során?• Hogyan tudjuk az akadályokat leküzdeni? Milyen eszközökkel?	

A feladat/tevékenység célja: Fogalmazzák meg, hogy a küldetés akkor lesz sikeres, ha felkészülünk a feladatra, ha minden akadályt leküzdünk. Ha felismerjük, melyik a mi utunk, és azon járunk, azt a célt és nem idegen célokat követünk.

Tanítás

Jézus küldetése és saját utunk természetesen semmilyen módon nem hasonlítható össze. Jézus szolgálata és a kísértés felett aratott győzelme egyedi és mindenek fölött álló, mivel Isten van vele. Az ő erejével, hatalmával mond ellen a kísértésnek.

1-3' **Feladatmegoldás**

1. feladat

Kinek az indítására ment Jézus a pusztába? Fejtsd meg a rejtvényt a csillaggal jelölt betűtől lóugrásban haladva!

Megfejtés: Lélek

A feladat alkalmas arra, hogy felidézzük Jézus megkeresztelésének történetét.

- Mi történik Jézus megkeresztelésekor? (A Lélek galamb formájában Jézusra szállt. Isten megszólalt: „*Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.*”)

Szentlélekkel betelve, a Lélek indítására ment Jézus a pusztába.

1-3' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Játékos matek. Hány napot töltött Jézus a pusztában? Oldd meg a matematikai feladványt!

Megfejtés

1. $300 \div 12 = 25$

2. $25 + 12 = 37$

3. $37 + 3 = 40$

A feladat/tevékenység célja: A feladat ismétli a korábban tanult lecke-
kéket. A megkapott szám is segít abban, hogy felfedezzük a negyvenes
szám jelentőségét Izrael életében. (Negyven év pusztai vándorlás, Illés
negyven nap és negyven éjjel megy a Hórebig, Mózes negyven napig
tartózkodik a Sínai-hegyen, Jézus feltámadása után még negyven napig
tartózkodik a földön.)

5' **A bibliai történet elmondása** (Lk 4,1–13)

Figyeljék meg a tanulók, hogy Jézus miként készül a szolgálatra, és milyen akadályokkal kell szembenéznie!

5' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Egészítsd ki a bibliai mondatokat a megadott szavakkal! Írd a megfelelő táblába a mondatok számát!

Megoldás: Isten, kőnek, kenyérré, írva, hatalmat, dicsőséget, leborulsz, Istenedet, szolgálj, Fia, angyalainak, lábadat, kísértsd, Urat

A táblákon a számok folyamatosan haladnak. A felső sor mindig a kísértő mondatait tartalmazza, az alsó Jézusét.

5-10' **Beszéljük meg!**

- Hogyan készül Jézus a szolgálatra?
- Milyen kísértésnek van Jézus kitéve?
- Mi a célja a kísértőnek? Mit akar elérni a kísértő?
- Hogyan tud Jézus fölülelni a kísértésen?
- Milyen kísértések érnek bennünket?
- Hogyan tudunk ellenállni a kísértésnek?

A feladat/tevékenység célja: Értelmezzük közösen a bibliai történetet! Lássák meg a diákok, hogy a kísértő Jézust el akarja tántorítani Istentől kapott küldetésétől. Vegyék észre, hogy Jézus bizalommal fordul küldőjéhez, Isten igéjére támaszkodva győzedelmeskedik a kísértő felett.

(5') **Ének**

Lelki próbáimban (EÉ 451)

28. A kánai csoda (Jn 2,1–12)

TK, TKK-M

Csoda

A kizárólag János evangéliumában szereplő csodatörténet Jézus nyilvános működése első jelének, azaz a csodajelek kezdetének tekinthető. Az evangélista lezáró, értelmező megjegyzése szerint (11. vers) a csoda célja az volt, hogy Jézus megmutassa (mindenki számára nyilvánvalóvá tegye) dicsőségét.

A történet műfaja ajándékozási csoda, amely a csodatörténetek azon alműfaját jelöli, ahol nem a szereplők maguk kérik a csodát, hanem ajándékként kapják, mégpedig minden elképzelésüket meghaladó bőségben (lásd megvendégléstörténetek: Mt 14,13–21; Mk 6,30–44; Lk 9,10–17; Jn 6,1–15).

Kána

Az első két vers rövid hely- és időmeghatározásából megtudjuk, hogy Jézus anyjával (János evangélista sosem említi nevén Máriát, mindig Jézus anyjaként utal rá) és tanítványaival együtt az észak-galileai kisvárosban, Kánában vesz részt egy lakodalmon (*gamosz*). A lakodalom több napig, akár egy hétig is tartó családi ünnepség volt, ahova Jézus tanítványaival együtt Mária rokoni kapcsolata révén kapott meghívást. Az a tény, hogy részt vesznek egy ilyen ünnepen, megerősíti, hogy sem Jézus, sem tanítványai nem elvonultan éltek, hanem osztoztak az emberek örömeiben.

Víz

János evangéliumában a víz sokféle kontextusban kerül elő: Keresztelő János vízzel keresztel (Jn 1,26–28), használatos rituális tisztuláshoz (Jn 2,6–7), lábmosáshoz (Jn 13,1–11), előkerül élő vízként (Jn 4,10–15), gyógyító vízként (Jn 5,2–7) vagy a vízen járás (Jn 6,16–21) közegeként.

Bor

Az Ószövetségben, főként a prófétáknál – akik többször menyegzőhöz hasonlítják a messiás eljövételét – a bor és annak bősége az eszkatologikus üdvösség állapotának és örömeinek jelképe (lásd Ám 9,13–14; Jer 31,12; Hós 14,7–8). Vallástörténeti párhuzamként pedig megemlíthetjük, hogy a Dionüszosz-kultuszban is (amely János evangélista és olvasói előtt bizonyára ismert volt) tudunk az istenség bort ajándékozó szerepéről, habár ott nem a víz változik borrá, hanem forrásként fakad vagy borral telnek meg az üres edények.

Menyegző

A szinoptikus evangéliumokban is találunk olyan történeteket, amelyekben Isten országa menyegzői lakomához hasonlítható (Mt 22,1–14; 25,1–13), de számos olyan utalásról is olvasunk, amely kiemeli, hogy Jézus jelenlétével az öröm korszaka jött el (Mk 2,19).

Az ő órája

Jézus nem akarja teljesíteni anyja kérését, mert nem jött még el az az időpont, amikor nem emberi kérésre, hanem az Atya indíttatására cselekszik, mutat jeleket, válik nyilvánvalóvá isteni dicsősége. Jézus elutasítása nem udvariatlan („ó, asszony” – vocativus), hanem megfelel a korabeli természetes szóhasználatnak, azonban kiemeli, hogy isteni munkáját senki sem siettetheti. Mária a szolgálóknak adott utasításával („*Bármit mond nektek, tegyétek meg!*”) bizonyítja fiában való töretlen bizalmát.

Kőveder

A hat (míg a hetes szám a teljesség, addig a hat a be nem teljesegett dolgok szimbóluma) üres kőveder a zsidók rituális tisztálkodása céljából állt a ház udvarán (napjában többször is végeztek rituális kézmosást, tisztálkodást). A kővedrek azonban üresek voltak, ami arra utal, hogy bár formálisan igyekeztek megfelelni a törvény előírásainak, azokat mégsem tartották be. A *métrétész* görög mér-

tékegység (amely a héber *báth*nak felel meg) 39-40 litert jelöl. Ha egy kővederbe 2-3 métréta, azaz 80-120 liter fért bele, az összes vízmennyiség 480-720 liter, tehát hatalmas mennyiség lehetett. Az a tény, hogy Jézus arra kéri a szolgálakat, színültig töltsék a vedreket, a messiási bőség szimbóluma.

Násznagy

A szövegben szereplő görög kifejezés (*arhitiklinosz*) a lakoma rendezőjét, vezetőjét jelöli, akinek az asztalok (ételek, italok) felügyelete, pohárköszöntő mondása volt a feladata. Az, hogy a násznagy nem tudja, honnan van a bor, ráadásul az még jobb is, mint amit eddig ittak a vendégek, erősíti a csoda valóságát. A János evangélistára jellemző művészi felépítés itt is fontos hangsúlyt kap: nem elbeszélésben, hanem drámai párbeszédekben (Jézus és anyja, Mária és a szolgálak, Jézus és a szolgálak, végül a násznagy és a vőlegény között) közli a csodát az olvasókkal.

Kapernaum

Első nyilvános csodája után Jézus Kapernaumba távozik (immár testvéreivel együtt), amely város a szinoptikusok szerint Jézus galileai tartózkodásának központja lesz. Az ott töltött „néhány nap” a nagyobb nyilvánosság elé lépés előtti erőgyűjtésként értelmezhető.

Az óra célja

Mutassunk rá a kánai csodatett lényegére, miszerint Jézus figyel ránk, tudja, ha valami hiányzik az életünkben, és be is tudja tölteni hiányainkat.

Kulcsfogalmak

Csoda, öröm, hiány

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Akkor majd táncolva örül Isten népe (ZÉ 172)</i>	
2-3'	Feladatmegoldás <i>1. feladat</i> <i>Megoldás: menyegző</i>	
5'	Beszélgetés, játék <i>Interaktív esküvői fotó készítése</i> A tanári kézikönyv mellékletében található kártyák közül húzzon minden gyerek (akinek esetleg nem jut kártya, az a násznép tagja lehet, vagy kitalálhat magának egy újabb szereplőt).	Kártyák a tanári kézikönyv mellékletéből.

Beszéljük meg, hogy az adott személynek mi a szerepe az esküvőn, mennyire áll közel az ifjú párhoz, ünnepel vagy dolgozik az esküvőn. Végül álljanak fel a gyerekek egy esküvői csoportképhez. Ki az, aki a csoportképre kerül, ki az, aki nem? Kinek hol a helye a képen?

Beszéljük meg, kinek milyen érzései lehetnek egy esküvőn! A legtöbben örülnek, sokan izgulnak, hogy minden rendben menjen, mások a munkájukat végzik.

Kisebb, néhány fős csoportokban a csoportkép készítése elmaradhat. Helyette bevihetünk egy esküvői képet, az alapján folyhat a további beszélgetés.

7-10' **Tanítás**

Olvassuk fel a Bibliából a kánai menyegző történetét (Jn 2,1–12), majd a következő kérdések segítségével beszéljük meg a történet részleteit, foglaljuk össze az eseményeket, emeljük ki a súlypontokat:

- *Milyen ünnep lehetett Jézus korában egy lakodalom, meddig tartott?* A menyegző több napig tartó családi ünnep volt, amelyen együtt ettek, ittak, vidáman ünnepeltek a meghívottak. A történet a harmadik napon játszódik, amikor elfogyott a bor, ez nagy szégyen volt a családnak.
- *Mire következtethetünk abból, hogy Jézus tanítványaival együtt részt vett az ünnepen?* Jézus Mária rokoni kapcsolatai miatt kapott meghívást. Jézus nem elvonultan élt, osztozott az emberek örömeiben.
- *Mi lehetett a násznagy feladata?* Ő volt a lakoma rendezője, feladata volt az étkezés felügyelete, a felszolgálók irányítása, pohárköszöntő mondása, a vőlegény barátai közül választották.
- *Miért állt a hat **kőveder az udvaron**?* A vallási törvények előírása szerint a zsidóknak naponta többször is kezet kellett mosni, tisztálkodni kellett.
- *Miért tettek meg mindent a szolgálak, amit Jézus mondott nekik?* Mária kérte ezt tőlük, mert bízott abban, hogy Jézus tud segíteni.
- *Hogyan lett a vízből bor?* Jézus csodát tett. Ez volt az első nyilvános csodatétele.
- *Miért csodálkozik a násznagy, amikor megkóstolja a vízből lett bort?* A násznagy nem tudott a csodáról, a bor pedig finomabb volt, mint amit eddig ittak, ezért kéri számon a vőlegényt.
- *Miért tett csodát Jézus?* Azért, hogy tanítványai higgyenek benne, és meglássák különleges hatalmát. Illetve azért is, hogy megmaradjon az emberek ünnepi öröme.

Engedjük, hogy a fenti kérdésekre a gyerekek maguk feleljenek a hallott bibliai szöveg alapján, illetve mondják el gondolataikat.

- 5' **Feladatmegoldás**
 A 2. feladatban olvasható élménybeszámoló javítása.
Javítások: Nem Betlehemben, hanem Kánában volt a menyegző. Nem a sör fogyott el, hanem a bor. A násznagy nem kérte Jézus segítségét. Jézus tanítványaival, nem testvéreivel együtt vett részt a menyegzőn. Jézus nem indult azonnal segíteni. Hat üres kőveder állt az udvaron, nem öt olajshordó. A szolgák nem félig, hanem teletöltötték őket vízzel. Nem Anna, hanem Mária kérte a szolgákat, hogy engedelmeskedjenek Jézusnak. A szolgák először a násznagynak vittek a borból, nem a vőlegénynek.
- 5' **Feladatmegoldás**
 3. feladat – titkosírás
Megoldás: Nem jött még el az én óráim.
 Jézus itt arra utal, hogy nem jött még el az az időpont, amikor nem emberi kérésre, hanem az Atya indíttatására cselekszik, mutat jeleket, válik nyilvánvalóvá isteni dicsősége.
- 5' **Feladatmegoldás**
 4. feladat
Megoldás: Ezt tette Jézus első jelként a galileai Kánában.
- 5' **Feladatmegoldás**
 5. feladat
Megoldás: ötezer ember megvendégelése, béna meggyógyítása, Jairus leányának feltámasztása.
 Beszéljünk arról, hogy a már megismert történetekben hogyan mutatkozott meg Jézus isteni hatalma!
- 5' **Beszélgetés**
Hiányaink
 Érezted már azt, hogy valami fontos nagyon hiányzik az életedből? Átélted már, hogy elfogyott, amire nagy szükséged lett volna?
 Ne engedjük, hogy csak kézzelfogható dolgokat soroljanak a gyerekek, tereljük őket más irányba is! Pl. elfogyott a kitartás a tanulásban, elfogyott egy sportág, egy hangszer iránti lelkesedés, elfogyott a türelem egy baráti kapcsolatban. Vagy hiányzik egy igaz barát, pihenéssel töltött idő, családi kirándulás stb.
 Hogyan érezted magad ilyenkor? Hogyan tudtál továbblépni? Tudott valaki segíteni? Honnan kaptál segítséget? Gondoltál már arra, hogy imádságban Istentől kérj segítséget? Imádkoztál már azért, hogy Isten adja meg neked, ami hiányzik vagy elfogyott az életedből?

Tanári kézikönyv melléklet

Szókérttyák

menyasszony

vőlegény

örömanya

örömapa

örömanya

örömapa

menyasszony tanúja

vőlegény tanúja

testvér

koszorúslány

vőfély

nagyszülő

dédszülő

fényképész

lelkész

barát

barátnő

kántor

zenekar tagja

szakács

pincér

cukrász

virágkötő

esküvőszervező

fodrász

kozmetikus

ceremóniamester

táncbanár

anyakönyvvezető

29. Te vagy...? (Lk 7,18–23(24–35))

TK

Lukács úgy írja le Jézus működését, hogy azt megelőzi Keresztelő János munkássága. Jézus maga keresi fel Jánost, hogy megkeresztelkedjen. János beszél az utána jövőről, aki erősebb nála, de kérdés marad, hogy valóban felismeri-e ezt Jézusban. Lukács pontos szerkesztői munkájának eredménye, hogy először bemutatja Jézus működését, tanítását, csodatételét, majd véglegesen tisztázza Keresztelő viszonyát Jézushoz. Ezt olvashatjuk az igeszakaszban.

Keresztelő János kérdése

Keresztelő János követeket küld Jézushoz, mert mást várt és hirdetett, mint amit valójában tapasztal vele kapcsolatban. Ő egy ítélő alakról prédikál, de Jézus nem így lép fel. Keresztelő János teljesen korrekt módon, mielőtt végleges döntésre jutna Jézus személyével kapcsolatban, tőle kér ehhez útmutatást, ezért kérdez: „*Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várjunk?*” Tárgyilagos a kérdés, így nehéz eldönteni, hogy a csalódás, a kételkedés, a határozott fellépésre való biztatás áll-e a mondat háttérében.

Jézus éppen gyógyít, amikor a küldöttek megérkeznek. Működésének megértéséhez ézsaiási próféciák (Ézs 29,18k; 35,5k; 61,1) teljesülését idézi, valamint válaszában hivatkozik a gyógyításokra. Tehát azok a jelek, amelyeket Jézussal kapcsolatban látnak, hallanak, mind arról vallanak, hogy itt az Isten országa. Ez azonban nem végső ítélettel – ahogy Keresztelő gondolta –, hanem kegyelemmel, az evangélium örömeivel valósul meg. Jézus – rá jellemző módon – nem fed fel nyíltan, hogy ő az Eljövendő, hanem csak rejtetten utal rá: „...*boldog, aki nem botránkozik meg bennem.*” (Lk 7,23) Keresztelő János éppen a legfontosabbat nem érti meg, hogy Jézus a világ megmentésére jött, és nem elítélni azt.

Jézus szavai Jánosról

A történetben a sokaság egyelőre csupán nézőközönség, csendes hallgatója a küldöttek és Jézus között lezajló párbeszédnek. Jézus a küldöttek távozása után a sokasághoz intézi szavait. Keresztelő Jánosról tesz bizonyosságot, de úgy, hogy közben saját küldetésére hívja fel a figyelmet. Kérdéseivel döntési helyzetbe hozza a népet, hangsúlyozva, hogy lehetetlen a döntés nélküli szemlélődés. Látszólag értelmetlen kérdéseket fogalmaz meg, mivel „*szél ingatta nádszálért*” egy lépést sem érdemes tenni, míg „*finom ruhákba öltözött embereket*” a pusztában biztosan nem találhatnak, csak a királyi palotákban. Mindez arra utal, hogy nem ok nélkül mentek ki a pusztába. Felismerték, hogy Keresztelő János nem mindennapi jelenség. Ha prófétát látni mentek a pusztába, akkor bizony közel jártak hozzá, sőt még annál is nagyobbat találtak. Keresztelő János Istennek az a követe, aki elkészíti az Úr útját. Jézus felhívja a figyelmet, hogy az útegyengető már eljött, és bevégezte munkáját, így az Úr sem lehet távol. Persze kérdés, hogy a sokaságból ki tudta értelmezni Jézus szavait, hiszen a tanítványok számára is csak Jézus feltámadása után válnak értelmezhetővé.

Kérdés-válasz konklúziója

Jézus levonja a következtetéseket Keresztelő Jánosról. A nép felfigyelt személyére, de nem vette komolyan szavát, szolgálatát. Ezért Jézusban is csak a rendkívülit látta, de nem hitt benne. Két csoport kilépett azonban a közömbösségből: a vámszedők és a farizeusok. A vámszedők igazat adtak Istennek, és elfogadták, hogy nem méltók Isten országára. Hallgattak a megtérésre hívó szóra. Megvallották bűneiket, megtérésük jeleként megkeresztelkedtek a Jordánban. A megtérés és a hit mindig ott kezdődik, ahol igazat adunk Istennek: annak a szónak, ami elítél és megtérésre szólít. Ezzel szemben a farizeusok szembehelyezkedtek Isten akaratával: mint Ábrahám fiai igényt tartottak arra, hogy bejussanak Isten országába. Ezt az igényüket Isten ígéretére alapozták (Lk 3,8), ezért nem hallgattak a Keresztelőre. Aki azonban nem hallgat rá, az nem hisz Jézusban sem.

Az óra célja

Fedezzék fel a tanulók, hogy Jézus és János munkássága között szoros a kapcsolat. Ismerjék fel, hogy a vágyaink, elképzeléseink olykor csalódást, kételkedést okozva tévútra vihetnek bennünket személyekkel, alkalmakkal kapcsolatban. Értsék meg, hogy Jézus személye nem eredményezhet közömbösséget, hanem döntés elé állít bennünket.

Kulcsfogalmak

Eljövendő, messiási várakozás

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5-10'	<p>Játsszuk el! Kiválasztunk egy diákot, aki húz egy személyt (pl. apa, anya, tanár, sportoló, zenész, kertész stb.). A diáknak el kell játszania a papíron szereplő személyt. A többieknek ki kell találniuk, hogy kinek a bőrébe bújt.</p> <p>Beszéljük meg!</p> <ul style="list-style-type: none">• Miért sikerült kitalálni a személyt?• Mennyire volt könnyű eljátszani a személyt? <p>Milyen elképzeléseink vannak egy-egy személlyel kapcsolatban? (Pl. tanár – össze is lehet gyűjteni)</p> <p>Tanítás Vannak elképzeléseink, elvárásaink bizonyos szerepekkel kapcsolatban. Ha ezeket mutatjuk be, könnyen felismerjük a személyt. Ha azonban az elvárásainkhoz képest más látunk, tapasztalunk, akkor elbizonytalanodunk a személlyel kapcsolatban.</p>	<p>A játékból kiderülhet a számmunkra, hogy az adott személy legjellemzőbb tulajdonságai segítenek bennünket a kitalálásban.</p>
5-10'	<p>„Vissza a múltba” Tekerjük vissza az idő kerekét, és menjünk vissza Jézus korába! Válasszuk azt az időszakot, amikor Jézus már túl van a keresztségen, kiválasztotta a tanítványokat, betegeket gyógyít és tanítja az embereket.</p> <p>Alkossunk csoportokat! A csoportok készítsenek párbeszédet az utca szereplőivel!</p> <ul style="list-style-type: none">• Hogyan beszélnek az emberek Jézusról?• Milyen tapasztalataik vannak vele kapcsolatban?• Mit gondolnak róla? (Lehet pozitív és negatív gondolat is.)• Kinek látják őt? <p>A kérdések feltehetőek úgy is, hogy már tanult bibliai történetek szereplőit kérdezzük meg mint szemtanúkat.</p>	

A feladat/tevékenység célja: Gondolkozzanak el azon a gyerekek, hogy milyen elképzeléseik lehettek Jézus kortársainak. (Természetes, hogy a párbeszédekben erőteljesen megjelennek a saját elképzeléseink, benyomásaink Jézussal kapcsolatban.)

Tanítás

Keresztelő Jánosnak is voltak elképzelései az érkező messiással kapcsolatban. Ő egy ítélő messiást vár, aki ítéletet hirdet az eltévedt, Istentől elszakadt népek, ezért sürgeti a megtérést. Jézusról sokat hall, ő maga is vall róla (Idézzük fel! Lásd *Kiáltó hang* című lecke – „Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűnét!”), de amit tapasztal, az nem egyezik a saját elképzeléseivel. Jézus nem az emberi elképzeléseket valósítja meg, hanem Isten akarata szerint cselekszik.

3-5' **A bibliai történet elmondása** (Lk 7,18–23)

3' **Feladatmegoldás**

1. feladat

Fejtsd meg Keresztelő János kérdését a táblázat segítségével!

Megfejtés: Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várjunk?

1' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Mit csinált Jézus abban az órában, amikor a küldöttek megérkeztek hozzá Keresztelő János kérdésével? Jelöld meg a megfelelő képet!

Megoldás: 3. kép: Jézus sokakat meggyógyított betegségükből és bajukból, megszabadított gonosz lelkektől, és sok vaknak adta vissza a látását. (Lk 7,21)

Lehetséges megoldásnak az 1. kép is elfogadható, amennyiben abban véljük felfedezni a sokak meggyógyítását.

3' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Jézus válaszát a következő képeken láthatod. Mi történik a képeken szereplő emberekkel a Jézussal való találkozás után?

Megfejtés: 1. vakok látnak, 2. sánták járnak, 3. leprások tisztulnak meg, 4. süketek hallanak, 5. halottak támadnak fel, 6. szegényeknek hirdetik az evangélium.

Tanítás

Összefoglalja Jézus válaszát. Amit látnak, hallanak, tapasztalnak, az mind arról tanúskodik, hogy eljött az Isten országa, nem végső ítélettel, hanem kegyelemmel. Jézus nem ítélni jött, hanem a világot megmenteni.

3'

Beszéljük meg!

- Miért nem ad egyértelmű választ Jézus? (Nem akarja, hogy a messiási várakozással egybekapcsolják – ő nem emberi vágyakat jött beteljesíteni, hanem Isten akaratából a világot megváltani.)
- Vajon Jézus válasza meggyőzte Keresztelő Jánost?

A feladat/tevékenység célja: Értsék meg a diákok, hogy Jézus szándéka más, mint az embereké. Jézus nem magyarázkodik, hanem cselekedeteire irányítja a figyelmet.

30. Összefoglalás

TK

Megoldások

1. feladat

6: kőveder

40: liter víz fért bele egy kővederbe, Jézus 40 napot böjtöl a pusztában

3: kísértések száma

8. napon kapta Keresztelő a János nevet

2. feladat

násznagy: Kána, bor

Keresztelő János: Jordán, teveszőr ruha

Zakariás: írotábla, Úr angyala

Jézus: kövek, templompárkány, Jordán, Kána, bor

3. feladat

kőveder, víz, *hal*, bor: kánai menyegző

hang, galamb, menny, *villám*: Jézus megkeresztelése

Jézus anyja, *Keresztelő János*, tanítványok, násznagy: kánai menyegző

papi szolgálat, az Úr angyala, *kísértő*, némaság: Zakariás a templomban

öröm, fiú, János, *kövek*: Keresztelő János születése

kövek, templompárkány, világ összes birodalma, *írotábla*: Jézus megkísértése

4. feladat

Megfejtés: Tegyétek meg!

5. feladat

Kána: kánai menyegző

Jordán: Jézus megkeresztelése

Jeruzsálem: Zakariás a templomban

Pusztá: Jézus megkísértése

6. feladat

Folyó: Jézus megkeresztelése

Boroskancsó: kánai menyegző

Kövek: Jézus megkísértése

Teveszőr ruha: Keresztelő János kérdése

Te- veszőr ruha	Kövek	Folyó	Boros- kancsó
Folyó	Boros- kancsó	Kövek	Te- veszőr ruha
Kövek	Teveszőr ruha	Boros- kancsó	Folyó
Boros- kancsó	Folyó	Te- veszőr ruha	Kövek

31. Magvetés (Mt 13,1–23)

TK, TK-matrica

Példázat

A héber *másál*, görög *parabolé* olyan beszédmódot jelöl, amely a gondolatokat szóképekkel, hasonlatokkal, példatörténetekkel szemlélteti. Jézus tanításának jellegzetes formája ez, Isten országáról tanúskodik hétköznapi, könnyen érthető képek segítségével. Jézus az ismeretlent ismert jelenségekkel, a mennyei igazságokat az élet jól ismert dolgaival szemlélteti. Célja, hogy felkeltse az érdeklődést, felrázza a közönyösöket, szívükbe vésve azt az igazságot, amelynek elfogadására az emberek nem voltak felkészülve, sőt még a megértésére sem. Jézus azért beszél így, hogy a hallgatói az általuk tapasztalt hétköznapi helyzetekből értsenek meg valamit Isten országáról, és biztatást kapjanak arra, hogy érdemes életüket Istenre bízni. Jézus utat keres minden szívhez, hallgatói közül senkit nem hagy ki, így például példázatainak jó része farizeusokkal való vitahelyzetben született, amelyek arra világítanak rá, hogy miért is jött a világba, és mi a feladata.

Magvető, magvetés

Jézus a példázathoz a tavaszi magvetésből veszi a képet. A példázat ugyan nem beszél róla, de vetés előtt nagy gondot fordítottak a talaj megmunkálására. A vető ember ezt követően vállára akasztott általvetőbe öntette a búzát, és ebből széles mozdulatokkal szórta szét a magokat. Mivel Palesztina térsége jobbra hegyvidékes, nem bővelkedik jó termőföldekben. Ahhoz, hogy vetni lehessen, a sziklás, köves területeket kell megművelni és termővé tenni. A talaj megmunkálása egyáltalán nem garantálja a jó minőségű termőföldeket. A magvető gondos munkája ellenére a magok rossz talajba is hullhatnak, ahonnan nem tudnak szárba szökni és termést hozni.

A példázat kibontása

Máté két példázat (magvető, búza és a konkoly) magyarázatát jegyezte föl, amelyeknek nagy jelentőségük lehetett az első keresztyének között. Bennük saját tapasztalataik tükröződtek.

A magvetés állandó kép az igehirdetés számára. Ahol a magvető hirdeti az ígét, megvalósul Isten új életet teremtő munkája. Isten országa az ige hirdetése által jön közel, és az ígével szembeni ellenállás sem tudja megakadályozni megvalósulását. Bár az igehirdetés sok esetben nem jár „sikerrel” (Ézs 5,24; Ézs 6,9; Ézs 53,1), Isten csodálatos műveként mégis fölülmúlhatatlan gazdagsággal kel életre. A mag mindenhol hull: Isten országának jeleivel, szavaival mindenhol találkozhatunk, de rajtunk múlik, hogy befogadókká leszünk-e vagy elutasítókká. A mag magában hordja a csírázás törvényét, benne rejlik a növény élete, ahogyan Isten ígéje is új életet termővé lesz bennünk. Isten Lelkének újjáteremtő ereje kell, hogy minden ellenállást legyőzve az ige mégis utat törjön magának, aminek nyomán gazdag termés takarítható be.

A talaj előkészítése

A magvetés különböző eredményei a talajon múlnak. A magvető és a mag ugyanaz, tehát ha nem ér célba Isten ígéje, a hibát bennünk kell keresni. Megváltoztatni ugyan nem tudjuk magunkat, de dönteni tudunk afelől, hogy kiké szeretnénk válni. Isten Lelke állandóan munkálkodik, ígéje újból és újból szólít, hiszen szívünk kertjét ápolni kell.

Útszél

Az útszélre esett magokat felcsipegetik a madarak. A figyelmetlen hallgató képe, aki ugyan hallja az ígét, de nem ébred rá, hogy neki szól, nem látja meg, mire van valójában szüksége.

Köves talaj

A kövek közé esett mag nem juthat elég mélyre. A növény gyorsan kikel, de gyökeret nem tud eresztetni, mert nem tudja áttörni a sziklát, hogy táplálékhoz jutva növekedjen. Akik idetartoznak, örömmel fogadták az ígét, de nem gondolták végig, hogy mit is kíván tőlük az ige (életformaváltást). Jézus Krisztus a teljes élet odaszánását kívánja. Ebben az esetben hiányzik a gyökér, ezért az idetartozók a próbák idején önmagukra, felszínes vallásosságukra hagyatkozva elbuknak.

Tövises hely

A tüske, a tövis mindig elő akar bújni, és meg is teszi, ha gyökerestül nem tépjük ki. A tüskék a világi gondok, amelyek mindenkit kísértenek (pl. szegényeket a nehéz munka, nélkülözés, gazdagokat a veszteségtől való félelem), gazdagság csalárdsága (gazdagság szeretetének elvakító, megtévesztő hatalma, ami elfelejteti, hogy honnan valók valójában). Ezek a Gondviselőbe vetett bizalom hiányát okozzák, így a földi javak megszerzéséért folytatott küzdelem, az anyagi biztonság miatti félelem megfojtja a magból kifejlődni akaró növényt.

Jó föld

Enged a Lélek befolyásának. Ehhez a talajhoz azok tartoznak, akik nemcsak meghallották az ígét, hanem engedték, hogy életüket átformálja, és aszerint éljenek, cselekedjenek.

Az óra célja

Ismerjék meg a gyerekek a példázatot és annak magyarázatát. A mag (Isten ígéje) mindenhová hull, Isten országának jeleivel és szavaival mindenhol találkozhatunk. Isten azt akarja, hogy a belénk vetett mag gyümölcsöt teremjen. Kérdés, hogy miként fogadjuk Isten ígését, meg tud-e gyökerezni bennünk.

Kulcsfogalmak

Magvetés, igehirdetés, Isten ígéje

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
3-5'	Fülbesúgós játék (Válasszunk nem túl hosszú, de nem túl egyszerű mondatot! A mondatot súgjuk az első diák fülébe, aki továbbadja a következőnek. Az üzenet egyszer adható át. Nézzük meg, hogy mennyire tudtuk a mondatot pontosan átadni az összes diákon keresztül az utolsó gyermekig!) Értelmezzünk szólásokat! Beszéljük meg! Mit jelentenek a következő szólások? <ul style="list-style-type: none">• Pusztába kiáltott szó• Lepereg róla• Falra hányt borsó• Füle botját sem mozdítja	

A feladat/tevékenység célja: Mit kezdünk a ránk bízott üzenettel? Hogyan fogadjuk azt? Milyen akadályokba ütközünk? Mi vonja el a figyelmet?

Mindegyik szólás háttérében az áll, hogy az üzenet nem jut el a hallgatóhoz. A hiba nem az üzenetben vagy az üzenet küldőjében van, hanem a befogadóban. Ennek alapján beszélgethetünk arról, hogy mi minden vonja el a figyelmünket például a tanulásról, szüleink szaváról, a másakra való odafigyelésről, Isten igéjéről.

5' **Beszéljük meg!**

Ha sikerült pontosan átadni egymásnak a mondatot:

- Mi segített abban, hogy ez megvalósuljon?
- Milyen feltételeknek kellett teljesülnie hozzá?

Ha nem sikerült pontosan átadni a mondatot:

Mi hátráltatott az üzenet pontos átadásában?

Milyen nehézségekbe ütköztünk a játék során? (Pl. figyelmetlenség, zaj, szándékosan nem akartuk jól átadni, nem értettük rendesen stb.)

A feladat/tevékenység célja: Gyűjtsük össze azokat a feltételeket, amelyeknek meg kell valósulnia az üzenet átadásakor és befogadásakor! Vegyék észre a tanulók, hogy mely tényezők befolyásolják a kommunikációt, az üzenet megértését!

- 5-8' Adjunk minden diák kezébe egy magot! (Lehetőség szerint ne áruljuk el, hogy milyen mag.)
- Beszéljük meg!**
- Mit csinálnál a maggal?
 - Mi lesz szerinted belőle? (Most még mag, de benne rejtetten ott van a csírázás lehetősége. Mag maradhat, ha nem ültetem el; elültetem, de rossz talajt választva nem kel ki; kihajt, termést hoz.)
 - Mit kell tenned ahhoz, hogy a magból növény legyen? (Megművelni a földet – felásni, elültetni a magokat, locsolni, gazolni stb.)
- Kellék: zacskó mag, cserepes virág
Környezet- ismeret órán már biztosan kellett valamilyen magot csíráztatniuk, így személyes tapasztalatokat, ismereteket ismételhetünk át.

3' **Feladatmegoldás**

1. feladat

A felsorolt képek közül karikázd be azokat, amelyek Jézus korában jellemezték a földművelést!

Megoldás: általvetőből a magvető szórja a magot, ökrök mögé kötött faeke, eső

A feladat/tevékenység célja: Ismeretszerzés. Ismerjék meg a gyerekek földművelés eszközeit Jézus korában és napjainkban. Mondjuk el, hogy Jézus korában mi volt a jellemző a magvetésre!

- 10' **Példázat elmondása a diákok bevonásával**
 Osszuk négy csapatra az osztályt (négy külön csoportba helyezkedhetnek)!
 1. csapat: útfél
 2. csapat: kövek
 3. csapat: tövis
 4. csapat: jó föld
 (A hitoktató a magvető, akin egy lepedő vagy kendő szolgál általvetőként. Az általvetőbe helyezzünk magokat, és ezeket szórjuk szét a gyerekek között. Közben saját szavainkkal mondjuk el a példázat elejét: „*Kiment a magvető vetni, és amint vetette a magokat, néhány az útfélre esett. Más magok köves helyre estek, vagy tövisek közé. A többi viszont jó földbe esett.*”)
 A csoportok beszéljék meg először egymás között, majd közösen, hogy mi történik a hozzájuk eső maggal.
 • *Útfél:* Jönnek a madarak, és felkapkodják azokat.
 • *Kövek:* Kevés a föld, azonnal kihajtanak, de amikor felkel a nap, megperzselődnek, mivel nem tudnak gyökeret eresztetni.
 • *Tövis:* Megfojtják a magokból kibújó növényeket.
 • *Jó föld:* Termést hoznak.
- A példázat megjelenítése. A diákok önállóan gondolkodva próbálják értelmezni a példázat mondanivalóját. Kellék: kendő vagy lepedő, magok
- 3-5' **Feladatmegoldás**
 2. feladat
 Húzd a magvetőhöz azokat a szavakat, amelyek szerinted jellemzőek rá!
Megoldás: Egyéni válaszadás. A válaszokat közösen beszéljük meg!
- Tanítás**
 Ismerjék fel a gyerekek, hogy a magvető bőkezűen szórja a magokat, ezzel mindenféle földbe eljuttatja azokat. A magvető megadja minden mag számára az élet lehetőségét.
- 3-5' **Feladatmegoldás**
 3. feladat
 Mi történik a magokkal? Egészítsd ki a rajzokat a mellékletben lévő matricákkal!
Megoldás: a madarak felcsipegetik a magokat; perzsel a nap, és a gyökeret nem eresztő magok elszáradnak; a tövisek megfojtják a szárba szökő magot; jó földben termést hoz.
- 3' **Feladatmegoldás**
 4. feladat
 Mi a példázatban szereplő mag? Vágd ki a mellékletből a fedőlapot, és illeszd a betűkre!
Megoldás: Isten igéje

5'

Beszéljük meg!

- Gyűjtsük össze, hányféleképpen szólít meg bennünket Isten!
- Van-e olyan bibliai történet, amelyik nagyon tetszett? Miért?
- Mi akadályozhatja az Isten igéjére figyelést?
- Mi segítheti Isten igéjének befogadását?
-

Beszélgessünk Isten igéjéről!

Ezen a ponton közösen értelmezhetjük Jézus példázatának magyarázatát.

A következő példamondatok segítségünkre lehetnek az értelmezésben:

1. Nem tudom, miért kellett eljönnöm a templomba. Zoli biztos otthon gépezik. (útfél)

2. Múltkor olyan jó dolgokat tanultam a gyermek-bibliaórán, de inkább nem is mondom el a barátaimnak. Úgyis kinevetnének miatta. (kövek)

3. Tudom, hogy Jézus szerénységre tanít, de nehogy már pont nekem ne legyen új iskolatászkám! (tövis)

4. Láttam, hogy Peti milyen szívesen játszik a versenyautómmal. Ha Anyu megengedi, neki adom, hadd örüljön neki! (jó föld)

(Arra feltétlenül figyeljünk, hogy egyetlen gyermeket se kategorizáljunk a példák alapján, hanem emeljük ki a mindenhova hulló mag jelentőségét. A példák azt mutatják, hogy bármelyik mondat bármikor elhagyhatja a szánkat. Az ember különféle helyzetekben különböző módon fogadja Isten igéjét.)

3'

Feladatmegoldás

5. feladat

Gyűjtsd össze, hogy mi a közös Isten igéjében és egy magban!

Megoldás: hasznos, életet ad, táplál, más javára terem, növekedhet, ha vigyázunk rá megsokasodik stb.

Hangsúlyozzuk az Isten igéjében rejlő lehetőségeket!

1-2'

Ének

Kimegy a magvető (EÉ 531)

A magától növekvő vetés (Mk 4,26–29)

Tankönyv nélküli lecke

A magától növekvő vetés Márk külön anyagában szereplő, Isten országáról szóló példázat.

A példázat

A magvető a magokat elszórta, a vetés megtörtént, így nincs több dolga a maggal. Az ember „alszik és felkel”, azaz megpihen, hiszen elvégezte dolgát. Mindeközben a mag kicsírázik és felnő, amely folyamatba az ember nem tud beavatkozni, és valójában nem is érti, miként történik mindez. A mag magában hordozza a csírázás képességét, amit Istentől kapott. Erre utal a „magától” szó is. Természetesen a talaj előkészítésében, a mag elvetésében van szerepe a földművesnek, de van egy határ, amin túl nem tehet semmit, hiszen semmilyen emberi erő nem tudja előhozni a magból a növényt. A magban élet van, míg a talajban erő, de Isten munkálkodik éjjel-nappal, hogy termés is legyen. A termés teszi lehetővé, hogy elérkezzen az aratás ideje, amit szintén nem tud az ember befolyásolni, annak időpontját meghatározni.

Mivel a példázat nagyon rövid, és tömörsége ellenére a mondatok mintha több forrásból állnának össze, így nagyon nehéz pontosan megmagyarázni, mit mond Isten országáról. A példázat hangsúlyozhatja a földműves türelmes magatartását, a magától beérő vetést, a vetés után biztosan bekövetkező aratást. Jézusnál a vetés növekedésének befolyásolhatatlansága a hangsúlyos. Zsidó gondolkodás szerint ugyanis emberi magatartással, teljesítménnyel lehet biztosítani, sürgetni, kikényszeríteni Isten országának eljövételét (pl. farizeusok a törvény feltétlen megtartásával, zélóták fegyveres erőszakkal). Isten országának eljövetele túl van minden emberi képességen, lehetőségen. Olyan csoda, amely egyszerre csak itt van, megtörténik magától, s az embernek nincs más dolga, mint hogy csodálkozó örömmel felfedezze, ahogyan a földműves az érett szemet a kalászban.

Nincs ok a csüggedésre, hiszen Isten vetése biztosan beérik, mivel ő gondoskodik róla. Most még az érési folyamat tart (a vetés és aratás közötti idő), de amikor letelik, jön a végső ítélet ideje. Isten országa Jézus megjelenésével már a jelen valósága, de még teljes értetlenség veszi körül (a tanítványok is csak húsvét után értik meg, hogy miről van szó). Az értetlenség ideje azonban egyszer véget ér. Isten országának titkát felfedezik, de ez nem az emberek érdeme lesz. „Magától”, azaz Isten kegyelme által valósulhat meg, hiszen mindig Isten ajándéka, ha valaki felismeri Jézusban Isten jelenlétét. Jézus halála és feltámadása által kezdődik az aratás, ami örömet jelent, hiszen részesedünk Isten mentő, gyógyító, bűnbocsátó hatalmában, amelynek húsvét után az evangélium a hordozója. Aki nem fogadja hittel az evangéliumot, az kimarad Isten országának örömeiből.

Az óra célja

Fedezzék fel a gyerekek, hogy az ember önmagától nem képes mindenre, vannak korlátai. Lássák meg, hogy a ránk bízott feladatokat el kell végeznünk, de az eredményt nem tulajdoníthatjuk csak magunknak. Az evangélium hirdetésének szolgálatával élhetünk, de Isten országa magától (az ő akarata szerint) jön el.

Előzetes/előkészítő feladat

Csíráztassunk és ültessünk magot! Érdemes ezzel kezdeni a tanévet, hogy mire ehhez a leckéhez érünk, addigra látható eredménye is lehessen a gondoskodásnak. Természetesen ez abban az esetben megvalósítható, ha van állandó tantermünk, ahol elhelyezhető az elültetett mag, illetve a diákoknak

van lehetőségük rendszeresen gondozni azt. Előnye a feladatnak, hogy hétről hétre nyomon követhető a fejlődés, illetve általa a diákok felelősségérzetét is növelhetjük. Ha ez nem kivitelezhető a csoportban, akkor otthoni feladatnak is adható. Ebben az esetben kérjük meg a diákokat, hogy az eredményt hozzák magukkal erre a tanítási órára. Ha egyik variáció sem valósítható meg, akkor mi magunk hozzunk magot és egy kihajtott növényt szemléltetésként.

Bevezetés, ráhangolódás, ismétlés

- Énekeljük el az EÉ 531-es énekét (Kimegy a magvető)! Az ének értelemszerűen a magvető példázatához tartozik, de a magvetés képe miatt ehhez az órához is kapcsolható. Az éneklés önmagában is örömet szerez, de ha közben például pantomimjátékkal el is játszunk, akkor ez a magvető példázatának átismétlésére is szolgál.

Kapcsolódási pontok, beszélgetést elindító kérdések

- Mit tudtuk meg az ének alapján, illetve előzetes ismereteinkre hagyatkozva a magvetésről? (A magvető szórja a magokat, így nem minden mag hull jó földbe. A jó földbe hullott magok azonban többszörös termést hoznak. A szívünk Isten ígéje számára szintén talaj.)
- Mi szükséges ahhoz, hogy az elvetett magból hajtás legyen? (Előkészített, tápanyagokban gazdag föld, napfény, csapadék, levegő, gondoskodás stb.)
- Gyűjtsük össze, mi a magvető feladata, mi az, ami egyértelműen rajta múlik! (A talaj előkészítése, a magok szétszórása)
- Használjuk a szemléltetőnek hozott növényünket! Beszéljük meg, mi mindent tettünk érte! Mi múlik rajtunk?
- Mi az, ami rajtunk kívül álló tényező a növény fejlődésével kapcsolatban? (A magból elindul a csírázás, és hajtás fakad belőle. A csírázást az ember nem tudja befolyásolni, illetve az aratás ideje is a terméstől függ.)
- Van olyan történés a növény fejlődésével kapcsolatban, amit nem tudunk, amit nem értünk, ami az emberi igyekezettől független? (A csírázás Istentől kapott képessége a magnak. A magban élet van, míg a talajban erő, de Isten a cselekvő.)

A példázat elmesélése

- Miközben hallgatják a példázatot, próbáljanak rájönni arra, hogy mi a kulcsszó a történetben! (magától)
- Mit akar Jézus szemléltetni a példázattal? (Nem könnyű feladat, de próbálják a diákok először önállóan értelmezni!)
- Milyennek látjuk ebben a példázatban a magvetőt? (Alszik, pihen, mint akinek nincsen semmi dolga. A magvetés feladatát már ellátta, így a magon a sor, hogy csírázzon és felnőjön. A csírázás folyamatába az ember nem tud beleavatkozni. A magvető munkája azonban hittel végzett munka, függetlenül attól, hogy a növekedést nem érti, de biztosan bízik abban, hogy a magból növény lesz.)

A példázat kibontása

- Gyűjtsük össze, hogy van-e az életünkben olyan történés, amelynek a megvalósulása tőlünk függ csupán! (Valószínűsíthető, hogy nem fogunk ilyet találni, hiszen a mi életünkben minden mindennel összefügg. Az ember számára lehetetlen, hogy valaminek a léte csak tőle függjön, hiszen mi magunk is teremtmények vagyunk. Nem önmagunktól vagyunk azok, akik.)
- Keressünk még példákat a „magától” működésre, fejlődésre! (Rügyek a fán, szerelem, hit, a magzat fejlődése az anyaméhben – értelemszerűen itt is találunk olyan tényezőket, amelyek az embertől függnék, de az élet kezdete mégis tőlünk független, ugyanígy a halálunk pillanatát sem befolyásolhatjuk. A „magától” működésben mindig egy, az ember felett álló hatalom áll, lásd Isten. Tőle jövő ajándék, amikor mindezekben felismerjük az ő jelenlétét.)
- Miért hasonlítja Jézus az Isten országát a magától növekvő vetéshez? (Isten országa túl van minden emberi képességen, lehetőségen. Olyan csoda, amely egyszer csak itt van, megtörténik magától, s az embernek nincs más dolga, mint hogy csodálkozó örömmel felfedezze, ahogy a magvető az érett szemet a kalászbán.)

Hangsúlyok

- Isten vetése biztosan beérik, hiszen ő gondoskodik erről.
- Isten országa Jézus megjelenésével már a jelen valósága, de még teljes értetlenség veszi körül. De egyszer az értetlenség ideje lejár, és felfedezik Isten országának titkát. Ez azonban nem a tanítványok érdeme lesz. Isten kegyelme által lehetséges, mindig az ő csodája, ha valaki felismeri Jézusban az Isten jelenlétét.
- Isten országa valóban tőlünk függetlenül jelenik meg, de a felismert igazság, az evangélium hordozói lehetünk. Az igehirdetés szolgálata a tanítványoké, de a lelket Isten teszi elevenné, ezért bízzuk az eredményt Istenre!

32. A legnagyobb kincs (Mt 13,44–46)

TK

Isten országa (a mennyek országa)

Jézus igehirdetésének középpontjában álló fogalom. Isten világ és ember feletti uralmának jelenlétét, eljövételének ígérését jelenti. Isten országa nem lokalizálható, hanem ez a fogalom uralkodásának folyamatát határozza meg. A kifejezés Jézus kortársai által is jól ismert fogalomkörhöz kapcsolódik, de Jézus több ponton is eltér tőle.

A korabeli zsidóság ismerte Isten királyi uralmának fogalmát, de nem tartották központi jelentőségűnek, mint Jézus. Sőt arról beszéltek, hogy Isten királyi uralma nem a jelenben, hanem a végső ítéletet követően, eszkatologikus eseményként fog bekövetkezni. Bekövetkezése egy egészen új történeti helyzetet fog jelenteni, amely az abban részesülők – mindenekelőtt Izrael – számára az üdvösséget jelenti. Jézus számára is eszkatologikus tartalmú a fogalom, és azzal is azonosulni tud, hogy ahol Isten akarata megvalósul, az ott mindenki számára az üdvösséget hozza el. Mindez azonban nem a Törvény engedelmes és tökéletes megtartása, illetve Isten uralmának az ember általi elismerése nyomán következik be, hanem más úton. Jézus úgy beszél Isten országáról, mint ami nemcsak a távoli jövőben valósul meg, hanem már a jelenben csodái, gyógyításai, az evangélium hirdetése által, illetve azok számára, akik felismerik Jézusban az Üdvözítőt/Isten Fiát stb. Jézus Krisztus nem más, mint Isten országának beteljesítője.

Jézus példázatai arra adnak feleletet, hogy Jézus szavaiban és tetteiben hogyan van jelen máris Isten országának valósága. Jézus által maga Isten munkálkodik bennünk, s a belénk vetett mag így hajt ki és hoz termést.

Jézus követésének lényege, hogy az ember Isten országáért minden más értékről le tudjon mondani. Isten országa rejtett módon jelen van, megvalósul Jézus evangéliumhirdetésében és tetteiben. Nem lehet emberi teljesítmény eszközeivel elérni, hanem csak megtalálni lehet.

A szántóföldben elrejtett kincsről és az igazgyöngyről szóló példázat összetartozó párt alkot, és Isten országának minden mást meghaladó értékét állítja a tanítványok elé.

Az elrejtett kincs

A gyakran előforduló rablások miatt a földre rejtették az emberek a kincseiket. Biztos menedéknek számított, akár még feledésbe is merülhetett, ha a család elköltözött, eladta a földet, esetleg meghaltak azok, akik tudtak a rejtékhelyről. A föld tulajdonosa gyakran kiadta bérbe a földet, hogy például napszámosok megműveljék. Ez azzal is együtt járt, hogy aki a föld megművelése közben rátalált a kincsekre, nem egészen becsületes módon (hiszen a kincs a tulajdonost illeti) újra elássa, hogy mindenét eladva megvegye a szántóföldet, ezzel megszerezze a tulajdonjogot és a földre rejtett kincset is. Jézus Isten országát hasonlítja a földben elrejtett kincshez. Isten országa minden földi kincsnél értékesebb, ezért aki rátalál, azt rabul ejti úgy, hogy mindenét odaadja érte.

Az igazgyöngy

A puhatestű gyöngykagyló által kibocsátott és megkeményedett védekező váladék a gyöngy, amit már az ókorban ékszerként használtak. Átvitt értelemben olyan érték (Jób 28,18), amit nem lehet pénzért megszerezni. Az előző példázathoz képest itt azt látjuk, hogy a kereskedő keresi a gyöngyöt, és amikor rátalál az értékesre, akkor eladja érte mindenét. Látszólag kockázatos és felelőtlen döntés, de Isten országa olyan érték, amiért érdemes minden egyebet odaadni.

Az első példázatban véletlenül bukkan rá a földműves a kincsekre, itt viszont a kereskedő tudatosan, hozzáértő módon keresi a gyöngyöt.

Isten országa mindennél értékesebb. Minden eltörpül mellette. Tehát aki rátalált, az hihetetlen kincsekre talált, amelyhez semmi más fontos dolog nem hasonlítható. Ezért a nagy kincserért szívesen odaadnánk bármit.

Az óra célja

Jézus példázatai arra adnak feleletet, hogy az ő tevékenységében hogyan van jelen máris Isten országának valósága. Isten országát emberi teljesítmény eszközeivel nem lehet elérni, hanem csak rátalálni lehet. Fedezzük fel, hogy Isten országa minden mást meghaladó érték, ami rabul ejti az embert, így lesz kész odaszálni mindenét érte!

Kulcsfogalmak

Példázat, Isten országa

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
3-5'	Ének <i>Van örök kincsünk, becsebb...</i> (EÉ 286) TK 117. o. Időigényes feladat, de kreatív csoporttal illusztrációt is készíthetünk az énekhez.	Az ének dallama nem könnyű, de a szöveg miatt érdemes foglalkozni vele.
5-10'	Beszéljük meg! <ul style="list-style-type: none">• Mit tekint az ének kincsnek? (Isten szent igéjét. Ezen a ponton vissza lehet csatolni a magvető példázatához is.)• Milyen tulajdonsága van ennek a kincsnek? (Örök, mindennél becsebb; nincs, ami felülmúlhatná értékét – ezeket akár fel is írhatjuk a táblára.)• Mit tekintünk kincsnek?• Milyen kincseink vannak?• Miért gyűjtünk kincseket?• Hogyan óvhatjuk meg a kincseinket? Minden diák egy kis papírra írja fel a számára legértékesebb kincset! A papírokat gyűjtsük össze, és helyezzük el a dobozban. (A példázat előkészítéseként tegyünk úgy, mintha elásnánk.) <i>A feladat/tevékenység célja:</i> Fogalmazzák meg önállóan a diákok, hogy mit tartanak kincsnek! Gondolják végig, hogy miért fontosak, értékesek ezek a kincsek számunkra. (Pl. emlék kapcsolódik hozzá, mert pénzbeli értéke van, szép, ízléses, számunkra fontos személytől kaptuk stb.)	
2-3'	Példázat bevezetése Jézus korában a rablások elkerülése miatt sokan az értékeiket ládába rejtve elásták. Igen ám, de előfordult, hogy a tulajdonos elfelejtette a pontos helyet, vagy sírba vitte a titkot. A szántóföldeket gyakran kiadták bérbe, így egy-egy napszámos a föld megművelése közben rátalálhatott a kincsesládára.	

1-2' **Feladatmegoldás**

1. feladat

Mit rejt a doboz? Írd a vonalra elképzeléseidet!

Megoldás: Egyéni válaszadás.

5-10' **Beszéljük meg!**

- Mit rejthet a láda?
- Miért vonz bennünket a láda?
- Kockáztatnál mindent a láda tartalmáért?
- Milyen következményekkel járhat, ha mindent odaadunk a ládáért?

A feladat/tevékenység célja: Figyeljék meg, hogy a biztosat a bizonytalanságnál kevésbé hagyjuk el (bár vannak, akik szívesen vállalják a kockázatot).

3-5' **Példázat elmondása saját szavakkal dramatizálva**

5-10' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Az elrejtett kincsről (EK) és az igazgyöngyről (IGY) szóló példázat képei összekeveredtek. Válogasd külön a képeket, és a megfelelő példázat betűjelét írd be a buborékba! (Vigyázz, az egyik kép mindkettő példázathoz tartozik!)

Megoldás:

Elrejtett kincs:

2. kép (időrendben 4.)

3. kép (időrendben 1.)

6. kép (időrendben 3.)

7. kép (időrendben 2.)

Igazgyöngy:

1. kép (időrendben 1.)

4. kép (időrendben 2.)

5. kép (időrendben 4.)

6. kép (időrendben 3.)

Adj címet a képeknek a történet megadott szavainak segítségével!

Megoldás: egyéni válaszadás

A feladat megoldható a példázat elmondása után (lásd az óravázlat ajánlata), de meg is fordítható.

Ha előbb használom a feladatot, akkor a képek alapján lehetőség van arra, hogy a gyerekek maguk gondolják ki, miről szólhatnak a példázatok.

5-8' **Beszéljük meg!**

- Milyen hasonlóságokat fedezünk fel a példázatok között? (Megtalált tárgy után mindkettő elmegy, eladja mindenét, hogy megvásárolja azt.)
- Milyen különbségek vannak? (Földműves – kereskedő; szántóföldben talált kincs – igazgyöngyöt keresi a kereskedő; örömeiben elmegy – elmegy; szántóföldet vásárolja meg, ami tartalmazza a kincset – az igazgyöngyöt vásárolja meg.)
- Milyennek látjuk a szereplők magatartását? (Valószínű, hogy saját élettapasztalatunkra hagyatkozva felelőtlennek, mivel egy ismeretlen kincsiért, igazgyöngyért nem adunk oda mindent.)

- Miért adnak el mindent és veszik meg a talált tárgyat a szereplők? (Felismerik annak a tárgynak és tartalmának mindenek felett való értékét.)
- Ejtett már bennünket is valami rabul? Mit érzünk ilyenkor? Mit kezdünk az érzéssel?

5' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Mihez hasonlítja Jézus a példázatban a szántóföldben elrejtett kincset és az igazgyöngyöt? Megtudod, ha a labirintusban elvezeted az embereket a megfelelő tárgyakhoz! Útközben gyűjtsd össze a betűket!

Megoldás: Mennyek országa

Tanítás

A labirintus elvezet bennünket a példázatok mélyebb tartalmához. Isten országa sokakban egy távoli, megközelíthetetlen ország képét idézi fel. Irányítsuk a diákok figyelmét arra, hogy Isten országa már itt, közöttünk megvalósulhat, ha Isten akarata szerint élünk!

5' **Beszéljük meg!**

Miért vonz annyira bennünket Isten országa?

Miért érdemes Isten országáért mindent odaadni?

Tanítás

Fedezzék fel a tanulók Jézus követésének lényegét, hogy Isten országáért minden más értékről le lehet mondani! Isten akarata jó.

33. A nagy parancsolat (Mt 22,34–40)

TK

(Párhuzamos igehelyek: Mk 12,28–34; Lk 10,25–27)

A törvénytudó kérdése

Máté leírásában a Jézust elnémítani akaró farizeusok és szadduceusok újabb próbatétel elé állítják őt, ez esetben a törvény ismeretében való járatlanságát akarják bizonyítani. Márk evangéliuma szerint az írástudó és Jézus párbeszéde nem vita, sőt annak pozitív kicsengése van. Azzal, hogy az írástudó Jézus mellé áll, Jézus tanításbeli fölényét támasztja alá. Lukácsnál, ahol nem is Jézus mondja ki a parancsolatot, hanem az írástudóval mondatja ki, a párbeszéd az irgalmas samaritánus példázatának bevezetése. Ott az egész beszélgetésben a felebarát fogalmán van a hangsúly, a nagy parancsolat elhangzása után újabb kérdés következik: „*De ki az én felebarátom?*”

A farizeus írásmagyarázat sokkal inkább volt részletező, mint összefoglaló jellegű, erre példa a különféle rendelkezések magas száma. A 613 rendelkezés (a zsidó hagyományban többnyire ez az általánosan elfogadott szám), ezen belül 248 parancsolat és 365 tiltás (az év minden napjára jut egy) azonban a gyakorlatban sokszor szembekerült egymással, ami szükségessé tette, hogy a parancsolatokat kisebbekre és nagyobbakra osszák (vö. Mt 5,18–19). Ennek igénye fejeződik ki a törvénytudó Jézushoz intézett kérdésében: „*Melyik a nagy parancsolat a törvényben?*”

Jézus válasza

Jézus válaszában két ószövetségi helyről idéz: a zsidók hitvallásából (amit a zsidó férfiak naponta kétszer elmondtak), az ún. Sömából (5Móz 6,4kk), és 3Móz 19,18-at a Tízparancsolat követelményeiről szóló részből. A Sömá hitvallása különösen hangsúlyos volt a zsidóság számára, a felebarát szeretetének parancsát pedig szintén kiemelték a rabbik mint különlegesen fontosat. Jézus válaszában, amelyben a zsidó írásmagyarázattal szemben összefoglaló választ akar adni, az az egyedülálló, hogy a két jól ismert és fontos parancsolatot összekapcsolja egymással.

Jézus tanítása

Jézus szerint a törvény tehát nem sok, egymástól független erkölcsi parancs összefoglalása és betartása, hanem a szeretet parancsolatának kifejeződése különféle módon, azaz annak megtartása csakis a szeretet felől értelmezve lehetséges (vö. Róm 13,9). Jézus válaszával – „nagy és első parancsolat” (*megalé kai proté entolé*) – hangsúlyozza, hogy az Istenhez való viszonyból indul ki minden: Isten feltétlen szeretete az első, emellé helyezi a felebaráti szeretet parancsát. Ezzel egyrészt kizár minden öncélú vallásosságot, amely az embertársak kihagyásával akar Istenhez kapcsolódni, másrészt kiemeli, hogy a felebaráti szeretet nem önmagában megálló teljesítmény, hanem az istenkapcsolat következménye, abból táplálkozik. Az istenszeretet tehát az emberszereteten realizálódik, a szeretet Istentől indul el és a felebarátnál ér célba. Szeretetünket, amely nem érzelem, hanem tettekben megnyilatkozó szolgálat, úgy mutathatjuk ki, ha felebarátunkon gyakoroljuk azt (vö. 1Jn 4,20). Jézus a szeretet mértékéről is szól: a felebaráti szeretet mértéke önmagunk szeretete legyen, hiszen azt mindenki ismeri, és adott élethelyzetre nézve alkalmazni is tudja.

Az óra célja

A tanulók ismerjék meg a jézusi etika alapvetését: Isten lehető legteljesebb mértékű szeretete mellett a felebarátaink iránti szeretet legyen életünk alapja, minden tettünk mozgatórugója.

Kulcsfogalmak

Parancsolat, teljes, mint magamat

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Istenem úgy szeret</i> (EÉ 446)	
5'	Feladatmegoldás <i>1. feladat</i> 2. parancsolat: további odaillő kifejezések: Isten, hiába, méltatlanul, átkozódás 10. parancsolat: további odaillő kifejezések: házastárs, vagyon, kíván, megszerez 3. parancsolat: további odaillő kifejezések: ünnepnap, megszentel, gyülekezet, közösség, Isten igéjének hallgatása 5. parancsolat: további odaillő kifejezések: bántalmazás, ölés	
5'	Beszélgetés <i>Melyik a legfontosabb parancsolat a Tízparancsolatból?</i> Nagyobb létszámú csoportnál kiscsoportos megbeszélésként is történhet a feladat megoldása. A csoportok végül osszák meg egymással a gondolataikat.	
15'	Tanítás Súlypontok: <ul style="list-style-type: none">• A zsidóknak több száz parancsolata volt, amelyek a gyakorlatban sok esetben szembe kerültek egymással, ezért igény volt a parancsolatok felosztására, fontosságuk szerint egyesek kiemelésére.• Jézus az első parancsolatként Isten teljes mértékű szeretetét jelöli meg. Ez jelenti az alapot a felebarát szeretetéhez.• Minden tettünk alapja az Isten iránti feltétlen szeretet kell hogy legyen.• A teljes szív, teljes lélek, teljes elme (a Sömában: teljes erő) az ember teljességét jelöli, azaz az egész embert, annak mértékét, ahogy szeretni tud.• A felebarát iránti szeretet mértéke önszeretetünk. Ezt minden helyzetre nézve alkalmazni lehet. Úgy tekintünk a felebarátainkra, mint akik hozzánk hasonlóan Isten szeretett teremtményei.	

Feladatmegoldás

2. feladat

Megoldás: Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és a nagy parancsolat. A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták. (Mt 22,37–40)

5-10'

Feladatmegoldás

3. feladat

Minél konkrétabb, személyesebb válaszokat adjanak a tanulók!

Házi feladat-
ként is elvégez-
hető.

5-10'

Beszélgetés és tanítás

4. feladat

Emeljük ki, hogy mindkét parancsolat fontos és elfogadott volt a zsidóság számára is, Jézus tanításának lényeges pontja, hogy a két parancsolatot összekapcsolja. Ezzel hangsúlyozza, hogy az embertársak kikerülésével nem lehet öncélúan Istenhez jutni, de a felebaráti szeretet is alap nélküli az istenkapcsolat nélkül.

34. Tedd meg te! (Mt 7,12)

TK

(Párhuzamos igehely: Lk 6,31)

A törvény summája

Jézus mondása, amely a Hegyi beszédben olvasható, és amelyet a 18. századtól arany szabályként tartanak számon, Krisztus előtti forrásokban, ókori zsidó és pogány íróknál egyaránt megtalálható. A deuterokanonikus bibliai könyvek közül Tóbit (Tóbiás) könyvében olvasunk hasonlót. Ott az idős apa ezt mondja fiának testamentumában: „Amit gyűlölsz, senkivel se tegyed.” (Tóbit könyve 4,15) A talmudi történet szerint Hillél (Kr. e. 20–30 körül) így válaszolt arra a kérésre, hogy egy mondatban foglalja össze Izrael tanítását: „Ne tedd felebarátodnak azt, ami neked rosszulesik!”

Jézus ezt a negatív formában megfogalmazott életbölcsest fordítja meg, és ad hangsúlyt pozitív értelmezésének. Ezzel kizárja a természetes önzést, amely csak addig akar jót tenni mással, amíg tőle hasonló viselkedést remél. Míg a negatív forma csupán a másik emberrel szemben tanúsított korrekt magatartásra kötelez, addig a pozitív forma aktivitásra indít, a másik javának keresésére ösztönöz. A negatív forma int, a pozitív felszólít a másik felé való közeledésre.

Az arany szabály a nagy parancsolattal együtt kifejezi a jézusi etika lényegét, miszerint Jézus az emberek egymáshoz való viszonyát a szeretet felől szemléli, és ezt várja el tanítványaitól is.

Az óra célja

Értsék meg a tanulók az arany szabály segítségével, hogy Jézus tanítása szerint cselekedeteink mozgatórugója a szeretet kell, hogy legyen: úgy forduljunk mások felé, úgy viselkedjünk másokkal, ahogy azt magunknak is kívánjuk.

Kulcsfogalmak

Önszeretet, önzetlenség, saját érdek, segítőkészség, felebarát/embertárs

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Istenem úgy szeret</i> (EÉ 446)	
5-10'	Feladatmegoldás és beszélgetés <i>1. feladat</i> Kérjük meg a tanulókat, hogy minél konkrétabb helyzeteket keressenek, képzeljenek el. Ne általánosságban válaszoljanak, váljanak a válaszaik személyessé. A feladat előtt fontos a bizalmi légkör megteremtése. Szánjunk időt a felmerülő problémák megbeszélésére!	

10' **Beszélgetés a képek alapján**

2. feladat

Segítő kérdések: Mit érezhetnek a képek szereplői? Ki volt már hasonló helyzetben? Ki melyik oldalon állt már? Mit tennél te ezekben a helyzetekben? Kérdezzünk rá a tanulók motivációjára is! Miért cselekednél éppen úgy egyes helyzetekben? Mi lenne a tetteid mozgatórugója?

5-10' **Feladatmegoldás**

3. feladat (három részletben)

Megfejtések: Amit csak szeretnétek, hogy az emberek tegyenek veletek, mindenben ugyanúgy tegyetek ti is velük, mert ezt tanítja a törvény és a próféták.

Aranyszabály

10' **Beszélgetés és tanítás**

4. feladat

Súlypontok:

- Az aranyszabály a Hegyi beszédben hangzik el.
- Jézus pozitívan fogalmazza meg tanítását: mit tegyünk, és nem azt mondja, mit ne tegyünk. Mi a különbség a kettő között: „Amit nem akarsz...” vagy „Amit akarsz...”?
- Jézus pozitívan megfogalmazott tanítása kizárja, hogy önzésből vagy félelemből cselekedjünk: ne azért tegyünk valami jót embertársunkkal, mert félünk, hogy ő esetleg rosszat tesz velünk, és ne is számításból, azaz viszonzást várva.
- Felebarátainkkal szemben legyünk mi a kezdeményezők, kezdjük el mi a jó cselekvését. Ne várjuk, hogy mások tegyék meg az első lépést, mások közeledjenek felénk, mások legyenek velünk kedvesek/jók/barátságosak/békülékenyek, tegyük meg mi az első lépést! Jézus tanítása szerint ebben az segíthet nekünk, ha arra gondolunk, nekünk mi esne jól, nekünk mi tetszene, mi milyen bánásmódot szeretnénk másoktól.
- Jézus földi életével példát adott nekünk: szeretettel, nyitottan, érdeklődően fordult minden ember felé, meglátta a segítségre szorulókat, a szükségét szenvedőket, nem zárt ki, nem utasított el senkit, sőt azokat szólította meg, azokkal vállalt közösséget, akiket mások kiközösítettek, lenéztek. Az a szeretet, amellyel Jézus másokhoz odafordult, az Atyával való kapcsolatából táplálkozott.

35. Miért éppen én? (Lk 10,25–37)

TK, TK-matrica

Kontextus

A példázat előzményét Jézus és a törvénytudó beszélgetése jelenti, amelyben a törvénytudó alapkérdése az örök élet elnyerésére irányul. Lukács leírásában Jézus a kérdezővel mondatja ki, provokatív kérdésre válaszul, a nagy parancsolatot. A törvénytudó azonban nem elégszik meg a válasszal, kísértő szándékkal tovább faggatja Jézust. A „ki az én felebarátom?” kérdés voltaképpen a felebarát fogalmának tisztázása mellett a felebaráti szeretet határaitra vonatkozik.

Példázat

A példázat olyan szemléltető történet, amely az életből vett, jól érthető hasonlatokkal igyekszik világossá tenni az üzenetet. Jézus gyakran tette érthetőbbé mondanivalóját hallgatósága mindennapi tapasztalataival összekapcsolható történetekkel, hasonlatokkal. Lukács evangéliumában négy nagy példázatot találunk: az irgalmas samaritánus (10,30–37), a bolond gazdag (12,16–21), a gazdag és Lázár (16,19–31) és a farizeus és a vámszedő példázatát (18,8–14).

Országúton

A Jeruzsálem (a templomi kultusz helyszíne) és Jerikó (papi város) közötti távolság 27 km volt. Az útszakasz sziklás, elhagyatott, és a gyakori rablótámadások miatt veszélyes volt. A jelentős szintkülönbség (980 méter) miatt helytálló a kifejezés: lemenni Jeruzsálemből Jerikóba.

Pap, lévita, samáriai

A „lefelé”, azaz templomi szolgálatból hazafelé tartó pap és lévita kikerülik az áldozatot. Magatartásuknak oka lehetett a tisztátalanságtól (a tisztasági törvények szerint a halottal való érintkezés tisztátalanná tesz) vagy a rejtőzködő rablók újabb támadásától való félelem. Jézus mulasztásuk okát nem firtatja, egyszerűen megállapítja, hogy a pap és a lévita nem segített a rászorulóknak, továbbment. Tárnyilagos egyszerűséggel közli azt is, hogy a samáriai viszont megtett mindent, amit kellett, amit tudott.

A samáriai–zsidó ellentét gyökere az volt, hogy a babiloni fogságba hurcolás után a területen maradt zsidók keveredtek a betelepített pogány lakossággal. Ezért a zsidók az izraeli egyistenhitet a pogány hitttel és kultusszal vegyítő samaritánusokat tisztátalannak tartották, az érintkezést is kerülték velük. Éppen emiatt sajátos a példázat csattanója, miszerint éppen egy samaritánus segít egy zsidó embernek.

Felebarát

Jézus ebben a példázatában a felebarát szeretetének kérdését kora legaktuálisabb faji, vallási, társadalmi ellentétével járja körül.

A zsidó nép a felebarát szót Jézus korában kizárólag Izrael népére értette, néha még inkább leszűkített értelemben egy-egy közösség vagy mozgalom tagjaira. A törvénytudó kérdése a felebarát fogalmának szűkítésére vagy tágítására vonatkozott: Jézus szerint kire, milyen körre kell érteni a kifejezést? Jézus példázattal, majd végül újabb kérdéssel válaszol, amely ráadásul az írástudóéval ellentétes logikára épül: Ki a bajba jutott ember felebarátja? A beszélgetés végén Jézus újra a törvénytudóval mondatja ki a választ: a felebarát az, aki megkönyörül a segítségre szoruló embertársán, azaz a tényleges segítség tesz felebaráttá. A szeretetnek nincsenek határai, nem ismer korlátot vagy különbségtételt a segítségre szoruló megsegítésében. A törvénytudó elméleti válasz helyett gyakorlati útmutatást kap: a törvény szava cselekvésre indít. A samaritánus tettének mozgatórugója az irgalmasság (*eszplagkhnisthé – megszánta, megsajnálta, megkönyörült rajta*), amely kifejezéssel legtöbbször Isten, illetve Jézus összefüggésében találkozunk (lásd Lukács evangéliumában: 1,78; 7,13; 15,20).

Az óra célja

Ismerjék fel a tanulók a példázat segítségével, hogy a felebaráti szeretetnek nincsenek határai, korlátai! Felebarát az, aki megkönyörül a segítségre szoruló embertársán.

Kulcsfogalmak

A szeretet határai, könyörület, segítségnyújtás

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Istenem úgy szeret</i> (EÉ 446)	
10'	Tanítás Az irgalmas samaritánus példázata 1. osztályban volt tananyag. A tankönyv képeinek segítségével elevenítsük fel a példázatot! Súlypontok: <ul style="list-style-type: none">• Pélázat: szemléltető történet, amely az életből vett, jól érthető hasonlatokkal, példákkal igyekszik világossá tenni az üzenetet. Jézus gyakran mond példázatot, hogy érthetőbbé tegye mondanivalóját.• A jeruzsálemi templom volt a vallási élet központja, ezért gyakran mentek oda az emberek. A Jerikóba vezető út sziklás, meredek volt, és veszélyes a gyakori rablótámadások miatt.• Pap és lévita: templomi szolgálattelvők. Hazafelé mennek, miután elvégezték feladatukat. A tisztasági előírások szerint nem volt szabad halottal érintkezniük.• Samaritánus: a zsidók által lenézett, kiközösített ember. A konfliktus oka, hogy a babiloni fogságba hurcolás után a területen maradt zsidók keveredtek a betelepített pogány lakossággal, és vegyítették az izraeli vallást a pogány hittel. Nevezzük meg a képen látható szereplőket, és kapcsoljuk hozzájuk az egyes mondatokat, ragasszuk be a matricákat a mellékletből! <i>Megoldások:</i> Elvettem tőle, amit akartam! – rablók Fontos szolgálatot teljesítettem a templomban! – lévita Nem szennyezhetem be magam! – pap Megteszem, amit tudok! – samáriai	Matricák beragasztása a mellékletből.
5'	Feladatmegoldás <i>1. feladat</i> Gyűjtsünk érzéseket a példázat szereplőihöz! Bajba jutott ember: félelem, fájdalom, hála, kiszolgáltatottság Samaritánus: sajnálat, szánalom, együttérzés, irgalmasság, könyörületesség, bizonytalanság, szorongás a zsidókkal való konfliktus miatt	

Pap: félelem, bizonytalanság, saját fontosságáról való meggyőződés
Lévita: félelem, bizonytalanság, saját fontosságáról való meggyőződés
Rablók: agresszió, számítás, pénzsóvárság, ravaszság, gonoszság

5-10' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Mondatok befejezése:

A Jeruzsálemből Jerikóba vezető út nagyon veszélyes volt, mert *gyakran érték rablótámadások az utazókat.*

A pap és a lévita templomi szolgák voltak, ezért *a tisztasági előírások szerint nem volt szabad halottal érintkezniük, mert az tisztátalanná tette volna őket.*

A zsidók nem szeretették a samáriaiakat, nem is érintkeztek velük, mert *keveredtek a betelepített pogány lakossággal, és vegyítették az izraeli vallást a pogány hittel.*

A samaritánus azért segített a bajba jutott embernek, *mert megszánta, mert irgalmas volt hozzá, mert látta, hogy a bajba jutott ember segítségre szorul.*

10' **Feladatmegoldás és beszélgetés**

3. feladat

Beszéljük meg, milyen helyzetekben tudunk és mikor nem tudunk/ akarunk segíteni!

2. képhez: Biztosan közbe kell avatkoznom? Félek, hogy engem is megvernek! Jobb, ha szólok egy tanárnak!

5. képhez: Miért megint tőlem kér segítséget? Sietnem kell, nem érek rá elmagyarázni neki a feladatot. Oldja meg egyedül! Segítsen neki más! Ez nem az én dolgom!

Sokszor segítünk, tudjuk, mit kell tennünk, máskor elbizonytalanodunk.

Nem minden esetben tudunk, akarunk segíteni. Van, amikor nem tudjuk pontosan, mit és hogyan kellene tennünk, ilyenkor inkább meg sem próbáljuk, meg sem kérdezzük, mit tehetnénk, és kilépünk a helyzetből. Más esetben sietünk, nincs időnk, nem érünk rá mással, más bajával foglalkozni. Máskor félünk, vagy éppen nem érezzük magunkat alkalmasnak, elégnek a segítségnyújtásra.

Sokszor az is nagy segítség, ha megkérdezzük, mit tehetünk, hogyan segíthetünk. Gyerekként nem tudunk minden helyzetet egyedül megoldani, sőt vannak olyan helyzetek is, amelyekbe gyerekként nem is szabad beavatkozni, ilyenkor felnőtt segítségét kell kérni. Az olyan esetekben azonban, amikor képességünk és lehetőségünk van a segítségnyújtáshoz, ne mulasszunk el segíteni.

5-10' **Feladatmegoldás és beszélgetés**

4. feladat

Emeljük ki, hogy a felebarát az, aki megkönyörül a segítségre szoruló embertársán, azaz a tényleges segítség tesz felebaráttá. A szeretetnek nincsenek határai, nem ismer korlátot vagy különbségtételt a segítségre szoruló megsegítésében.

36. Hited megtartott téged! (Lk 17,11–19)

TK

Jézus Jeruzsálembe menet valahol Samária és Galilea határvidékén találkozik tíz leprással. Lk 17,1 vezet be a harmadik és egyben utolsó egységet a lukácsi úti beszámolón belül. Az utolsó téma: tanítványság és az utolsó idők várása.

Lepra

A betegséget az Ószövetség poklosságnak, míg az Újszövetség leprának nevezi. A lepra hosszú lefolyású fertőző betegség. A mózesi törvények előírják a poklosok elkülönítését meghatározott vagy meghatározatlan időre. A betegek megvizsgálása, a velük kapcsolatos döntések meghozatala a papok dolga volt. Ha a pap valakinél megállapította a poklosságot, azt tisztátalannak minősítette, és el kellett hagynia a lakott területet. Megszagगतott ruhában, gondozatlan hajjal, betakart bajusszal kellett járnia, és ha közeledtek felé, akkor kiáltania kellett, hogy tisztátalan.

A leprások gyógykezeléséről nem olvasunk a Bibliában. Arról azonban olvashatunk, hogy leprások meggyógyulnak, amit a Biblia megtisztulásnak nevez, amihez kultuszi megtisztulás is kapcsolódik. Ha a pap megállapította a gyógyulást, akkor a gyógyulnak két áldozatot kellett bemutatnia. Az áldozatok bemutatása után a gyógyult kultuszi értelemben is tiszta lett.

Mint minden más betegség, úgy a lepra esetén sem lehet azt mondani, hogy az valamilyen konkrét bűn büntetése. De bizonyos esetekben Isten adhatta csapásul, figyelmeztetésként, büntetésként (4Móz 12; 2Kir 5,27). A messiási jelek között szerepel a leprások megtisztulása (Mt 11,2kk). Jézus sok leprást gyógyított meg (Mt 8,2kk; Lk 17,12kk; 5,12kk), és tanítványainak is hatalmat adott, hogy leprásokat megtisztítsanak (Mt 10,8).

A példázat

A leprások fallal körbevett városokban nem tartózkodhattak, de falvakba mehettek, ha kellő távolságban maradtak az emberektől. A tíz leprás a faluból jött szembe Jézussal, és a távolság miatt hangosan kiabálva mondták el kérésüket. „*Könyörülj rajtunk!*” – az Újszövetségben többször is elhangzik, nem pusztán az emberi szenvedésből fakadó kérés, hanem annak a hitnek a kifejezéseként is, hogy Jézusnak van hatalma és szíve arra, hogy megmentsen. Ez a formula kb. a 2. századtól kezdve mint kérő és hitvalló imádság került be az istentiszteleti rendbe.

Jézus nem gyógyít, hanem elküldi őket az ószövetségi törvények értelmében a papokhoz. A hitük próbája ez, hiszen azt kívánja, hogy higgyenek szavának és engedelmeskedjenek parancsának anélkül, hogy meggyőződhetek volna kérésük meghallgatásáról. Megfigyelhetjük, hogy Jézus a kérésre gyakran úgy válaszol, hogy a kérőre feladatot bíz. A leprások útközben gyógyulnak meg, de közülük csak egy tér vissza (az pedig samáriai), hogy köszönetet mondjon Jézusnak. A leprás visszatérése a történet csúcspontja, amelyben Lukács a hit három alapvonását emeli ki: 1. A hit csak hálával együtt lesz teljessé és maradandóvá. A hit kérésből, elfogadásból él, de hála és istendicséret nélkül elerőtlenedik. 2. A visszatérő samaritánus volt. Izrael büszke volt arra, hogy ők Isten népe, és különösen is közel állnak hozzá. Az ilyen vallásos büszkeség talaján nem él meg sem a hit, sem a hála. 3. „*Hited megtartott téged!*” – ezzel bocsátja el Jézus a leprást. Mind a tízen részesültek a kegyelemben, hiszen visszatérhettek régi életükhöz, a gyülekezet közösségébe, de új emberré csak ez az egy lett, mert hite nemcsak elfogadás volt, hanem személyes válasz is arra, amit Jézus tett vele.

Az óra célja

Vegyék észre a tanulók, hogy számtalan kívánságunk van, és ezeknek kérés formájában hangot is adunk. A kapott ajándékokat örömmel fogadjuk, de a köszönet értük sokszor elmarad. Tanuljunk köszönetet mondani nemcsak a közvetlen közelünkben élőknek, hanem mennyei Atyánknak is, akitől a legtöbbet kapjuk!

Kulcsfogalmak

Kérés, hálaadás, dicsőítés

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
3-5'	<p>Beszéljük meg!</p> <ul style="list-style-type: none">Milyen betegségekkel keresték fel Jézus a gyógyulni vágyók? (Pl. vakság, bénaság, lepra)Milyen „gyógymódokat” használ Jézus? (Megérint, szól, tanít, elküld, kérdez stb.)Gyűjtsük össze, hogy mit tudunk a lepráról! (A tankönyv bevezető szövege segít.) <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> A feltett kérdések az ismétlést szolgálják. Lássák meg a gyerekek, hogy milyen betegségekkel fordulnak Jézushoz az emberek, illetve fedezzék fel Jézus különleges „gyógymódját”! Ismerjék meg a leprásokra vonatkozó törvényi előírásokat! Ez segíti a következő feladat megoldását.</p>	
5-8'	<p>Osszunk minden gyereknek egy szerepkártyát (pl. leprás, egészséges férfi, vak asszony stb.), de ne fedjük fel, hogy ki kicsoda!</p> <p>Állítsuk fel a diákokat egy sorba a tanterem egyik végébe!</p> <p>A hitoktató állításokat olvas fel. Egy-egy állításnál akkor léphet egyet előre a diák, ha szerepének megfelelően az állításban mondottakat megteheti. (Az állítások csak iránymutatók.)</p> <ol style="list-style-type: none">1. lépés: Elmehetek a piacra friss gyümölcsöt vásárolni.2. lépés: Azzal beszélgethetek, akivel csak szeretnék.3. lépés: A város falain kívül élhetek.4. lépés: Az orvosok különböző gyógymódokkal meg tudnak gyógyítani.5. lépés: Díszes ruhában sétálhatok az utcán. <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> A feladat célja, hogy a diákok belehelyezkedjenek annak az embernek az élethelyzetébe, akit kaptak. A lépések segítenek abban, hogy a feladat végén meglássák, kik maradnak le, kik kerülnek hátrányos helyzetbe. Az állítások kiválasztásánál ügyeljünk arra, hogy minél jobban kidomborodjon, miben vehet részt és miből marad ki egy leprával küzdő beteg.</p>	<p>A szerepkártyákon egyes szerepek ismétlődhetnek, ha túl sok a csoportban a diák. A szerepek között mindenképpen legyen leprás.</p>
5-8'	<p>Beszéljük meg!</p> <ul style="list-style-type: none">Találjuk ki, hogy milyen szerepet kaphattak a lemaradók!Milyen érzés volt a szerepünkbe belehelyezkedni?Milyen életet élhettek a leprások?Mi lehetett a legrosszabb az életükben?Mit lehetett a legnehezebben elviselni a betegségben?Milyen segítségre számíthattak?	

5' **A bibliai történet elmondása** (Lk 17,11–19)

A történet saját szavainkkal történő elmondása lehetőséget ad a feszültség fokozására, ha a történetet bizonyos pontokon megállítjuk. A megállítás abban segít, hogy a diákok megfogalmazhassanak kérdéseket, ezzel behelyezkedhessenek a történetbe.

1-2' **Feladatmegoldás**

1. feladat

Amikor Jézus beért egy faluba, szembejött vele tíz leprás férfi, akik távol megálltak, és kiáltozva kérték. Hogyan válaszolt Jézus a kérésükre? Válaszodat írd a szövegbuborékba!

Megoldás: Menjetek el, és mutassátok meg magatokat a papoknak!

5' **Beszéljük meg!**

- Miért Jézushoz fordulnak segítségért?
- Miért ezekkel a szavakkal kéri Jézust: „könyörülj rajtunk”?
- Mennyire lepett meg bennünket Jézus válasza? Milyen más választ vártunk volna tőle? Miért így válaszol Jézus a leprásoknak?

Tanítás

Lássák meg a diákok annak fontosságát, hogy a gyógyuláshoz fel kell ismerni Jézus hatalmát, ami hit által gyógyuláshoz vezet. A „könyörülj rajtunk” nemcsak emberi szenvedésből fakadó kérés, hanem annak a hitnek a kifejezése is, hogy Jézusnak van szíve és hatalma arra, hogy megmentsen. Vegyék észre, hogy Jézus sokszor nem azzal válaszol, amit az ember vár tőle! Ebben az esetben is azt látjuk, hogy feladatot bíz a leprásokra („Mutassátok meg magatokat a papoknak!”), amelyben a hitüket teszi próbára.

Készítsünk köszönet-kártyát!

Kellék: karton, ragasztó, olló, színes papír

3' **Feladatmegoldás**

2. feladat

A leprások, amíg odaértek a papokhoz, megtisztultak. Egyikük, amikor látta, hogy meggyógyult, visszatért Jézushoz. Mit csinált a leprás férfi? Karikázd be a visszatérő leprásra vonatkozó állításokat!

Megoldás: Arcra borult Jézus lábánál. Fennhangon dicsőítette Istent. Hálát adott Jézusnak.

A feladat/tevékenység célja: Vegyék észre a tanulók, hogy a gyógyulás választ vár tőlünk!

5-8' **Beszéljük meg!**

- Mit gondoltok, miért csak egy leprás tért vissza Jézushoz?
- Miért tartotta fontosnak, hogy gyógyultan visszatérjen hozzá?

A Biblia nem jegyezte le a visszatérő leprás szavait.

- Mit mondhatott Jézusnak?
- Milyen szavakat használhatott Isten dicsőítésére?
- Éreztük már, hogy hálásak vagyunk valakinek? Kinek és miért?
- Hogyan tudjuk kifejezni a hálánkat embertársainknak, Istennek?

Tanítás

Ismerjék fel a gyerekek, hogy mennyiszor kérünk és elfogadunk, de a köszönet sokszor elmarad. Irányítsuk a figyelmet arra, hogy amink van, nem alanyi jogon jár nekünk, hanem mennyei Atyánk szeretetből fakadó ajándékai azok, amelyekért hálával tartozunk neki.

Készítsünk köszönet-kártyát!

A feladat/tevékenység célja: A kézműves feladat célja, hogy a diákok az éppen aktuális élethelyzetükben gondoljanak arra a személyre, akinek sokat köszönhetnek. A kártyákat saját fantázia alapján készíthetik, amire rajzolhatnak, illetve írhatnak (jó, ha meg tudják fogalmazni, hogy miért hálásak).

Kellék: karton,
ragasztó, olló,
színes papír

5'

Feladatmegoldás

3. feladat

A történetben szereplő igéket írd a rejtvénybe az időrendnek megfelelően!

Megoldás: 1. beért, 2. szembejött, 3. megálltak, 4. kérték, 5. odaértek, 6. megtisztultak, 7. meggyógyult, 8. visszatért, 9. dicsőítette, 10. kérdezte, 11. mondta, 12. megtartott

A feladat/tevékenység célja: A feladatban szereplő igék lefedik a történetet. A helyes időrendi sorrend segít abban, hogy a szavakat mondatba foglalva ismét elmondjuk a történetet.

37. Jézus a tengeren jár (Mt 14,22–33)

TK, TK-matrica

(Párhuzamos igehelyek: Mk 6,45–52; Jn 6,16–21)

Kontextus, előzmények

Az elbeszélés az evangélisták tudósítása szerint szorosan kapcsolódik a megelőzőhöz, az ötezer ember megvendégelésének történetéhez. János evangéliuma 6. fejezetének fő gondolatköre a „kenyértéma”, a vízen járás története mégsem lóg ki ebből a tematikából. A kapcsolatot Jánosnál – csakúgy, mint a szinoptikusoknál – az Egyiptomból való kivonulás története jelenti. A kenyérszaporítás csodája a manna ajándékával, a vízen járás pedig a Vörös-tengeren való átkelés csodájával állítható párhuzamba.

A tavon

A csodálatos kenyérszaporítás után Jézus maga bocsátja el a jóllakott sokaságot, a tanítványokat pedig hajóval átküldi a túlsó partra. A szokatlanul erőteljes kifejezés is (*anagkadzo*: kényszerít, unszol, sürget, erőltet) a következő, Jézus isteni hatalmát kifejező csodatételnek ad hangsúlyt.

Amíg a tanítványok egyre beljebb sodródnak a tavon a hirtelen jött viharban, addig Jézus a hegyen imádkozik, azaz az Atya közelségében, legfőbb erőforrásából merít.

Jézus a tengeren hánykolódó tanítványokat a Genezáreti-tó közepén (25-30 futam/stadion, azaz kb. 5-6 km távolságra jutottak a parttól a 60 futam széles tóban) a negyedik éjszakai őrvtás idején, hajnali 3 óra körül éri utol.

Péter

Jézus tengeren járásának történetében csak Máté leírásában szerepel a Péter-epizód. Péter reakciója párhuzamban áll az eddigiekben tapasztaltakkal: lobbanékony természete, hirtelen lelkesedése és kijelentései, majd gyors és végletes csüggedése itt is kibontakozik. Péter egészen addig, amíg csak az Úrra néz, jár a vízen, amint azonban az őt körülvevő, reménytelen körülményekre figyel, süllyedni kezd. Jézus megmenti, hiszen Péter – kétségei közepette is – benne bízik, hozzá kiált segítségért.

Kishitűség

A tanítványok számára a vihar próbatételt jelentett, amelyben félelmük hitük mélypontját mutatja. Elvakult rettegésükben nem ismerik fel Jézust, kísértetnek nézik. Félelmük oka nemcsak az életüket veszélyeztető vihar, hanem a nem e világgal, az istenivel való találkozás.

Máté tanítványképe pozitívabb, mint Márké. Máté evangéliumában a tanítványok a csoda láttán a megszokott találgató kérdezősködésen túl leborulva vallást tesznek Jézus istenségéről, míg Márknál csupán csodálkoznak, és szívük kemény marad.

A vihar elül, amint Jézus beszáll a hajóba, hiszen megmutatta hatalmát, a természet erői engedelmessé váltak neki. A rettegő tanítványok pedig megtapasztalhatták, hogy az egyedüli kiút, ha az ember meghallja Jézus szavát, ha rá támaszkodik, és elfogadja, megragadja a neki nyújtott segítő kezét. A történet műfaja megmentési csoda.

A jel

A tengeren járás története az elemeken uralkodó hatalomként, csodás megmentőként ábrázolja Jézust, úgy, ahogy Istenről olvasunk az Ószövetségben. Isten hatalma megmutatkozik különleges csodáiban („lépdel a tenger hullámhegyein” – Jób 9,8; „utad a tengeren át vezetett, ösvényeid a nagy vizeken, lépteid nyoma nem látszott” – Zsolt 77,20), dicsősége semmihez sem fogható („a hatalmas vizek hangjánál, a tenger morajlásánál fenségesebb az Úr a magasságban” – Zsolt 93,4), megmentő karja előtt pedig nincs lehetetlen („szabadíts meg, ments ki engem a nagy vizekből” – Zsolt 144,7).

A kenyérszaporítás után a jóllakott sokaság „csak” királlyá akarta Jézust tenni, ez a csoda azonban isteni méltóságát mutatta meg.

Az óra célja

Mutassunk rá, hogy Jézus különleges csodatételével nyilvánvalóvá tette isteni hatalmát: az elemeknek (szél, víz) parancsolva megmentette a bajba jutott tanítványokat!

Kulcsfogalmak

Megmentési csoda, Jézus isteni hatalma

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Ne félj, mert megváltottalak (ZÉ 5)</i>	
5'	Beszélgetés <i>Félelem</i> Mi a közös bennük? Egér, magas torony, szűk hely, repülés, hajózás, kígyó, sötét stb. Sok mindentől félhetünk. Te mitől félsz? Ha veszélybe kerülünk (gondolhatunk természeti katasztrófákra, de kisebb viharra is), akkor is félünk. Milyen külső jelei vannak a félelemnek? Te mitől féltél legjobban eddigi életed során?	
10'	Feladatmegoldás és tanítás Szerepenként olvassuk fel a tanulókkal a történetet a Bibliából; ha ez nem lehetséges, olvassuk fel magunk. A következő súlypontokra hívjuk fel a figyelmet: <ul style="list-style-type: none">• A tengeren járás története az ötezer ember megvendégelésének történetét követi.• A történet megmentési csoda: Jézus isteni hatalmával, csodát téve megmenti a bajba jutott, rettegő tanítványokat.• A csoda megmutatja, hogy Jézusnak isteni hatalma van: az elemek (szél, víz) engedelmeskednek neki.• A vihar azonnal vége szakad, amint Jézus beszáll a hajóba.	Bibliák a szerepek szerinti felolvasáshoz. Hiányzó szereplők be- ragasztása a mellékletből az 1. feladat képeihez.

1. feladat

Megfejtések (sorrend és hiányzó szereplők):

1. Jézus elbocsátotta a sokaságot...
2. Ezután Jézus egyedül felment... – hiányzó: imádkozó Jézus
3. Eközben a tanítványok hajója...
4. Már hajnalodott, amikor Jézus odament hozzájuk... – hiányzó: vízen járó Jézus
5. Péter kiszállt a hajóból... – hiányzó: süllyedő Péter
6. Amikor Jézus beszállt a hajóba...

5' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Megfejtés:

Kísértet ez! – tanítványok

Bízzatok, én vagyok, ne féljete! – **Jézus**

Jöjj! – **Jézus**

Uram, ments meg! – **Péter**

Kicsinyhitű, miért kételkedtél? – **Jézus**

10' **Beszélgetés és tanítás**

Segítő kérdések:

Miért volt fontos Jézusnak, hogy egyedül legyen és imádkozzon?

Miért nem ismerték fel azonnal a bajba jutott tanítványok Jézust, miért nézték kísértetnek?

Miért éppen Péter próbálta ki a vízen járást?

Hogyan sikerült neki? Miért kezdett süllyedni mégis?

Miért nem fulladt bele Péter a vízbe?

Miért nevezi Jézus kicsinyhitűnek Pétert?

Miért megmentési csoda a történet?

Mitől ment meg Jézus?

5' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Megfejtés: Valóban Isten Fia vagy!

Mit jelent a tanítványok hitvallása?

Felismerik, hogy Jézusnak isteni hatalma van, aki képes az elemeknek is parancsolni, képes csodát tenni.

5' **Feladatmegoldás**

4. feladat

Megfejtés: a tizenkét tanítvány neve (Péter, András, Jakab, János, Fülöp, Bertalan, Tamás, Máté, Jakab, Simon, Taddeus, Júdás). A maradék betűkből: Genezáreti-tó

Másik nevei: Galileai-tenger, Tibériás tava

Jézus lecsendesíti a tengert (Mk 4,35–41)

Tankönyv nélküli lecke

A történet megjelenik a szinoptikus evangéliumokban. Érdekes mindhárom evangéliumi beszámolót elolvasni, mivel a leírásokban egyértelműen megfigyelhető az írói szándék (Mt 8,23–27; Lk 8,22–25). A tankönyv a márki szöveg exegézisét hozza, hiszen többnyire ez tekinthető az alaptörténetnek, míg Máté és Lukács az olvasóit figyelembe véve finomít a szöveget.

Jézus lecsendesíti a tengert

A túlsó partra tart az a hajó, amelyben Jézus tanítványai viharba keverednek. A Galileai-tengeren nagyon gyakoriak a viharok, amelyek olykor a gyakorlott hajósoknak is életveszélyt jelentenek. Márk leírása szerint a veszélyhelyzetet fokozza, hogy mindez este történik. A történetben kétféle magatartás figyelhető meg, ami a csodaelbeszélés kontrasztját adja. Jézus alszik. Tombol a vihar, már-már süllyed a hajó, de ő teljes nyugalomban alszik. Az Ószövetség a nyugodt alvást az Istenre hagyatkozó hit jelenek tekinti. Jézus tehát a hívő ember példája, aki fenntartás nélkül egészen Istenre hagyatkozva él. Jézus személyének titka az Istennel való teljes közösség, ezáltal részesül hatalmában, amellyel legyőzi a vihart. A tanítványok Mesternek szólítják (Máténál Úr – liturgikus jellegű könyörgés nyitánya, Lukácsnál Rabbi/elöljáró). Az alvó Jézusban nem ismerik fel Isten jelenlétét. A tanítványok Jézust kétségbeesetten ébresztgetik. Csak a fenyegető veszélyre tudnak gondolni, és arra, hogy Jézus ezzel nem is törődik. Eszükbe sem jut, hogy ahol ő jelen van, ott biztonságban vannak. Jézus győz a vihar felett. Jézusban egyszerre van velük Isten győztes hatalma és a hit élő példája. Ők már nem először találkoznak ezzel a kettősséggel, de most mégsem ismerik fel mindezt Jézusban.

Márknál Jézus megszólal, még hozzá a démonizáló stílusában, ugyanis az ókori ember a pusztító elemek mögött démoni erőket feltételezett. Jézus szaván van a hangsúly, amivel bizonyítja a benne működő isteni erőt, hiszen amit mond, az megtörténik. Az isteni hatalom megnyilvánulása után válaszol a tanítványok könyörgésére. A tanítványoknak van hitük, de kevés a veszedelem nagyságához képest. Jézus megértő irgalommal fordul feléjük (nemcsak feddével, hanem vigasztaló biztatással is), hiszen ha még gyengék is, Jézushoz könyörögnek, mert tudják róla, hogy megmentő Úr. A tenger lecsendesítése titkos kinyilatkoztatás marad függetlenül attól, hogy a tanítványok tanúi az eseményeknek. A kérdés megválaszolatlan marad: Kicsoda ez? Ez Márk evangéliumának alapkérdése, ami újból és újból előkerül, és csak a kereszttövében kapjuk meg a helyes választ rá. Nemcsak az evangélium nagy kérdése ez, hanem a miénk is.

Az óra célja

Vegyék észre a diákok, hogy Jézus látja kiszolgáltatottságunkat, megszán minket, és megszabadít. Ebben meglátjuk isteni hatalmát, és erősödik a hitünk. Lássák meg, hogy a saját viharainkban bátran fordulhatunk hozzá segítségért.

Ráhangelődést segítő kérdések

- Ki ült már hajóban? Milyen hajó volt? Honnan hova utaztál vele?
- Gyűjtsük össze, hogy hányféle vízi járművet ismerünk! (tutajtól egészen a tengerjáró hajóig)
- Írjuk fel a táblára a járműveket! Karikázzuk be azokat, amelyeket biztonságosnak tartunk! Választásunkat indokoljuk!
- Gyűjtsük össze, hogy milyen veszélyek leselkedhetnek ránk, ha a nyílt vízen vagyunk!

A bibliai történet felé tartva

- Szemléltető eszköz: Csomagolópapírból hajtogassunk egy nagy hajót! (Előre készítsük el, és hozzuk magunkkal az órára.)
- A diákok írják fel egy papírra a félelmeiket. Gyűjtjük össze ezeket a papírokat, és helyezzük el a hajóban.

Beszéljük meg!

- Mitől szoktunk félni?
- Mi az oka a félelmeinknek?
- Hogyan tudjuk leküzdeni a félelmeinket?
- Ki segít feloldani a félelmeinket?

A félelem valamely közelgő veszély (biztonságihiány, bizonytalanság, külső-belső fenyegetettség) okozta szorongó érzés, aggodás. Az Istennel való közösség (bűnbeesés) megszakadása támadhatóvá, sebezhetővé tesz bennünket. Amikor nem bízunk Istenben, amikor nem vesszük észre a jelenlétét, megjelenik a félelem.

- Milyen veszélyek leselkedhetnek ránk?
- Hogyan viszonyulunk a veszélyekhez?

A bibliai történet bemutatása

- Kellék: nagy kék lepedő vagy anyag, székek vagy csomagolópapírból hajtogatott nagyobb méretű hajó
- A történet alkalmas arra, hogy dramatizálva, a gyerekeket belevonva meséljük el.
- Ha lehetőség van rá, akkor a székekből készítsünk egy hajót, amelyben a diákok lesznek a tanítványok. Válasszunk egyvalakit a diákok közül, aki Jézust fogja alakítani! (Jézus alszik a hajó mélyében.) Ha nincs erre lehetőség, akkor a csomagolópapírból készült hajót használjuk szemléltetőeszközként.
- A kék lepedő szimbolizálja a tengert. Egy megadott jelre (amit előre megbeszélünk) néhány tanuló megfogja a lepedő négy sarkát, és elkezdi rázni. Válasszuk néhány tanuló, akik a vihar hangját különböző zajokkal jelenítik meg.
- Villáminterjú: Kérdezzük meg a hajóban utazóktól, hogy ilyen veszélyben mi a teendő!
- A hajóban utazó diákok válaszait követően meséljük el a bibliai történetet!

A bibliai történet hangsúlyai

- Külső körülmények: este volt és nagy volt a vihar. (Beszélhetünk a Genezáreti-tó kiszámíthatatlanságáról, érzékeltetve, hogy rutinos és vizet ismerő halászberek számára is tud meglepetést okozni a hirtelen változó időjárás.)
- Jézus magatartása: alszik. A tanítványok kérésére válaszolva szavával elnémítja a szelet, a vihart (Isten Fia, akinek van hatalma a természet erői felett.).
- A tanítványok magatartása: kérdőre vonják Jézus magatartását, egy ilyen viharban szerintük felelőtlenység aludni. Nem ismerik fel Jézusban Isten jelenlétét.
- Ki ez? – nyitott kérdés marad a tanítványok számára, amire csak a kereszttövében kapunk választ.

A bibliai történet feldolgozása

- Gyűjtsük össze a tanítványok és Jézus magatartása közötti különbségeket!
- Készítsünk hajónaplót! Mi történt a tengeren? – Az események elbeszélése az egyik utas szemével. (Ha ezt a feladatot választjuk, akkor kisebb csoportokra osszuk az osztályt!)
- Milyen viharaink vannak? (A vihar átvitt értelemben lehet minden nehézség, krízis az életünkben.)
- Hogyan tudunk megküzdeni a saját viharainkkal? Hogyan lesz útmutatássá számunkra ez a történet? (Lássuk meg, hogy Jézusban Isten győztes hatalma jelenik meg!)

Kézműves feladat

Készítsünk hajót!

Alapanyagok: Parafadugó, hímzőfonal vagy spárga, fogvájó, színes dekorgumi, erős ragasztó (technokol vagy ragasztópisztoly)

Elkészítés:

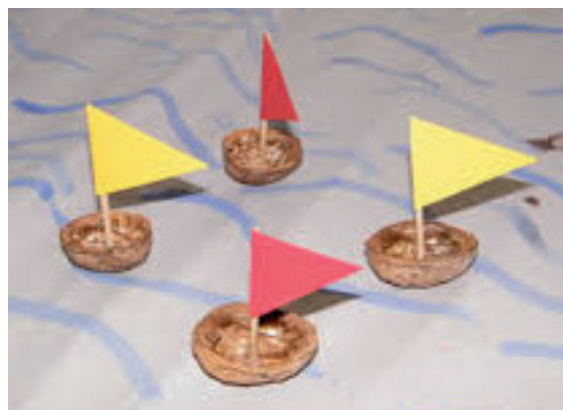
- Válasszunk 3 közel egyforma méretű parafadugót!
- A dugók oldalát ragasszuk egymáshoz! Ha a ragasztást nem érezzük biztosnak, akkor spárgával kötözzük át azokat!
- A dekorgumiból vágjunk ki vitorlát, amit két ponton szúrjunk át a fogvájóval!
- A fogvájót szúrjuk bele a középső dugóba!

Alapanyagok: Dióhéj, fogvájó, színes papír, gyurma, ragasztó (Blu Tack), ragasztó

Elkészítés:

- Osszunk ki minden diáknak egy fél dióhéjat!
- Vágjunk ki a színes papírból vitorlát, és ragasszuk rá a fogvájóra!
- A dióhéj belsejébe ragasszuk Blu Tacket, majd abba állítsuk bele a fogvájót!

38. Kinek mondotok engem? (Mt 16,13–20)

Péter vallástétele az egyik legfontosabb pont Jézus történetében. A szinoptikus hagyomány összekapcsolja Jézus első szenvedésjövendölésével.

Helyszín

Cézárea Filippi Palesztinától északra, a Jordán forrásától nem messze, csodálatosan szép vidéken feküdt. Az elbeszélés szerint Jézus nem ment be a városba, hanem a környékén tartózkodott. Távol a sokaságtól, szűk körben, tanítványainak teszi fel a kérdést: „Kinek mondják az emberek az Emberfiát?” Jézus kérdésére válaszol Péter vallástétele.

Péter vallástétele

Péter válasza nem hirtelen fellángolásból fakad, hanem Jézus indításából ered. Jézus külső hatásoktól mentesen halad az Atya akaratával megegyező úton. A Jézus kérdésére adott tanítványi válasz a nép körében terjengő elképzeléseket tükrözi. Ezek az elképzelések megegyeznek abban, hogy Jézus isteni küldetését elismerik valamilyen formában, de messiási méltóságát nem.

Válaszok:

- Jézus nem más, mint a halottaiból feltámadó Keresztelő János, akiről azt gondolják, hogy Isten Keresztelő prófétái igéjének oly módon akar hitelességet adni, hogy őt halottaiból feltámasztva újból elküldi népéhez.
- Jézus valójában Illés, hiszen személye Mal 4,5 alapján egyértelműen összekapcsolódik a Messiással, így a várakozások szerint a Messiás előfutáraként érkezik.
- Jézus Jeremiás vagy más próféta megjelenése, akik megtérésről prédikálnak, hogy a népet Istenhez vezessék.

A sokaság sok mindent lát Jézusban, csak éppen a messiáskirályt nem. A messiáskirályhoz tartozó elképzelés a nép körében az, hogy hatalommal kell győznie az elnyomás felett, és látható módon kell megvalósítania Isten uralmát. Ezt a várakozást Jézus valóban nem teljesíti be.

Péter vallomása azért válik fontossá, mivel felismeri Jézusban a messiáskirályt, az ószövetségi ígéretek beteljesedését. Jézus az élő Isten Fia, aki tetteiben annak is bizonyult. Péter a felismerésére választ vár, méghozzá azt, hogy Jézus helyeslje a bizonyágtételben elhangzottakat. Jézus válasza azonban nem a határozott igen, hanem arról beszél, hogy nem test és vér mondatja ezt Péterrel. Amit mond, nem emberi felismerés, mert kevés ahhoz az emberi értelem, hogy erre a következtetésre eljusson, hanem a mennyei Atya kinyilatkoztatása. Jézus ahhoz a Péterhez szól, aki isteni kinyilatkoztatást kapott. Ez Péter különleges áldása társaival szemben, és itt teljesedik be a név, amelyet korábban kapott. Az a hitvallás, amelyet Isten kinyilatkoztatott Jézus személyének és rendeltetésének titkáról, sziklává lesz, első kővé, amelyre az anyaszentegyház épül majd. Az *ecclesia* szó eredetileg népgyűlést, valamilyen alkalomra összehívott polgárságot jelentett. Az Ószövetség görög fordítói például így nevezték a szent célból a törvény meghallgatására összegyülekezett Izraelt. Az ószövetségi igaz Izraelnek, a „szent magnak” a folytatása lesz a messiás köré összegyűjtött gyülekezet. Az idők végén, amikor Isten elküldi a messiást, és ítélet alá kerül a nép, ő maga teremt a kiválasztott „szent magból” *ecclesiát*. Akik idetartoznak, mind Isten választottai, mint Péter. Az anyaszentegyház tehát láthatóan létezik, nem csupán egy eszme, hanem új gyülekezet, Isten teremtő akaratából a messiási világnak az első zsenéje. Az ő egyháza felett nem lesz úrrá a halál, mivel a halállal nem zárul be mögöttük végérvényesen a kapu, hiszen az övéinek életet hoz, feltámasztja őket az örök életre.

Péter a menny kapujának kulcsait birtokolja (földi királyságban ezzel a főminiszter, a király helyettese volt), így hatalma van megnyitni és bezárni azt.

Az óra célja

Ismerjék fel a tanulók, hogy Isten Jézus Krisztusban lett láthatóvá a számunkra. A Jézussal való találkozás, az ő megszólító szava ezért mindig személyes döntés elé állít bennünket. Fedezzék fel, hogy a tanítványoknak feltett kérdés nemcsak nekik szólt, hanem minden ma élő keresztyént válaszra hív!

Kulcsfogalmak

Bizonyságtétel, vallástétel, Jézus Krisztus, Isten Fia

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
10'	<p>Alkossunk csoportokat!</p> <p>a) Egy kedves levelezőpartnered levelet írt neked. Ő ebben a tanévben kezdett el hittanra járni. Családja egyáltalán nem vallásos. Tudja, hogy te évek óta hittanra jársz, így bátran mer kérdezni tőled. Sok mindent hallott már Jézusról, de most a te véleményedre kíváncsi, így felteszi a kérdést: Kinek mondod te Jézus Krisztust? Ki ő neked?</p> <p>b) Kinek mondod Jézust? – Ezzel a címmel mutasd be őt azoknak a kortársaidnak, akik még keveset vagy egyáltalán nem hallottak róla.</p> <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> A bibliai történetre való ráhangolódás. Együttgondolkodás Jézus személyéről. Ismeretek és személyes hitbeli meggyőződés rendszerezése, összefoglalása.</p> <p>Alternatív feladat</p> <p>A csoportok létszámának megfelelő boríték, ami a levelezőpartnertől jött levelet tartalmazza.</p> <p>A levél tartalma a következő lehet:</p> <p>Kedves X. Y.!</p> <p>Köszönöm gyors válaszodat! Mindig örömmel olvasom az élményeidről szóló beszámolókat. Képzeld, idén én is járok hittanra! Kedves a hitoktatóm, és nagyon sok érdekes dolgot hallok Istenről, Jézusról. Kíváncsi lennék a te véleményedre is, aki már több éve hittanra jársz, hogy te kinek tartod őt. Kicsoda ő neked?</p> <p>Válaszodat várva, szeretettel:</p> <p>X. Y.</p>	
10'	<p>Beszéljük meg!</p> <ul style="list-style-type: none">• A bevezető csoportfeladatok bemutatása.• Gyűjtsük össze, hogy milyen tulajdonságait emeltük ki Jézusnak!• Melyik történetek kerültek elénk személyének bemutatása közben?• Miért tudjuk mi bemutatni Jézust? (Tanultunk és hallottunk róla, olvashatjuk a Bibliát, mások hitbeli meggyőződése formálja a mi látásmódunkat, esetleg személyes tapasztalatunk is van a belé vetett hit megtartó erejéről.)	

- Milyen előnyünk van Jézus személyével kapcsolatban a Jézus korabeli emberekhez, tanítványokhoz képest? (A teljes Biblia a rendelkezésünkre áll. A bibliai történeteken keresztül megláthatjuk, hogyan készíti elő Isten a bűnbe esett ember megváltását Jézus Krisztus keresztese által. Mi már tudjuk, hogy Ő az Isten által megígért Megváltó.)
- Miért fontos, hogy meg tudjuk határozni, kicsoda nekünk Jézus Krisztus? (A megváltás kulcsa – Isten ingyen, kegyelemből vált meg Jézus Krisztus által, amit egyedül hittel ragadhatunk meg.)

Tanítás

A kérdések segítségével gondolják végig a gyerekek, hogy Jézus milyen helyet foglal el az életükben.

Hangsúlyozzuk, hogy Jézus személye nem egy a történelem szereplői közül, akinek ha az életrajzát, életművét ismerjük, akkor rendben is vagyunk vele, hanem életünket alapjaiban meghatározza, hogy kinek valljuk őt. (Egyedül Jézus Krisztus által van örök életünk.)

2' Feladatmegoldás

1. feladat

Kinek mondják az emberek Jézus Krisztust ma és Jézus korában?

Megoldás: egyéni válaszadás

Beszéljük meg!

Gyűjtsük össze, hogy vajon kinek mondhatták Jézust a kortársai! (Engedjük, hogy a történet ismertetése nélkül, előzetes tanulmányaik alapján önállóan fogalmazzák meg válaszaikat!)

Megoldás: Keresztelő János, Illés, Jeremiás, más próféta

A feladat/tevékenység célja: Az előző feladat és a közösen megbeszéltek alapján a diákok fogalmazhassák meg saját hitbeli meggyőződésüket Jézus személyével kapcsolatban.

2' A bibliai történet elejének ismertetése (Mt 16,13–14)

A diákok által összegyűjtött megoldásokra ad választ a bibliai történet.

5-8' Beszéljük meg!

- Mit tudunk azokról a személyekről (Keresztelő János, Illés, Jeremiás, más próféta), akiknek az emberek Jézust mondják?
- Miért kapcsolhatják ezeket a személyeket Jézushoz? (A nép körében elterjedt elképzelések miatt. A válaszok megegyeznek abban, hogy elismerik Jézus isteni küldetését, de messiási méltóságát nem.)

3' Feladatmegoldás

2. feladat

Az emberek válaszai után Jézus arra is kíváncsi, hogy a vele legszorosabb kapcsolatban álló tanítványai kinek mondják őt. A tanítványok nevében Péter válaszol a kérdésre. Állítsd össze a puzzle-darabokat!

Megoldás: Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.

Tanítás

Jézus nem a tömeget egészében hívja követésre, hanem egyéneket szólít meg, így nem az lesz a döntő, hogy a tömeg mit vall róla, hanem a megszólított személyes vallomása. Péter vallástételén keresztül lássák meg a tanulók, hogy nem emberi gondolkodás, felismerés mondatja ezt vele, hanem a mennyei Atya ajándéka Jézus személyében Isten jelenlétének felismerése.

3-5'

Feladatmegoldás

3. feladat

A kép segítségével találd ki, mit jelent a Krisztus szó! A képen elrejtett betűkből állítsd össze a jelentését!

Megoldás: felkent

A feladat/tevékenység célja: Rögzítsük a Krisztus = Felkent = Messiás szó értelmét!

3'

Gyűjtsünk!

- Hogyan nevezi még a Biblia Jézust? (Emberfia, Immánuel, Megváltó, Isten Fia, Dávid Fia, Mester, Üdvözítő, Isten Báránya)
- Értelmezzük, magyarázzuk meg az elnevezéseket!

Tanítás

Vegyék észre a diákok, hogy a Jézusra használt nevek mind elárulnak valamit küldetéséről, Istennel való szoros kapcsolatáról. Egy-egy név önmagában nem biztos, hogy mindent kifejez Jézus személyével kapcsolatban, de az elnevezések egymás melletti használata több oldalról is bemutatja nekünk személye gazdagságát.

3'

Feladatmegoldás

4. feladat

A Biblia Jézusra több elnevezést is használ. Egészítsd ki a szavakat!

Megoldás: Megváltó, Emberfia, Isten Fia, Dávid Fia, Immánuel, Isten Báránya

A feladat/tevékenység célja: A korábban megbeszéltek rögzítése. A Krisztus szó héber megfelelője: Messiás.

3'

A bibliai történet ismertetése (Mt 16,13–20)

A történetben annyit emeljünk ki, hogy Péterre Jézus fontos feladatot bíz, amit Jézus halála és feltámadása után fog teljesíteni.

39. Munkásokat keresünk! (Lk 10,1–16)

TK, TK-M

Lukács sajátossága, hogy a tanítványok (tizenkettő és hetvenkettő) kétszeri kiküldéséről tud. A számok jelképesek.

12 (egész Izraelt jelöli) – Jézus először egész Izraelhez küldi Isten országának üzenetét.

72 (Izrael szerint ennyi az emberiség száma) – Jézus az egész emberiségre tekint az evangélium üzenetével.

Lk 10,1–16: Jézus kiküldi hetvenkét tanítványát

Jézus kettesével küldi a tanítványokat, mivel a zsidó jogrend szerint két tanú egybehangzó vallomása tekinthető hitelesnek. Az aratás hasonlatával él (Jóel 4,13 óta a végső ítélet képe), de itt nem ítéletet, hanem az evangélium hirdetését jelenti. Ehhez sok munkásra van szükség. Istené az aratás, ő állít munkába, így egyedül ő teheti meg, hogy az embert az evangélium hirdetésére alkalmassá tegye. A küldetés nem az ember hitéből, szívéből, tudatából származik, hanem Istent kell kérni, hogy ezt megadja.

Jézus egyszerű felszólítással küld: „*Menjetek!*” Nem várja, hogy a világ jöjjön el hozzá, hanem ő jött az emberek közé, és a tanítványokat is közéjük küldi, mint bárányokat a farkasok közé. Izrael érezte bárányként magát a pogányok között. Jézus azonban a tanítványait nem a pogányok közé küldi, hanem Izrael népéhez, hiszen az evangélium üzenete annyira új, hogy először nekik kell hirdetni.

Jézus megtiltja az erszény, koldustarisznya és saru viseletét, amelyek elhagyásával külsőleg is hirdetik küldetésük különlegességét. Jézus az útközben történő köszönést is tiltja, talán ez keleti szokás szerint körülményes volt, vagy arra utal, hogy a szokásos üdvözlési formát új tartalommal töltötte meg. Azonban a házba lépéskor békességgel (szokásban lévő köszöntés) köszöntsék a ház népét. Jézus nem vezet be új köszönési formát, hanem a megszokottat használja. A békességgel való köszöntés ugyanis átfogta az élet minden területét (házat, emberi közösséget, népet, és jelenti a lelki békességet is, békességet Istennel). Jézus szerint az a békesség, amellyel elküldi tanítványait, továbbterjed, és békességet teremt. A „Békesség néktek!” köszöntésben benne rejlik az ember békesség iránti vágya. Jézus ezt a köszöntést használja, hogy megmutassa, ezt a vágyat akarja teljesíteni a bűnbocsánat evangéliumával és mindenkire kiterjedő szeretetével (ez terjed embertől emberig). Jézus sosem azt mondja, hogy „Békesség legyen néktek”, hanem csak egyszerűen: „Békesség néktek!” Ez azt jelenti, hogy ahol ő megjelenik, ott békesség van. Ez a köszöntés jelenik meg az angyali szózatban, amikor Jézus megszületik, és ott van akkor is, amikor a Feltámadott köszönti tanítványait.

Jézus iránymutatása a tanítványokhoz:

- Ne járjanak házról házra – ezzel inti őket, hogy ne keltsék a titkos politikai küldetés látszatát.
- Ne kívánjanak különleges vendéglátást – elégedjenek meg azzal, amit kapnak, de azt ne tekintsék ajándéknak (ugyanis méltó a munkás a bérére). A vendéglátás gyakorlatilag a tanítványok megélhetési alapja. Jézus követőinek kötelessége, hogy ne csak magukra gondoljanak, hanem minden evangéliumért munkálkodó munkás bérére.
- Ne törődjenek a zsidó étkezési szokásokkal – ezek a szokások ugyanis elválasztották egymástól az embereket, azzal az aggodalommal, hátha tisztátalanná lesznek. A tanítványok számára ilyen aggodalom nem létezik, mert nekik egyedül a küldetésük teljesítésével kell foglalkozniuk.
- A küldetés tartalma: gyógyítás és Isten országa közeledtének hirdetése. Jézus útját készítik azzal, hogy hirdetik, Isten országa Jézus Krisztus jelenlétével már elérhető. Ezért a tanítványok jelenléte rendkívüli alkalom, amelynek komolyságát Jézus a por leverésével hangsúlyozza. A por leverése emlékeztet az ítéletre, de arra is, hogy itt a kegyelem ideje. Ahol a Jézusról szóló evangélium megszólal, ott Isten felajánlja kegyelmét, és megadja az életújlás lehetőségét. A tanítványok azért verik le a port, hogy újra elmondják: Eljött az Isten országa!

Sem a tanítvány, sem az egyház nem hivatott arra, hogy ítéletet mondjon. Feladata mindig a bizonyágtétel Isten megjelent szeretetéről szóval és tettel.

Három jalkiáltás három városról (Korazin, Betsaida, Kapernaum), amelyek a Galileai-tenger északi részén, egymáshoz viszonylag közel találhatók. Ezt a három várost állítja szembe a pogány városokkal (Tírusz és Szidón). Jézus jelenléte kivételes alkalom a megtérésre, de ezt ők elmulasztották, kiszolgáltatták magukat az ítéletnek. A zárómondat teszi világossá, hogy nemcsak Jézus jelenléte, hanem igehirdetőinek a megjelenése is ilyen döntő alkalom, amely ugyanígy a megtérés vagy ítélet lehetőségét adja elénk. A küldött olyan, mint küldője (ezzel sokszor visszaélt és -él az egyház), de alá van rendelve neki. Ez azt jelenti, hogy azt kell hirdetnie, amit küldője reá bízott.

Az óra célja

Értelmezzük a tanítványi küldetés tartalmát! Fedezzék fel a diákok, hogy mi is tanítványok vagyunk, és ránk is ugyanazok a feladatok várnak, mint a hetvenkettőre!

Kulcsfogalmak

Tanítványság, szolgálat, igehirdetés

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
10'	Játsszunk a tanítványok neveivel! A csoport összetételének függvényében lehet választani a felsorolt játékok közül. a) Névkártyák: Készítsünk névkártyákat, amelyeken a tanítványok nevei szerepelnek szótagokra szétválasztva! Rakják össze a tizenkét nevet a kártyákból! b) Mozogjunk a tanítványokkal! Soroljunk személyneveket, amikor a diákok tanítványnevet hallanak, álljanak fel a helyükről! c) Találd meg a történetben a tanítványok nevét! Fogalmazzunk meg egy rövid történetet! Meséljük el a gyerekeknek a történetet, miközben nekik minél több tanítványnevet kell megjegyezniük!	
5'	Gyűjtsük össze közösen a tanítványok neveit! Beszéljük meg! <ul style="list-style-type: none">• Mit tudunk a tanítványokról (életük, küldetésük, foglalkozásuk, tulajdonságaik)?• Mi a feladata a tanítványnak?	
2-3'	A bibliai történet felolvasása (Lk 10,1–16) A bibliai szöveg minden mondata fontos, így mindenképpen a szöveg felolvasását javaslom. A felolvasás történhet a hitoktató által, de választhatunk a feladatra diákot is.	

1-2' **Feladatmegoldás**

1. feladat

Milyen feladattal bízta meg Jézus a tanítványait? Karikázd be a helyes választ!

Megoldás: igehirdetés, gyógyítás

A feladat/tevékenység célja: Kiemelni a tanítványok feladatát.

5' **Beszéljük meg!**

- Ki állítja szolgálatba a tanítványokat? (Az Úr)
- Hány tanítványt küld ki egyszerre? (Hetvenkettőt kettesével)
- Miért kell kettesével menniük a tanítványoknak? (A zsidó jogrend szerint két tanú egybehangzó vallomása érvényes)

1-2' **Feladatmegoldás**

2. feladat

Húzd át pirossal azokat a tárgyakat, amelyeket a tanítványok nem vihetnek magukkal!

Megoldás: erszény, tarisznya, saru

Tanítás

Jézus megtiltja az erszény, koldustarisznya és saru viseletét, amelyek elhagyásával a tanítványok külsőleg is hirdetik küldetésük különlegességét.

5-8' A következő kérdésre adott válaszok kiválóak arra, hogy állókép vagy szobor formájában megjelenítsük azokat.

- Milyen utasításokat kapnak Jézustól? (Útközben ne köszöntsenek senkit; házba belépve békességgel köszöntsék a lakókat; maradjanak ugyanabban a házban, ahova betértek; azt egyék és igyák, amit eléjük tesznek; ne járjanak házról házra; gyógyítsák a betegeket; hirdessék, hogy elközelített Isten országa; ahol nem fogadják be őket, ott verjék le a lábukról az út porát.)

A feladat/tevékenység célja: Beszéljük meg, értelmezzük közösen az utasításokat (lásd az exegézisben)! A tanítványi szolgálat tartalmának rögzítése, képi formában történő megjelenítése.

Kreatív csoport esetén a bibliai történet átültethető mai helyzetre!

- Hogyan fogadják ma Jézus tanítványait az emberek?
- Melyik feladat tud ma is megvalósulni, melyik kevésbé? Miért?

5-8' **Feladatmegoldás**

3. feladat

Az egyik tanítvány lejegyezte Jézus küldő szavait, hogy ne felejtse el. Ragaszd a mellékletben található képet a megfelelő feladathoz! Az üresen hagyott helyre gyűjtsd össze, hogy milyen feladatot kapnál ma tanítványként!

Megoldás: ahol nem fogadnak be – leverjük a lábunkról az út porát; útközben – nem köszöntünk senkit; asztalközösség – azt esszük, amit elénk tesznek; ahol befogadnak – köszöntés: Békesség néktek!; gyógyítás – elközelített hozzátok az Isten országa.

5' **Feladatmegoldás**

4. feladat

Hogyan kell fogadni és hallgatni Jézus tanítványait? Megtudhatod, ha megfejted a mondatot! (A megadott számok azt jelzik, hogy az adott szó hányadik helyet foglalja el a mondatban. Vigyázz az igekötőkkel, mert a szóhoz tartoznak!)

Megoldás: Aki titeket hallgat, engem hallgat, és aki titeket elutasít, engem utasít el, és aki engem elutasít, az azt utasítja el, aki elküldött engem. (Lk 10,16)

Tanítás

A zárómondat teszi világossá, hogy nemcsak Jézus jelenléte, hanem igehirdetőinek a megjelenése is döntő alkalom, amely a megtérés vagy ítélet lehetőségét adja elénk.

5-8' **Beszéljük meg!**

- Mit jelent Jézus mondata?
- Vannak Jézusnak mai tanítványai? Kik ők?
- Hogyan szól ma hozzánk Isten igéje?
- Mit gondoltok, változott-e napjainkra Isten üzenete a számunkra? (Nem – ma is megtérésre hív.)

Tanítás

A küldött olyan, mint küldője, de alá van rendelve neki. Ez azt jelenti, hogy azt kell hirdetnie, amit küldője reá bízott. Fedezzék fel a diákok, hogy napjainkban is vannak tanítványai Jézusnak, akár ők személy szerint is! Gyűjtsük össze, hogy napjainkban hogyan szól hozzánk Isten igéje!

Levezető játék – Üzenetet küldök

Körben állunk. Megfogjuk egymás kezét. A kör közepére beállítunk egy megfigyelőt. A körben állók közül kiválasztunk egy játékost, aki a következőt mondja: Üzenetet küldök X. Y.-nak. Az üzenet átadása kézzel történik továbbadásával történik úgy, hogy a megfigyelő ne vegye észre az üzenet haladását. Amikor megérkezett a kézzel történő átadás a címzettnek, hangosan azt mondja: megkaptam. Ezt követően ő lesz az új küldő. Ha a megfigyelő elkapta az üzenetet, akinél elkapta a kézzel történő átadást, az áll a kör közepére.

40. Összefoglalás

TK, TKK-M

Társasjáték

Az óra célja

Játékkal, interaktív módon ismételjük át a tankönyv újszövetségi leckéit.

A társasjáték használati útmutatója

A társasjáték egyszerre alkalmas önálló és csoportmunkára. A játékhoz használhatunk bábut és dobókockát, de ezek nélkül is alkalmazható.

A játéktábla tartalmaz képeket és feladatokat.

- A képeken a bibliai történetekből kiválasztott tárgyak, személyek, események szerepelnek. Ezek a mezők azt szolgálják, hogy a történet egy kicsi szeletéből a diákok felismerjék az egész történetet, valamint lehetőséget adnak arra, hogy közösen ismét eljátsszuk, elmeséljük azt, vagy a hitoktató kérdéseket tehessen fel. A képes mezőkhöz ajánlott kérdések közül a tanár válogathat, segítségükkel átismételheti a teljes történetet, de el is hagyhatók, ha a további mezők kérdéseivel játékos módon ismételi a csoport.
- A kérdésekkel ellátott mezők az egyéni munkát segítik. A válaszokat a diákok a tankönyvben bekarikázhatják, beírhatják, így az otthoni ismétlés is áttekinthetővé válik.

A játékban minden diák mezőről mezőre halad, annak függvényében, hogy helyesen oldotta-e meg a feladatot, jól válaszolt-e a kérdésekre. Ha nem helyes a megoldás, akkor érdemes visszalapoztatni a tankönyvben a megfelelő leckéhez, és ott keresni a választ. (A hangsúly soha ne azon legyen, hogy mit nem tud a diák, hanem azon, miként pótolhatja hiányosságát.)

A dobókockás variációt kis létszámú csoportnál ajánlatos kipróbálni, hiszen ebben az esetben egy (tankönyv) tábla használható, és a diákok valódi társasjátékként haladhatnak a mezőről mezőre.

1. mező: (kép) Jézus megkeresztelése.

Kérdések:

- Mit ábrázol a kép?
- Melyik tanult történethez kapcsolható a kép?
- Milyen fontos mondatot tudsz kapcsolni a képhez? (*Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.*)
- Meséld el a történetet, mintha szemtanú lettél volna!
-

2. mező: Hol keresztelte meg Keresztelő János Jézust? *Megoldás: A*

3. mező: Milyen különös dolog történt Jézus megkeresztelése után? *Meséld el!* (*Megnyílt az ég, Isten Lelke, mint egy galamb, rászállt Jézusra, és hang hallatszott a mennyből.*)

4. mező: Milyen formában látták megjelenni a Szentlelket az emberek Jézus megkeresztelése után? *Megoldás: B*

5. mező: (kép) Jézus megkísértése

Kérdések:

- Melyik történethez kapcsolható a kép?
- Foglald össze röviden a történetet!
- Mi a célja a kísértőnek? (*Eltántoritani Jézust a messiási küldetésétől.*)
- Hogyan győzi le Jézus a kísértéseket? (*Isten igéjével*)
-

6. mező: Ki vezette ki Jézust a pusztába? Megoldás: B

7. mező: Hány napig böjtölt Jézus a pusztában? Megoldás: C

8. mező: Mit kért a kísértő először Jézustól? Megoldás: A

9. mező: Lépj annyi mezőt előre, ahányszor a kísértő megkísértette Jézust! Megoldás: 3 (A kimaradó mezőkre vissza lehet lépni, például amikor valamelyik kérdést a diák nem tudta vagy rosszul válaszolt.)

10. mező: (kép) Kánai menyegző

Kérdések:

- Melyik tanult történethez kapcsolható a kép?
- Meséld el a történetet, mintha te is ott lettél volna a lakodalomban!
- Mennyi víz fért egy-egy kövederbe? (*1 métrétra kb. 40 liter. 1 kövederbe 2-3 métrétra, azaz 80-120 liter fért.*)
- Hány liter bora lett a násznépnek Jézus csodája után? (*6 köveder állt az udvaron: 480-720 liter bor fért el ezekben összesen.*)

11. mező: A menyegző hányadik napján fogyott el a bor? Megoldás: A

12. mező: Ki kóstolta meg először a vízből lett bort? Megoldás: C

13. mező: Mit mondott Jézus Máriának, amikor megtudták, hogy elfogyott a bor a lakodalomban? Megoldás: Vajon énám tartozik ez, vagy terád, asszony? Nem jött még el az én óráam.

14. mező: Hány kövedernyi vizet változtatott borrá Jézus? Lépj előre annyi mezőt! Megoldás: 6 (A kimaradó mezőkre vissza lehet lépni, például amikor valamelyik kérdést a diák nem tudta vagy rosszul válaszolt.)

15. mező: (kép) A magvető példázata

Kérdések:

- Melyik történethez kapcsolható a kép?
- Hányféle földbe estek a magok? (*Négyféle: az útfélre, kövek közé, tövisek közé, jó földbe.*)
- Melyik maggal mi történik, miután a magvető elszórta őket? (*Útfélre esett: madarak felkapkodják a magokat; kövek között: azonnal kihajtanak, a naptól azonban megperzselődnek; tövisek között: a tövisek megfojtották őket; jó földbe esett: termést hoz.*)
- Kiknek magyarázza meg Jézus a példázatot értelmét? (*A tanítványainak*)
- Mit jelképez a jó földbe esett mag? (*Aki hallja és érti az igét, termést hoz.*)

16. mező: Lépj vissza annyi mezőt, ahányféle talajba a magok estek! Megoldás: 4

17. mező: Mi a mag valójában a példázatban? Megoldás: C

18. mező: Hányszoros termést hoz a jó földbe esett mag? *Megoldás: az egyik százannyit, a másik hatvanannyit, a harmadik harmincannyit.*

19. mező: (kép) A szántóföldben elrejtett kincsről és az igazgyöngyről szóló példázat

Kérdések:

- Melyik történethez kapcsolható a kép?
- Mi a hasonlóság a két szereplő között? *(Miután megtalálják az értékes tárgyat, mindenüket eladják, hogy azt megvásárolhassák.)*
- Mi a különbség a két rövid példázat között? *(A kereskedő keresi az igazgyöngyöt, a napszámos rátalál a kincsrre; a napszámos a megtalált kincset elrejt, míg a kereskedő az igazgyöngyöt nem; a napszámos a szántóföldet vásárolja meg, a kereskedő csak a gyöngyöt.)*

20. mező: Mit hasonlít Jézus a példázatbeli igazgyöngyöz és a szántóföldben elrejtett kincshez?

Megoldás: a mennyek (Isten) országát.

21. mező: Mit tesz a földműves, amikor rátalál a szántóföldben elrejtett kincsrre? *Megoldás: elrejt, örömeiben elmegy, eladja mindenét, és megveszi a szántóföldet.*

22. mező: (kép) Az irgalmas samaritánus példázata

Kérdések:

- Melyik történethez kapcsolható a kép?
- Kik a történet szereplői? Mit tudunk róluk? *(Rablók, pap, lévita, samaritánus, bajba jutott ember, fogadós)*
- Hogyan viselkedtek a bajba jutott emberrel azok, akik látták őt? *(A pap és a lévita elkerüli, a samaritánus segít neki.)*
- Ki az én felebarátom? Mi Jézus válasza a törvénytudó kérdésére? *(Jézus ezzel a példázattal válaszol: a felebarát az, aki megkönyörül a segítségre szoruló embertársán.)*

23. mező: Honnan hová tartott az utazó, akit rablók támadtak meg? *Megoldás: B*

24. mező: Kik voltak a papok és a lévíták? *Megoldás: C*

25. mező: Mi volt a zsidók és a samáriaiak közötti ellentét oka? *Megoldás: A zsidók tisztátalannak tartották és lenézték a babiloni fogság alatt idegen népekkel házasodó és keveredő samáriaiakat, akik az izraeli egyistenhitet a pogány hittel és kultusszal vegyítették.*

26. mező: (kép) Tíz leprás

Kérdések:

- Melyik történethez kapcsolható a kép?
- Hova tartott Jézus, amikor találkozott a leprásokkal? *(Jeruzsálemben)*
- Mit tett Jézus a kiáltozó leprásokkal? *(Elküldte őket a papokhoz, hogy mutassák meg magukat nekik.)*
- Milyen származású volt az a leprás, aki visszatért Jézushoz? *(Samáriai)*
- Mit csinált a visszatérő leprás? *(Fennhangon dicsőítette Istent, arcra borult Jézus lábánál, és hálát adott neki.)*
- Mi tartotta meg a leprást Jézus szavai szerint? *(A hite)*
-

27. mező: Hány leprás kért segítséget Jézustól? *Megoldás: 10*

28. mező: Mit kértek kiáltozva a leprások Jézustól? *Megoldás: C*

29. mező: Lépj annyi mezőt előre, ahány gyógyult leprás visszatért Jézushoz, hogy hálát adjon neki! Megoldás: 1

30. mező: (kép) Jézus a tengeren jár

Kérdések:

- Melyik történethez kapcsolható a kép?
- Milyen történet előzi meg a tengeren járást? *(Az ötezer ember megvendégelésének története.)*
- Mit tettek és mondtak a tanítványok, miután elmúlt a vihar, és Jézus megmentette őket? *(Leborulva imádták őt, és ezt mondták Jézusnak: Valóban Isten Fia vagy!)*
- Hol játszódik a vízen járás története? Milyen más néven említi még a Biblia? *(Genezáreti-tó. Másik nevei: Galileai-tenger, Tibériás tava)*

31. mező: Miért nem szállt Jézus a tanítványokkal együtt hajóba? Megoldás: B

32. mező: Mikor ment Jézus a tanítványok után a tengeren járva? Megoldás: A

33. mező: Kinek nézték Jézust a tengeren hánykódó tanítványok? Megoldás: B

34. mező: Meséld el, hogyan próbálta ki Péter a vízen járást! Mi történt vele? (Kiszállt a hajóból, és elindult Jézus felé, de amint az erős szélre figyelt, süllyedni kezdett, Jézustól kért segítséget.)

35. mező: (kép) Péter vallástétele

Kérdések:

- Elevenítsd fel a történetet! Meséld el a történetet Péter szemszögéből!

36. mező: Kinek mondják az emberek az Emberfiát? Hogyan válaszolnak a tanítványok? Megoldás: Keresztelő Jánosnak, Illésnek, Jeremiásnak, valamelyik prófétának

37. mező: Hogyan felel Péter Jézus kérdésére? Megoldás: A

38. mező: Miért állította szolgálatba Jézus a tanítványokat? Megoldás: Hogy gyógyítsanak és hirdessék az evangéliumot

39. mező: Fejezd be a mondatot! „Az aratnivaló sok, de...” Megoldás: „...a munkás kevés, kérjétek tehát az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az aratásba.”

40. mező: (kép) A tanítványok kiküldése

Kérdések:

- Hány tanítványt küld ki Jézus? *Megoldás: hetvenkettő*
- Hány tanítványnak kell egyszerre együtt mennie? *Megoldás: kettő*
- Sorold fel, hogy a tanítványoknak milyen útmutatást ad Jézus! *(Ne köszöntsenek senkit útközben! Egy házba lépve így köszönjenek: Békesség ennek a háznak! Azt egyék, igyák, amit kapnak. Gyógyítsák a betegeket, hirdessék az evangéliumot. Ahol nem fogadják be őket, ott verjék le a lábukról a port.)*

Tanári kézikönyv melléklet

További feladatok összefoglaláshoz

1. Melyik történetben szerepelnek a felsorolt szavak? Adj saját címet a történetnek!

7. Kincsesláda _____
8. Bárány a farkasok között _____
9. Szárba szökő hajtás _____
10. A samaritanus odaér a földön fekvő, megvert emberhez _____
11. Péter süllyedni kezd, Jézus felé nyújtja a kezét _____

2. Biztosan minden úgy történt, ahogy az alábbi mondatokban olvasod? Húzd alá a hibát, és javítsd ki!

1. A bajba jutott embert a pap és a törvénytudó kikerülte, csak a samáriai segített neki.
2. A meggyógyult tíz leprás mind hálát adott Jézusnak a gyógyulásért.
3. Péter azt vallotta Jézusról, hogy ő a kőszikla, amiből templom épül majd.
4. Az útfélre esett magok nem keltek ki, mert megfojtották őket a tövissek.
5. A tanítványok közül csak Péter és János mert kiszállni a hajóból a háborgó tengeren, és a vízen járva elindulni Jézus felé.
6. A kereskedő szántóföldben elrejtett kincseket keresett.

3. Összekeveredtek a mondatok. Kösd őket a megfelelő személyhez!

Leprás	Uram, ha te vagy az, parancsold meg, hogy odamenjek hozzád a vízen!
Péter	Viselj rá gondot, és ha valamit még ráköltesz, megadom neked.
Tanítványok	Hol van a többi kilenc?
Samaritanus	Jézus, Mester, köszöri rajtam!
Jézus	Miért beszélsz nekik példázatokban?

Megfejtések

1.

1. A szántóföldben elrejtett kincs példázata
2. A tanítványok kiküldése
3. A magvető példázata
4. Az irgalmas samaritánus példázata
5. Jézus a tengeren jár

2.

1. A bajba jutott embert a pap és a törvénytudó (*helyesen: lévita*) kikerülte, csak a samáriai segített neki.
2. A meggyógyult 10 leprás *mind* (*helyesen: csak egy*) hálát adott Jézusnak a gyógyulásért.
3. Péter azt vallotta Jézusról (*helyesen: Jézus ezt mondta Péternek: Te Péter vagy, és én ezen a kősziklán építem fel az egyházamat*), hogy ő a kőszikla, amiből templom épül majd.
4. Az útfélre esett magok nem keltek ki, *mert megfojtották őket a tövisek* (*helyesen: mert a madarak felcsipkedték őket*).
5. A tanítványok közül csak Péter és János (*helyesen: csak Péter*) mert kiszállni a hajóból a háborgó tengeren, és a vízen járva elindulni Jézus felé.
6. A kereskedő szántóföldben elrejtett kincseket keresett (*helyesen: igazgyöngyöket*).

3.

Leprás: Jézus, Mester, könyörülj rajtam!

Péter: Uram, ha te vagy az, parancsold meg, hogy odamenjek hozzád a vízen!

Tanítványok: Miért beszélsz nekik példázatokban?

Samaritánus: Viselj rá gondot, és ha valamit még ráköltesz, megadom neked.

Jézus: Hol van a többi kilenc?

41. Luther Márton kegyelmes Atyja

TK

„Az elbizakodott ember nem őszinte lelkű, de az igaz ember a hite által él.” (Hab 2,4)

Habakuk próféta mondanivalójának lényege saját korára tekintve: a gonoszok, azaz a káldeusok birodalma nem lesz maradandó, ellenben az Istenben bízók, az igazak megmaradnak. Az *afal* ige jelentései közül itt az 'elbizakodottnak lenni', 'pimasznak lenni', 'arcátlannak lenni' a legmegfelelőbbek. Ez a kifejezés a mondat második felében szereplő igaz ellentétét jelenti, a gonosz embert, aki 'nem egyenes lelkében'. Ellentétben az igazzal, aki az *emuna* szó jelentései közül választva: 'őszinteség', 'engedelmesség', 'állhatatosság', 'hűség' által él. A hűség legjellemzőbb ismertetője kell hogy legyen Isten népének, akiket kiválasztott, akikkel szövetséget kötött. Akik pedig Isten ígéreteiben bízva hozzá hűek maradnak, azok a gonosz, a pusztulás ellenére is megtartatnak.

„Mert Isten a maga igazságát nyilatkoztatja ki benne hitből hitbe, ahogyan meg van írva: »Az igaz ember pedig hitből fog élni.«” (Róm 1,17)

Pál apostolnál az „Isten igazsága” kifejezés alapozza meg a Habakuktól idézett mondat értelmét. Isten igazsága túllép a törvény rendjén, ez az az igazság, amely Jézus Krisztusban lett testté, és amely csakis a hit útján mehet végbe. Isten hűségéből adja és az ember Isten iránti bizalomból fogadja el tőle az ő igazságát.

Luther Márton teológiai tanításában kulcsfontosságú Róm 1,17. Így fejt ki annak értelmét:

„»Igaz« és »Isten igazsága« – ezek az igék villámcsapásként hatottak lelkiismeretemre. Megborzadtam, amikor hallottam őket. Ha Isten igazságos, akkor büntetnie kell. De amint egyszer ebben a toronyszobáckában tépelődtem ezek fölött az igék fölött: »Az igaz ember hitből él« (Róm 1,17) és »Isten igazsága«, Isten kegyelméből ezt gondoltam: Ha nekünk, mint igazaknak, hitből kell élnünk, és ha Isten igazsága minden hívőnek üdvösségére van, akkor az nem lehet a mi érdemünk, hanem csak Isten irgalmassága. Mert Isten igazsága az az igazság, mellyel minket Krisztus által igazzá tesz és megvált. Így ezeket az igéket megszerettem. A Szentírás értelmét ebben a toronyban tette világossá előttem a Szentlélek.

Ez mindaddig tartott, míg végül hosszú napokon és éjszakákon át tépelődvén, Isten kegyelméből az igék belső összefüggésére fordítottam figyelmemet. Éspedig: »Istennek igazsága jelentetik ki abban..., miképpen meg van írva: Az igaz ember pedig hitből él.« Ekkor Isten igazságát úgy kezdtem értelmezni, mint azt az igazságot, melyben az igaz ember Isten ajándékozása folytán él, mégpedig hitből. Most kezdtem megérteni, hogy ennek az igének: az evangéliumban Isten igazsága jelentetik ki, az az értelme, hogy ti. ez az igazság elfogadott (passzív) igazság, mellyel minket a kegyelmes Isten igazzá tesz a hit által, amint megíratott: »Az igaz ember hitből él«.

Amennyire előzőleg az »Isten igazsága« kifejezést gyűlöltem, annyira nagy lett most az a szeretet, mellyel ezt az én legkedvesebb ígémet magasztaltam. Így Pál apostolnak ez a mondása számomra valóban az Edénkert kapujává lett. Később olvastam Augustinusnak a *Lélek és betű című könyvét, melyben várakozásom ellenére azt találtam, hogy »Isten igazságát« ő is hasonlóan értelmezi, ti. annak az igazságnak, mellyel Isten ruház fel bennünket, amikor megigazít minket. Ő ugyan ezt nem részletezi, és Krisztus igazságának nekünk ajándékozásáról nem mond meg mindent világosan. Augustinus mégis azt akarta, hogy Isten igazságát olyan igazságként tanítsák, amellyel mi igazakká tétetünk.”*

(Virág Jenő: *Dr. Luther Márton önmagáról*, 72–75. o.)

Az óra célja

Megértetni a gyerekekkel a reformáció tanításának egyik alapvető üzenetét: Isten nem ítélő bíró, hanem kegyelmes Atya. Isten irgalma menti meg az embert, nem emberi teljesítményeink által nyerhetünk örök életet és bűnbocsánatot.

Kulcsfogalmak

Igaz, hit, Isten irgalma és kegyelme

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Átölelt Isten nagy kegyelme</i> (EÉ 327)	
10'	Tanítás Olvassuk el a tankönyv szövegét és emeljük ki: <ul style="list-style-type: none">• Luther számára (csakúgy, mint kortársainak) félelmetes volt a büntető Isten képe, sokat tépelődött, hogyan tudná összeegyeztetni azt az evangélium tanításával. A bűnöket igazságosan megbüntető Isten képét a pokol borzalmairól, a tisztítótűzről, az ítéletről készült korabeli műalkotások színezték még félelmetesebbre. Az egyház számára pedig a bíróként ítélő Isten képének erősítése az erkölcsös életre való nevelést szolgálta. (Lásd még a reformáció témájú tankönyv nélküli leckében.)• Luther Márton azt a szerető Istent ismerte fel, aki nem ítélő és félelmetes bíró, hanem az emberek javát akaró Atya. Megértette, hogy Isten nem megbüntetni, hanem megmenteni akarja az embert.• Hangsúlyozzuk Luther tépelődését: ő is nehezen, sok kérdés és bizonytalanság után értette meg ezt az üzenetet.• Amint Luther megérti, hogy Isten nem büntetni akar, egészen más módon kezdi látni a Szentírás egészének értelmét.	
5'	Feladatmegoldás <i>1. feladat</i> <i>Megfejtés:</i> Az igaz ember pedig hitből fog élni. Róm 1,17 értelmezésénél emeljük ki: Az ember hittel elfogadja Isten kegyelmességét, mert bízik abban, hogy Isten a javát akarja és meg akarja menteni.	

- 7-10' **Feladatmegoldás**
 2. feladat
 Fejezzük be és beszéljük meg a mondatokat!
 Luther megfogadta, hogy szerzetes lesz, *ha Isten segítségével megmenekül a viharból.*
 Luther 95 tételében azt írta le, *hogy az egyháznak vissza kell térnie a gyökereihez, Krisztushoz, és megújításra, reformációra van szüksége.*
 Luther lefordította az Újszövetséget német nyelvre, *azért, hogy ne csak a papok, szerzetesek, hanem az egyszerű nép számára is olvasható, érthető legyen Isten ígéje.*
 Luther Márton családot alapított, feleségül vette Bóra Katalint, aki *korábban apáca volt, majd hat gyermekük született.*
 Luther számos könyvet, éneket írt, magyarázta a Bibliát, tanított és prédikált, mindezekkel az volt a célja, *hogy hirdesse az evangéliumot, közelebb vezesse az embereket a kegyelmes Istenhez.*
- 5-7' **Feladatmegoldás**
 3. feladat
 Megoldások: Keresztelőkút, tintataRtó, vIllám, énekeSkönyv, szerZetes, Templom, LUther-rózsa, koloStor
 Megfejtés: Krisztus
- 10-15' **Beszélgetés**
 Képzeld el, hogy egy hajó viharba került a tengeren, és az utasok egy része a vízbe esett. Vajon mit tesz ilyenkor a hajó kapitánya?
 Mondjunk lehetőségeket, és kérdezzük meg a gyerekeket, egyetértene-e ezekkel!
- Odakiáltja a vízbe esett utasnak: Szedd össze magad, kezdj el úszni, lehet, hogy eléred a partot!
 - Vagy a korlátnál állva segítő szándékkal a vízbe esett felé nyújtja a kezét, és ezt mondja: Kapaszkodj fel a hajó oldalán, ha legalább a fele utat meg tudod tenni a saját erődből, segítek, és behúzlak a hajóba!
 - Vagy megkérdezi: Milyen ember vagy te? Értékes vagy, tudsz valami különlegeset, kiemelkedő vagy valamiben? Kaptál Nobel-díjat? Olimpiai bajnok vagy? Megmentelek, ha valamilyen különleges képességed van és szükség van rád.
 - Vagy feltételhez köti a segítségnyújtást: Ha fizetsz, segítek neked!
 - Bizonyára nem ezeket mondaná a kapitány! Mit tenne?
- Mentőmellényt dobna vagy mentőcsónakot küldene a vízbe esett utasoknak. Mindenkinek. Nem kérdezné meg, kicsoda, nem is kérné, hogy először tegyen valamit a megmeneküléséért, mert azt szeretné, ha minden vízben fuldoló megmenekülne.

Tanítás

Ezzel a példával talán könnyebben megérthetjük, mit jelent Isten kegyelme:

- Isten meg akarja menteni az embert a bűntől, az örök haláltól.
- Nem kér érte semmit cserébe.
- Ingyen adja a kegyelmet.
- Nem várja, hogy az ember saját erejéből tegyen meg valamit (jó, ügyes legyen, böjtöljön stb.).
- Nem nézi, milyen az ember, hanem mindenkivel kegyelmes.

Feladatmegoldás

Közben oldjuk meg a tankönyv *4. feladatát!*

A mentőmellényeken szereplő szavak: erő, pénz, siker, ész, ügyesség, hatalom, befolyásos kapcsolatok, *kegyelem*

Helyem a gyülekezetben – saját gyülekezetem

Tankönyv nélküli lecke

Az óra célja

A reformáció ünnepének áttekintése után mutassunk rá, hogy a tanulók saját gyülekezetete is a reformáció örökségének hordozója. Emeljük ki annak fontosságát, hogy tudjuk, milyen közösséghez tartozunk, minden tag, a gyerekek is részei a gyülekezetnek, számon tartott tagjai, rajtuk is múlik annak jövője.

Kulcsfogalmak

Közösség, személyes feladatom, gyülekezeti tagság

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének Énekeljük el közösen az <i>Erős vár a mi Istenünk</i> kezdetű énekünket! (EÉ 254) Idézzük fel, mit tudnak a gyerekek erről az énekről! Térjünk ki arra is, miért tartjuk evangélikus himnuszunknak, milyen alkalmakon énekeljük!	Énekeskönyv
10'	Játék <i>Üljön ide mellém, aki...</i> Üljünk körbe székekre, egy szék maradjon üresen! Akinek a jobb keze felől esik az üres szék, az mond egy állítást, ami rá jellemző. Akire szintén igaz az állítás, az üljön át az üres székre. Ha egyszerre többen is mozdulnak, a leggyorsabban érkező foglalhatja el a széket. A szabály az, hogy az állítások ez esetben a gyülekezethez, gyülekezeti élethez, a templomhoz kapcsolódjanak. Például: Üljön ide mellém az... akit ebben a templomban kereszteltek; akinek az édesapját is itt kereszteltek; aki szeret a templomban a karzaton ülni; aki tudja, mit ábrázol az oltárkép; akinek a családjában van presbiter; aki kipróbálta már az orgonát; aki ritkán tud eljönni a templomba; aki tudja, melyik évben épült a templomunk; aki szereti a gitáros ifjúsági énekeket; stb. Fontos, hogy csak helyes információk hangozzanak el, csak olyan állításokat mondhatnak a tanulók, amelyekről biztosan tudják, hogy igaz. A tanár is szálljon be a játékba, és osszon meg információkat (gyülekezet létszáma, templomépítés éve, jelenlegi lelkész hányadik az eddig ott szolgált lelkészek sorában stb.).	

10-15' **Anyakönyv kutatás**
Amennyiben erre nem került még sor ebben a tanévben (*A keresztség a mi életünkben* című tankönyv nélküli leckében volt már erre javaslat), nézzük meg a gyülekezet anyakönyveit! Az óra előtt a hittantanár feltétlenül ellenőrizze az anyakönyvi adatokat.

Tisztázzuk:

- milyen anyakönyvek vannak egy gyülekezetben,
- ki vezeti ezeket,
- milyen adatok kerülnek bele,
- kinek az adatai kerülhetnek bele az egyes anyakönyvekbe.

Kérdezzük meg, kik azok a hittanosok, akiket ebben a gyülekezetben kereszteltek, és keressük ki a nevüket! Nézzük meg az adatokat: dátum, szülők, keresztszülők, keresztelő lelkész neve, keresztelési alapige stb.

Amennyiben kisebb létszámú a csoport, vagy marad idő, belelapozhatunk a többi anyakönyvbe is, megkereshetjük például a szülők házasságkötéséről szóló bejegyzést.

Mutassunk rá arra, hogy keresztelőjükkor az ő nevük is bekerült egy gyülekezet anyakönyvébe, lehet, hogy éppen azéba, ahol most is élnek, és amely gyülekezet szervezésében hitoktatásban részesülnek. Azaz számon tartott tagjai egy közösségnek.

5-10' **Játék**

Hol utazol?

Képzeld el a gyülekezetünket hajóként! A gyülekezet minden egyes tagja a nemrégén megkeresztelt kisbabától az ágyhoz kötött idős emberig mind a hajón utazik. Keressék meg a gyerekek a helyüket a fedélzeten! Hol utaznak, hol az ő helyük a hajón? Támpontként felsorolhatunk néhány lehetőséget: árbockosárban, irányító fülkében, fűtőházban, ablaktalan alsó kabinban, a fedélzet szélén, az árbocba kapaszkodva.

A gyerekek indokolják a választásukat.

A játék folytatódhat, ha megkérdezzük a gyerekektől azt is: Hol szeretnél utazni, hol éreznéd magad legjobban a hajón?

A válaszok megbeszélésével átvezethetjük a beszélgetést a következő játéokra. Mindenkinek van helye és feladata is a gyülekezetben, így mindenki segíthet, bekapcsolódhat képességei és lehetőségei szerint.

10-15' **Játék**

Mi a feladatod?

Kérdezzük meg a gyerekeket, szerintük milyen feladatok, szolgálatok, bekapcsolódási lehetőségek vannak a gyülekezetben!

Gyűjtsük össze ezeket: beteglátogatás, honlapszerkesztés, kántorizálás, énekkarvezetés, templom udvarának rendezése, főzés szeretetvendégségre, gyermekbibliakör vezetése, gyülekezeti ház rendben tartása, díszítése, takarítása stb. Felsorolhatunk hivatalos tisztségviselőket is: felügyelő, gondnok, pénztáros stb.

Lelkeszi hivatalban az anyakönyvek megtekintése.

Kis kártyákon a szolgálati területek és azok leírása előre is elkészíthető. Ez esetben a tanulók feladata a személyek és feladataik összehangosítása.

Kis kártyákra írjuk fel az összegyűjtött feladatköröket, majd osszunk minden tanulónak ezekből! Próbálják meg egyes szám első személyben megfogalmazni a megbeszélések alapján, ki hogyan tud bekapcsolódni a gyülekezeti szolgálatba! Pl.: Én vagyok a kántor, én kísérem orgonán a gyülekezeti énekeket az istentiszteleten. Vagy: A gyülekezeti szeretetvendégségek alkalmával én vállalom az étel elkészítését. Vagy: Pénztárosként én számolom meg a perselypénzt, hozzám kerülnek az adományok, egyházfenntartói járulékok, az én feladatom a banki utalások, kifizetések lebonyolítása és a gyülekezet pénzügyeinek naprakész módon való vezetése. Beszélgessünk arról, hogy milyen sokszínű feladatok adódnak a gyülekezet életében, így mindenki számára van lehetőség a segítségre, a bekapcsolódásra lehetőségei szerint.

10-15' Játék

Játsszuk el!

Képzeljünk el szituációkat, amelyeket a gyerekek csoportokra osztva el is játszhatnak, majd bemutathatnak egymásnak. A kezdő helyzetet adjuk meg, a többi a gyerekek maguk találhatják ki.

Néhány példa:

- Ágyhoz kötött, idős nénit látogat meg a gyülekezetből egy nyugdíjas korú asszony az unokájával. Az unoka kis ajándékot is visz, amit a többi gyerekkel közösen készítettek a gyerekbibliakörön. Hogyan zajlik a találkozás, a beszélgetés?
- Őszi udvartakarításra készül a gyülekezet. A gondnok hívja a különböző feladatokra a gyülekezet tagjait: össze kell gereblyézni a lehullott leveleket, majd traktorral elszállítani, fel kell szedni a lehullott diót, ki kell takarítani a gyülekezeti termet, össze kell rendezni a gyülekezeti újságokat. Kiket, milyen feladatra és hogyan tud megszólítani?
- Énekkar szerveződik. A vezető, a helyi zeneiskola egyik tanára tagokat keres. Az énekkar az istentiszteleteken énekelne, és készülnének néhány nagyobb fellépésre gyülekezeti alkalmakon. Kiket és hogyan tud megszólítani?
- Jubiláns konfirmandustalálkozóra készül a gyülekezet. Az istentiszteletet vendéglátás követi. A presbitérium összegyűjti a feladatokat: meghívók készítése, gyerekműsor összeállítása, templom feldíszítése, alapanyagok beszerzése, főzés, vendégek fogadása stb. Kik és hogyan szervezik meg ezt az alkalmat? Kik tudnak bekapcsolódni?

Kis kártyákra a tanár előre felírhatja a szituációs gyakorlatot, ezek közül húzhatnak a csoportok, és előadhatják egymásnak. Kis létszámú hittancsoportban, ahol nem kivitelezhető a szituációk eljátszása, a példák meg is beszélhetők. Melyek azok a helyzetek, amelyek elképzelhetők a saját gyülekezetünkben is?

A feladatok, játékok időtartama a csoport méretétől és a lehetőségektől függően meghaladhatja a 45 percet, így javasolt a megvalósíthatóság szempontjából történő szelektálás.

Hit, kegyelem, Jézus Krisztus, Szentírás

Tankönyv nélküli lecke

Amikor Luther megfogalmazta kegyelemtanát, abból indult ki, hogy az ember teljesen romlott, hiába igyekszik, nem képes jót cselekedni, nem tudja betartani a törvényeket (Róm 3,9–20). Ebből az állapotból csak kegyelem által (*sola gratia*) tud szabadulni. Isten ingyen, kegyelméből teszi igazzá (igazítja meg), ehhez az ember semmit nem tud hozzátenni, önmaga nem képes elérni az üdvösséget. Ez a kegyelem nem egy „dolog”, amivel az egyház rendelkezik, és amelyet a szentségek által tesz hozzáférhetővé az embernek. Kegyelemben csak hit által (*sola fide*) lehet részesülni, mert a kegyelmet csak hit által tudjuk megragadni. A hit teljes bizalom Istenben, az ember teljes odaadása Istennek. Mindez csak Krisztus áldozata által (*solus Christus*) lehetséges. „Ezért Isten ingyen igazítja meg őket kegyelméből, miután megváltotta őket a Krisztus Jézus által.” (Róm 3,24) Luther teológiájában nem az istenismeret áll a középpontban, amelyet filozófiai gondolkodással meg lehet szerezni, hanem Isten irántunk való szeretete Krisztus által, amelyet csak a Bibliából lehet megismerni (*sola Scriptura*).

A középkori egyházat megújító lutheri reformáció tanítását szokás a „sola-formulával” összefoglalni. A négy alapelvet vitahelyzetben fogalmazták meg és alkalmazták.

Ezek a bibliai alapfogalmak pozitív megfogalmazásai a protestáns teológiai mondanivalónak, ugyanakkor azt is kifejezik: nem cselekedetek által, nem érdemekért, nem az egyházi vagy filozófiai hagyomány alapján – és nem Krisztus helyére állítva bárki mást – lehet elnyerni az üdvösséget.

A négy alapelvet nem lehet különválasztani egymástól. Szorosan összetartoznak, egymást feltételezik és kiegészítik. A formulák közül a Krisztusra vonatkozó a legfőbb, már csak azért is, mert nem pusztán emberek által kigondolt teológiai alapelv, hanem valóságos történése és személyre utal. A továbbiak azt írják le, helyes értelemben mit jelent az ő története és személye számunkra, hogyan ismerhetjük meg őt és hogyan viszonyulhatunk hozzá.

Solus Christus – egyedül Krisztus

Ő az isteni üdvtörténet folyamatában, a Bibliában megjövendőlt és az embervilágba csodálatos körülmények között beleszületett isteni küldött, az emberiség Megváltója, az egyetlen közbenjáró Isten és emberek között. A hit szerzője és beteljesítője (Zsid 12,2), aki által kegyelmet kaptunk (1Kor 1,4; Róm 1,5), és akiről a Szentírás iratai szólnak (Lk 24,27; 5Móz 18,15; Zsolt 22). Hitünk egészen személyes, hiszen Krisztus személyével, feltámadásával és az élő Úrral von közösségbe, aki által kaphatunk Istentől bűnbocsánatot és üdvösséget megváltó kereszthalála révén.

Sola fide – egyedül hit által

A hit többet jelent annál, mint hogy nem tagadom Isten létét és számolok jelenlétével. A hit mélyeséges bizalom, ami odaszánja magát Istennek. Ráhagyatkozik, életfolytatását is az Istenhez tartozás, a Krisztus-követés határozza meg. A jó cselekedetek szerepe nem érdemszerzés Isten előtt, hanem hitünkben adódó következmény.

Sola gratia – egyedül kegyelem

Nem emberi erőfeszítésekkel, jó cselekedetekkel, életmódunkkal érdemelhetjük ki Isten jótetszését, az üdvösséget, hanem ezt Jézus Krisztus élete és kereszthalála hozta el számunkra. Isten kegyelme nem semmisíti meg emberségünk természetbeli adottságait, hanem felhasználja azt mások üdvösségére. Így lehetünk bocsánatának és békességének továbbadói.

Sola Scriptura – egyedül a Szentírás

Hitünk és életünk számára zsinórmérték. Isten ihletett szava. A Biblia soraiból ismerhetjük meg Isten akaratát, mentő szeretetét. Isten ígéje által szól hozzánk, ami teremtő erő, hiszen a hit hallásból

fakad. A megszólaló isteni ige a Szentlélek ereje által nyitja meg a szívünket, hogy felfedezzük Isten mentő szeretetét Jézus Krisztus keresztjében.

Az óra célja

A diákok nyerjenek betekintést a középkori ember félelmeibe, eközben ismerjék fel saját félelmeiket is. Ismerkedjenek meg Luther Márton keresztyén hitben nyert felismerésével (kegyelem, hit, irgalmas, szerető Isten, életet teremtő bizalom Isten iránt).

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5-10'	<p>Alkossunk csoportokat!</p> <p>A csoportok a következő szavakat kapják: halál, ítélet, tisztító tűz, bűn, büntetés, pokol, bálvány, kárhozat</p> <p>Beszéljük meg!</p> <ul style="list-style-type: none">• Melyik szónak a jelentését, értelmét nem ismerjük?• Ha egy színt kellene választani a szavakhoz, melyik szín volna?• Milyen érzéseket váltanak ki belőlünk a szavak?• Melyek azok a szavak, amelyek a legmélyebben érintenek bennünket, amitől tartunk, félünk? <p>Fogalmazzák meg!</p> <ul style="list-style-type: none">• Mitől félnek?• Miért félnek az általuk felsoroltaktól?• Hogyan lehet a félelmet feloldani?• Mi segít félelmeinkben?• Milyen módszereink vannak a félelem elűzésére, elkerülésére? <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> Felidézzük a középkorban élők vallásos életének, hitének központi szavait. Figyeljék meg a diákok, hogy milyen érzéseket váltanak ki a felsorolt szavak. Fogalmazzák meg ennek tükrében, hogy milyen hangulatban telhettek a mindennapok Luther korában. Ismerjék fel, hogy a félelmek sorában találunk olyat, ami napjainkban is félelmet kelt az emberben (pl. halál). Beszéljünk arról, hogy a félelmeinkkel milyen módon lehet megküzdeni!</p>	<p>A csoport létszámának megfelelő mennyiségű boríték, amely a feladatban felsorolt szavakat tartalmazza külön papírokon.</p>
5-8'	<p>Tanítás</p> <p>A félelem akkor tör fel az ember személyiségének mélyéből, ha kiszolgáltatott helyzetbe kerül. Ilyenkor eszmél rá arra, hogy nincs támasza, amely megvédhetné. Egyik gyötrő félelmünk a halálfélelem. Ez nem volt másként a középkorban (Luther korában) sem. Luther és kortársai kifejezetten féltek a haláltól, ami nem volt alaptalan a saját korukban, mert:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kb. 30 év volt az átlagéletkor.• Egészségügyi ellátás alig létezett, mondhatni igencsak kezdetleges volt. Ebből adódott, hogy egy egyszerű lefolyású betegség vagy sérülés is végződhetett halállal.	

- A sok háború miatt könnyen szereztek sérülést az emberek, melyek által megpecsételődött a sorsuk.
- A csecsemőhalandóság is igen magas volt (10-ből kb. 2 gyermek érte meg a felnőttkort).
- A járványok, például a pestis hamar végigsöpört a városokon, általában nem kímélve senkit.
- Éhezés, nélkülözés, koldulás jellemzi a kort.

A fentebb felsorolt okok miatt nem véletlen a haláltól való félelem, ami kiegészült és kiszélesedett a világvégétől való félelemmel. Az utolsó ítélettől is félt a középkor embere.

- Az igazságos, de büntető Isten képe elterjedt volt ebben az időben.
- Különböző műalkotások készültek az ítélet borzalmairól, a tisztító-tűz gyötrelmeiről, a pokol tüzének égető fájdalmairól.

Ezenkívül Luther arról is beszámol, hogy az istenfélelemre és erkölcsös életre való nevelésnek része volt a fenytetés, a pokolra jutással való fenyegetés. Mindehhez hozzájárult, hogy a középkori egyház visszaért a helyzettel, és nemhogy segítette volna feloldani az emberek félelmeit, hanem inkább hasznot húzott belőle (lásd búcsúcédulák árusítása).

A feladat/tevékenység célja: Az első feladatra adott válaszként a hitoktató mutassa be a középkort, az emberek alapvető félelmeit!

5'

Csoportmunka

(Az óra elején kialakított csoportok dolgoznak tovább.)

Az első feladatban megkapott szavaknak adják meg az ellenkezőjét, a pozitív megfelelőjét! (A feladat megoldható úgy is, ha mi magunk adjunk meg a szavakat, így a diákoknak csak párosítani kell az egymáshoz tartozókat.)

Megoldás: halál – élet, ítélet – kegyelem/felmentés, tisztító-tűz (ehhez nincs megfelelő pár), bűn – büntetlen, büntetés – jutalom, pokol – mennyország, bálvány – Isten, kárhozat – örök élet

A feladat/tevékenység célja: Gondolkozzanak el a gyerekek e szavak értelmén, illetve a már hallott, ismert egyházi szókinccs alkalmazásán. Egyházi szókinccsünk talán legnehezebb szavairól van szó, ami sokszor a felnőttek számára is nehézséget jelent. Nem kerülhetjük el ezeknek a szavaknak a használatát, értelmezését, hiszen istentiszteleteinken rendszeresen elhangoznak.

Evangélikus énekeskönyv vagy a 499-es számú ének fénymásolt papírokon.

Feladat: Az első feladatban megadott szavakra keressünk választ az ének-szövegben! (csoportmunka)

Megoldások:

„...Halál lesi léptünk / ... / Kérve kihez térjünk? / Ó, Urunk, csak te-hozzád! / ... / Halál ínségében / Elveszni minket ne hagyj! / **Irgalmazz** nekünk!”

Bűn: „...bánjuk sok gonoszságunk, / Melyekkel megbántottunk.”

„Pokol rettentése közt / *Bűnünk* kerget, éget / ... / Hol lelünk / Biztos menedéket? / Ó, **Krisztus**, csak tenálad! / Hisz véred mosta el vétünk. / *Úgy* fizettél meg értünk.”

„Halálunkban a pokol / Torka vár sötéten. / Ki szabadít meg minket / Ekkora ínségben? / Te, Jézus, hű Megváltónk! / ... / Irgalmas és áldott Megváltó, / Ki egy, örök vagy: / A poklok mélyében / Elveszni minket ne hagyj!”

„Szentséges Úristen, / Szent és erős Isten, / Irgalmas és áldott Megváltó, / Ki egy, örök vagy, / E hit vigaszától / Elesni minket ne hagyj!”

3' Mit fedezett fel Luther Márton a keresztyén hitben?
Énekeljük el a 254-es számú éneket!

Evangélikus
énekeskönyv

5-8' **Csoportmunka**

Keressük meg az énekben azokat a szavakat, mondatokat, melyek pozitív választ adnak a félelmeinkre!

Megoldások: pl. „Erős vár a mi Istenünk, / Jó fegyverünk és pajzsunk. / ... / Az Úr a mi oltalmunk.” „De küzd értünk a hős vezér, / Kit Isten rendelt mellénk. / ... / Jézus Krisztus az, / Isten szent Fia, / ... / Ő a mi diadalmunk.” „(E világ minden ördöge /Ha elnyelni akarna,) / ... / Nincs ereje már, / Reá ítélet vár, / Az ige porba dönti. // Az ige kőszálként megáll, / ... / Velünk az Úr táborba száll, / Szentlelkét ránk bocsátja.” „Mienk a menny örökre!”

A feladat/tevékenység célja: Az ének szövegének értelmezése. Luther tanításának, nyelvezetének felismerése. A szöveg nehézsége miatt a feladatot közösen is megoldhatjuk.

5-8' **Csoportmunka**

A csoportok a következő szavakat kapják: hit, kegyelem, Szentírás, Jézus Krisztus.

Gyűjtsék össze, hogy mi jut eszükbe egy-egy szóval kapcsolatban!

Beszéljük meg!

- Melyik szóról, szavakról jutott a legtöbb dolog az eszünkbe? Miért?
- Melyik szót volt a legnehezebb értelmeznünk? Miért?
- Találunk-e valamilyen összefüggést a négy szó között?
- Hogyan kapcsolódik egymáshoz a négy szó?

A feladat/tevékenység célja: A szavak önálló értelmezése. Nem az a feladat célja, hogy a szavakhoz megfelelő teológiai tartalmat társítsanak a diákok, hanem a meglévő ismereteiket hívják elő egy-egy szó kapcsán. Valószínűsíthető, hogy Jézus Krisztushoz és a Szentíráshoz több mindent tudnak kapcsolni, míg a hit és a kegyelem szavakhoz kevesebbet, mivel ezek elvontabb fogalmak.

A hit és kegyelem szavakhoz segítő kérdéseket is feltehetünk, például:

- Miben hiszünk? Miben nem hiszünk?
- Miért fontos a hit a számunkra?
- Mit jelent valakinek megkegyelmezni? Mikor vagyunk valakivel irgalmasok?

Csoportok számának megfelelő mennyiségű, előre elkészített papírok a feladatban felsorolt szavakkal.

10-15' **Plakátkészítés**

A csoportok készítsenek plakátot a fentebb megbeszéltek alapján, amelyekkel bemutatják Luther tanítását!

A feladat/tevékenység célja: Összefoglalja a tanítási óra tartalmát. Írott vagy rajzolt formában megjeleníti az óra keretein belül elhangzottakat.

Csomagolópapír vagy fehér karton

Ha saját tanteremünk van, ahol az órákat rendszeresen tartjuk, akkor annak falára is elhelyezhetők az elkészült plakátok.

42. Luther rámutat Isten ajándékaira

TK

EÉ 254: Erős vár a mi Istenünk...

Vita tárgyát képezi, hogy Luther mikor írhatta himnusszá vált énekét. Payr Sándor 1527 végére teszi a keletkezést, mert az 1528-ban kiadott Hans Weyss-féle *Sangbüchlein*ben jelent meg először. A Luther körül zajló események jó alapot adtak az ének megírásához. Az ének a 46. zsoltár ihlette. Harci ének, ami a még be nem következett győzelem bizonyosságáról szól. Luthert megfélemlíthetetlennek hitték, pedig gyakran küzdött a kísértővel. A kísértések óráiban gyakran hívta barátját, Melachthon Fülöpöt, hogy együtt énekeljék ezt a zsoltárt. A 20. század elejéig mintegy hetven nyelvre fordították le Luther énekét. (Forrás: Koren Emil: *Irgalmatat éneklek*. Budapest, 2015.)

Bibliafordítás

A wormszi birodalmi gyűlést (1521) az új császár, V. Károly hívta össze. A császár meghívta Luthert a gyűlésre, mert személyesen is találkozni kívánt vele, pedig a birodalmi törvények szerint az egyházi átkot rögtön követnie kellett volna a birodalmi átoknak. Luther menlevéllel érkezett a gyűlésre, amely biztosította számára a szabad elvonulást. A gyűlésen Luther elismerte, hogy a felsorakoztatott iratoknak ő a szerzője, de mivel a Biblia alapján nem tudták meggyőzni tételei hamisságáról, nem vont vissza semmit. Luther 21 napot kapott, hogy szabadon elvonuljon, miközben a császár kiadta az ediktumot, amely birodalmi átokkal sújtotta Luthert. Útban hazafelé azonban Bölcs Frigyes – hogy megmentse életét – elraboltatta, és biztonságba helyeztette Wartburg várában. Luther a csuhája alatt egy héber és egy görög Bibliát vitt magával, hogy elkészíthesse a Biblia német fordítását. Először az Újszövetség fordításába kezdett. Szótárai, kommentárjai és segítői nem voltak, mégis rendkívül gyorsan haladt. Igyekezett, hogy minél hamarabb a nép kezébe adhassa Isten ígését német nyelven. Az Újszövetség fordítása 1521-ben, míg a teljes Biblia 1534-ben készült el. Az Ószövetség fordításában már wittenbergi barátainak segítségét is kérte.

Luther-rózsa

Eredete a Luther család régi címeréhez nyúlik vissza, amelynek pajzsmezőjében két egymás alá helyezett rózsza látható. Ez adta az alapot Luther saját címerének megtervezéséhez. Már 1516-ban használt olyan pecsétgyűrűt, amely kör által övezett ötszirmú rózsát, a szirmok között zöld leveleket, szívet és keresztet ábrázolt. A kör felett az M. L. monogram állt. Később János Frigyes szász választófejedelem pecsétgyűrűt készíttetett Luthernek, amelynek mintáját véleményezésre elküldték neki. Ennek kapcsán olvashatjuk Luther magyarázó leírását:

„Pecsétem jellemezze teológiámat. A kereszt legyen az első feketén, szívbe helyezve, ami természetes színű. Ezzel arra akarom magamat emlékeztetni, hogy a Megfeszítettben való hit üdvözít bennünket. Ugyanis csak akkor igazulunk meg, ha szívből hiszünk. Jóllehet a kereszt fekete, mivel megöl, s kell, hogy fájjon is, mégis meghagyja a szívet saját színében, nem rontja meg természetét, ti. nem öldököl, hanem életben tart. Az igaz ember ugyanis hit által él, mégpedig a Keresztre feszítettben való hit által. Ez a szív fehér rózsza közepén legyen annak kifejezésül, hogy a hit örömmel, vigasztalással és békességgel ajándékoz meg, és egyenesen egy fehér, üde rózsába helyez. Mivel nem olyan békesség és öröm ez, amilyent a világ ad, azért legyen a rózsza fehér és ne piros. A fehér szín ugyanis a lelkek és az angyalok színe. Ez a rózsza égszínkék mezőben legyen, mert az ilyen lelki és hitbeli öröm az eljövendő mennyei örömök kezdete. Ez azonban a lélekben már most megvan, a reménység által előre ízleljük. A mező körül aranygyűrű legyen; jelezze, hogy ez a mennyei üdvösség örökké tart, és nincs vége soha; emellett értékesebb minden örömnél és vagyonnál, amint az arany a legnemesebb és legértékesebb fém.” (Forrás: *Híd Evangélikus Missziói Magazin*, 2015/3.)

Luther élete a kereszt alatt örvendező, hitvalló élet volt. Az ő gondolatait, hitbeli meggyőződését

hirdeti jelvénye: akkor leszünk igazán boldogok, ha szívünkbe fogadjuk a keresztet, amelyen Jézus Krisztus bűneink miatt szenvedett és halt meg. Életünk ezért olyan lesz, mintha fehér rózsákon járnánk, amelyek ugyan mulandók, de végtelen mennyei boldogság vár ránk. (Forrás: *Híd Evangélikus Missziói Magazin*, 2015/3.)

Mit kaptunk Luther által Istentől? – Néhány szempont

- Az igazság szenvedélyes keresését. Luther számára az igazság egzisztenciális kérdés volt: hogyan lehetek igaz ember a hatalmas Isten előtt? Luthert a szenvedélyes igazságkeresés vezette. A megújulás feltétele egyfajta nyugtalanság: a megszokottság, a konvenciók, az üres szavak, frázisok elutasítása.
- Az ige felfedezését. Luther kora egyházával szemben hangsúlyozta az Írás elsőbbségét, azon belül is az evangéliumét. Különbséget tett a Biblia könyvei között aszerint, hogy mennyire tudta felfedezni bennük az Isten kegyelméről szóló evangéliumot. Azokat a könyveket emeli ki, amelyek Krisztust hirdetik, Krisztusra mutatnak.
- A kereszti teológiáját, ami egyszerre jelenti Isten bűnre adott válaszát és a bűnből való megváltást.
- Hit általi megigazulást. Az Isten és ember között megromlott viszonyt egyedül Isten tudja helyrehozni, aki értünk hozott áldozatot. Ezt csak hittel lehet megragadni.
- Kereszttel hordozó egyházban cselekszik Isten. Luther többször is hangot ad annak a nézetnek, hogy a kereszti az egyház egyik ismertetőjele. Luther mondja: „Külsőleg is megismerhető a keresztyéni szent nép az üdvösséges szent kereszten, azon, hogy el kell szenvednie minden szerencsétlenséget és üldözést, minden megpróbáltatást és bajt az ördög, a világ és a test részéről, hogy el kell túrnia belső szomorúságot, félelmet, rettegést, betegséget, gyengeséget, hogy hasonlóvá legyen urához, a Krisztushoz. És mindezen szenvedések indító okának egyedül annak kell lenni, hogy erősen ragaszkodik Krisztushoz és Istennek ígéjéhez: s így a Krisztusért szenved. Ahol ily próbáltatást láatsz, ott légy meggyőződve arról, hogy ott Istennek szent népe vagy. Az üdvözítő kereszttel a Szentlélek nemcsak megszenteli, hanem boldogítja is népét, ha valakit Krisztusért megátkoznak, szidnak, gyaláznak, sanyargatnak, az igenis szentté teszi az embert.”(Forrás: *Híd Evangélikus Missziói Magazin*, 2015/3.)

Mit jelent ma protestánsnak/evangélikusnak lenni?

- Nagy hangsúly van a személyes meggyőződésen, belátáson, ami mellett az ember ki mer állni.
- Mer kezdeményezni. Nem azt várja, hogy más megoldjon problémákat, hanem tudja, hogy a személyes hozzáállás fontos a közös cél szempontjából.
- Megvizsgálja a dolgokat és leméri józan eszén, a Szentírásán és a lelkiismeretén.
- A megváltottság szabadságában él, így számba tudja venni, hogy hol vannak szabadságának lehetőségei és korlátai.
- Megtanul megküzdeni a félelmeivel.
- Személyes kapcsolata van Istennel, nem egyszerűen tanok elfogadásából él a hite.
- Jellemző rá a naponkénti bibliaolvasás, egyéni és személyes gondolatok és mindezek naponkénti frissítése.

Az óra célja

Megismerkedni azokkal a kincsekkel/ajándékokkal, amelyeket Luther Márton munkája által adott Isten.

Kulcsfogalmak

Hit, Szentírás, reformáció

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5-10'	<p>Beszéljük meg!</p> <p>Helyezzünk el a táblán (interaktív táblán vetítsünk ki) képeket Luther életének jelentősebb állomásairól (pl. Wittenberg, 95 tétel kiszegése; Worms, birodalmi gyűlés; Wartburg, bibliafordítás)!</p> <ul style="list-style-type: none">• Kit ábrázol a kép?• Milyen eseményt, helyszínt tudunk a képhez kapcsolni?• Mit mondhatnak a képen szereplő személyek?• Mi lenne a kép alá írva, ha újságban jelenne meg?• Gyűjtsük össze, hogy mit tudunk Lutherről! Mi az oka, hogy tanulunk róla? <p><i>A feladat/tevékenység célja:</i> A harmadik osztályos tankönyv tananyagában szerepel Luther Márton élete. Ez a bevezető feladat segít összegyűjteni a legfontosabb információkat Lutherről, illetve átismétli a korábban tanultakat.</p> <p>Alternatív feladat</p> <p><i>Luther-kvíz:</i> A feladat megoldható egyszerű kérdés-felelet formában, de megadhatunk válaszlehetőségeket is, amelyek közül a diákoknak kell kiválasztani a helyeset. Játshatjuk igaz-hamis formában is. Ebben az esetben állítsuk fel a diákokat a helyükről. Ha az állításunkat igaznak találják, akkor állva kell maradni, ha hamisnak, akkor le kell guggolni. Aki nem jól válaszol, az leül a helyére.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Melyik országban született Luther? (Németországban)2. Mivel foglalkozott Luther édesapja? (Bányászattal)3. Milyen pályára szánták a szülei Luthert? (Jogásznak)4. Milyen esemény/élmény hozott fordulatot Luther életében? (Vihar)5. Mi lett végül Lutherből? (Szerzetes)6. Mit szögezt ki a wittenbergi templom kapujára? (95 tételét)7. Ki szervezte meg Luther elrablását? (Bölcs Frigyes)8. Hova vitette Bölcs Frigyes Luthert a birodalmi átok kihirdetése után? (Wartburg várába)9. Mit csinált Luther Wartburgban? (Németre fordította a Bibliát)	Luther életének jelentősebb állomásairól különböző képek.
3'	<p>Feladatmegoldás</p> <p><i>1. feladat</i></p> <p>Készítsük el Luther Márton névjegyét!</p> <p><i>Megoldás:</i> Martin Luther (Luther Márton), német, Katharina von Bora; szerzetes, egyetemi professzor (reformátor), Wittenberg – 1517. október 31.</p>	

- 5' **Feladatmegoldás**
 2. feladat
 Beszéljétek meg! Hogyan kapcsolódnak Lutherhez a következő tárgyak?
Megoldás: Biblia – igazság felismerése, kegyelmes Isten megtalálása, szolgálatának alapja, bibliafordítás stb. Kereszt – Krisztus keresztjében találja meg a kegyelmes Istent, hitünk középpontja Krisztus váltság-halála stb. Kottalapok, lant – Isten igéjét az énekeken keresztül is hirdeti, énekeket ír, zenél. Szószék – anyanyelvű igehirdetés.
A feladat/tevékenység célja: A feladat lehetőséget ad arra, hogy kiemeljünk néhány fontos tárgyat Luther életéből.
- 3' **Feladatmegoldás**
 3. feladat
 Fejtsd meg a szórejtvényt!
Megoldás: Erős vár a mi Istenünk, jó fegyverünk és pajzsunk.
A feladat/tevékenység célja: Ismerjék fel a képrejtvényből a 254-es számú éneket!
- Boríték, a borítékban szó-kártyákon az ének (EÉ 254) 1. versszakának szavai.
 Csoportokban rakjuk ki az ének szövegét!
- 5' **Énekeljük el az éneket!**
 (Ha nem ismerik még a diákok, akkor tanuljuk meg lehetőség szerint egy versszakkal kívülről!)
- Tanítás**
 Tanulják meg, hogy ezt az éneket az evangélikusok himnuszának tekintjük, ünnepi alkalmainkon fennállva énekeljük.
- Forgassuk az énekeskönyvet! Keressünk benne Luther-énekeket!
Megoldás: 72,108,131,150,154,155, 214,215,229,231,232,247, 254,255,256,257,291,295, 303,304,305,318,402,433, 499,500
- 5' **Feladatmegoldás**
 4. feladat
 A felsorolt szavak különböző nyelveken azt jelentik: HIT. Vajon melyik nyelveken találkozott Luther a Bibliával? Karikázd be a megfelelő szavakat!
Megoldás: héber: הַגּוֹמָא (a helyes megoldás a meglévő héber szó tükörképe); görög: ἡ πίστις, latin: *fide*
A feladat/tevékenység célja: A diákok tanulnak már egy idegen nyelvet (angol vagy német), de egyéb nyelvek iránt is érdeklődhetnek. Ismerjék fel a héber, görög, latin szavakat! Tanulják meg, hogy a Biblia héberül és görögül íródott!
- Ha van héber, görög, latin nyelven írt Bibliánk, vagy a könyvtárból tudunk kölcsönözni, akkor érdemes mutatóba hozni a tanítási órára.

5-8'

Beszéljük meg!

- Melyik szót tudjuk kiolvasni?
- Próbáljuk kitalálni, hogy a többi szó milyen nyelven lehet!
- Milyen nyelven íródott a Biblia? (Héber, görög)
- Tudunk mi ezen a nyelven írni, olvasni?
- Mi szükséges ahhoz, hogy a héber, görög nyelven íródott szövegeket el tudjuk olvasni?
- Miért fontos, hogy a saját anyanyelvünkön olvashassuk a Bibliát?
- Tudjuk, hogy a Bibliát mióta tudjuk magyar nyelven olvasni? (1590, Károli Gáspár fordítása)

Tanítás

Beszélgessünk arról, milyen jelentősége van annak, hogy saját nyelvünkön olvashatjuk a Bibliát!

Ismerjék fel a diákok, hogy érzéseinket, élményeinket, hitbeli meggyőződésünket legjobban anyanyelvünkön tudjuk kifejezni. Hogyan hihetnénk Istenben, az ő irgalmában, ha nem értjük nekünk szóló üzenetét?

„Biblianyomtatás”

Válasszunk ki egy tetszőleges bibliai történetet vagy zsoltárt (ajánlás: Zsolt 46)! Vastagabb lapra (ha lehetőség van rá, tintával, festékkel) gyermekként egy sort írjanak le a bibliai igéből! A végén meg lehet égetni a papír szélét, hogy régiesnek tűnjön.

2-3'

Feladatmegoldás

5. feladat

Segíts Luthernek összeállítani a pecsétjét! Egészítsd ki a rajzot a színekkel és a formák segítségével!

Megoldás: Vigyünk be képet, amin meg tudjuk mutatni a Luther-rózsát!

A feladat/tevékenység célja: Evangélikus diákok többször is találkoznak a Luther-rózsával, illetve első osztályos korukban maguk is készítettek és színezték Luther-rózsát. A feladat lehetőséget ad az ismétlésre, valamint arra, hogy részletesebben megismerkedjenek a diákok a szimbólum jelentésével.

Készítsünk különböző alapanyagokból Luther-rózsát! (Időigényes feladat, de csoportmunkába előre kiadható, így az órára már csak a kész alkotásokat hozzák.)

5'

Beszéljük meg!

- Próbálják a diákok először önállóan megfogalmazni, hogy milyen jelentést hordoz a Luther-rózsát!
- Milyen jelentést hordoz a számodra a Luther-rózsát, ha valahol látod (pl. iskola falán, zászlón, blúzon, kitűzőként stb.)?
- Mit állít Luther a pecsét középpontjába? Miért?

Tanítás

Mutassunk rá, hogy a Luther-rózsát nem csupán egy szimbólum, pecsét, hanem rövid összefoglalása Luther tanításának! (Felolvasható a tanári kézikönyvben található lutheri magyarázat.)

5'

Feladatmegoldás

6. feladat

Mi hiányzik a képről? Egészítsd ki a rajzot!

Megoldás: Biblia

A feladat/tevékenység célja: Mutassunk rá, hogy Luther életében milyen fontos szerepe volt a Szentírásnak!

A feladatot követően beszéljünk a Bibliáról, ránk gyakorolt hatásáról, jelentőségéről stb.

43. „Én vagyok...” – Adventi várakozás

TK, TK-M

„Én vagyok a világ világossága” (Jn 8,12)

Én vagyok

Az „én vagyok”-mondásokban Jézus saját küldetéséről, személyének titkáról, méltóságáról, sorsáról tesz kijelentést. János evangéliumában, ahol a legtöbb „én vagyok”-mondást találjuk, különbséget kell tennünk a mondások két fajtája (a krisztológiai kifejezés abszolút és állítmánykiegészítő használata) között. Az elsőben az „én vagyok” kifejezés az isteni megjelenéssel kapcsolódik össze, pl. 6,20; 18,5–6.8. A másik esetben metaforikus állítást fejez ki arról, hogy Jézus az emberi élet alapvető szükségleteit adja. Hét ilyenrel találkozunk János evangéliumában: az élet kenyere (6,35), a világ világossága (8,12), az ajtó (10,7), a jó pásztor (10,11), a feltámadás és az élet (11,25), az út, az igazság és az élet (14,6), az igazi szőlőtő (15,15).

A világ világossága

János evangéliumában a világosság rokon fogalmai közé tartozik az élet, kijelentés, biztonság, megvilágítás, ismeret, tájékozódás. A határozott névelő használata: a világosság kifejezi, hogy Jézus nem csupán világosságot hoz, hanem ő maga a világosság.

A kijelentés ószövetségi háttere szerint a megígért Messiás világosságként érkezik a népek számára (Ézs 42,6; 49,6; 60,19), Jézus tehát jelzi, hogy az ószövetségi próféciaik általa teljesedtek be. Ő a fényforrás, aki a világnak megvilágosodást, gyógyulást, üdvösséget ajándékozik. Aki őt követi, vagyis hisz benne, az elnyeri a teremtő és növekedést biztosító világosságot, az életet.

Aki engem követ

Krisztus követésének nincs feltétele, mindenki mehet utána, aki meglátja benne a világosságot, ezért senkit nem zár ki, senkitől nem veszi el a követés lehetőségét. Az ő útján járásnak azonban fontos következménye van: aki Jézust követi, az a világossággal kerül kapcsolatba, sőt övé lesz az élet világossága, és nem marad iránymutatás nélkül. A követ (*akoluteó*) ige nem csupán vele járást, tanítványságot jelent Jánosnál, hanem azonossá válást is. Aki Krisztust követi, annak egész életét mindenestől átjárja a vele való kapcsolat, aminek gyümölcsei láthatóvá válnak mindenki számára.

A fény szertartása a lombsátor ünnepén

A világosság témája szorosan összekapcsolódik a lombsátor ünnepének hét napon át minden este megismételt szertartásával: meggyújtották az asszonyok udvarán felállított négy hétágú gyertyatartó olajmécseseit, amelyek körül a kegyes férfiak körtáncot jártak. A mindent bevilágító láng a pusztai vándorlásra emlékeztetett, amikor Isten tűzoszloppal vezette népét.

Hangsúlyos, hogy Jézus „én vagyok”-mondása a lombsátor ünnepén, annak utolsó napján hangzik el (lásd 7,37), ami kifejezi, hogy Jézus világossága ad iránymutatást, vezetést, csakúgy, mint a tűzoszlop a pusztában. Ő a fényforrás, aki nemcsak egy éjszakára töri meg a sötétség hatalmát, hanem örökre, és nemcsak Jeruzsálem ünneplő népe, hanem mindenki számára fényt jelent, az egész élet útját bevilágítja.

Az óra célja

Mutassuk meg a gyerekeknek, milyen gazdag jelentést hordoz Jézus „én vagyok”-mondása, hiszen a világosság éltet, megszabadít a sötétségtől, segít a tájékozódásban. Mutassunk rá, hogy Jézus számkra is a világ világosságaként érkezik az adventi időszak várakozásában!

Kulcsfogalmak

Világ világossága

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
2-3'	Ének <i>Szép Hajnalcsillag, Jézus, ragyogj fel!</i> (EÉ 148)	
5-7'	Játék <i>Ragyogj, karácsonyi csillag!</i> A gyerekek üljenek körbe, egyikük legyen a „bölcs”, aki a csillagot keresi. Addig, amíg kiválasztjuk a „karácsonyi csillagot” a gyerekek közül, a bölcs kimegy a teremből. A bölcs visszaérve a kör közepére áll és figyel. Közben a karácsonyi csillag megpróbál ragyogni, azaz észrevétlenül próbál rákacsintani valakire a körből. Akire rákacsintott, felkiált: „Ragyogj, karácsonyi csillag!” Majd újra kacsint valakire, aki újra felkiált. A bölcsnek ki kell találnia, ki a karácsonyi csillag. Ha kitalálta, új szereplőket választunk, és újrakezdjük a játékot.	
10'	Tanítás Kérdezzük meg a gyerekektől: Kicsoda Jézus? Mit tudunk meg róla a karácsonyi történetből, az eddig tanultak alapján? Pl. Mária fia, az angyal szavai szerint Jézus Isten Fia, ő lesz a Szabadító. Az „én vagyok” - mondásokról: <ul style="list-style-type: none">• Nemcsak mások tesznek bizonyosságot Jézusról, hanem Jézus is beszél önmagáról, elmondja, kicsoda ő.• Jézus az „én vagyok”-mondásokban sokat elárul küldetéséről, életéről, Istennel való kapcsolatáról.• János evangéliumában különösen sok „én vagyok”-mondást találunk.• Ezek egyik csoportjában Jézus olyan dolgokhoz hasonlítja magát, amelyek alapvetően szükségesek az élethez, például világosság, kenyér.	

Feladatmegoldás

A tankönyv 1. feladata alapján gyűjtsünk „én vagyok”-mondásokat!

Megoldás: Én vagyok: az élet kenyere; a jó pásztor; a feltámadás és az élet; az út, az igazság és az élet; az igazi szőlőtő.

Beszéljük meg, mit jelentenek ezek! Mihez hasonlítják Jézust? Milyen jellemzőjét emelik ki?

5-7'

Feladatmegoldás

2. és 3. feladat

Megoldás: **Én vagyok a világ világossága, aki engem követ,** nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága. (Jn 8,12)

Tanítás

- A világosság szó jelentései közül itt fontosak: élet, biztonság, megvilágítás, ismeret, tájékozódás. Azaz ezeket adja Jézus az őt követőknek.
- Jézus nemcsak elhozza a világosságot, hanem ő maga jön el a világossággént.
- Az egész világ, mindenki számára ő a világosság, senkit sem zár ki.

5-7'

Beszélgetés

A tankönyv 4. feladatának képei segítségével beszéljük meg, mihez van szükség világosságra az életünkben: hogy tudjunk tájékozódni, a fény életet jelent, ettől növekednek a növények, a világosságban látunk, hogy tudjunk tanulni, dolgozni, a sötétségben félünk, ettől szabadít meg a világosság stb.

Jézus mindezeket megadja nekünk: félelem helyett biztonságot, eltévedés helyett a helyes irányt és legfőképp életet.

10'

Színezzük ki a tankönyv mellékletében található képet!

Házi feladatként is végezhető.

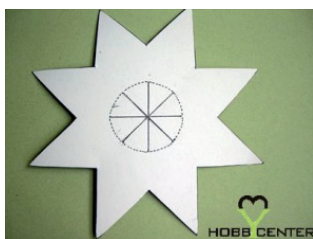
10'

Kézműveskedés

Csillag alakú mécsesstartó készítése

Elkészítés: A tanári kézikönyv mellékletében található sablon segítségével rárajzoljuk a csillagot a kartonra. Kivágjuk a formát, majd festjük, díszítjük. Kivágjuk a csillag közepét, majd kihajtjuk a háromszögeket. Végül behelyezzük a teamécsest.

Könnyen és gyorsan elkészíthető, kevés eszközt igényel.

Eszközök: vastagabb kartonpapír, amit csomagolópapírral is bevonhatunk vagy kidíszíthetünk színes tollakkal, ragasztható díszekkel, teamécses, arany színű toll vagy festék, olló, ragasztó, ecset

10' *Színes mécsestartó papírgurigából*

Elkészítése több időt igényel a festés és a vágás miatt.

Elkészítés: Vágjuk fel a gurigát 5 darabra, és fessük ki vagy színes tollakkal díszítsük őket! Miután megszáradtak, rögzítsük egymáshoz a darabokat ragasztóval vagy tűzőgéppel!

Javaslat: Még szebb lesz a mécsestartó, ha kisebb, belső „szirmokat” is készítünk. Ez esetben 2-3 gurigára lesz szükségünk, a felvágott darabokat pedig méretre kell vágnunk a szirmok elhelyezkedése szerint.

Eszközök: papírguriga, festék, ecset, ragasztó, teamécse, olló, színes tollak, tűzőgép

Válasszunk a melléklet képének kiszínezése és a mécsestartók készítése közül. Mindegyik valószínűleg nem fog beleférni az időbe.

Ünnepi barkácsolás

Tankönyv nélküli lecke

Az óra célja

A kézműveskedés, barkácsolás közben is a karácsonyi történet álljon a tanítási óra középpontjában. Minden feladathoz jól alkalmazható a bibliai történet ismétlése.

Karácsonyi memóriakártya

Hozzávalók: vastag karton, olló, színes ceruza vagy filc

A karácsonyi történet jól ismert már a diákok körében. Ezen az órán közösen alkotunk egy saját karácsonyi memóriakártya-készletet. A memóriakártyák elkészítése előtt közösen gyűjtsük össze a karácsonyi történet részeit (angyali üdvözlés Máriának, csillag az égen, napkeleti bölcsek Heródes-nél, pásztorok, a betlehemi istállóban megszülető gyermek, ajándékokat hozó bölcsek, adóösszeírás, minden fogadó megtelt stb.).

Ha nagyobb az osztály, akkor alkossunk párokat! A párok kapnak két kartont, amire általuk választott jelenetet készítenek el közösen (lehetőleg hasonlóra). A kártyák elkészítése után, ha az idő engedi, a memóriakártyát ki is próbálhatjuk.

Adventi kalendárium papírgurigából

Hozzávalók: vécepapír-guriga (24 db), ragasztó, festék vagy színes dekorációs papír, de lehet csomagolópapír is

A gurigákat először fessék meg, díszítsék a diákok! Az elkészült gurigákat ragasszuk össze fenyőfa alakban, amit fel tudunk akasztani a falra. A 24 gurigában külön-külön elhelyezhetjük a karácsonyi történet részleteit, így napról napra részleteiben elolvasható a bibliai történet. A bibliai történet helyett karácsonyi kérdéseket is elhelyezhetünk bennük, vagy képeket, áldást, jókívánságot, jó hírt.

Képeslapkészítés

Hozzávalók: kék, fehér, zöld karton, aranyszínű, ezüstsínű zselés toll vagy filc, olló, ragasztó

A kék kartont vágjuk kihajtos képeslap méretűre. Hajtsuk meg a képeslapot! A hajtott részt élezzük le, majd készítsünk 3 darab 1 cm széles, különböző hosszúságú bevágást egymástól kb. 3 cm távolságban. A bevágott részt ne vágjuk le a végénél, hiszen azon keresztül a képeslap belseje felé fordítjuk azokat. A fehér kartonból kivágunk egy templomot, míg a zöldből két különböző méretű fenyőfát. Ezeket felragasztjuk a képeslap behajtott füleire. Aranyszínű tollal csillagos eget rajzolhatunk, míg az ezüsttel a fenyő és a templom szélét lehet díszíteni.

Gyerekek karácsonyi szolgálata

Tankönyv nélküli lecke

Az óra célja

Érzékeljék a gyerekek, hogy ők is lehetnek eszközei a karácsonyi jó hír továbbadásának. Ünnepi szolgálattal: énekükkel, műsorukkal ajándékot adhatnak, örömet szerezhetnek és Istenre mutathatnak.

Kulcsfogalmak

Jó hír, szolgálat, látogatás

Az óra menete

Keretek

Az óra előszervezést igényel, mind a műsorra való felkészülés, mind a meglátogatandó személlyel/intézménnyel való egyeztetés tekintetében, ezért érdemes több órával korábban elkezdni a készülést. Az óra tartalma, menete pedig a hittan csoport számára adott lehetőségek szerint alakulhat.

Elsőként érdemes kiválasztani a látogatás és szolgálat helyszínét, és végiggondolni, hogy intézményt vagy gyülekezeti csoportot/tagot látogatunk-e meg. Ehhez fontos szempont lehet, hogy a hitoktatást szervező gyülekezet fenntartásában van-e evangélikus intézmény: óvoda, szociális otthon, diakóniai intézmény, van-e a gyülekezet területén más felekezet által fenntartott vagy nem egyházi intézmény. Amennyiben az előző években járt már a csoport diakóniai intézményben, látogassunk meg ez évben idős, beteg gyülekezeti tagot, vagy találkozzanak a hittanosok egy a gyülekezetben működő csoport (férfiigylet, nőegylet, nyugdíjas kör, baba-mama kör) tagjaival.

Ezek szerint az ajánlott *lehetőségek*:

1. Látogatás gyülekezeti tagnál
2. Látogatás gyülekezeti csoport alkalmán
3. Látogatás (gyülekezeti fenntartású) óvodában
4. Látogatás (gyülekezeti fenntartású) szociális intézményben

Szempontok

A szervezés előtt a következő szempontokat érdemes figyelembe venni, átgondolni:

1. *Időbeli keret*: Fontos, hogy a rendelkezésünkre álló idő, legtöbb esetben 45 perc, elegendő legyen az oda- és visszajutásra, a műsor előadására és esetlegesen rövid beszélgetésre. Amennyiben van erre lehetőségünk, például a hittanóra utolsó tanórára esik vagy más időpontban is tarthatjuk az órát, meghosszabbíthatjuk a rendelkezésünkre álló időt.

2. *Távolság*: Vegyük figyelembe, milyen messze kell mennünk a csoporttal. Mérjük le előre, mennyi időt vesz igénybe az odajutás. Kalkuláljuk bele a felöltözést, levetkőzést is. Ha speciális a helyzetünk, például a hittanóra az utolsó tanórára esik, vagy a lelkész maga viszi haza a gyerekeket óra után, esetleg a hitoktatás helyszíne nem az iskola, igazítsuk ehhez az óra menetét.

3. *Helyszín*: Arra is van lehetőség, hogy az adott gyülekezeti csoportot hívjuk meg a hittanórára, legyenek ők a hittanosok vendégei.

4. *Hallgatóság*: Vegyük figyelembe, milyen létszámú, életkorú, fizikai állapotú lesz a várható hall-

gatóság. Eszerint választhatunk ismertebb énekeket (a hallgatók bevonhatók) és verseket vagy éppen prózai szövegeket.

5. *Létszám:* A csoport létszámát vegyük figyelembe a látogatás helyszínének és a műsor tartalmának kiválasztásánál. Ha például gyülekezeti tagot látogatunk meg, 4-5 főnél többen nem biztos, hogy elférünk.

6. *Fogadókészség:* A választott intézményben vagy személlyel részletesen egyeztessünk a látogatás minden részletére nézve: időpont, tartalom, időbeli keret, létszám, hallgatóság.

7. *Gyerekek bevonása:* Érdemes a gyerekeket előre felkészíteni a látogatásra, azaz 2-3 órával korábban elkezdni beszélgetni velük arról, hova megyünk, mire számíthatnak. Adjunk lehetőséget, hogy ők is feltegyenek kérdéseket.

8. *Levezetés:* A következő órán szánjunk időt a tapasztalatok megbeszélésére.

Eszközök

- Hangszerek: a gyerekeket is bevonhatjuk a zenei kíséretbe, amennyiben valaki játszik hangszeren, felkérhetjük. Csörgő- és ritmushangszereket is használhatunk.
- Kottatartó
- Kották, szövegek
- Egyéb kellékek

Tartalom

A látogatás helyszínének, az időbeli keretnek, a hallgatóságnak megfelelően állítsuk össze a műsort. Beszéljük meg a gyerekekkel, szerintük mivel készüljön a csoport, ki mit vállalna szívesen. A felkészülést 2-3 órával korábban érdemes megkezdeni: az énekeket az előző órákon tanulhatjuk, gyakorolhatjuk, a verseket, szövegeket a gyerekek kapják meg időben. Beszéljük meg, hogy kívülről kell-e tudni a szövegeket, vagy elég olvasni. Figyeljünk arra, hogy ne terheljük túl a gyerekeket, hiszen karácsonykor valószínűleg mindenki szerepelni fog. A karácsonyi műsor egyes részei is előadhatók, amennyiben nem lesz nagy átfedés a meglátogatandó csoport és a karácsonyi gyülekezet között.

Néhány javaslat a tartalomhoz:

Énekek

Az *Evangélikus énekeskönyvből*: 149: Ó jöjj, ó jöjj, Üdvözítő; 169: Jászolban a szalmán; 549: A kis Jézus megszületett; 548: Mennyből az angyal

A *Zarándokénekből*: 23: Az égbolt megnyílik; 28: Most keljetek fel!; 29: Új esztendő

Versek

József Attila: *Betlehemi királyok*; Ady Endre: *Kis, karácsonyi ének*; Rónay György: *Ádvent első vasárnapja*; Túrmezei Erzsébet: *Kérdez a gyermek*; Dsida Jenő: *Közeleg az emberfia*; Gárdonyi Géza: *Fel nagy örömmel!*; Tamáska Gyula: *Mondd el!*; Móra László: *Karácsony édes ünnepén*; Márai Sándor: *Az ünnepekről*; Márai Sándor: *Négy évszak – December*; Pilinszky János: *Szent várakozás, Karácsonyi gondolatok*

Betlehemesek és színdarabok szövegei [az alábbi honlapon](#) található.

44. Karácsonyra készülünk!

TK

Jn 3,16: A 16. vers a legismertebb logion János evangéliumában. A mondanivaló lényege, hogy az Istentől jövő Fiúban való hit a soha el nem múló élet részesévé teszi a halandóság és mulandóság miatt megváltásra, szabadulásra szoruló embert.

Úgy szerette: Az eseményeket Isten szeretete mozgatja (lásd 1Jn 4,9: Isten szeretet). Az aoristosban álló ige: égapészen, Isten egyszeri szeretetbizonyítékára utal, amelynek hatása megtörténte után is folyamatos.

Világ: A *kozmosz* szó itt nem az istenellenes, hanem a megváltásra szoruló embervilág értelemben szerepel. Istennek a Jézus Krisztus által véghezvitt üdvakarata univerzális jelentőségű.

Egyszülött: Az előszón kívül (1,16.18) csak itt olvasunk a Fiúról mint *monogenés*ről. Az egyszülött Fiú fogalmának használata aláhúzza azt az egyedülálló kapcsolatot, amely az Atya és a Fiú között van.

Adta: Az *edóken* ige, a Fiú küldetésére egyébként használatos *apesteilen* helyett, a halálra adásra utal, mint ahogyan Róm 4,25; 8,32; Mk 9,31 és Gal 1,4 is ezt hangsúlyozza. Az ige akciója egyértelművé teszi, hogy a szöveg egyszeri, jelentőségében páratlan eseményről beszél.

Mindaz, aki hisz: A kifejezés a lehető leguniverzálisabb (bárki hihet, senki nincs kizárva) és legegyedibb (a hit személyes, hinni egyénileg lehet) egyszerre. A hit nem pusztán az Isten Fia létezéséről való bizonyosságot jelenti, hanem megváltói tettének bizalommal teli elfogadását.

El ne vesszen: Az *apolétai* jelentése ebben az összefüggésben: elveszni az örök élet számára.

Örök élet: A zóé *aiónios* (amely itt fordul elő először János evangéliumában) Jézus igehirdetésének központi jelentőségű fogalma. A zóé fogalma általában az *aiónios* jelző nélkül is jelenti az örök életet (Jn 3,36; 5,24.40; Mk 9,43.45; Mt 19,17). A fogalom jelentéstartalma Jézus igehirdetéseiben magában foglalja az élővé tevő, megelevenítő erőt.

Az óra célja

A karácsonyra készülés sokféle és sokfelől érkező ingere és befolyása közben a lényegre koncentrálni: karácsonykor a földre született Megváltóban megmutatkozó isteni szeretetet ünnepejük.

Kulcsfogalmak

Karácsonyi történet, jó hír, Megváltó, szeretet

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Ím, jászlad mellett térdelek</i> (EÉ 161)	

- 5-10' **Ismétlés, feladatmegoldás**
Az 1. feladat képeivel ismételjük át a karácsonyi történetet!
1. kép: Máriának angyal jelenik meg
 2. kép: József és a fogadós beszélgetése
 3. kép: a bölcsek elkerülik Heródes palotáját
 4. kép: a pásztorok és a család találkozása
- 5-10' **Önálló munka, megbeszélés**
Oldják meg a gyerekek önállóan a 2. feladatot, majd beszéljük meg közösen, kinek mi az, ami fontos, meghatározó a karácsony ünnepében.
Mi az, ami számunkra a legfontosabb keresztényként?
- Kezdhethük a feladatot beszélgetéssel, a képeslap írása házi feladat is lehet.
- 5-7' **Feladatmegoldás, ismétlés**
Oldjuk meg közösen a 3. feladatot!
Megoldások: 1. hamis, 2. igaz, 3. hamis, 4. igaz, 5. igaz, 6. igaz, 7. igaz, 8. igaz, 9. hamis, 10. igaz
Megfejtés: evangélium
- 5-7' **Tanítás**
- Az evangélium szó jelentése jó hír – hivatkozzunk a 3. osztályban már tanultakra!
 - A karácsony abban az értelemben a szeretet ünnepe, hogy Isten szeretetét ünnepeljük, ami abban mutatkozik meg, hogy Jézus Krisztust hozzánk küldte.
 - Isten elküldte Fiát a világba: azaz lehajolt hozzánk, ő jött közel, ő jött közénk, ő lett hozzánk hasonlónak, azaz emberré.
 - Jn 3,16 személyesen mindenkinek szól, személyesen mindenkinek adott ajándék Istentől.
 - Karácsonyi örömünk a feltámadás utáni örömmel teljesedik ki, hiszen a karácsonykor megszülető és húsvétkor feltámadt Krisztus az, aki nekünk is életet ad.
- 10' **Kézműveskedés**
- Dióbaba készítése*
Kellékek: fél dióhéj, csipke (vagy másféle) szalag, fonal, vászon vagy más anyag, egy kicsi vattapamacs, kb. 1 cm-es fagolyó, selyemszalag
Eszközök: ragasztó (ragasztópisztoly), olló, alkoholos filctoll (fekete, piros)
- Elkészítés: A dióhéjat alaposan megtisztítjuk (esetleg le is lakkozhatjuk vagy lefújhatjuk aranyfestékkel), majd a fonal összeillesztett végét a dió belsejébe ragasztjuk. Ezzel lehet felakasztani a dióbabát. A csipkeszalagot az aljánál összeráncoljuk, félkört képezünk belőle, majd a dióhéj felső, akasztós végére ragasztjuk, mint egy kispárnát.

A vászon közepére tesszük a vattapamacsot, és a négy sarkát ráhajtjuk, ráragasztjuk, mintha egy kis csomagot készítenénk, majd a ragasztott felével befelé beragasztjuk a dióhéjba. A fagolyót körberagasztjuk a selyemszalaggal, majd megrajzoljuk a baba szemét, száját alkoholos filctollal. Legegyszerűbb, ha a baba szemét csillagként rajzoljuk meg, de akár lecsukva, alvó szemet is készíthetünk. Végül a fejet ragasszuk a helyére, a már előzőleg felragasztott csipkeszalagra.

Ha a dió aljára egy másik fél dióhéjat helyezünk megfordítva, jászolbölcsőt is készíthetünk.

Jézus bevonul Jeruzsálembe (Mt 21,1–9)

Tankönyv nélküli lecke

(Párhuzamos igehelyek: Mk 11,1–11; Lk 19,28–38; Jn 12,12–19)

Bevonulás: Jézus Jeruzsálembe való bevonulása két okból is jelentős esemény: egyrészt a próféciák szerint megígért király érkezik meg, másrészt Jézus galileai tevékenységét befejezve indul Jeruzsálembe, és ezzel rálép a kereszt felé vezető út utolsó szakaszára. A bevonulással – amely a hét első napjára, tehát vasárnapra eshetett (Márk adatai és Jn 12,1 alapján) – megkezdődnek a nagyheti események.

Prófécia: Az evangélisták leírásai közül Máté beszámolója mutatja a legszorosabb kapcsolatot az ószövetségi ígéretekkel, főként Zakariás és Ézsaiás jövendöléseire utal.

Jeruzsálem: A próféciák szerint a Messiásnak az Olajfák hegyéről kell jönnie, amely Jeruzsálemtől kb. 800 méterre, kb. 900 méter magasan fekvő domb volt. Nyugati lejtőjén található Betfagé városa, ami Jeruzsálem külvárosának számított. A prófécia szerint is ide érkezik az Úr (Zak 14,4).

Király: Jézus maga is tudatosan alkalmazkodott a próféciákban leírtakhoz, és alakította bevonulását azoknak megfelelően: békés és alázatos királyként vonul be, ez azonban sok pontban ellentétes a nép messiásról alkotott elképzeléseivel.

Szamár: A kölcsönként szamár a szerény és erőszak nélkül uralkodó, békeidőben vonuló király ismertetőjele, amely megfelel Zak 9,9 jövendöléseinek.

Tömeg: A tömeg mérete nem derül ki a szövegből, nem tudjuk, hogy csak a Jézust követő emberek voltak-e jelen vagy mások is csatlakoztak a menethez, de nem gondolhatunk nagyszabású tüntetésre. Jézus a bevonuláskor még a jeruzsálemiek többsége számára ismeretlen próféta volt, ám híre hamarosan elterjedt az egész városban.

A tömeg szavai: A „hozsánna” köszöntés, amely Jézus korában üdvözléssé vált, eredetileg a királyhoz vagy Istenhez intézett segélykiáltás volt, jelentése: „ments meg”, „segíts meg”. Az „Áldott, aki az Úr nevében jön” mondat a 118. zsoltár 25. verséből való, így köszöntötték a zarándokokat a templomba érkezve.

Az óra célja

A bevonulás történetének dramatikus feldolgozása, amelynek segítségével a tanulók közelebb kerülhetnek a történelemhez, jobban megérthetik annak üzenetét, az eljátszással saját élményt szerezhetnek.

Kulcsfogalmak

Bevonulás

Az óra menete

1. Ráhangolódás, bemelegítés

A ráhangolódás történhet játékos formában. A bemelegítő játék célja, hogy a tanulók megérkezzenek a kinti világból egy védett érzelmi térbe, ahol kifejezhetik érzéseiket, megoszthatják véleményüket, valamint ráhangolódhatnak az adott témára.

Bemelegítő játék: érzelmek kifejezése arcmimikával. Minden tanulónak a fülébe sűgünk egy érzést (öröm, düh, félelem, szomorúság, döbbenet, együttérzés, szégyen, kíváncsiság stb.), amit neki

arckifejezésekkel kell megjelenítenie, a többieknek pedig ki kell találniuk. Ez a játék egyrészt segíti a későbbiekben a saját érzéseik megnevezését, másrészt rámutat arra, hogy a bevonulás szemtanúi milyen vegyes érzésekkel viseltethettek.

2. A bevonulás történetének dramatikus feldolgozása

2.1. *Találják ki* a tanulók, melyik történettel fogunk foglalkozni. Mondjunk szereplőket, tárgyakat, először olyanokat, akik/amelyek sok más történetben is szerepelnek: Jézus, nagy tömeg, felsőruha, számár, pálmaág. A bevonulás története 1. osztályban volt tananyag, ám a tanulók azóta is találkozhattak ezzel az ismert történettel, pl. bibliaórán, passiójáték alkalmával, igehirdetési alapigeként.

Olvassuk fel a történetet a Bibliából (Mt 21,1–9)!

2.2. *Mondjunk el fontos háttérinformációkat:*

- A bevonulás helyszíne: Jézus galileiai működése után indul a fővárosba, Jeruzsálembe, ez a nagyheti események kezdete (virágvasárnap).
- Számár: szelíd állat, a kereskedők teherhordó állata. Jézus a választásával kifejezi, hogy alázatos, erőszakmentes uralkodóként érkezik: nem harci lovon, hanem számaron, fegyverzet nélkül. A számár nem Jézus vagy a tanítványi kör saját állata, a tanítványok kéri el a gazdájától.
- Tömeg: nem tudjuk pontosan, milyen nagy tömeg követte Jézust. Jelen lehettek tanítványai, olyanok, akik korábban hallották tanítását, látták csodáit, zarándokok, de Jézus ekkor még nem volt ismert Jeruzsálem lakói előtt.
- Pálmaág: a győzelem szimbóluma.
- Messiás: Jézust királyként tisztelik, benne látják a régóta megígért és várt Messiást. A Dávid Fia kifejezés a zsidóknál a Megváltót jelentette.
- Király: Jézus szelíd és alázatos királyként vonul be, aki békeséget akar hozni az embereknek.
- Hozsánna: jelentése: ments meg! Jézus korában üdvözléssé vált.
- Profécia: több ószövetségi prófécia is szól a Messiás érkezéséről, ezeknek felelnek meg a bevonulás eseményei.
- Utalhatunk az 1. osztályos tankönyv képeire, amelyen a legtöbb ember ugyan örül, mégis találunk dühös, gyanakvó, csodálkozó, érdeklődő, figyelő embereket is a tömegben.

2.3. A történet megismerése után következik a *szerepek kiválasztása*. Mindenki magának választ szerepet. Törekedjünk arra, hogy mindenkinek legyen szerepe, lehetőség szerint mindenkinek más. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy nem csak személyt lehet megjeleníteni, hanem tárgyat is. Például lehet valaki a felsőruha, a pálmaág vagy az út mentén egy kődarab is, amely mellett Jézus elhalad. Ezután lehetőség van a „színpad” berendezésére, elhelyezkedésre, esetleg beöltözésre is.

Miután mindenki elfoglalta a helyét, a tanár kérdezze meg minden tanulótól, kicsoda ő, a diákok pedig egyes szám első személyben válaszoljanak. Példa: Elnézést, megkérdezhetem, ki vagy és mit csinálsz itt? Lehetséges válasz: Péternek hívnak, Jézus tanítványa vagyok, és nagyon boldog, hogy tanúja lehetek ennek a fontos eseménynek. Vagy: Egy gyönyörű pálmaág vagyok, egy kisfiú hozott el engem, aztán kézről kézre jártam, érzem, hogy valami fontos történik. Vagy: Éppen erre sétáltam, nem is tudom, mi történik itt, ki az a fehér ruhás ott középen, nem értem, mit kiabálnak mindenfelől; stb.

2.4. *A tanulók játsszák el a történetet*, az előre egyeztetett szövegüket mondják. A tanár feladata az időkeret figyelembevétele, a játék koordinálása. Várható, hogy párhuzamosan történnek majd események, amire a tanárnak figyelnie kell. Egyes pontokon akár meg is állhat a játék, a tanár rákérdezhet egyes szereplők éppen aktuális gondolataira, élményeire, motivációjára.

3. Lezárás, élmények megosztása

3.1. *A szerepvisszajelzés* fontos része a játéknak. Minden szereplő elmondhatja, hogyan élte meg a szerepét, milyen érzései voltak, mit sikerült megvalósítania, mennyire tudta visszaadni a Biblia szavait,

mennyire tudta átélni azokat. Igyekezzünk a tanulók szerepükben megélt érzéseire rákérdezni! Kérdezzünk meg, hozott-e új felismerést a játék, megértettek-e valami fontosat a történetből, ami eddig nem volt hangsúlyos számukra. A visszajelzés nemcsak verbális formában történhet, megjeleníthetik érzéseiket gyurmából készített művekkel is, vagy rajzolhatnak.

3.2. Végül hangozzék el a *teológiai üzenet*, azaz a tanár foglalja össze a történet lényegi mondanivalóját! A teológiai összegzés ne maradjon el, máskülönben a történet játékká, mesévé válhat a tanulók számára.

Teológiai összefoglalás: Jézus szelíden és alázatosan, a békesség királyaként vonult be Jeruzsálembe. Az őt követő tömegből sokan felismerték benne a megígért Messiást, és méltó módon királyként tisztelték őt.

Passiótörténet

Tankönyv nélküli lecke

TKK-M

(A tanítási óra feladatai eredetileg iskolai csendesnapra készültek, de jól használhatók tanítási óra keretén belül, illetve nagyheti gyülekezeti napon is.)

Az óra célja

Interaktív módon felidézni Jézus szenvedéstörténetének eseményeit. A negyedik tananyagban ugyan nem szerepelnek a történetek, de jól ismertek. A történet eseményeihez kapcsolt játékok, szemléltető anyagok az ünnepre készülést és a tartalom elmélyítését szolgálják. (A tanítási óra előkészítése hosszabb időt vesz igénybe.)

A tanterem

Ha lehetséges, előre rendezzük be a tantermet! Készítsünk a padokból külön állomásokat, ahol előre elkészített feladatok várják a diákokat!

Bevezetés, köszöntés

A tanár elmondhatja szóban az ajánlott kis üzeneteket. Az üzeneteket az állomásokon is elhelyezhetjük borítékban, így a gyerekek olvashatják el. Érdeemes megkérdezni minden levélrészlet után, hogy vajon ki a szerzője a levélnek.

Üzenet

Kedves gyerekek!

Egy történetet fogok nektek elmondani. Az eseményeket nyolc állomásra osztottam szét. Minden állomáson találtok egy levelet a történetben szereplő személyektől. Nektek nincs más dolgotok, mint figyelmesen elolvasni azt, és teljesíteni azokat a feladatokat, amelyeket egy-egy állomáson elrejtettünk. Íme az első levél, amely arról számol be nektek, hogy egy különös reggelre ébredtünk. Zarándokok érkeznek a városunkba. Kíváncsian mentünk ki az utcákra, hátha valaki érdekes ember is érkezik a zarándokokkal. Kis idő után megpillantottuk Jézust és az őt körülvevő hozsannázó embereket.

Pálmaágakat szakítottunk és azt lengettük kezünkben, mások felsőruhájukat terítették Jézus elé, miközben azt kiáltottuk: Hozsánna! Hozsánna! Áldott, aki jön az Úr nevében! Nagy meglepetésünkre egy dicsőséges király helyett Jézus számárháton, szótlanul és szelíden érkezett közénk.

Az asztalon pálmaleveleket találtok, amelyeken kérdések várnak rátok! (Az üzenet küldője: a tömeg)

1. állomás/asztal: Jézus bevonul Jeruzsálembe

Kellék: 6 db zöld kartonból kivágott pálmalevél. Egy-egy levél a következő kérdéseket tartalmazza:

1. Milyen állat hátán vonul be Jézus a városba? (Szamár)
2. Melyik városba vonul be Jézus? (Jeruzsálem)
3. Mit terítenek Jézus elé az emberek? (Felsőruhájukat)
4. Mit lengetnek az emberek a kezükben, miközben Jézus vonul? (Pálmaágakat)
5. Mit kiáltoznak az emberek, miközben Jézus vonul? (Hozsánna)
6. Hogy nevezzük azt az ünnepünket, amit ehhez az eseményhez kapcsolhatunk? (Virágvasárnap)

2. állomás/asztal: Júdás elárulja Jézust

Üzenet

Kedves gyerekek!

Ezen az állomáson nem lesz könnyű dolgokat. Két csapatot kell alkotnotok. Az egyik csapat tagjainak meg kell találnia a papírkorongokat a dobozban. A korongokat át kell adni a másik csapatnak, akik megpróbálnak beletalálni egy képzeletbeli erszénybe. Nem egyszerű a feladat, de tudom, hogy ügyesek lesztek! Nem kell túl sok korong, megelégszem harminc darabbal is.

Amikor közeledett már a kovásztalan kenyerek ünnepe, elmentem a főpapokhoz és az írástudókhoz, hiszen tudtam, régóta keresték a módját annak, hogy elfogják a Mestert. Elmentem hozzájuk és elmondtam nekik, hogy a Gecsemáné-kertben imádkozunk, és ott könnyen elfoghatják őt. A főpapok annyira megörültek ennek a hírnék, hogy még pénzt is adtak érte. Felfedtem a titkot, hogy csókkal árulom el Jézust. (Az üzenet küldője: Júdás)

Kellék: egy nagy doboz, amelyben apró tárgyak vannak, illetve kartonból kivágott ezüstérmék (lehet 30 db ötvenforintos is). A doboz oldalán vágjunk két nagyobb lyukat, amibe belefér egy diák keze. Erszényként szükségünk lesz egy kisebb zsákra.

Feladat: Az osztályt osszuk két csapatra. Az egyik csapat felsorakozik a doboz mögött, míg a másik szembeáll az asztalon elhelyezett erszénnyel. Olyan távolságba álljanak, ahonnan mindenképpen dobni kell az érmét, de ne legyen nehéz beletalálni. A dobozos csapat tagjai a lyukakon keresztül a tárgyak között keressenek egy-egy érmét, és adják át a másik csapat tagjának. Ez a tag megpróbálja beledobni az erszénybe az érmét. (Ennek az állomásnak a teljesítése időre menjen, mert elcsúszhat vele az óra.) Az üzenethez kapcsolódva kérdésként feltehető: Mire emlékeztet bennünket a 30-as szám? – 30 ezüstpénz, amit Júdás kap az árulásért.

3. állomás/asztal: Lábmosás, utolsó vacsora

Üzenet

Kedves gyerekek!

Elérkezett a kovásztalan kenyerek ünnepe, amikor fel kellett áldozni egy bárányt. Összegyülekeztünk mi is Jézussal együtt egy házba, hogy ott közösen fogyasszuk el a húsvéti vacsorát. Az este ugyanúgy kezdődött, mint mindig, de egyszer csak valami különös dolog történt. Mesterünk felállt az asztaltól, egy kendővel körülkötötte magát, egyenként lehajolt elénk, és elkezdte megmosni a lábunkat. Tanács-talanul figyeltük az eseményeket, hiszen ezt a munkát rabszolgák végzik. Péter, aki mindig is heves természetű ember volt, felpattant helyéről, és nem engedte, hogy Jézus megmossa a lábát. Mesterünk mondott egy különös mondatot: Ha nem moshatlak meg, akkor semmi közöd sincs hozzám. Ekkor Péter engedett neki. Az este másik érdekes pillanata volt, amikor Jézus körbeadta a kenyeret és a kelyhet a következő szavakkal: ez az ő teste és vére. (Az üzenet küldője: egy tanítvány)

Kellék: lavór, névkártyák (lehet lábnyomforma is) mindenféle névvel, egy kendő

Feladat: A lavórban lévő nevek közül ki kell válogatni a tizenkét tanítvány nevét egy kendőre. Ha valamelyik tanítványról több mindent is tudnak, akkor idézzék fel azokat.

Péter (halász, Jézus fontos tanítványa, megtagadja Jézust, mégis az egyházat rá fogja építeni)

András (halász, Péter testvére)

Jakab (halász, Zebedeus fia)

János (halász, Zebedeus fia – szeretett tanítvány)

Máté (eredeti neve Lévi, vámszedő volt)

Tamás (neve jelentése: Iker, hitetlen – a feltámadást nem hiszi el, amíg Jézus sebeit nem érintheti meg)

Taddeus (csak Biblián kívüli forrásokból tudunk róla valamit, az is bizonytalan)

Fülöp (találkozott az etióp kincstárnokkal)

Bertalan (János szerint Nátánael, a kételkedő tanítvány: Fülöp viszi el őt Jézushoz)

Jakab (Alfeus fia)
Simon (a zélóta kananeus)
Júdás (áruló)

4. állomás: Gecsemáné-kert

Üzenet

Kedves diákok!

Különös este volt, hiszen tudtam, hogy elérkezett az idő. Az ünnepi vacsora után kimentem tanítványaimmal az Olajfák hegyén található Gecsemáné-kertbe, hogy ott imádkozzam, és kérjem Atyámtól, hogy az ő akarata legyen meg, ne az enyém. A tanítványaimtól azt kértem, hogy virrasszanak velem, de gyengék és fáradtak voltak, és elaludtak. A kísértő ismét megjelent, hogy eltántorítson az utamtól, de győzedelmeskedtem felette. Olyan kitartóan imádkoztam Atyámhoz, hogy az erőfeszítéstől nagy vércseppek csöppentek le homlokomról.

Az evangélikus énekeskönyvből keressetek esti éneket és imádságot! Örölnék, ha egy rövid esti imádságot közösen elolvasnátok az én imádságomra emlékezve. (Az üzenet küldője: Jézus)

Kellék: énekeskönyvek

Feladat: Keressetek az énekeskönyvben esti imádságokat, esti énekeket! Egy imádságot olvassatok el közösen!

Esti imádságok: 686. (vasárnap előestéjén), 708. (karácsony szenteste), 716. (vasárnap este), 718. (hétfő este), 720. (kedd este), 722. (szerda este), 724. (csütörtök este), 726. (péntek este), 728. (szombat este), 730–731., 744. o.

Esti énekek: 108–130. énekek

5. állomás: Jézus elfogatása

Üzenet

Kedves kis diákok!

Igazából nem is értettük, hogy miért, de botot vettünk a kezünkbe, akinek kardja volt, azt hozta magával, és a főpap buzdítására elindultunk a Gecsemáné-kertbe. Útközben csatlakozott hozzánk egy férfi, aki nagyon jól ismerte Jézust. Ő vezetett hozzá, majd megcsókolta. Ez volt az a jel, ami alapján tudtuk, kit kell elfognunk. Tanítványai közül egyvalaki még kardot is rántott, és levágta a főpap szolgájának a fülét. Érdekes volt, mert Jézus nem engedte a vérontást, sőt meggyógyította a férfi fülét. Nem ellenkezett és nem akart elmenekülni, hanem engedte, hogy megkötözzük.

A kódolt írás megfejtésével megtudhatjátok, mit mondott Jézus a kardot rántó férfinak. Mindannyiunk számára tanulságos Jézus mondata, hiszen az erőszak valóban nem vezet semmire.

A kódtáblázatban minden betűhöz tartozik egy szám. Az alsó táblázatban csak a számokat találjátok. Keressétek meg a számoknak megfelelő betűket, és azokat összeolvasva megtaláljátok a mondatot!

Kellék: kódolt írás (nyomtatás)

Feladat: Fejtsétek meg a mondatot! (Megfejtés: Tedd vissza kardodat a helyére, mert akik kardot fognak, kard által vesznek el.)

A	Á	B	C	CS	D	E	É
1	2	3	4	5	6	7	8
F	G	GY	H	I	Í	J	K
9	10	11	12	13	14	15	16
L	LY	M	N	NY	O	Ó	Ö
17	18	19	20	21	22	23	24
Ő	P	Q	R	S	SZ	T	TY
25	26	27	28	29	30	31	32
U	Ú	Ü	Ű	V	W	X	Y
33	34	35	36	37	38	39	40
Z	ZS						
41	42						

31	7	6	6		37	13	30	30	1		
16	1	28	6	22	6	1	31		1		
						,					
12	7	18	8	28	7		19	7	28	31	
1	16	13	16		16	1	28	6	22	31	
						,					
9	22	10	20	1	16		16	1	28	6	
2	17	31	1	17		37	7	30	20	7	16
		.									
7	17										

6. állomás: A főpap udvarán

Üzenet

Sziasztok!

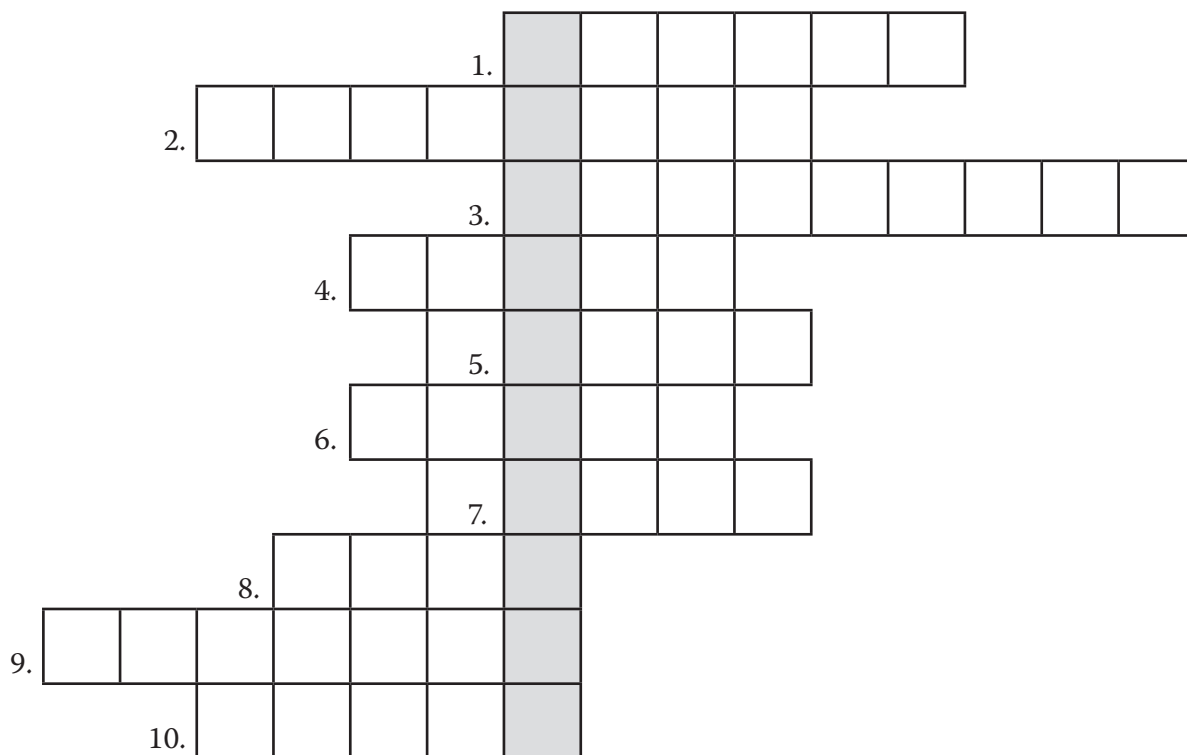
Hát egyáltalán nem vagyok büszke arra, amit tettem. Most is, amikor arra a napra gondolok, bizony szégyenkezem cselekedetem miatt.

Miután elfogták Jézust, elvitték a főpap házába. Távolról követtem őt, mert féltem, nehogy engem is elfogjanak. Az udvar közepén a tűz körül állók közé keveredtem. Ott azonban meglátott egy szolgáló, jól megnézett magának, és azt mondta, hogy én is vele voltam. Nem tudom, mi ütött belém, de azt válaszoltam: Asszony, nem ismerem őt! Röviddel ezután egy másik ember mondta nekem, hogy én is közülük való vagyok. De ismét tagadtam, most már nagyobb hangon, mint korábban: Ember, nem vagyok! Körülbelül egy óra telhetett el, amikor ismét valaki megjegyezte, hogy én is biztos, hogy hozzá tartozom. Harmadszor is tagadtam, és amikor még beszéltem, megszólalt a kakas. Jézus ekkor rám nézett, én meg keserves sírásra fakadtam. (Az üzenet küldője: Péter)

Kellék: rejtvény (nyomtatás)

Feladat: Fejtsétek meg a rejtvényt!

1. Így nevezik a tanítványok Jézust.
2. Itt született Jézus.
3. Ebben a kertben fogták el Jézust.
4. Tanítvány. Foglalkozása halász. Testvére András. Nevének jelentése: köszikla.
5. Tanítvány. Nem hitte el a tanítványoknak, hogy a feltámadt Jézus megjelent nekik. Neki szüksége volt arra, hogy megérintse Jézus sebeinek helyét.
6. Milyen beszédben tanít bennünket Jézus?
7. Milyen állat szólalt meg azon az éjszakán, amikor Jézust elfogták?
8. Jézus mondja: Ti vagytok a sója.
9. Melyik városból való Jézus? Hol éltek a szülei?
10. Hogy hívták Jézus anyját?

Megfejtés:

1. Mester
2. Betlehem
3. Gecsemáné
4. Péter
5. Tamás
6. Hegyi
7. Kakas
8. Föld
9. Názáret
10. Mária

Megoldás: Megtagadta

7. állomás: Pilátus előtt

Üzenet

Kedves diákok!

Különös reggelre ébredtem. Nyugtalan volt az éjszakám, mert éreztem, ma nehéz döntést kell meghoznom. A zsidó nagytanács hatalmas embertömeg kíséretében cipelt elém egy férfit, akit Jézusnak hívtak. Különböző vádak hoztak fel ellene: félrevezeti a népet, felkent királynak mondja magát. Amikor ott állt velem szemben, különös érzés fogott el, mert nem félt tőlem és a nép haragjától sem. Nem akarta menteni magát, hanem csendben állt előttem. Én semmi bűnt nem találtam benne, ezért el akartam engedni. Nagy meglepetésemre a tömeg Jézus megfeszítését követelte.

Ha a totóban a helyes válaszokat karikázzátok be, akkor megtudhatjátok, mit tettem, miután kiszolgáltattam Jézust a tömegnek. (Az üzenet küldője: Pilátus)

Kellék: Totó

Feladat: Karikázd be a helyes válasz betűjelét! Ha jól dolgoztál, a betűket összeolvasva megtudhatod, mit csinált Pilátus, miután Jézust kiszolgáltatta a tömeg akaratának. (Nyomtatás, de fel is olvasható a kérdés és szóban megválaszolható)

1. Hogy hívták Jézus édesanyját?
M Mária
N Nóra
J Judit
2. Mi vezette a bölcseket Jézus jászlához?
A Hold
I Nap
E Csillag
3. Hány tanítványt hívott el Jézus?
R 11
G 12
T 10
4. Hány embert vendégtelt meg Jézus öt kenyérből és két halból?
F 4500
K 3000
M 5000
5. Melyik földben hoz jó termést a mag a magvető példázatában?
U Az útfélen
Ú A sziklák között

- O Jó földben
6. Milyen különleges helyen járt Jézus, amikor azt hitték róla tanítványai, hogy szellem?
 S Vízen
 H Jégen
 Z Hegyen
7. Melyik imádsággal tanított imádkozni Jézus?
 F Apostoli hitvallás
 T Miatyánk
 B Reggeli imádság
8. Ki volt az az alacsony termetű férfi, aki felmászott egy fára, hogy lássa Jézust?
 E József
 I Péter
 A Zákeus
9. Hol keresztelték meg Jézust?
 A A Jordán folyóban
 Ő A Genezáret-tóban
 U A Nílusban
10. Minek a lámpása a szem?
 F Fej
 K Test
 G Arc
11. Mi volt a foglalkozása Máténak?
 Á Kocsis
 I Lovász
 E Vámszedő
12. Mi volt Júdás másik neve?
 Z Iskáriótes
 K István
 J Imre
13. Ki keresztelte meg Jézust? +1 Milyen alapra épített ház marad meg a zápor idején?
 Á Péter G Homok
 Ó Nem volt megkeresztelve K Agyag
 É Keresztelő János T Kőszikla

8. állomás: Jézus halála

Üzenet

Kedves gyerekek!

Ott voltam, amikor ezt a férfit a római katonák megverték. Nem védte magát, hanem csendben tűrte a kegyetlen csapásokat. Miután megverték, hátára tették a keresztet, és elindult vele a vesztőhelyre, amit Golgotának hívtak. Útközben azonban többször elesett a kereszt súlya alatt, hiszen a testen lévő sebek miatt ereje fogytán volt. Egy mezőről jövő férfit kiragadtunk a tömegből, Cirénei Simont, hogy ő vigye Jézus keresztjét. Hallottam, hogy az elítélt a kereszten imádkozott, de nem önmagáért, hanem értünk, akik a kereszt tövében álltunk. Sokan gyalázták, gúnyos megjegyzésekkel illették. Egyszer csak, tizenkét órától egészen három óráig, teljes sötétség lett az egész földön, és a megfeszített kilehelte lelkét. Fülemben csengnek szavai, ezt mondta: „Atyám, a te kezembe teszem le az én lelkemet!” Ekkor nekem is megnyílt az ajkam, és vallottam: „Ez az ember valóban igaz volt!” (Az üzenet küldője: római százados)

Kellék: különböző alapanyagok (kövek, botok, levelek, gyufák, gemkapcsok stb.)

Feladat: Kb. 2-3 gyerek válasszon alapanyagot és készítsen belőle keresztet.

45. „Én vagyok...” – Húsvéti öröm

TK

„Én vagyok a feltámadás és az élet” (Jn 11,25)

Kontextus

Az „én vagyok”-mondást Lázár feltámasztásának történetében (Jn 11,1–44) találjuk, Jézus és Márta beszélgetésének (20–27. vers) végén. János evangéliumának tudatosan felépített csúcspontján hangzik el a Jézus önkifejezése szempontjából kulcsfontosságú mondat, amely a feltámasztási csodával együtt nagy jelentőségű lesz a nagytanács döntésére nézve. A Márta fájdalmas szemrehányására („*Ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem*” – 21. vers) adott jézusi válasz („*Feltámad a testvéred*” – 23. vers) kettős értelmű: vonatkozhat az „itt és most”-ra, de ugyanígy az utolsó napon való feltámadásra is. Jézus az „én vagyok”-mondással és csodatettével egyértelműen kijelenti, hogy nem a távoli jövőben bekövetkező eszkatologikus utolsó napra, hanem a jelenre gondol. A 25–27. versekkel ér a történet a csúcspontjára, amelyek egyben az evangélium dogmatikai mondanivalóját is összefoglalják.

A feltámadás és az élet

Az *anasztaszisz* kifejezés jelentése a felállás, felkelés, talpra állás mellett a halottak feltámadása. Ez a szó kapcsolódik össze egy Jézusra vonatkozó jánosi jelzővel, az *élettel*. Jézus önkinyilatkoztatása tovább megy a Jn 1,4-ben leírtaknál („benne élet volt”), hiszen itt ő maga az igazi élet. Jn 11,25-ben Jézus önmagát nem az élet alapvető szükségleteivel azonosítja (világosság, víz, kenyér), hanem magával az *élettel*. Ő tehát nemcsak az életet és a feltámadást adja, hanem ő maga az élet és a feltámadás. Jézus a feltámadás által nyújt szabadulást az ember számára elkerülhetetlen halálból. Ezáltal lehet az ember az élet részesévé, így nyerhető el az élet.

Aki hisz, ha meghal is, él

A 26. vers végén Mártának feltett kérdés: „*Hiszed-e ezt?*” egyértelművé teszi, hogy az előbbiek csakis hit által ragadhatók meg, azaz Jézushoz csakis hittel lehet kapcsolódni. A testi halál sem választhatja el a hívőt az *Élettől*, az élő hívő számára pedig nincs örök halál. Aki tehát az *Élet* részesévé lesz, azon nincs hatalma az örök halálnak (lásd Pál apostol tanítását Róm 8,38-ban), a hívő, ha testi halállal meg is hal, mégis él Krisztusban.

Márta válasza valódi hitvallás: „*Te vagy a Krisztus, az Isten Fia*” (27. vers). Ehhez hasonlót Jézus közvetlen tanítványi köréből Pétertől hallunk (Jn 6,67–69). Márta hitvallása a jánosi krisztológia csúcspontját jelenti: egyrészt vallja, hogy Jézus a megígért Messiás, másrészt az Atyával való legszorosabb kapcsolatát is kiemeli.

Az óra célja

Értsék meg a tanulók Jézus feltámadásának jelentőségét, amelynek a mi életünkre nézve is hatása van.

Kulcsfogalmak

Feltámadás, élet

Az óra menete

Idő-tartam	Tevékenység/feladat	Eszközök, megjegyzések
5'	Ének <i>Felvirradt áldott, szép napunk (EÉ 217)</i>	
5'	Ismétlés <i>„Én vagyok”-mondások</i> Milyen „én vagyok”-mondásokat tanultunk korábban? Milyen ünnepkörhöz kapcsolódóan kerültek elő, melyik leckében? Ki mondja ezeket? Miért fontosak? Mit fejeznek ki?	
5'	Feladatmegoldás és tanítás 1. feladat <i>Megfejtés: Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz én bennem, ha meghal is, él.</i> Emeljük ki, hogy ez a mondás Lázár feltámasztásának történetében szerepel. Jézus csodát tesz, miután kimondja: ő maga a feltámadás és az élet.	
10'	Tanítás Olvassuk el a tankönyv szövegét és emeljük ki: <ul style="list-style-type: none">• Jézus beszélt a tanítványoknak feltámadásáról korábban is, mégis nagyon meglepődnek, megijednek, amikor Jézus testét nem találják a sírban, és akkor is, amikor megjelenik nekik.• Húsvét ünnepének kiemelt jelentősége van keresztény hitünkben: Jézus feltámadását, halál feletti diadalát ünnepeljük.• Feltámadás: Jézus meghalt a kereszten, de nem maradt halott, hanem legyőzte a halált, feltámadt, megjelent tanítványainak többször is.• Jézus feltámadásának jelentősége a mi életünkre nézve: aki hisz Jézus Krisztusban, az maga is hozzá hasonlóan feltámad.• Jézus a feltámadás által nyújt szabadulást az elkerülhetetlen halálból, és ő ad örök életet.	
5-7'	Feladatmegoldás és ismétlés 2. feladat 1. kép: nem a tanítványok, hanem az asszonyok mentek hajnalban a sírhoz bekenni Jézus testét. 2. kép: a két tanítvány nem Jerikóba, hanem Emmausba tartott. 3. kép: az asszonyoknak jelent meg angyal a sírban, a tanítványoknak később maga Jézus jelent meg, amikor zárt ajtók mögött otthon voltak. A 2. osztályban tanult két történet: üres sír (Jn 20,1–10) és az emmausi tanítványok (Lk 24,13–35) ismétlése.	
5-7'	Feladatmegoldás és ismétlés 3. feladat <i>Beírandó szavak:</i> hajnalban, bekenjék, szegődött, kenyér megtöréséről, kő, üres, Péter, futottak, felismerték, visszamentek <i>Megoldás:</i> iktüsz	

